

Ἡ ΠΕΙΡΩΤΙΚῆ ΕΣΤΙΑ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ

ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΤΟΣ ΙΣΤ •

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ—ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1967

• ΤΕΥΧΟΣ 186—187

Ἱερέως ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑ·Ι·ΣΙΟΥ

ΜΙΚΡΑ ΣΥΜΒΟΛΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΒΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΚΟΝΙΤΣΗΣ

ΤΟΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΙΣ

Ἐπιθυμοῦντες ὅπως διασώσωμεν ἐκ τῆς βεβαίας καὶ ἀνεπανορθώτου καταστροφῆς ὑπὸ τοῦ Πανδαμάτορος χρόνου μερικὰ ἀπὸ τὰ ἐναπομείναντα ἱερὰ κειμήλια τῶν μακαρία τῆ μνήμη Πνευματικῶν ἡμῶν Πατέρων καὶ Προγόνων, καὶ διαβλέποντες ὅτι μὲ τοῦτο προσφέρομεν ποιάν τινα ὠφέλειαν εἰς τὴν καθαρῶς νοουμένην στενὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν τοῦ τόπου μας, χαράττομεν τὰς γραμμάς αὐτὰς καὶ παρουσιάζομεν εἰς τὸ Ἡπειρωτικὸν κοινὸν καὶ ἰδιαίτερος εἰς τὸ κοινὸν τῆς Ἐπαρχίας Κονίτσης τὴν ἐργασίαν μας ταύτην, τὴν ὅποιαν ἐτιτλοφορήσαμεν μὲ τὰς λέξεις «Μικρὰ συμβολὴ εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπαρχίας Βελλᾶς καὶ Κονίτσης».

Ὁμολογοῦμεν, ὅτι ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν, ἡ ἐργασία αὕτη τυγχάνει πενιχρὰ καὶ μηδαμινή. Ἐὰν ἐξαιρέσωμεν τὴν ἱερότητα, τὴν ὅποιαν κέκτηνται τὰ κειμήλια αὐτά, ἡ λοιπὴ ἐργασία στερεῖται τῆς καλαισθησίας ἐκείνης ἢ ὅποια θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποκινήσῃ ἔστω καὶ τὸ ἐλάχιστον τῆς καρδίας τοῦ Ἡπειρώτου ὄργανον ἢ ἐλατήριον. Ἐπεὶ καὶ ἄχαρις ὡς εἶναι αὕτη, τὴν ἀποστροφὴν μᾶλλον ἐμπνέει τοῖς ἀναγνώσταις, παρὰ τὸν ζῆλον καὶ τὴν προθυμίαν.

Ἀλλὰ ὅσον μηδαμινὴ καὶ ἐὰν εἶναι ἡ ἐργασία αὕτη ἀπὸ λογοτεχνικῆς ἀπόψεως, ὅσον πενιχρὰ καὶ ἐὰν εἶναι ἀπὸ ἀπόψεως ὄγκου, ἐπὶ τοσοῦτον ἀποτελεῖ ἀναμφισβήτητον καθρέπτῃ τῆς θρησκευτικῆς ἐξουσίας καὶ τῆς συνδυασμένης πολιτικῆς τοιαύτης τῶν Πνευματικῶν ἡμῶν Πατέρων καὶ Ἀρχηγῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπαρχίας Βελλᾶς καὶ Κονίτσης κατὰ τὰ ἔτη τῆς δουλείας, καὶ συμπληροῖ μερικὰ κενὰ ἐκ τῆς Ἱστορίας αὐτῆς καὶ ἰδίως κενὰ ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν ποιμανάντων αὐτὴν Ἐπισκόπων. Ἐντεῦθεν ὁ λόγος ὁ ὅποιος ὤθησεν ἡμᾶς ἵνα προβῶμεν μετὰ θάρρους καὶ τόλμης εἰς τὴν κατάρτισιν τῆς ἐργασίας ταύτης, πεπεισμένοι ὄντες ὅτι ἡ χρησιμότης αὐτῆς τυγχάνει ἀναμφισβήτητος.

Ὁμολογοῦμεν προσέτι, ὅτι ἡ περὶ τὰ τοιαῦτα ἀπασχόλησις Κληρικοῦ, κάθε ἄλλο παρὰ ὁ προορισμὸς αὐτοῦ εἶναι. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ θεραπεία ἐνὸς κακοῦ δὲν πρέπει οὐδέποτε καὶ κατ' οὐδένα λόγον νὰ παρεμβάληται ὡς πρόσκομμα εἰς τὴν

θεραπείαν τοῦ ἄλλου, καὶ ἐπειδή, σὺν τοῖς ἀνωτέρω λόγοις, συντρέχει πρὸς τοῦτο καὶ ὁ τῆς καταργήσεως τοῦ τίτλου «Βελλᾶς», διὰ ταῦτα, λόγῳ καὶ τῆς ἱερότητος τῶν ἐγγράφων καὶ τῆς εἰς ἡμᾶς ἐπιβαλλομένης ἔναντι τῆς ἱστορίας τοῦ τόπου ἱερᾶς ὑποχρεώσεως, ἐκρίναμεν ὠφέλιμον καὶ συγχρόνως ἐπάναγκες, ὅπως ἀσχοληθῶμεν ἐν ὀλίγοις περὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ ἐργασθῶμεν ὅπως παρουσιάσωμεν, ὡς κατωτέρω ἐμφαίνεται, τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα καὶ λοιπὰ ἔγγραφα τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζουσι τὸν τίτλον τῆς παρουσίας, ἵνα ἴδωσι τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος, καὶ ἀποτελέσωσιν οὕτω τὴν ἀπαρχὴν μιᾶς τοπικῆς—οὕτως εἰπεῖν—Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τῆς Ἡπειρωτικῆς ταύτης Ἐπαρχίας.

Τρεφόμενοι δὲ μὲ τὴν παρήγορον ἐλπίδα, ὅτι πολλὰ τέκνα ἐκ τῆς Ἐπαρχίας θὰ φιλοδοξήσωσι νὰ ἀσχοληθῶσιν ἐπὶ τὸ εἰδικώτερον εἰς τοιαύτας καὶ παρομοίας μελέτας διὰ τὴν ἀνάδειξιν καὶ ἀνύψωσιν τῆς προσφιλοῦς ἡμῶν ἰδιαίτερας πατρίδος, καὶ βασιζόμενοι πρὸς τοῦτο εἰς τὰ διακρίνοντα τὸν Ἡπειρώτην εὐγενῆ καὶ φιλοπάτριδα αἰσθήματα, περαίνομεν τὴν παροῦσαν καὶ παρακαλοῦμεν θερμῶς τοὺς κ. κ. ἀναγνώστας ὅπως κρίνωσιν ἡμᾶς μὲ ἐπιείκειαν διὰ τὰς ἐν τῇ παρουσίᾳ παρατηρουμένας ἐλλείψεις καὶ ἀτελείας, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν πρὸς τοῦτο ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸ ἀσθενὲς τοῦ καλάμου, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸν κύκλον εἰς τὸν ὁποῖον διαβιοῦμεν καὶ τὰ πενιχρὰ μέσα τὰ ὁποῖα διαθέτομεν.

Ἐν τέλει δέ, ἀφ' οὗ ἀναπέμφωμεν δόξαν καὶ εὐχαριστίαν τῷ Ὑψίστῳ καὶ Παναγᾷ Θεῷ, καὶ προσφέρωμεν σεβασμὸν καὶ υἱικὴν προσκύνησιν τοῖς Πνευματικοῖς ἡμῶν Πατράσι, ὑποσημειούμεθα, δίδοντες ἀσπασμὸν μὲν τοῖς ἐν Χριστῷ ἀγαπητοῖς ἡμῖν ἀδελφοῖς, ἀπείρους δὲ εὐχὰς τοῖς ἐντιμωτάτοις ἀναγνώσταις, καὶ λοιποῖς Πνευματικοῖς ἡμῶν τέκνοις.

Παπᾶ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑ·Ι·ΣΙΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Διεπεξερχόμενοι τοὺς Ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ἐν Ἡπείρῳ καὶ Ἀλβανίᾳ Ἐπαρχιῶν τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, τοὺς ὁποίους ἐδημοσίευσεν κατὰ τὸ ἔτος 1937 ἐν τῷ 12ῳ τόμῳ τῶν ἐν Ἰωαννίνοις ἐκδιδόμενων Ἡπειρωτικῶν Χρονικῶν ὁ ἀείμνηστος σήμερον Μητροπολίτης Σάρδεων Γερμανός, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τηρουμένων ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριαρχικῶν Κωδίκων, παρατηρήσαμεν ὅτι καὶ οἱ Κατάλογοι αὐτοὶ παρουσιάζουσι κενὰ διάφορα, ἐν πολλοῖς δὲ σκοτεινὰ καὶ δυσαναπλήρωτα. Κενὰ τὰ ὁποῖα διάφοροι κατὰ καιροὺς δυσμενεῖς διὰ τὴν Ἱστορίαν τοῦ τόπου περιστάσεις ἐδημιούργησαν.

Ἐνεκα λοιπὸν τῶν κενῶν τούτων, προήλθομεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ χαράξωμεν τὰς γραμμὰς ταύτας, χωρὶς οὐδόλως καὶ νὰ σκοπῶμεν νὰ ἐξετάσωμεν σήμερον ἐδῶ καὶ τὰ αἷτια τὰ ὁποῖα ἐδημιούργησαν τὰ κενὰ αὐτά.

Ἡμᾶς ἐνδιαφέρει μόνον τὸ ζήτημα τῆς συμπληρώσεως κατὰ τὸ δυνατόν τῶν κενῶν τούτων καὶ ἰδίως ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον θὰ δυνηθῶμεν νὰ συμπληρώσωμεν αὐτά. Καὶ διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ὅπως δήποτε ὁ σκοπὸς οὗτος, πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ προστρέξῃ κανεὶς εἰς τὰς διαφόρους κατὰ καιροὺς ἐπιγραφὰς καὶ ἐνθυμήσεις ἐκ τῶν Ἱερῶν Μονῶν, Ναῶν καὶ βιβλίων τῶν Ἐπαρχιῶν, καθὼς καὶ εἰς ὅ,τι ἄλλο τὸ προσμαρτυροῦν καὶ ἐπιβεβαιοῦν τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου Ἐκκλησιαστικῆν Ἱστορίαν, διότι ἀπ' αὐτὰ καὶ μόνον θὰ δυνηθῶμεν ν' ἀρυσθῶμεν τὰς σχετικὰς πηγὰς, καὶ νὰ φέρωμεν εἰς φῶς ὅ,τι ἀκόμη ἐξακολουθεῖ νὰ καλύπτῃ τὸ σκότος.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ
Μητροπολίτης Βελλᾶς και Κονίτσης
1926 — 1936

Πέντε τοιαῦτα κενά, μεταξύ τῶν ἄλλων, παρατηροῦνται καὶ εἰς τοὺς Καταλόγους τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπαρχίας Βελλᾶς καὶ Κονίτισης, μεταξύ διαφόρων χρονικῶν διαστημάτων, περὶ ὧν κατωτέρω πραγματευόμεθα.

Πρὶν δὲ προβῶμεν εἰς τὴν ἐξιστόρησιν τῶν ἐπιχειρημάτων καὶ πρὶν ἢ ἀναφέρωμεν τὰς πηγὰς ἐκ τῶν ὁποίων ἠρύσθημεν τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα, ἐκρίναμε καλὸν ν' ἀποσπάσωμεν καὶ νὰ ἀναδημοσιεύσωμεν ἐδῶ ἐκ τοῦ Τόμου αὐτοῦ τῶν Ἐπειρ. Χρονικῶν τοὺς Ἐπισκοπικοὺς Καταλόγους τῆς Ἐπαρχίας Βελλᾶς καὶ Κονίτισης.

Πράττοντες τοῦτο, φρονοῦμεν ὅτι· πληρέστερον ἐπιτυγχάνομεν τοῦ σκοποῦ, τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκομεν, καὶ ἀπαλλάσσομεν ἐν μέρει τὸν ἀναγνώστην ἀπὸ τοῦ νὰ ἀνατρέχη καὶ νὰ ἀναζητῇ ἀλλαχοῦ τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἐννοήσῃ πλερέστερον τὰ ἐν τῇ παρούσῃ ἀναφερόμενα. Ὁ Κατάλογος οὗτος, μετὰ τινων ἀσημάντων προσθηκῶν, ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Βελλᾶ Κόνιτσα»

Δοσίθεος ἀναφερόμενος τὸ 1546.

Ἄντωνιος κατὰ Ἰανουάριον 1565.

Μανασσῆς τὸ 1604¹.

Ἰωάσαφ τὸ 1610 καὶ 1620².

Σωφρόνιος.

Νεόφυτος τὸ 1626.

Παρθένιος τὸ 1640.

.....

Φιλάρετος τέλη ιζ' ἢ ἀρχὰς ιη' αἰῶνος.

Ἰωαννίκιος ὁ κατόπιν Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης 1722.

.....

Νικόδημος τὸ 1760.

.....

Θεοδόσιος ὁ κατόπιν Λαρίσσης τὸ 1790—1818.

.....

Ἰωσήφ τὸ 1822—1840, ἀπὸ δὲ τοῦ 1834, Βελλᾶς καὶ Πωγωνιανῆς.

Ἰερόθεος πρῶην Σμύρνης 1840—1842 Βελλᾶς καὶ Πωγωνιανῆς.

Ἐνωσις τῆς Ἐπαρχίας μετὰ τῆς τῶν Ἰωαννίνων 1842—1863.

Γερμανὸς Τσενίδης 1863—1876.

Βασίλειος Τζανόπουλος (κοινῶς Ἀσβεστᾶς) 1876—1899.

Κωνσταντῖνος Ἀράβογλου 1899—1906, ἀποθανὼν ὡς ἐξόριστος Οἴκουμ.

Πατριάρχης ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ ἔτος 1930.

Σπυρίδων Βλάχος 1906—1917, ὁ κατόπιν Ἰωαννίνων, καὶ ἀπὸ τοῦ 1949

Ἀθηνῶν

Πανάρετος Ξανθόπουλος 1922—1926.

Ἰωάννης Βασιλικὸς 1926—1936.

Δυστυχῶς οὗτοι καὶ μόνοι ἀναφέρονται εἰς τοὺς Πατριαρχικοὺς Κώδικας ὡς Ἀρχιερεῖς τῆς Ἐπαρχίας Βελλᾶς καὶ Κονίτισης, ἂν καὶ αὕτη ἀριθμῆι βίον 700 ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα.

1. Ἐπιγραφή ἐπὶ πλακῶς ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Σωσίνου Πογδόριανης, ἀναφέρει τὸν Μαννασῆ τὸ 1598, ἂν μὴ καὶ πρότερον. (Βλέπε Λ. Ἱ. Βρανούση «Ἡ ἐν Ἠπειρῷ Ἱερά Μονὴ Σωσίνου», Ἀνάτυπον ἐκ τῆς «Ἐπετηρίδος Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου» 1957.

2. Ἐπιγραφή ἐν τῷ Ναῷ ἁγ. Ἀθανασίου Λιατονιαβίστης τοῦ ἔτους 1616 ἀντὶ Ἰωάσαφ, ἀναφέρει Ἰωσήφ. (Βλέπε Ἐπειρ. Χρονικὰ 1934 τόμος 9ος σελ. 87).

Κατὰ δεύτερον δὲ λόγον, Καταλόγους τῶν Ἐπισκόπων Βελλᾶς, ἐξ ὧν ἡμεῖς εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ γνωρίζωμεν, ἔγραψαν α') ὁ Ἀραβαντινὸς ἐν τῇ Χρονογραφίᾳ τῆς Ἡπείρου τοῦ 1856 Τόμ. β' σελ. 31, καὶ β') ὁ Νικ. Γ. Μυστακίδης εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 19 φύλλον τῆς ἔφημερίδος «Κόνιτσα» τοῦ 1915. Οἱ Κατάλογοι οὗτοι, ἂν καὶ ἐκ τῶν πολλῶν ἐν αὐτοῖς σφαλμάτων κρίνονται ἀτελέστατοι, ἐν τούτοις, χάριν λεπτομερειῶν τινῶν, καταχωροῦμεν αὐτοὺς ἐν τῷ τέλει τῆς παρούσης, ἵνα οἱ κ. κ. ἀναγνῶσται ἔχωσι καὶ τούτους προχείρους.

Ἐπὶ πλέον δὲ τούτων, κάμνομεν μνειαν ἐνταῦθα, ὅτι ἡ Ἐπαρχία Βελλᾶς καὶ Κονίτισης, κατὰ ὠρισμένα χρονικὰ διαστήματα τῶν τελευταίων αὐτῆς ἐτῶν, ἐποιμάνθη καὶ διὰ τῆς Τοποτηρητείας τῶν: Νύσσης Παϊσίου καὶ Ἰωαννίνων Σπυρίδωνος³.

Τὰ δὲ ὡς ἄνωθεν ἐν τῷ Καταλόγῳ τούτῳ παρατηρούμενα εἰς πέντε γραμμάς ἀποσιωπητικά, ἀνήκουσιν εἰς τὰ ὀνόματα τῶν ἐπισκόπων ἐκείνων περὶ τῶν ὁποίων ἡμεῖς παρακατιόντες θὰ ὁμιλήσωμεν.

Ἐπὶ πλέον δὲ τούτων, συμπεριελήφθησαν τῇ παρούσῃ κεχωρισμένως εἰς Κεφάλαια καὶ διάφορα Ἐκκλησιαστικὰ Ἐγγραφα, σχέσιν ἔχοντα μὲ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν κίνησιν τῆς Ἐπαρχίας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1836 ἕως τοῦ 1912, τὰ ὁποῖα καὶ καταχωροῦμεν ἐν τῷ οἰκείῳ αὐτῶν τόπῳ κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν καὶ τάξιν.

Καὶ πρὶν ἢ ἀρχίσωμεν τὴν κατάταξιν ἐδῶ τῶν διαφόρων Κεφαλαίων τῆς ἐργασίας ταύτης, κρίνομεν ἀπαραίτητον ὅπως ἀναφέρωμεν συνοπτικῶς καὶ τὰς γνωστὰς ἡμῖν ἐκ διαφόρων πηγῶν μεταβολάς, τὰς ὁποίας ὑπέστη ἡ Ἐπισκοπὴ αὕτη, μέχρι τῆς τελείας καταργήσεώς της, ὡς ἐξῆς:

Ἡ Ἐπισκοπὴ Βελλᾶς ἀναφαίνεται εἰς τὸν Ἐκκλησιαστικὸν ὀρίζοντα ἀπὸ τοῦ ἔτους 1223 ἂν μὴ καὶ πρότερον, μὲ Ἐπίσκοπον ὀνόματι Μανουήλ⁴, ὑποκειμένη τῇ Μητροπόλει Ναυπάκτου⁵. Ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1285 καὶ ἐφεξῆς, ἡ Ἐπισκοπὴ Βελλᾶς ὑπήχθη μετ' ἄλλων Ἐπισκοπῶν ὀριστικῶς καὶ ἀδιαχωρίστως εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἰωαννίνων μέχρι τοῦ ἔτους 1834⁶.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν Βελλᾶς ἠνώθη διὰ Πατριαρχικοῦ Τόμου καὶ ἡ Ἐπαρχία Πωγωνιανῆς, καὶ ἀπετελέσθη ἡ Μητρόπολις Βελλᾶς καὶ Πωγωνιανῆς, καὶ διετέλεσεν ὡς τοιαύτη μέχρι τοῦ 1842⁷. Ἀπὸ

3. Σημειωτέον ὧδε ὅτι μετὰ τὴν ἀνύψωσιν τῆς Ἐπισκοπῆς Βελλᾶς εἰς Μητρόπολιν, καὶ μετὰ τὸ ἔτος 1895 ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ τότε Ἀρχιερέοντος κυροῦ Βασιλειοῦ, προσελήφθη ὡς βοηθὸς Ἐπίσκοπος αὐτοῦ ὁ Νικόδημος, φέρων τὸν τίτλον Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως—ἂν δὲν ἀπατῶμαι—καὶ διετέλεσεν ἐπὶ ἐν ἔτος σχεδόν. Τοῦτο μοὶ ἐδήλωσεν ὁ γηραιὸς ἔφημεριος Τουρνόβου αἰδ. παπᾶ Θεμιστοκλῆς Στεφάνου, ὡς καὶ ὁ ἐν Κονίτῃ ἔφησυχάζων αἰδ. παπᾶ Θωμᾶς Γκότζος. Ὁ δὲ Ν. Μυστακίδης, τοῦ ὁποίου τὸν κατάλογον βλέπε εἰς τὸ τέλος τῆς παρούσης, σὺν τῷ Νικοδήμῳ, ἀναφέρει καὶ τὸν Βενέδικτον Γεωργιάδην.

4. Τὸ ὄνομα τοῦ Ἐπισκόπου Μανουήλ, ἐκτὸς τοῦ ὅτι τὸ ἀναφέρει ὁ Ἀραβαντινὸς ἐν τῇ Χρονογραφίᾳ τῆς Ἡπείρου τόμ. β' σελ. 30 κατὰ τὸ ἔτος 1233, καὶ ὁ Μυστακίδης εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 19 φύλλον τῆς Ἐφημερ. «Κόνιτσα» τοῦ 1915, ἀλλὰ ἀναφέρει τοῦτο καὶ ἕτερα ἐνθύμησις, διατυπωμένη ἔσωθεν ἐπενδύσεως βιβλίου «Βίοι ἁγίων» Τρύφωνος Εὐαγγελίδου κατὰ τὸ ἔτος 1234 ὡς ἐξῆς: «Ὁ Ἐπίσκοπος Βελλᾶς Μανουήλ Δρυϊνουπόλεως Θωμᾶς καὶ Βουθρωτοῦ Δημήτριος, κατὰ τὸ ἔτος 1234 ὑπέκειντο εἰς τὴν Μητρόπολιν Ναυπάκτου».

5. Ἡπειρωτικὰ Χρονικὰ 1937 τ. 12ος σελ. 19.

6. Αὐτόθι σελ. 19.

Λαμπρίδου Ἡπειρωτ. Μελετήματα τευχ. Α' σελ. 58—59, καὶ Ἀραβαντινοῦ Χρονογραφία τόμ. β' σελ. 231, 236, καὶ 237.

α. Τὸ βιβλίον τοῦτο ἀνήκε εἰς τὸν ἐκ Βησσάνης Χρ. Δάλμαν.

7. Ἡπειρ. Χρονικὰ τόμ. 12ος σελ. 19, 83—84, 86—88.

τοῦ ἔτους τούτου ἢ μὲν Ἐπαρχία Πωγωνιανῆς ἀπετέλεσεν ἰδίαν Μητρόπολιν, ἢ δὲ Ἐπαρχία Βελλᾶς συνηνώθη μετὰ τῆς Μητροπόλεως Ἰωαννίνων, ὑπὸ τὸν τίτλον Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς⁸ καὶ διετέλεσε μέχρι τοῦ 1863, ὁπότε κατὰ Μάϊον τοῦ ἔτους τούτου ἢ Ἐπαρχία Βελλᾶς καὶ Κονίτισης ἀπεσπάσθη τῶν Ἰωαννίνων καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἀνέκαθεν αὐτῆς Ἐπισκοπικὴν τάξιν⁹.

Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1895, ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας Ἀνθίμου Ζ' τοῦ Τσάτσου, Ἡπειρώτου τὴν καταγωγὴν, προήχθη καὶ αὐθις εἰς Μητρόπολιν καταλαβοῦσα τὴν 78ην θέσιν ἐν τῷ Συνταγματικῷ τῶν Μητροπόλεων¹⁰.

Ἡ Ἐπισκοπὴ Βελλᾶς, κατὰ τὸν Ἰωάννην Λαμπρίδην¹¹, ἢ κατόπιν ἀναδειχθεῖσα εἰς Μητρόπολιν, ἔχουσα πληθυσμὸν κατοίκων χριστιανῶν 39.000, συνέκειτο μέχρι τοῦ ἔτους 1916 ἐκ τεσσάρων κυρίως διαμερισμάτων. α') τῆς Κονίτισης, β') τοῦ Πωγωνίου, γ') τῶν Κουρέντων, καὶ δ') τοῦ Ζαγορίου, μὲ συνολικὸν ἀριθμὸν χωρίων 126¹².

Μὲ τὴν σύστασιν ὁμοῦ τοῦ Ἀλβανικοῦ Κράτους, ἀπεσπάσθησαν ἀπὸ τῆς Μητροπόλεως ταύτης ὠρισμένα χωρία, ἐν οἷς καὶ τὸ Λεσκοβίκιον, καὶ προσηρτήθησαν ὡς ἦτο ἐπόμενον τῇ Ἐπαρχίᾳ Κορυτσᾶς.

Ἀργότερον—δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω τοὺς λόγους—ὁ Ἰωαννίνων Μητροπολίτης Σπυρίδων κατῶρθωσε καὶ ἀπέσπασεν ἀπὸ τὴν ἀτυχῆ ταύτην Ἐπαρχίαν, τὴν ὁποίαν προηγουμένως ἐπὶ δεκαετίαν ὀλόκληρον ἐποίμανεν, τὰ τοῦ Ζαγορίου χωρία καὶ σημαντικὸν ἀριθμὸν ἐκ τῶν χωρίων τῶν Κουρέντων, ἐν οἷς καὶ τὴν Ἱερὰν Μονὴν Βελλᾶς.

Μετ' οὐ πολὺ, πρὸς ἱκανοποίησιν τοῦ, δι' ἐθνικοῦς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον λόγους ἀναγκασθέντος νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἐν Ἀργυροκάστρῳ ἔδραν του, Μητροπολίτου Δρυϊνουπόλεως κυροῦ Βασιλείου, ἀπεσπάσθησαν ἐκ τῆς πανταχόθεν πολεμουμένης ἀτυχοῦς ταύτης Ἐπαρχίας καὶ τὰ τοῦ Πωγωνίου χωρία, καθὼς καὶ τὰ ἐναπομείναντα ἐκ τοῦ διαμερίσματος Κουρέντων τοιαῦτα, καὶ οὕτω ἡ Ἐπαρχία αὕτη ἐκολοβώθη σημαντικῶς, ἀπομείνασα ἀπὸ τοῦ 1924, μὲ μόνον 45 χωρία. Κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ ἔτος, δύο ἕτερα αὐτῆς χωρία, Σελάτινα (νῦν Χρυσῆ) καὶ Βίσαντσικον (νῦν Πευκόφυτον), ὑπήχθησαν καὶ αὐτὰ εἰς τὴν Μητρόπολιν Καστορίας.

Καὶ ὡς νὰ μὴν ἔφθανε τέλος πάντων ἢ πανταχόθεν ἀδυσώπητος αὕτη κολόβωσις τῆς πολυπαθεστάτης Ἐπαρχίας ταύτης, ἔρχεται καὶ ἡ Σύνοδος τοῦ 1936 καὶ διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 826/1038 τῆς 10ης Μαρτίου ἀποφάσεώς της, καταργεῖ τελείως καὶ ἀφανίζει τὸν τίτλον τῆς Ἐπαρχίας Βελλᾶς, καὶ καταδικάζει οὕτω ἀνοικτιρμόνως τοὺς κατοίκους τοῦ διαμερίσματος Κονίτισης, καὶ τοὺς ἀναγκάζει ὅπως, δι' οἷαν δήποτε αὐτῶν Ἐκκλησιαστικὴν ὑπόθεσιν νὰ μεταβαίνωσιν εἰς τὸ ἐντελῶς ἀπόκεντρον καὶ ἀπομεμακρυσμένον δι' αὐτοὺς Δελβινάκιον, ὅπου καὶ ἡ ἔδρα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δρυϊνουπόλεως, εἰς τὴν ὁποίαν συνεχωνεύθη, τῇ ἀπαιτήσῃ τῶν ἰσχυρῶν, καὶ ἡ καταργηθεῖσα Ἐπαρχία τῆς Βελλᾶς.

Αὐταὶ εἶναι αἱ ἐν συντόμῳ ἀναφερόμεναι ἐδῶ μεταβολαί, τὰς ὁποίας ὑπέστη μέχρι σήμερον ἢ ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀρίζοντος ἐκλείψασα ἀτυχῆς αὕτη Ἐπαρχία.

8. Ἡπειρ. χρονικά 1937 σελ. 19, 23—24,

Ἰωάν. Λαμπρίδου Ἡπειρ. Μελετήματα Τευχ. Γ' σελ. 60—61,

Ἀραβαντινοῦ Χρονογραφία Τόμ. Β' σελ. 30 καὶ 237.

9. Ἡπειρ. Χρονικά 1937 Τόμ. 12ος σελ. 19, 25—26.

10. Αὐτόθι σελ. 19, 27—28.

11. Ἱ. Λαμπρίδου «Περὶ τῶν ἐν Ἡπείρῳ Ἀγαθοεργημάτων» 1880 Μέρος Β' Κεφάλ. πέμπτον σελ. 183.

12. Βλέπε Κατάλογον τούτων, εἰς τὸ τέλος τῆς παρούσης.

Ὅμως!, ἄς μὴ χάσωμεν τὰς ἐλπίδας μας. Μίαν ἡμέραν, εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος θὰ θελήσῃ νὰ ἐπανορθώσῃ τὸ ἀδίκημα, τὸ ὁποῖον διέπραξε εἰς βάρος τῆς ἀτυχοῦς ταύτης Ἐπαρχίας, καὶ θὰ ἐπανιδρύσῃ τὴν Ἐπαρχίαν Βελλᾶς καὶ Κονίτισης, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀπὸ καρδίας τὸ εὐχόμεθα.

Καὶ αὐτὰ μὲν, ἐν ὀλίγοις, περὶ τῶν διαφόρων κατὰ καιροῦς μεταβολῶν τῆς ἐν λόγῳ Ἐκκλησιαστικῆς ταύτης Ἐπαρχίας.

Τώρα δέ, ἐπανερχόμενοι καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ κυρίου θέματος ἡμῶν, ἦτοι περὶ τῶν ἱστορικῶν κενῶν περὶ τῶν ὁποίων πραγματευόμεθα, κατατάσσομεν ὡς κατωτέρω ἐμφαίνεται τὰ διάφορα αὐτὰ Κεφάλαια κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν, τὴν ἀρχὴν ποιούμενοι ἀπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Βελλᾶς Παχωμίου.

Α'

Παχώμιος

Ἐπίσκοπος Βελλᾶς

1 6 5 6

Συντάσσοντες σήμερον τὴν παροῦσαν περὶ τοῦ Ἐπισκόπου Βελλᾶς Παχωμίου πραγματείαν, εἴμεθα πρωτίστως ὑποχρεωμένοι νὰ συμπεριλάβωμεν ἐν αὐτῇ καὶ τὴν ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Ζέρμας κτιτορικὴν ἐπιγραφὴν, τὴν ὁποίαν ἀπαντῶμεν ἐπὶ τῆς Δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ κυρίως Ναοῦ, ἂν καὶ αὕτη ἐδημοσιεύθη ἐν τοῖς Ἡπειρωτικοῖς Χρονικοῖς τοῦ 1930.

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἀναφέρει ὡς ἀρχιερατεύοντα, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἱστορήσεως τῆς Μονῆς, ἦτοι κατὰ τὸ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτος ζρξδ=1656¹, τὸν θεοφιλέστατον Παχώμιον, χωρὶς δυστυχῶς ν' ἀναφέρῃ καὶ τὸ ὄνομα τῆς Ἐπισκοπῆς αὐτοῦ.

Ἄλλη πάλιν ἐπιγραφὴ εἰς τὰ ἐκ σανίδος Δίπτυχα τῆς Μονῆς, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ δύο φύλλα ἐλλείπουσι, ἡμικατεστραμμένη ὅμως καὶ εἰς σημεῖα τινὰ δυσανάγνωστος, ἀναφέρει μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ τὸ ὄνομα τῆς Ἐπισκοπῆς Βελλᾶς διὰ Κεφαλαίων Βυζαντινῶν Γραμμάτων ὡς ἑξῆς:

«...Τ(ῆς) ΑΓΙΟΤΑΤΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΙΣ ΒΕΛΑ...κ.τ.λ.».

Ἐκ τῶν δύο τούτων ἐπιγραφῶν, τὰς ὁποίας κατωτέρω παραθέτομεν, ἡ μὲν πρώτη ἐν τῷ Ναῷ μᾶς φέρει εἰς δύσκολον θέσιν νὰ ὑποστηρίξωμεν τὴν γνώμην ὅτι ἡ Ζέρμα κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὑπήγετο εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἐπαρχίαν Βελλᾶς, ἡ δὲ ἐν τοῖς Διπτύχοις τοιαύτη μᾶς λύει κάθε ἀπορίαν σχετιζομένην μὲ τινὰς παραδόσεις περὶ τοῦ ἐναντίου².

Διὰ τὸν λόγον λοιπὸν τοῦτον, κρίνομεν ἐπίναγκες ἀλλὰ καὶ ὠφέλιμον διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ τόπου, ὅπως τὰ ἐν λόγῳ Δίπτυχα αὐτὰ μερίμνη τῶν ἐνδιαφερομένων καὶ πονούντων διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Μονῆς, φωτογραφηθῶσιν ἐγκαίρως καὶ μελετηθῶσι παρ' εἰδικῶν πρὶν ἢ ὁ χρόνος προφθάσῃ καὶ ἐξαλείψῃ ἀπ' αὐτῶν πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ φέρῃ εἰς φῶς ἔστω καὶ μίαν ἀπὸ τὰς διαφόρους πτυχὰς τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ταύτης Ἐπαρχίας.

Τὰ Δίπτυχα ταῦτα τὰ ὁποῖα διέφυγον τὴν προσοχὴν τοῦ ἀειμνήστου σήμερον Χαραλάμπους Ρεμπέλη κατὰ τὴν ὄλην τῆς Μονῆς μελέτην, ἡ ὁποία

1. Οὐχὶ ἀρξδ'=1164 ὡς διευπλώθη ἐν τοῖς Ἡπειρ. Χρονικοῖς.

2. Ὅτι δῆθεν ὑπήγετο εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν Λινοτοπίου.

καὶ ἐδημοσιεύθη ἐν τοῖς Ἑπειρωτικοῖς Χρονικοῖς τοῦ 1930, τὰ Δίπτυχα λέγω αὐτά, ὡς ἐκ τῆς ξυλογλύπτου κορωνίδος αὐτῶν ἐν ἡ εὔρηται καὶ ἡ ἐπιγραφή, καὶ γενικῶς ἐκ τοῦ ὅλου τύπου αὐτῶν, δύνανται νὰ κριθῶσιν ὡς σύγχρονα τῆς ἔσωθεν τοῦ Ναοῦ τῆς Μονῆς ταύτης κτιτορικῆς ἐπιγραφῆς.

Ὡς ἐκ τούτων ὅλων ἡμεῖς ἔχοντες ὑπ' ὄψιν ἀφ' ἐνός μὲν τὰ ἐν λόγῳ Δίπτυχα, ἀφ' ἐτέρου δὲ τὰ φυσικὰ ὄρια τῆς Ἐπαρχίας, ὡς καὶ ὠρισμένας ἄλλας ἀναμφισβητήτους ἀποδείξεις ὅτι ἀνέκαθεν ἡ Ἐπισκοπὴ Βελλᾶς ἐπεξετείνετο καὶ πέραν τῆς Ζέρμας καὶ ἔφθανεν, ὡς εἶναι γνωστὸν τοῖς πᾶσι, μέχρι τῶν χωρίων τῆς Μακεδονίας Σελάτινα (νῦν Χρυσῆ) καὶ Βίσαντσικον (νῦν Πευκόφυτον)³, δεῖγμα δὲ πρὸς τοῦτο φέρομεν καὶ ὅτι τὰ Μακεδονικὰ αὐτὰ χωρία μόλις κατὰ τὸ ἔτος 1924—ἂν δὲν ἀπατῶμαι—ἀπεσπάσθησαν ἐκ τῆς Ἐπαρχίας ταύτης καὶ ὑπήχθησαν τῇ Ἐπαρχίᾳ Καστορίας, δυνάμεθα ὀριστικῶς καὶ ἀνεπιφυλάκτως νὰ παραδεχθῶμεν καὶ νὰ ὑποστηρίξωμεν ὅτι ἡ Ζέρμα ἀνέκαθεν ὑπήγετο ἐκκλησιαστικῶς εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Βελλᾶς.

Κατὰ συνέπειαν, ὁ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τῆς ἱστορήσεως τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ζέρμας ἀναφερόμενος Παχώμιος ἀνήκεν εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν ταύτην, καὶ δέον ὅπως συγκαταλεχθῆ καὶ οὕτως μεταξὺ τοῦ Καταλόγου τῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἐπαρχίας Βελλᾶς κατὰ τὸ ἔτος 1656, ὡς διαδεχθεῖς τὸν τοῦ 1640 Παρθένιον.

Τὸν Παχώμιον τοῦτον ἀναφέρει ὡς Ἐπίσκοπον Βελλᾶς καὶ ὁ Ν. Μυστακίδης εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 19 φύλλον τῆς Ἐφημερίδος «Κόνιτσα» τοῦ ἔτους 1915, κατὰ τὸ ἔτος 1164. Οὗτος, ἡ ἐξ ἐσφαλμένων πληροφοριῶν ἔγραψε τὴν χρονολογίαν αὐτήν, ἢ ἂν μετέβη ἐπιτοπίως, ἐπλανήθη ἐκ τῆς ἐξωτερικῆς ἱερθύρου ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ ἐπιγραφῆς, ἐκλαβὼν τὸ ἀρχικὸν ψηφίον τῆς ἀπὸ κτίσεως κόσμου χρονολογίας ὡς 1=1164, ἀντὶ τοῦ πραγματικοῦ 7164, ὅπως συνέβη καὶ μὲ τὸν ἀείμνηστον Χαράλαμπον Ρεμπέλην⁴. Ὡς ἐξῆς δὲ ἀναφέρει ὁ Μυστακίδης εἰς τὴν ἐν λόγῳ ἐφημερίδα περὶ τοῦ Παχωμίου καὶ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ζέρμας.

«1164—1170 Παχώμιος Βελλᾶς, ἀνὴρ φιλότιμος καὶ φιλόκοσμος, ἐφ' οὗ τὰς ἡμέρας ἰδρύθησαν Μοναὶ τινες ὡς καὶ ἡ τῆς Ζέρμας»⁵.

Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἡμεῖς οὐδεμίαν εἰδικότητα ἔχομεν νὰ κρίνωμεν διὰ τὰ περαιτέρω. Ἐγράψαμε καὶ γράφομεν ἐδῶ ὠθούμενοι ἐκ τῆς ιδέας ὅτι, οὕτω πράττοντες, παρέχομεν μικρὰν τινα ὠφέλειαν εἰς τὴν καθόλου ἱστορίαν τοῦ τόπου μας, καὶ οὐδὲν πλέον.

Παραθέτοντες δὲ κατωτέρω τὰς ἐν τῷ Ναῷ καὶ ἐν τοῖς Διπτύχοις ἐπιγραφάς, παραθέτομεν καὶ τὴν ἐν τῇ Λειψανοθήκῃ, καθὼς καὶ τὴν ὑπέρθυρον λελαξευμένην ἐπὶ πέτρας ἐξωτερικὴν τῆς Μονῆς ἐπιγραφὴν, διότι καὶ αὗται ἐσφαλμένως διευτυπώθησαν ἐν τοῖς Ἑπειρ. Χρονικοῖς τοῦ 1930 σελ. 24, 26, 28 καὶ 29, ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Χαρ. Ρεμπέλη⁶. Ὁ ἐκ Πυρσόγιαννης Ἱερομόναχος Παρθένιος, ὡς καὶ ἐξ ἄλλης ἐν Τριωδίῳ τοῦ 1770 ἐνθυμήσεως ἀποδεικνύεται, ἐχρημάτισε Ἠγούμενος κατὰ τὸ ἔτος 1800, ὅτε ἐλαξεύθη ἡ ἐξω-

3. Τὰ χωρία ταῦτα ἀναφέρει καὶ ὁ Ἀραβαντινὸς ἐν τῇ Χρονογραφίᾳ τῆς Ἑπίρου τόμ. Β' σελ. 339—340, ὡς ὑπαγόμενα εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Βελλᾶς.

4. Ἡ διαφορά μεταξὺ τῶν δύο ἀρχικῶν ψηφίων τῆς Ἐπιγραφῆς εἶναι ὅτι τὸ πρῶτον φέρει ἐν τῷ μέσῳ μικρὰν ὀριζόντιον γραμμὴν. Ἐπομένως, εἶναι 7 καὶ οὐχὶ 1. Ἡ δὲ χρονολογία ἀντὶ 1164, ν' ἀναγνωσθῆ 7164.

5. Βλέπε καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς παρούσης τὸν Κατάλογον τοῦτον.

6. Μετὰ τὴν ἀντιγραφὴν ὑφ' ἡμῶν τῆς ἐν λόγῳ ἐπιγραφῆς αὐτῆς, ἐγένετο σχετικὴ συζήτησις μετὰ τοῦ ἀειμν. Ρεμπέλη, καὶ εἶπεν ὅτι διὰ τὸ ὀλιγόωρον τῆς παραμονῆς αὐτοῦ ἐν τῇ Μονῇ, βεβιασμένως πῶς ἐπῆρε τὰ στοιχεῖα αὐτὰ καὶ μάλιστα τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας. Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπομένης ἀνεχώρησε, διότι ὁ ἀγωγιότης μεθ' οὗ εἶχε μεταβῆ ἐκεῖ, ἐβιάζετο νὰ ἐπιστρέψῃ.

τερική επιγραφή τῆς Μονῆς, ἴσως καὶ ὀλίγον ἐνωρίτερον, οὐχὶ δὲ τὸ 1310. Καὶ ἡ μὲν ἐπιγραφή, ἡ σχετιζομένη μὲ τὸν Ἐπίσκοπον Παχώμιον ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ, ἔχει ὡς ἑξῆς :

«† Ἀνηγέρθη κ(αἰ) ἐθεμελυόθη ἐκ βάθρου κ(αἰ) ἀνεστωρίθη οὗτος ὁ θῶος κ(αἰ) πάνσεπτ(ος) Ναὸς τῆς παν. υπευρευλογημέν(ης) ἐνδόξου Δεσπίνης ἡμ(ῶν) Θεοτόκου κ(αἰ) ἀηπαρθένου Μαρί(ας) διὰ σινδρωμῆς κόπου κ(αἰ) ἐξόδου δαπάνης τοῦ τιμητοτάτου κ(αἰ) εὐγενεστάτου ἀρχόντου κτητίτορος κύρ Ἰω(άννου) Νικολάου ἐκ κόμης Λινοτόπη ἡγουμενεύωντος τοῦ Πανοσιοτάτου κύρ Μανασί Ἀρχιερατεύωντος τοῦ Θεοφιλεστάτου Κυρίου Κυρίου Παχωμίου ἐν ἔτει ζρξδ' Ἰνδικτιῶν Θ'. Ἰστορίθου διὰ χειρὸς τοῦ ταπινοῦ ἱστοριογράφου Νικολάου κ(αἰ) Γεωργίου ἀδελφῶν τοῦ κτίτορος κ(αἰ) ἐτελιόθη ἐν μην(ι) Σε(π)τεμβρίου ε'». Ἡ δὲ ἐν τοῖς Διπτύχοις ἔχει ὡς ἑξῆς :

«ΜΑ.....ΖΕΡΜΑ.....ΡΧΑΑ Τ(ΗΣ) ΑΓΙΟΤΑΤΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΙΣ ΒΕΛΑ..... ΤΟΥ ΠΑΝΟΣΙΟΤΑΤΟΥ ΚΕ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ.....».

Ὁμοίως ἡ ὑπέρθυρος ἐν πέτρα λελαξευμένη ὡς ἑξῆς :

«† Ἀνακενήσθι οὗτος ὁ θῶος καὶ πάνσεπτος Ναὸς τῆς ὑπεραγίας τοῦ Θεοῦ ἐν ἔτι 7164 καὶ ἀνακενίστι ἐκ δευτέρου ἐν ἔτι 7310 καὶ ἡγουμενεύωντος τοῦ Πανοσιοτάτου ἐν Ἱερομονάχοις κυρίου Παρθενίου ἐ(κ) κόμης Πρισόγ(ι)ανις κέ Ἰνε ἰ κτίτορες ἐκ κόμης Βούρμπιανις κέ Πρισόγ(ι)ανις ρίζο ἱερέος Γεωργίου Πα(πα)ιοάνου κέ Κώστα Σούρλα κέ ἰ προτομαστό(ροι) ἐκ Κόμης Βούρμπιανις Κόστα δῖμο κέ σῖμο Κοτοῦλι Πο.....ἐν ἔτη 18007».

Ὁμοίως καὶ ἡ ἐν τῇ Λειψανοθήκῃ ἔχει ὡς ἑξῆς :

«Ἀνικενήστη τὸ ἡερὸν κέ σεβάσμιον κουτῆ τῆς ὀνπεραγίας ος ου⁸ ἐκόμ(ης) Ζέρμας ἡπὸ πατρὸς Παρθενίου Ἱερομονάχου ἡ κόμης Πρησόγηανη.

Μη(νός) Ἀπρηλήου 10 ἔτος 180».

Λόγου δὲ γενομένου ἀνωτέτω περὶ μιᾶς ἐνθυμήσεως ἐν τῷ τέλει τοῦ Τριωδίου τοῦ 1770, γραφείσης κατὰ τὸ ἔτος 1778 ὑπὸ τοῦ ἐκ Πυρσογιάννης Ἱερομονάχου Παρθενίου, κρίνομεν καλὸν ὅπως καὶ ταύτην διατυπώσωμεν ἐδῶ, ὡς ἀνταποκρινομένην πλήρως πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς παρούσης, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀναγνώστας διευκολύνουσα αὐτῇ, εἰς τὸ ὄλον ἐκ τῆς μελέτης συμπέρασμα. Ἡ ἐνθύμησις αὐτῇ ἔχει ὡς ἑξῆς :

«ἐτοῦτο τὸ παρὸν Τρηόδηον τὸ ἀφηέροσεν ὁ Παρθένιος ἡς τὴν ἡπεραγίαν θεοτόκον.....τολμήση κέ τὸ πάρη νὰ ἔχη τὰς ἀρὰς τὸν ἀγῶν..... καὶ νὰ τοῦ κόψη ἡ Παναγία τὴν ζωὴν κέ κακὸν κέ ἄγουρον θάνατον κέ προκοπή..... ἐπὶ ἔτους 1778.

Παρθένιος ἡερομόναχος ἐκ κόμης Πηρσόγιαννης».

Σ η μ ε ί ω σ ι ς

Μὲ βαρεῖαν τὴν θλίψιν χαράσσομεν σήμερον τὰς κατωτέρω γραμμάς

7. Εἰς τὸ Σωτήριον ἔτος 1800 ἀντιστοιχεῖ τὸ ἀπὸ κτίσεως κόσμου 7308, καὶ οὐχὶ τὸ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ 7310.

8. Νὰ ἀναγνώσθῃ Θεοτόκου.

ταύτας, ἐκ μόνῃς τῆς αἰτίας ὅτι παμφάγος πυρκαϊὰ τὴν νύκτα τῆς Παρασκευῆς πρὸς τὸ Σάββατον τῆς 1ης Μαρτίου τοῦ 1947, ἀπετέφρωσε τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Μονῆς ταύτης. Τὸ ἱστορικὸν τοῦτο κειμήλιον τῆς Ἐπαρχίας μας κατέστη (κρίμασιν οἷς οἶδε Κύριος) παρανάλωμα τοῦ πυρός. Τέμπλος, εἰκόνες, τοιχογραφίαι, βιβλία κ.λ.π. ἠφανίσθησαν διὰ παντός.

Τὰ Δίπτυχα περὶ τῶν ὁποίων ἐν τῇ παρούσῃ ὡς ἀνωτέρω πραγματεία ἀναφέρομεν, κατέστησαν καὶ αὐτὰ τέφρα ἐπὶ τέφρας. Ὁ φόβος ἡμῶν μήπως ὁ χρόνος καὶ αἱ ἄλλαι περιπτώσεις ἀφανίσωσιν ἐξ αὐτῶν πᾶν ἵχνος σχετιζόμενον μὲ τὴν Ἱστορίαν τῆς Μονῆς, μὲ ἠνάγκασαν κατὰ τὴν ἐκεῖ διὰ δευτέραν φοράν μετάβασίν μου κατὰ Μάρτιον τοῦ 1946, νὰ μεριμνήσω ὅπως τοποθετήσω ταῦτα εἰς μέρος ἀσφαλέστερον.

Δυστυχῶς, ὁ φόβος οὗτος ἐπαλήθευσεν. Τὰ Δίπτυχα ἐκάησαν, καὶ δὲν ὑπάρχουν πλέον.

Αἱ βιοτικαὶ ἡμῶν συνθηκαὶ, αἱ τότε ἐσωτερικαὶ τοῦ Ἔθνους ἡμῶν διαταραχαί, ἀλλὰ καὶ ἐν γένει τὸ ἀνώμαλον τῶν περιστάσεων, δὲν ἐπέτρεψαν εἰς ἡμᾶς νὰ φροντίσωμεν ὅπως φωτογραφηθῶσι ταῦτα εἰδικῶς. Ἐχάθη διὰ παντός μία τοιαύτη εὐκαιρία, ἡ ὁποία θὰ διηγόνιζε τὰ Δίπτυχα αὐτά, καὶ πολὺ περισσότερον τὴν πολύτιμον ἐν αὐτοῖς ἐπιγραφὴν.

Καὶ τώρα; τώρα, μαζὺ μὲ ὅλα τὰ ἄλλα ἀπωλεσθέντα ἱστορικὰ καὶ ἀγιογραφικὰ βυζαντινὰ κειμήλια τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ταύτης, ἃς θρηνήσωμεν καὶ τὴν ἀπώλειαν τῶν Διπτύχων, καὶ ἃς κλίνωμεν εὐλαβῶς τὸ γόνυ ἐμπρὸς εἰς τὸν Ἱερὸν χῶρον τῆς Μονῆς καὶ τὴν ἐναπομείνασαν τέφραν τῶν Ἱστορικῶν αὐτῆς κειμηλίων, ὡς τελευταῖον αὐτῶν προσκύνημα!

Ἄς παραδειγματισθῶμεν δὲ ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου, καὶ ἃς φροντίσωμεν νὰ περισώσωμεν καὶ ἀπὸ τὰς διαφόρους ἄλλας αἰτίας, πάντα ἐκεῖνα τῆς Ἐπαρχίας τὰ κειμήλια τὰ ὁποῖα εἶναι δυνατὸν νὰ περισωθοῦν ἐφ' ὅσον τὸν καιρὸν ἔχομεν, ἐὰν θέλωμεν νὰ μὴ θρηνήσωμεν καὶ ἄλλα παρόμοια.

Β'

Ἰωαννίκιος

Ἐπίσκοπος Βελλᾶς

1673—1688¹

Περὶ συλλέξαντες ἐκ τῶν διαφόρων τόμων τῶν Ἡπειρωτικῶν Χρονικῶν τὰ σποράδην περὶ τοῦ Ἐπισκόπου Βελλᾶς Ἰωαννικίου ἀναφερόμενα ἀποδεικτικά, ἀναμφισβήτητα καὶ μὴ, ἐκρίναμεν ἀπαραίτητον ὅπως καταχωρίσωμεν ταῦτα τῇ παρούσῃ χωρὶς ποτὲ καὶ κατ' οὐδένα λόγον νὰ ἔχωμε καὶ τὴν ἀξίωσιν, ὅτι πάντα ταῦτα εἶναι ἀτομικά μας κατορθώματα, καὶ ν' ἀπαιτήσωμεν αὔριον διαφόρους τίτλους καὶ τιμὰς.

Πράττομεν τοῦτο, κινούμενοι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐκ τῆς γνώμης τὴν ὁποίαν ἐσχηματίσαμεν ὅτι πρόκειται περὶ δύο Ἐπισκόπων φερόντων τὸ ἴδιον ὄνομα,

1. Ἐπίσκοπος Βελλᾶς ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα Ἰωαννίκιος, ἀναφέρεται εἰς τοὺς Πατριαρχικοὺς Κώδικας καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1722, ὡς προαχθεὶς εἰς Μητροπολίτην Ναυπάκτου. Προσεκτέον ὅμως καὶ τὰ ἐξῆς ἐν παρενθέσει ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Εὐλογίου Κουρίλα ἀναφερόμενα ἐν τοῖς Ἡπειρ. Χρονικοῖς τοῦ 1930 σελ. 138. (ἐνταῦθα δημοσιεύεται καὶ ἐπιστολὴ ἑτέρα ἀπὸ Δεκεμ. 1723 ὑπογεγραμμένη ὑπὸ δύο Ἰωαννικίων, τοῦ Βελλᾶς, καὶ Νυαπάκτου καὶ Ἄρτης).

ἀφ' ἑτέρου δέ, ὅπως παρουσιάσωμεν τὴν ἐργασίαν ταύτην ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς στενῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τῆς Ἐπαρχίας Βελλᾶς καὶ Κονίτισης πληρεστέραν, συγκεντροῦντες ἐδῶ—ὅσον τὸ δυνατόν—κάθε λεπτομέρειαν ἀφορῶσαν τὸν Ἐπίσκοπον τοῦτον, καὶ δυναμένην νὰ συντείνῃ ἔστω καὶ ἐπ' ἐλάχιστον εἰς τὸν ἐν γένει σκοπὸν τῆς παρούσης.

Διὰ τοῦτο, εἰς τοὺς ὡς εἴρηται Ἐπισκοπικοὺς Καταλόγους τῆς Ἐπαρχίας Βελλᾶς καὶ Κονίτισης μετὰ τὸν Παρθένιον, ὁ ὁποῖος ἀναφέρεται κατὰ τὸ ἔτος 1640, ἢ μᾶλλον μετὰ τὸν Παχώμιον ὁ ὁποῖος ἀναφέρεται ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Ζέρμας κατὰ τὸ ἔτος 1656, ἄς προστεθῇ ὡς Ἐπίσκοπος Βελλᾶς κατὰ 1673—1688 καὶ ὁ Ἰωαννίκιος.

Τὸ ὅτι ἀναμφισβητήτως ὑπῆρξεν Ἐπίσκοπος Βελλᾶς ὁ Ἰωαννίκιος κατὰ τὸ ἔτος 1673—1688, τοῦτο μαρτυρεῖ ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀδιάψευστος ἐπιγραφή ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Ἀρτισίστης Ζαγορίου, δημοσιευθεῖσα ὑπ' ἀρ. 32 ἐν τοῖς Ἡπειρ. Χρονικοῖς τοῦ 1934 σελ. 92 τὴν ὁποίαν καὶ κατωτέρω παραθέτομεν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἔγγραφον κατεστρωμένον ἐν τῷ Κώδικι τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δρυϊνουπόλεως δημοσιευθὲν εἰς τὸ διπλοῦν τεύχος τῶν Ἡπειρ. Χρονικῶν τοῦ ἔτους 1930 σελ. 93—94.

Ἐν τῷ ἔγγραφῳ τούτῳ εὐρίσκομεν Ἐπίσκοπον Βελλᾶς Ἰωαννίκιον κατὰ τὸ ἔτος ἀχπῆ (=1688) ἐπιβεβαιοῦντα μετὰ τοῦ Ἰωαννίνων Κλήμεντος, ἴσον ἀναφορᾶς καὶ μαρτυρίας τῶν κατοίκων δύο χωρίων τῆς Ἐπαρχίας Δρυϊνουπόλεως (=Δρόβιανης καὶ Λεσινίτσας), περὶ μιᾶς διαφορᾶς ἐπὶ τῶν συνόρων τῶν Ἐπαρχιῶν Δρυϊνουπόλεως ἀφ' ἑνός, καὶ Βουθρωτοῦ καὶ Γλυκέως ἀφ' ἑτέρου. Περὶ τῆς διαφορᾶς αὐτῆς, φαίνεται ὅτι ὁ Ἰωαννίνων Κλήμης καὶ ὁ Βελλᾶς Ἰωαννίκιος ἐκλήθησαν ἵνα γνωματεύσωσι καὶ ἀποφανθῶσιν κατόπιν περὶ αὐτῆς.

Ἰωαννίκιος ἐπίσης ὡς Ἐπίσκοπος Βελλᾶς ἀναφέρεται εἰς τοὺς Πατριαρχικοὺς Κώδικας καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1722 ὡς προαχθεὶς εἰς Μητροπολίτην Ναυπάκτου καὶ Ἀρτης κατὰ μῆνα Δεκέμβριον. Τοῦτο ἀφήνει τὸν ἀναγνώστην νὰ ὑπονοῆ ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Ἐπίσκοπον καὶ κατὰ τὰς δύο αὐτὰς χρονικὰς περιόδους. Τὸ χρονικὸν ὅμως διάστημα ἀπὸ τοῦ 1673 ἕως τοῦ 1722 ἐκ πεντήκοντα σχεδὸν ὀλοκλήρων ἐτῶν, ὡς καὶ ἡ ἐκλογή τοῦ Ἰωαννικίου κατὰ τὸ ἔτος αὐτὸ εἰς τὴν Μητρόπολιν Ναυπάκτου, δὲν ἐνισχύει τὸ γεγονὸς ὅτι ὑπῆρξεν εἰς καὶ ὁ αὐτὸς Ἐπίσκοπος Βελλᾶς Ἰωαννίκιος, μετὰ τοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1673 τοιούτου, ἔστω καὶ ἐὰν παραδεχθῶμεν ὅτι ἀρχιεράτευσε τὸ δεύτερον μετὰ τὸν Φιλάρετον, ἀλλὰ ἄλλος συνώνυμος τοῦ κατὰ τὸ 1673 ἀρχιερατεύσαντος Ἰωαννικίου διετέλεσε κατὰ τὸ 1722, ὁ ὁποῖος καὶ προήχθη κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰς Μητροπολίτην Ναυπάκτου.

Τὸν Ἰωαννίκιον τοῦτον ἀναφέρει ὡς Ἐπίσκοπον Βελλᾶς κατὰ τὸ ἔτος 1679 καὶ ὁ Ἱ. Λαμπρίδης εἰς τὰ Ἡπειρωτικὰ αὐτοῦ Μελετήματα Τευχ. Γ' σελ. 61, καθὼς καὶ ὁ Ν. Μυστακίδης εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 19 φύλλον τῆς Ἐφημερίδος «Κόνιτσα» τοῦ 1915 καὶ τὸν ὁποῖον ἀποκαλεῖ ἄνδρα ἀγαθὸν καὶ ἱεροπρεπῆ².

Ὁ δὲ Ἀραβαντινὸς οὐδόλως ἀναφέρει τὸ ὄνομα τοῦ Ἐπισκόπου τούτου ἐν τῇ Χρονογραφίᾳ τῆς Ἡπείρου. Τοῦναντίον ἀναφέρει ὡς Ἐπίσκοπον Βελλᾶς κατὰ τὸ 1720 τὸν Νικόλαον. Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Μυστακίδης, ἄνευ οὐδεμιᾶς περὶ αὐτοῦ παραπομπῆς.

Ἐξ ἄλλου, ἀτελὲς καὶ ἀχρονολόγητον Πατριαρχικὸν ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύθη εἰς τὸν ΙΒ' τόμον τῶν Ἡπειρ. Χρονικῶν σελ. 21—23,

2. Βλέπε κατάλογον ἐν τῷ τέλει τῆς παρούσης.

διὰ τοῦ ὁποίου προτρέπονται οἱ ἐν Κονίτση χριστιανοὶ ὅπως ἀνεγείρωσι κατοικίαν μόνιμον διὰ τὸν Ἀρχιερέα αὐτῶν, ἵνα οὗτος μὴ ταλαιπωρεῖται ἐνθεν κακεῖθεν κ.τ.λ., ἀναφέρει ὡς Ἐπίσκοπον Βελλᾶς Ἰωαννίκιον, ἐπιμελεία καὶ μερίμνη τοῦ ὁποίου ἐτέθησαν αἱ θεμελιώδεις βάσεις τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ κτιρίου τούτου ἐν Κονίτση.

Τοῦτο μᾶς φέρει εἰς ἀμφιβολίαν νὰ παραδεχθῶμεν ἂν ἢ ὄχι, καὶ εἰς ποίου Ἰωαννικίου τὴν Ἀρχιερατείαν ἔλαβε χώραν ἡ Πατριαρχικὴ αὕτη προτροπὴ πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ κτιρίου τοῦ Ἰωαννικίου τοῦ 1673—1688; ἢ τοῦ Ἰωαννικίου τοῦ 1722;

Ἐκ τῶν κατωτέρω ἀναφερομένων, δέον νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ 1673—1688 Ἰωαννικίου ἐθεμελιώθη τὸ πρῶτον ἢ ἐν Κονίτση Ἐπισκοπὴ, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ κατὰ τὸ 1722 τοιοῦτου.

Ἰσχυρίζομεθα τοῦτο, βασιζόμενοι εἰς ἑτέραν ἐπιγραφὴν ἐν τῷ αὐτῷ Ἐπισκοπικῷ Μεγάρῳ, ἡ ὁποία ἀναφέρει ὅτι ἀνωκοδομήθη ἡ Ἐπισκοπὴ αὕτη κ.τ.λ. κατὰ τὸ ἔτος 1791³ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἐπισκόπου Βελλᾶς Θεοδοσίου. Ἄρα λοιπὸν ἐν τοιοῦτον κτίριον, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ καταστῆ ἐτοιμόρροπον ἐντὸς ἑβδομήκοντα μόνον ἐτῶν καὶ νὰ χρήζη ἀνοικοδομήσεως, ἀλλ' ἀσφαλῶς τοῦτο εἶχεν ἀνεγερθῆ πρὸ τοῦ τέλους τοῦ 17ου αἰῶνος, καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ κατὰ τὸ 1673—1688 Ἰωαννικίου, ὅποτε δικαιολογεῖται ὅπως δήποτε ἡ ἀνοικοδόμησις αὐτοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1791⁴.

Ὅθεν ἐξ ὄλων τούτων, ὁ ἀναγνώστης δύναται νὰ διαπιστώσῃ ὅτι δύο Ἐπίσκοποι Βελλᾶς ἔφερον τὸ αὐτὸ ὄνομα Ἰωαννίκιος. Ὁ ἀναφερόμενος κατὰ τὸ 1673—1688, ὡς καὶ ὁ προαχθεὶς κατὰ τὸ 1722 εἰς Μητροπολίτην Ναυπάκτου. Οὐδόλως δὲ θεωρεῖται παράτολμον τὸ νὰ προστεθῆ εἰς τὸν κατάλογον τοῦτον ὡς ἄλλος συνώνυμος καὶ ὁ Ἰωαννίκιος τοῦ 1673—1688.

Γενομένου δὲ λόγου ἀνωτέρω περὶ τοῦ ἐν Κονίτση Ἐπισκοπικοῦ κτιρίου, κρίνομεν καλὸν νὰ ἀναφέρωμεν ἐδῶ καὶ περὶ τῆς ἔδρας τῆς Ἐπισκοπῆς Βελλᾶς, τὸ πότε αὕτη μετετέθη εἰς Κόνιτσαν.

Πρὸς τοῦτο ἀκριβῆ χρονολογίαν δὲν ἔχομεν δυστυχῶς. Ὅπως δὲ συμπεραίνομεν ἐξ ἑτέρου Πατριαρχικοῦ Συγκιλίου τοῦ ἔτους 1626 δημοσιευθέντος ἐν τῷ IB' Τόμῳ τῶν Ἡπειρ. Χρονικῶν σελ. 20—21, ἡ ἔδρα μετετέθη εἰς Κόνιτσαν πιθανώτατα κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1626—1650, καὶ οὐχὶ ὡς ὁ Ἀραβαντινὸς ἀναφέρει ἐν τῇ Χρονογραφίᾳ τῆς Ἡπείρου Τόμ. Β' σελ. 30 ὅτι «μετὰ τὴν παντελεῆ ἐρήμωσιν τῆς Βελλᾶς μετετέθη ὁ Ἐπίσκοπος εἰς Κόνιτσαν πρὸ μιᾶς περιόδου ἑκατονταετηρίδος», ἐννοῶν μὲ τοῦτο τὸ ἔτος 1750.

Ἐπίσης ἀνακριβὲς καὶ ἀβάσιμον καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Μυστακίδου ἀναφερόμενον ἐν τῇ Ἐφημερίδι «Κόνιτσα» ὅτι μετεφέρθη ἡ ἔδρα εἰς Κόνιτσαν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἐπισκόπου Βελλᾶς καὶ Κονίτσης Νικολάου κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τῶν ἐτῶν 1720—1723⁵.

3. Δεξιὰ τῆς κυρίας εἰσόδου τοῦ Μητροπολιτικοῦ κτιρίου ἐπὶ πλακὸς ἐντετοιχισμένης ἀνωθεν τοῦ γεφυρώματος.

Κεφ. Βυζ. Γράμμασιν.

«Ἀνωκοδομήθη ἡ Ἐπισκοπὴ αὕτη Ἀρχιερατεύοντος τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Βελλᾶς καὶ Κονίτζης Κυρίου Θεοδοσίου τοῦ ἐκ τῆς Νήσου τῶν Ἰωαννίνων 1791 9 Μαΐου».

4. Ἐπισκευὴ τις ἢ μᾶλλον προσθήκη πτέρυγος ἐγένετο καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1858, ὡς ἐπὶ πλακὸς ἐν τῇ δεξιᾷ Βορειοδυτικῇ γωνίᾳ τοῦ κτιρίου ἐμφαίνεται.

5. Πρὸς τοῦτο, περισσότερον πρὸς τὴν ἀλήθειαν πλησιάζει ἡ γνώμη τοῦ Ἰωάν. Λαμπρίδου, ὁ ὁποῖος εἰς τὰ Ἡπειρωτικὰ αὐτοῦ Μελετήματα τευχ. Γ' σελ. 60 ἀναφέρει, ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος Βελλᾶς ἐδρεύει ἐν Κονίτση ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΗ' αἰῶνος.

Ἐξ αὐτῶν τούτων τῶν ὡς ἀνωτέρω Πατριαρχικῶν Ἐγγράφων, ἀποδεικνύονται ἐσφαλμένοι αἱ γνῶμαι τῶν Ἀραβαντινοῦ καὶ Μυστακίδου, διότι ἡ Βελλᾶ, σύμφωνα μὲ τὸ ὡς ἄνω Πατριαρχικὸν Συγκίλιον, εἶχεν ἐρημωθῆ πρὸ τοῦ ἔτους 1626, καὶ ὅτι μετὰ τὴν ἐρήμωσιν, ὡς ἔδρα τῆς Ἐπισκοπῆς ἐλογίζετο ἡ Μπογδοριανή, ἔνθα καὶ οἱ κατὰ καιροὺς Ἀρχιερεῖς διέμενον⁶.

Φαίνεται ὅμως ὅτι μετὰ τὸ 1626 ἡ ἔδρα τῆς Ἐπισκοπῆς δὲν ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ εἰς τὴν Μπογδοριανήν⁷, ἀλλὰ μετετέθη εἰς Κόνιτσαν.

Τοῦτο ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὸ ἀχρονολόγητον Πατριαρχικὸν Ἐγγραφοῦ, τὸ ὁποῖον διαλαμβάνει ὅτι καὶ εἰς Κόνιτσαν ὁ Ἐπίσκοπος ἠναγκάζετο νὰ περιέρχεται ἀπὸ ἓνα μέρος εἰς ἄλλο, καὶ νὰ μὴ ἀπολαμβάνει ἄνεσιν καὶ ἡσυχαστικὴν κατοίκησιν.

Ταύτην δὲ τὴν ἀνάγκην κατιδὼν ἀργότερον ὁ Ἐπίσκοπος Βελλᾶς Ἰωαννίκιος, ἐμερίμνησε καὶ ἔθεσε τὰς θεμελιώδεις βάσεις καὶ ἀνήγειρε τὸ ἐν Κονίτση Ἐπισκοπικὸν κτίριον, τὸ ὁποῖον ἀνωκοδομήθη κατὰ τὸ ἔτος 1791.

Αὐτὰ ἐν ὀλίγοις, φίλοι ἀναγνῶσται, γράφομεν σήμερον περὶ τοῦ Ἰωαννικίου καὶ τοῦ Ἐπισκοπικοῦ κτιρίου, χωρὶς βέβαια νὰ ἔχωμε καὶ τὴν ἀξίωσιν ὅτι ἐλύσαμε καθ' ὀλοκληρίαν τὸ ζήτημα.

Τώρα δὲ παραθέτομεν κατωτέρω καὶ τὴν σχετιζομένην μὲ τὸν Ἐπίσκοπον τοῦτον ἐπιγραφὴν ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Σπηλαιωτίσσης Ἀρτισίστης Ζαγορίου ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἑξῆς :

1

«Οὗτος ὁ θεῖος καὶ πάνσεπτος Ναὸς ὑπάρχει τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου τὸ εἰς ὄνομα τιμῶμενον ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως τῆς Σπηλαιώτισσας ἀνοικωδομήθη ὑπὸ τῶν ὀσιωτάτων ἐν Ἱερομονάχοις Ἰωακείμ καὶ Σοφρονίου ἐπὶ ἔτους ΑΧΞΑ' (=1665) μετὰ δὲ εἰς τοὺς χιλίους ΑΧΟΓ' (=1673)...Παρθένιος Ἱερομόναχος ὅστις ἱστόρησεν οὗτον τὸν θεῖον ναὸν ὡς ὄραται τὴν σήμερον ἀρχιερατεύοντος τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Ἰωαννίνων Κυρίου Κυρίου Κυρίλλου ἐν δὲ τῇ Ἐπαρχίᾳ Βελλᾶς Ἰωαννικήου καὶ τούτῳ ἐτελειώθη διὰ χηρὸς τῶν ταπεινῶν δούλων Ἰωάννου καὶ Γεωργίου καὶ Δημητρίου. Νοεμβρίου Θ'».

2

Ἐπίσης τὰς ὑπογραφὰς τῶν ὡς ἄνω Ἀρχιερέων Ἰωαννίνων Κλήμεντος καὶ Βελλᾶς Ἰωαννικίου τὰς ὁποίας ἀπαντῶμεν εἰς τὸν Κώδικα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δρυϊνουπόλεως καὶ ἀναφερομένας εἰς τὸ ἔτος ,αχπῆ' (=1688), παραθέτομεν καὶ αὐτὰς ἐδῶ, ὡς ἀκριβῶς ἔχουσιν :

«† Ὁ Ἰωαννίνων Κλήμης βεβαιοῖ τὸ παρὸν ἴσον ἀπαράλακτον εἶναι τῷ πρωτοτύπῳ γράμματι».

«† Ὁ Βελλᾶς Ἰωαννίκιος μαρτυρεῖ τὸ παρὸν ἴσον εἶναι τῷ πρωτοτύπῳ».

6. Ἡπειρ. Χρονικά 1937 σελ. 20—21.

7. Ἡ Μπογδοριανὴ εἰς ὀρισμένα χρονικὰ διαστήματα ὑπήγετο καὶ εἰς τὴν κυριαρχίαν τῆς Ἱερᾶς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Σωσίνου, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Βελλᾶς ἐστερεῖτο τῆς μονίμου αὐτοῦ κατοικίας.

Γ'

Φιλάρετος

Ἐπίσκοπος Βελλᾶς

1695—1711

Τὸν Ἐπίσκοπον τοῦτον οἱ Πατριαρχικοὶ Κατάλογοι ἀναφέρουσιν ἀορίστως περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΖ' ἢ ἀρχᾶς ΙΗ' αἰῶνος.

Καὶ τὴν ἀοριστίαν ταύτην ἔρχεται νὰ καθορίσῃ ἀφ' ἐνὸς μὲν μία ἐνθύμησις ἡ ὁποία ἀπαντᾶται ἔσωθεν τῆς ἐπενδύσεως παλαιᾶς ἐκδόσεως Ἀνθολογίου τῆς Ἱ. Μονῆς Μολίστης, ἐναποκειμένου ἐν τῷ παλαιῷ Ναῷ ἁγίου Ἀθανασίου συνοικίας Μποτσιφαρίου, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὁ πρῶην Λεοντοπόλεως Σωφρόνιος, μὲ ὅσα περὶ αὐτοῦ ἔγραψεν ἐν τῷ Περιοδικῷ «Θεολογία» τοῦ 1936, καὶ «Ὁρθοδοξία» τοῦ 1941/16.

Καὶ κατ' ἀρχὴν παραθέτομεν ἐδῶ πρώτην τὴν ἐν λόγῳ ἐνθύμησιν τοῦ Ἀνθολογίου ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἑξῆς :

«εἰς τὶ κερὸν ἐχειροτωνήθηκα ἐγὼ ὁ πα(πᾶ) καλήνικως Ἱερομόναχος εἰς τοὺς ,αψη' καὶ ἤμουν χρονὸν 15 τὸ(ν) κερὸ(ν) ὅπου ἐγγενίασαν τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἦταν (ἡ)μέρα παρασκεβῆ καὶ ἦταν ἀρχιε(πίσκοποςΦι)λάρετος».

Ἡ ἐνθύμησις αὕτη ἂν καὶ δὲν εἶναι καὶ τόσον σαφῆς, ἐν τούτοις μᾶς δίδει νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι ὁ Φιλάρετος διετέλεσεν Ἐπίσκοπος Βελλᾶς καὶ ἐνωρίτερον τοῦ 1708.

Πρὸς τοῦτο ἔχοντες σαφῆ τὴν χρονολογίαν τῆς χειροτονίας τοῦ Ἱερομόναχου Καλλινίκου τὸ ἔτος 1708=,αψη' κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἐνθύμησις αὕτη ἐχαράχθη, καὶ γνωρίζοντες ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἐγκαινίων τῆς Ἐκκλησίας ὁ Καλλνίκος οὗτος ἦτο ἡλικίας 15 ἐτῶν καὶ κατὰ συνέπειαν ἀχειροτόνητος, δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ Φιλάρετος εἶναι ὁ Ἐπίσκοπος ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος, 15 ἔτη πρὸ τῆς χειροτονίας τοῦ Καλλινίκου, καὶ τὰ ἐγκαίνια τῆς Ἐκκλησίας ἐτέλεσε ἐντὸς τοῦ χρονικοῦ διαστήματος τῶν ἐτῶν 1693—1695, καὶ τὴν χειροτονίαν τοῦ Καλλινίκου κατὰ τὸ ἔτος 1708, ἔχοντας τότε τὴν ἡλικίον τῶν 28 ἢ 30 ἐτῶν, συμφώνως πρὸς τὰ τῶν περὶ χειροτονίας Ἐκκλησιαστικῶν Κανόνων ὀριζόμενα.

Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἐπὶ τῇ ὑποθέσει συμφώνως μὲ τὴν ἐνθύμησιν αὐτὴν παραδεχθῶμεν, ὅτι ὁ Καλλνίκος οὗτος κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Ἐγκαινίων τῆς Ἐκκλησίας ἦτο οὐχὶ ἡλικίας 15 ἐτῶν, ἀλλὰ χειροτονημένος πρὸ 15 ἐτῶν, τότε κατ' ἀνάγκην φθάνομεν εἰς τὸ ἔτος 1723, ὅποτε ἀπαντῶμεν ἄλλους Ἐπισκόπους Βελλᾶς εἰς τὸ χρονικὸν αὐτὸ διάστημα. Τὸν Ἰωαννίκιον τοῦ 1722 καὶ Γερμανὸν τοῦ 1723, καὶ οὐχὶ τὸν Φιλάρετον.

Ἐπομένως, δὲν εἶναι συγχωρητέον εἰς ἡμᾶς νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ Ἱερομόναχος Καλλνίκος ἦτο χειροτονημένος κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἐγκαινίων. Τὰ ἐγκαίνια ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ Φιλάρετου πρὸ τῆς χειροτονίας αὐτοῦ, ἦτοι πρὸ τοῦ 1708, ὅπως ἄλλως τε ρητῶς ὁμιλεῖ περὶ αὐτῶν καὶ ἡ ἐνθύμησις.

Ἡ φράσις «ἤμουν 15 ἐτῶν ὅταν ἐγκαινίασαν τὴν Ἐκκλησίαν», δὲν ἐπιδέχεται ἀμφισβήτησιν, οὐδὲ καὶ εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξηγηθῇ ἄλλως.

Κατὰ δεύτερον δὲ λόγον, ἀλλὰ καὶ πρὸς πληρεστέραν ἐπιβεβαίωσιν τῶν ἰσχυρισμῶν μας περὶ τοῦ Φιλάρετου, παραπέμπομεν τὸν ἀναγνώστην καὶ εἰς

τὸ ἐν λόγῳ περιοδικὸν «Θεολογία» Ἰούνιος 1936 τεύχ. ΝΔ' καὶ «Ὁρθοδοξία» 1941/16 σελ. 179 εἰς τὰ ὁποῖα ὁ πρῶην Λεοντοπόλεως Σωφρόνιος ἐδημοσίευσε μελέτας ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀρχιερατικὰ Γράμματα» κ.τ.λ.

Εἰς αὐτὰ ἀναφέρεται ὁ Ἐπίσκοπος Φιλάρετος ὡς ἀρχιερατεύσας ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ Βελλᾶς κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τῶν ἐτῶν 1700—1711. Τοῦτον κατόπιν διεδέχθη ὁ Ἰωαννίκιος ὁ καὶ Χατζῆς ἐπωνυμούμετος μέχρι τοῦ 1722, ὁ καὶ προαχθεὶς κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος εἰς τὴν Μητρόπολιν Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης.

Τὰ περιοδικὰ αὐτὰ δυστυχῶς ἡμεῖς, ἐδῶ εἰς τὸν στενὸν κύκλον εἰς τὸν ὁποῖον διαβιῶμεν, δὲν ἔχομεν ὑπ' ὄψιν μας, ἂν καὶ προσετρέξαμεν εἰς τὰς τοῦ τόπου τούτου βιβλιοθήκας καὶ ἰδίως εἰς τὴν τῶν Ἰωαννίνων Ζωσιμαίαν Βιβλιοθήκην, εἰς τὴν ὁποῖαν μόνον αἱ νεώτεραι ἐκδόσεις εὐρίσκονται.

Κατὰ συνέπειαν, ἡμεῖς ἐγράψαμεν ἐδῶ βασιζόμενοι εἰς παραπομπὰς ἄλλων, καὶ ἰδίως εἰς τὴν τοῦ Γιάννη Λυμπεροπούλου ἐν τῷ περιοδικῷ Κόνιτσα τεύχ. 2ον 1962 «Ἱστορικὸν Ἀρχεῖον Κονίτισης» σελ. 8 ὁ ὁποῖος μεταξὺ τῶν ἄλλων γράφει καὶ τὰ ἑξῆς :

«...ὁ Ἰωαννίκιος ὁ Χατζῆς διετέλεσεν Ἐπίσκοπος Βελλᾶς ἀπὸ τοῦ 1711—1722, διαδεχθεὶς τὸν Φιλάρετον (1700—1711)».

Περὶ τοῦ Φιλάρετου δὲν γνωρίζομεν· ἐξήντησεν ἄρα γε ὁ Λεοντοπόλεως τὸ θέμα ; καὶ ὅτι μόνον 11 ἔτη ἀρχιεράτευσεν ἐν τῇ Ἐπισκοπῇ Βελλᾶς ὁ Φιλάρετος ; Τοῦτο μᾶς τὰ λύει, ἀγαπητοί, ἢ ὡς ἄνω ἐνθύμησις μὲ τὴν περίπτωσιν τῶν ἐγκαινίων τῆς Ἐκκλησίας, τὰ ὁποῖα ἐγένοντο 15 ἔτη πρὸ τῆς χειροτονίας τοῦ Καλλινίκου.

Ὅθεν ἐξ ὅλων τούτων τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν μετὰ βεβαιότητος, ὅτι ὄντως ὁ Φιλάρετος διεδέχθη εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν Βελλᾶς τὸν τοῦ 1673—1688 Ἰωαννίκιον, ἀρχιερατεύσας ἐν αὐτῇ μέχρι τοῦ 1711. Πότε ὅμως τὸ πρῶτον ἐξελέγη, τοῦτο μᾶς εἶναι ἄδηλον.

Μέχρις ὅτου δὲ ἔλθωσιν εἰς φῶς καὶ ἄλλαι πηγαὶ ὁμιλοῦσαι περὶ αὐτοῦ σαφέστερον, δυνάμεθα ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ ὀρίσωμεν τὴν ἀρχιερατείαν τοῦ Φιλάρετου ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ Βελλᾶς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1693 ἢ 1695 ἕως τοῦ 1711. Τοῦτο ἐνισχύει καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οἱ διορισμοὶ καὶ αἱ τοποθετήσεις τῶν Ἐπισκόπων ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μακροχρόνιοι καὶ οὐχὶ ὀλιγοετεῖς, ὡς συμβαίνει σήμερον.

Ἐπὶ πλέον δὲ σημειοῦμεν ἐδῶ ὅτι καὶ ὁ Ν. Μυστακίδης ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 19 φύλλῳ τῆς ἐφημερίδος «Κόνιτσα» τοῦ ἔτους 1915, καὶ ἐν τῷ Καταλόγῳ τῶν Ἐπισκόπων Βελλᾶς, τὸν ὁποῖον βλέπε εἰς τὸ τέλος τῆς παρούσης, ἀναφέρει Ἐπίσκοπον Φιλάρετον, μόνον κατὰ τὰ ἔτη 1630—1632, καὶ τὸν ὁποῖον ἀποκαλεῖ ἄνδρα ἐνάρετον. Δυστυχῶς οὗτος οὐδαμοῦ μᾶς παραπέμπει. Ποῦ βασιζόμενος συνέταξε τὸν Κατάλογον τοῦτον καὶ πόθεν ἠρύσθη τὰς πληροφορίας ταύτας, οὐδόλως ποιεῖται μνεῖαν. Ὡς ἐκ τούτου καὶ ἡμεῖς ἀμφιβάλλομεν εἰς τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῇ ἐφημερίδι «Κόνιτσα» περὶ Φιλάρετου διαλαμβανόμενα, δι' ὃ καὶ σταματῶμεν εἰς τὸ σημεῖον αὐτό, ἀφήνοντες τὸ θέμα τοῦτο εἰς τοὺς ἱστορικοὺς ἐρευνητὰς τῆς αὔριον ἵνα ἀποφανθῶσιν πληρέστερον περὶ αὐτοῦ. Ὑποθέτομεν ὅμως ὅτι ὁ Μυστακίδης ἐσφαλμένως τοποθετεῖ τὸν Φιλάρετον τοῦτον εἰς τὸ χρονικὸν διάστημα τῶν ἐτῶν 1630—1632, ἀντὶ εἰς τὸ τοιοῦτον τῶν ἐτῶν 1693—1711, πρὸς τὸ ὁποῖον ἄλλως τε συμφωνοῦν πληρέστατα καὶ οἱ Πατριαρχικοὶ Κατάλογοι.

Δ'
Γερμανός
Ἐπίσκοπος Βελλᾶς
1723—1744

Γράφοντες περί τοῦ Ἐπισκόπου τούτου, εἴμεθα πρωτίστως ἠναγκασμένοι νὰ προτάξωμεν καὶ μερικὰς γραμμάς περί ἑνὸς ἀχρονολογήτου δυστυχῶς Καταστίχου τῆς Ἱ. Μονῆς Μολίστης, τὸ ὁποῖον ἀναφέρει τὸ ὄνομα τοῦ Ἐπισκόπου Γερμανοῦ, ἐξιστορήσωμεν δὲ κατόπιν καὶ τὰ ἄλλα ἐπιχειρήματα ἡμῶν, ἵνα δι' αὐτῶν ὁ ἀναγνώστης δύναται νὰ κρίνῃ ἢ ἐπικρίνῃ κατὰ τῆς γνώμης ἡμῶν ὅτι ὁ Γερμανός οὗτος διετέλεσεν Ἐπίσκοπος Βελλᾶς.

Τὸ ἀχρονολόγητον τοῦτο Κατάστιχον τῆς Ἱ. Μονῆς Μολίστης, τοῦ ὁποίου δὲν πρόκειται ἐδῶ νὰ κάμωμεν ἐκτενῆ περιγραφὴν, ἀποτελεῖ τὰ Δίπτυχα τῆς Μονῆς, φέρει ἐπικεφαλίδα «Παρθρησία τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου τῶν εἰσοδίων τῆς Θεομήτορος», καὶ ἀναγράφονται ἐν αὐτῷ ὀνόματα συνδρομητῶν κατὰ φύλλον καὶ κατὰ κατηγορίας ὡς ἑξῆς :

«Γερμανοῦ νικοδήμου

τῶν Ἀρχιερέων».

Ἀκολουθῶς παρατάσσονται ὀνόματα Ἱερομονάχων, ἀκολουθοῦσι τὰ ὀνόματα τῶν Ἱερέων, τῶν μοναχῶν, τῶν μοναζουσῶν, καὶ ἔπονται τὰ τῶν Χριστιανῶν κατὰ φύλλον χωριστά, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον Κατάστιχον, ἀργότερον, προσετέθησαν ἀφιλοκάλλως διάφορα ὀνόματα καὶ οὕτω συνεπληρώθη. Εἰς τὴν στήλην δὲ τῶν Ἀρχιερέων ἐν ἀρχῇ προσετέθη, δι' ἄλλης χειρός, καὶ τὸ ὄνομα—ἴσως—τοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1884 ἀποβιώσαντος πρώην Ἐπισκόπου Βελλᾶς Γερμανοῦ.

Τὸ ἐκ σκληροῦ χάρτου Κατάστιχον τοῦτο εἰς τὸ ὁποῖον—ἄς σημειωθῇ ἐδῶ—ὅτι προσετέθησαν ὡς εἶναι καταφανὲς καὶ ἄλλαι σελίδες, φαίνεται ὅτι συνετάχθη ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Μολίστης ὅταν Ἐπίσκοπος Βελλᾶς διετέλει ὁ Παῖσιος, ἤτοι μετὰ τὸ ἔτος 1762, ἢ δὲ προσθήκη τῶν σελίδων ἐγένετο ἐπὶ τῶν ἡμερῶν Νικηφόρου τινός, πιθανῶς ἡγουμένου, ὡς τοῦτο δηλοῖ ἕτερα ἀχρονολόγητος καὶ αὐτὴ ἐνθύμησις ἐν τῷ τέλει τοῦ Καταστίχου τούτου ἔχουσα ὡς ἑξῆς :

«ἐγράφη διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ ἀναγνώστου...πούλου (;) ραμαντζᾶ καὶ ἐδόθη εἰς χεῖρας τοῦ νικηφόρου τοῦ μοναστηρίου τῆς μόλιστας διὰ νὰ μνημονέβῃ τὰ ὀνόματα».

Καὶ ναὶ μὲν διάφοροι ἄλλαι ἐνθυμήσεις ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Μολίστης φέρουσι κατὰ τὸ ἔτος 1757 Αὐγούστου 8 ὡς χειροτονηθέντα Παπᾶ Νικηφόρον τινά, ὡς ἐπίσης καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1780 ἕτερα ἐνθύμησις ὁμιλεῖ περί τῆς ἐπιστροφῆς ἐκ τῆς βασιλευούσης (=ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως) τοῦ Παπα Νικηφόρου, ὅμως ἐκ τούτων δὲν δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι ἐγένετο καὶ ἡ προσθήκη τῶν σελίδων ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ. Τοῦναντίον, ἐκ μιᾶς χρονολογίας εἰς μίαν ἐκ τῶν ἐν τῇ προσθήκῃ σελίδων κατὸ τὸ ἔτος 1813, καὶ ἐκ μιᾶς ἄλλης τοῦ 1839, ἀποδεικνύεται ὅτι νεώτεραι εἰσὶν αἱ προσθήκαι καὶ νεώτερος ὁ Νικηφόρος οὗτος καὶ οὐχὶ ὁ τοῦ 1757¹.

1. Θὰ ἠδυνάμεθα συμφώνως τῶν ἐνθυμήσεων τούτων, νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ Νικηφόρος οὗτος πιθανῶς νὰ διετέλεσεν ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ εἴτε ὡς Ἱερομόναχος εἴτε ὡς Ἠγούμενος ἐπὶ σειρὰν 56 ὀλοκλήρων ἐτῶν, ἂν ἄλλαι ἐνθυμήσεις ἐν τῇ αὐτῇ Μονῇ δὲν ἔφερον κατὰ τὰ ἔτη 1781 καὶ 1807 ἕτερον Ἠγούμενον ὀνόματι Μελέτιον.

Τὸ ὅτι τὸ Κατάστιχον τοῦτο συνετάγη ἀρχικῶς ὅταν Ἐπίσκοπος Βελλᾶς διετέλει ὁ Παῖσιος, συμπεραίνομεν ἐκ τῆς ἀναγραφῆς εἰς αὐτὸ τῶν ὀνομάτων τῶν δύο πρὸ αὐτοῦ Ἀρχιερέων Γερμανοῦ καὶ Νικοδήμου.

Καὶ διὰ μὲν τὸν Νικόδημον, οὐδεὶς ὑπάρχει λόγος ἀμφιβολίας ὅτι εἶναι ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον οἱ Πατριαρχικοὶ Κατάλογοι φέρουσιν ὡς Ἐπίσκοπον Βελλᾶς τὸ 1760.

Διὰ δὲ τὸν ἕτερον τίθεται τὸ ἐρώτημα: τίς ἄρα νὰ διεδέχθη τὸν τοῦ 1722 Ἰωαννίκιον; ὁ ἐν τῷ Καταστίχῳ ἀναφερόμενος Γερμανός, ἢ ὁ Νικόδημος; καὶ τίς οὗτος ὁ Γερμανός;

Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο, τρία ἄλλα ἀποδεικτικὰ ἔχομεν ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ παρουσιάσωμεν. Πρῶτον ὅτι ὁ Ἀραβαντινὸς ἀναφέρει τοῦτον ἐν τῇ Χρονογραφίᾳ τῆς Ἠπείρου τοῦ 1856 Τόμ. β' σελ. 31 ἐν τῷ Καταλόγῳ τῶν Ἐπισκόπων Βελλᾶς κατὰ τὸ ἔτος 1729. Δεύτερον ὁ Μυστακίδης ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 19 φύλλον τῆς ἐφημερίδος «Κόνιτσα» τοῦ ἔτους 1915 κατὰ τὰ ἔτη 1723—1728 μὲ τὴν προσθήκην ὅτι οὗτος ἀναφέρεται καὶ κατὰ τὸ 1742, καὶ τρίτον, τὸ ὄνομα τοῦ Ἐπισκόπου τούτου ἀναγράφεται μεταξὺ ἄλλων καὶ ἐν τῷ κεντρικῷ Ναῷ Κοιμήσεως Θεοτόκου τοῦ χωρίου Βουρμπιάνης ἐν τῇ Πρασκομιδῇ ὡς ἐξῆς:

«Γερμανοῦ Νικοδήμου Παῖσιου καὶ Θεοδοσίου τῶν Ἀρχιερέων»², ἀντιγραφέντα ἐκ τῆς παλαιᾶς Ἐκκλησίας ἢ ὁποῖα κατεδαφίσθη καὶ ἀνηγέρφη ἐκ νέου, ὡς τοῦτο μοὶ ἐδήλωσεν ὁ ἄλλοτε Ἐφημέριος Βουρμπιάνης ἀειμνηστος Παπᾶ Βασίλειος Ἀρχιμανδρίτης.

Κατόπιν τῶν δύο τούτων μαρτυριῶν, δηλαδή, τῆς ἀναγραφῆς αὐτοῦ ἐν τῷ καταστίχῳ τῆς Ἱ. Μονῆς Μολίστης πρὸ τοῦ Νικοδήμου, καὶ τῆς ἀναγραφῆς αὐτοῦ ἐν τῇ Προσκομιδῇ τοῦ Ἱ. Ναοῦ Βουρμπιάνης καὶ πάλιν πρὸ τοῦ Νικοδήμου, ἀποδεικνύεται ὅτι οὐδόλως σφάλλουσιν οἱ Ἀραβαντινὸς καὶ Μυστακίδης ἀναφέροντες τοῦτον ὡς Ἐπίσκοπον Βελλᾶς κατὰ τὰ ἔτη 1723—1729. Οὐδὲ καὶ ἐντελῶς τυχαῖον ἦτο δυνατόν νὰ εὑρεθῇ τὸ ὄνομα τούτου ἐν ταῖς δύο ὡς ἄνω περιπτώσεσιν ἀναφερόμενον. Συνεπῶς, ὑπάρχει μεγάλη δόσις ἀληθείας, καὶ ὡς ἐκ τούτου, δυνάμεθα μετὰ βεβαιότητος νὰ κρίνωμεν, καὶ νὰ παραδεχθῶμεν ἀδιστακτικῶς, ὅτι τὸν προαχθέντα κατὰ τὸ ἔτος 1722 εἰς Μητροπολίτην Ναυπάκτου καὶ Ἀρτης Ἰωαννίκιον διεδέχθη εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν ταύτην ὁ Γερμανός καὶ τοῦτον ἀργότερον ὁ Νικόδημος μέχρι τοῦ 1762. Πρὸς τοῦτο συνηγορεῖ καὶ τὸ ἐκ 38 ὀλοκλήρων ἐτῶν κενὸν τὸ ὁποῖον οἱ Πατριαρχικοὶ Κατάλογοι παρουσιάζουσι.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐγράφομεν περὶ τοῦ ἀειμνήστου Ἐπισκόπου Γερμανοῦ, ὅταν τὸ πρῶτον κατηρτίζετο ἡ παροῦσα ἐργασία.

Ἀργότερον ὅμως (1957) ἤλθον εἰς φῶς α') ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Βρανούση δημοσιευθεῖσα εἰς τὴν Ἐπετηρίδα Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου ἐργασία «Περὶ τῆς ἐν Ἠπείρῳ Ἱ. Μονῆς Σωσίνου»³, καὶ β') ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Στεφ. Μπέττη εἰς τὸ ἐν Ἰωαννίνοις ἐκδιδόμενον Περιοδικὸν «Ἠπειρωτικὴ Ἐστία» 1962 τεύχος 117 δημοσιευθεῖσα ἑτέρα ἐργασία ἀφορῶσα τὴν ἐν Ἠπείρῳ Ἱ. Μονὴν Παλιουρῆς.

Ἡ ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Σωσίνου ἐπιγραφὴ ἢ ἀναφέρουσα τὸν Ἐπίσκοπο Βελλᾶς Γερμανὸν εἶναι δυστυχῶς ἀχρονολόγητος. Ἀναφέρεται ὅμως ἐν αὐτῇ τὸ

2. Ὡς ἐξῆς δυνάμεθα νὰ κατατάξωμεν τὴν Ἀρχιερατείαν τῶν Ἐπισκόπων τούτων ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ Βελλᾶς. Α') Γερμανός τὸν ὁποῖον ἀναφέρουσιν οἱ Ἀραβαντινὸς καὶ Μυστακίδης κατὰ τὰ ἔτη 1723—1729, διαδεχθεὶς τὸν τοῦ 1722 Ἰωαννίκιον. Β') Νικόδημος τὸν ὁποῖον οἱ Πατριαρχικοὶ Κατάλογοι ἀναφέρουσι τὸ 1760. Γ') Παῖσιος, τὸν ὁποῖον ἀπαντῶμεν εἰς ἐπιγραφὰς διαφόρων Μονῶν καὶ Ναῶν τὸ 1762—1788, καὶ Δ') Θεοδοσίος τὸ 1790—1818 προαχθεὶς κατόπιν εἰς Μητροπολίτην Λαρίσσης.

3. Ἐξεδόθησαν καὶ Ἀνάτυπα.

ὄνομα τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Παΐσιου. Καί ὡς ἐξάγεται ἐξ ἑνὸς Συγκιλίου ἀφορῶντος τὴν Ἱερὰν αὐτὴν Μονήν⁴, ὁ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ἀναφερόμενος Πατριάρχης εἶναι ὁ Παΐσιος ὁ Β΄, ὁ καὶ ἐκδώσας τὸ Συγκίλιον κατὰ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1744.

Περὶ τοῦ Παΐσιου τούτου, ἄς μὴ ἀμφιβάλῃ ὁ ἀναγνώστης ποσῶς, καὶ ἄς μὴ σχηματίσῃ τὴν γνώμην ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ Πατριάρχου τούτου, τὸ ὁποῖον ἀπαντῶμεν εἰς τὴν ἀχρονολόγητον ἐπιγραφὴν ἐν τῷ ἐξωνάρθηκι τῆς Μονῆς Σωσίνου, ἀνήκει εἰς τὸν συνώνυμον αὐτοῦ ἕτερον Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Παΐσιον τὸν Α΄.

Συμφώνως μὲ τὴν μελέτην τοῦ κ. Βρανούση, ὁ μὲν Παΐσιος ὁ Α΄ ἐπατριάρχευσε τὸ 1651—1652, καὶ 1654—1655, Παΐσιος ὁ Β΄, τὸ 1726—32, 1742—43, 1744—48, καὶ 1751—52, ἤτοι 70 ἔτη ἀργότερον τοῦ Α΄.

Ἄρα λοιπὸν καὶ ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη, ἡ διαλαμβάνουσα τὸ ὄνομα τοῦ Ἐπισκόπου Βελλᾶς Γερμανοῦ, ἀναμφισβητήτως ἀνήκει εἰς μίαν ἐκ τῶν ἀνωτέρω χρονικῶν περιόδων τῆς Πατριαρχείας Παΐσιου τοῦ Β΄. Διὰ τοῦτο καὶ δὲν πρέπει νὰ ἀμφιβάλῃ κανεὶς. Πρὸς πληρεστέραν δὲ κατανόησιν τῶν ἐδῶ περὶ τοῦ Γερμανοῦ ἀναφερομένων, παραθέτομεν καὶ ὀλόκληρον τὴν ἐν τῷ ἐξωνάρθηκι τῆς Ἱ. Μονῆς Σωσίνου ἐπιγραφὴν, ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἑξῆς:

«† ἐτεληώθη ἡ ἡκοδομὴ τοῦ μοναστηρίου ἀρχιερατεῦβοντος τοῦ τότε κερου Πάήσιος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντήνου Πόλεως Νέας Ρώμης κ(αί) ἡκουμενικὸς π(ατ)ριάρχης· ἀρχιερατεῦοντος τοῦ Θεοφηλεστάτου κῦ κῦ Βελλᾶς Γερμανός· ἡγουμενέβοντος κῦ Νικυφόρου ἐκ τὴν αὐτοῦ χορήου Πογδόρηανις διὰ ἐξόδος κ(αί) δαπάνις τῆς ἀγίας Μονῆς ταυτης τῆς στοβροπιγιακῦς κ(αί) π(ατ)ριάρχικῆς * * * Θεοτόκου τοῦ Εὐαγγελησμοῦ».

Ἐπίσης παραθέτομεν καὶ τὴν δευτέραν περὶ τοῦ Ἐπισκόπου Γερμανοῦ γραπτὴν μαρτυρίαν, τὴν δημοσιευθεῖσαν ὑπὸ τοῦ κ. Μπέττη εἰς τὴν Ἡπειρ. ἜστIAN τοῦ 1962 τευχ. 117 σελ. 5—8. Καὶ ἡ μαρτυρία αὕτη ἀπαντᾶται εἰς ἓν ἐνυπόγραφον ὑποσχετικὸν καὶ συμφωνητικὸν Γράμμα ἀφορῶν τὴν Ἱ. Μονὴν Παλιουρῆς. Εἰς τὸ συμφωνητικὸν αὐτό, εὐρίσκομεν τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἐν λόγῳ Ἐπισκόπου Βελλᾶς καὶ Κονίτσης κατὰ τὸ 1733, ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἑξῆς:

«(ὁ) Βελλᾶς καὶ Κονίτσης Γερμανός βεβαιοῖ.
,αψλγ' (=1723) Μαΐου 15».

Καὶ ἐφ' ὅσον αἱ δύο αὐταὶ γραπταὶ καὶ ἀναμφισβήτητοι μαρτυρίαι ἀναφέρουν ὡς Ἐπίσκοπον Βελλᾶς τὸν Γερμανὸν κατὰ τὰ ἔτη 1733 καὶ 1744, καὶ ἐφ' ὅσον τὸ ὑπὸ τοῦ Μυστακίδου ὑποστηριζόμενον ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος οὗτος ἀναφέρεται καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1742⁵, δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ἀδιστακτῶς ὅτι ὁ Γερμανός οὗτος ὄντως διετέλεσεν Ἐπίσκοπος Βελλᾶς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καὶ ὅτι ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀμφιβολίας δέον νὰ συγκαταλεχθῇ καὶ οὗτος εἰς τοὺς καταλόγους τῶν Ἐπισκόπων Βελλᾶς κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τῶν ἐτῶν 1723—1744 ὡς διαδεχθεὶς τὸν τοῦ 1722 Ἰωαννίκιον, χωρὶς βέβαια νὰ ἀποκλείωμεν καὶ τὴν ἀρχιερατείαν αὐτοῦ καὶ πέραν τοῦ 1744.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς.

Σχετικῶς μὲ τὰς ὑπογραφὰς ἐν τῷ ὑποσχετικῷ καὶ Συμφωνητικῷ Γράμματι τῆς Ἱ. Μονῆς Παλιουρῆς, ὡς μᾶς ἐπληροφόρησεν ὁ κ. Μπέττης δι' ἐπιστολῆς του, αὐταὶ εὐρίσκονται εἰς δύο στήλας. Καὶ ἡ μὲν δεξιὰ φέρει

4. Ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ τοῦ Βρανούση ἐργασίᾳ σελ. 125—128.

5. Βλέπε Ἐφημερίδα «Κόνιτσα» τοῦ 1915, ἀρ. φύλλου 19.

Ἱερέως ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΪΣΙΟΥ

ΜΙΚΡΑ ΣΥΜΒΟΛΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΒΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΚΟΝΙΤΣΗΣ*

Ε΄

Παῖσιος

Ἐπίσκοπος Βελλᾶς

1762 — 1778

Συλλέγοντες πρὸ ἐτῶν ἐκ τῶν διαφόρων Ναῶν καὶ Μονῶν τῆς Ἐπαρχίας ταύτης ἐπιγραφάς, ἀναφερομένας εἰς τοὺς ἐκ Χιονιάδων ἀγιογράφους, ἀντεγράψαμεν καὶ διαφόρους ἄλλας ἐπιγραφάς καὶ ἐνθυμήσεις σχετιζομένας μὲ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν τοῦ τόπου.

Ἐκ τῶν κατωτέρω δημοσιευομένων τεσσάρων ἐπιγραφῶν, αἵτινες τυγχάνουσι κύρους ἀναμφισβητήτου, μαρτυρεῖται καὶ ἀποδεικνύεται πληρέστατα ὅτι μετὰ τὸν Ἐπίσκοπον Βελλᾶς Νικόδημον, ὅστις κατὰ τὸ 1760 ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐκλογήν τοῦ Ἐπισκόπου Δρυϊνουπόλεως Δοσιθέου¹, Ἐπίσκοπος Βελλᾶς καὶ Κονίτσης ἐξελέγη ὁ Παῖσιος, Ἡπειρώτης καὶ αὐτός, καὶ ἐκ τῆς Ὀσδίνης Παραμυθίας καταγόμενος.

Τοῦτον ἀπαντῶμεν πρῶτον ἐν τῇ κτιτορικῇ ἐπιγραφῇ τοῦ ἐν Μολίστη Κονίτσης Ἱ. Ναοῦ ἁγ. Ἀθανασίου (παλαιοῦ) συνοικίας Μποτσιφάρι (νῦν Μοναστηρίου) τὸ ἔτος 1769. Δεύτερον ἐν τῇ κτιτορικῇ ἐπιγραφῇ τῆς ἐν Βησσάνη Πωγωνίου Ἱ. Μονῆς Ἀβελ κατὰ τὸ ἔτος 1770, τρίτον ἐν ἐπιγραφῇ ἐπὶ τοῦ Τέμπλου τοῦ Ἱ. Ναοῦ ἁγ. Νικολάου Γκριζμπανίου (νῦν Ἐλευθέρου)² κατὰ τὸ ἔτος 1778, καὶ τέταρτον ἐν ἰδιοχείρῳ καὶ αὐτογράφῳ σημειώσει ἐν τῇ 2ᾳ σελίδι ἐξωφύλλου Πεντηκοσταρίου τοῦ 1757 τῆς Ἱ. Μονῆς Στομίου Κονίτσης κατὰ τὸ ἔτος 1778.

Ἐκ τῆς ἰδιοχείρου ταύτης ἐνθυμήσεως ἀποδεικνύεται ὅτι οὗτος κατήγετο ἐκ τῆς Ὀσδίνης, χωρίου τῆς τότε Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπαρχίας Ἐλαιῶνος³, ὅτι ἐγεννήθη καὶ ἀνετράφη ἐκεῖ, ὅτι ὁ πατήρ του ὠνομάζετο Νικόλαος καὶ ἦτο Ἱερεύς, καὶ ὅτι εἶχε θείους δύο Ἀρχιερεῖς, τὸν τοῦ Μεγάλου Τυρνόβου καὶ τὸν τῆς Κορίνθου.

Ἐπίσης ἐκ τῆς σημειώσεως ταύτης, ἡ ὁποία ἀναφέρει ὅτι «ἔχει ἀφ' οὗτου ἀρχιεράτευσεν εἰς τὴν Ἐπαρχίαν χρόνους 16», δυνάμεθα νὰ προσδιορίσωμεν καὶ τὴν ἀκριβῆ χρονολογίαν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐξελέγη οὗτος Ἐπίσκοπος Βελλᾶς, καὶ αὕτη εἶναι τὸ ἔτος 1762. Κατὰ τὸ ἔτος λοιπὸν τοῦτο, διεδέχθη ὁ Παῖσιος, εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν Βελλᾶς, τὸν Νικόδημον.

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου, σελ. 213. 242

1. Βλέπε Ἡπειρ. Χρονικά 1937, σελ. 57.

2. Δυστυχῶς ὁ Ναὸς οὗτος ἐκάη ὑπὸ τῶν Γερμανῶν τὸ 1943.

3. Ὁ Ἀραβαντινὸς ἐν τῇ Χρονογραφίᾳ τῆς Ἡπείρου ἀναφέρει—ἂν δὲν ἀπατῶμαι—Ἐπισκοπὴν Ἐλαίας.

Ἐποστηρίζομεν τὴν γνώμην αὐτὴν, λαμβάνοντες πρὸς τοῦτο ὑπ' ὄψιν καὶ ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ πρωτόγραφον τῆς ὡς ἄνω ἐνθυμήσεως, τὸ ὁποῖον πάνυ εὐγενέστατα μοὶ παρεχώρησε πρὸς ἀντιγραφὴν ὁ τότε Γραμματεὺς τῆς Κοινότητος Κονίτισης ἀειμνήστos σήμερον Ἀλέξανδρος Οἰκονομίδης, παρ' οὗ τοῦτο καὶ ἐφυλάσσετο.

Ἡ ἐνθύμησις αὕτη, ἐδημοσιεύθη καὶ ὑπὸ Δ. Σάρρου ἐν τῷ 12ῳ Τόμῳ τῶν Ἡπειρ. Χρονικῶν, σελ. 114, πλημμελῶς πως καὶ ἀνυπόγραφος.

Δὲν γνωρίζομεν βέβαια ὑπὸ ποίας συνθήκας ἀντέγραψεν οὗτος τὴν ἐνθύμησιν αὐτὴν, τῆς ὁποίας τὴν εἰς τὸ τέλος ὑπογραφὴν τοῦ Ἀρχιερέως παρουσιάζει ὡς δυσξόμβλητον. Αὕτη, ἀπλουστάτη οὖσα καὶ ὅπως δὴποτε δὴποτε εὐανάγνωστος, ἀλανθάστως διακρίνεται ὅτι ἀνήκει εἰς τὸν Παῖσιον.

Τώρα, τὸν τῆς Βελλᾶς Ἐπίσκοπον τοῦτον Παῖσιον, δὲν πρέπει νὰ συγχέη κανεὶς μὲ τὸν σύγχρονον ἐν ὠρισμένῳ χρονικῷ διαστήματι Μητροπολίτην Ἰωαννίνων Παῖσιον ὑπὸ τοῦ ὁποίου τὴν ὑψηλὴν κυριαρχίαν ὁ Ἐπίσκοπος Βελλᾶς ὑπήγετο, διότι ὁ Ἰωαννίνων Παῖσιος ἐξελέγη τὸν Ἰούνιον τοῦ 1773 καὶ διετέλεσε μέχρι τοῦ 1780, ὦν πρότερον Πρωτοσύγκελος τῆς Μητροπόλεως ἐκείνης⁴.

Ἐξ ἄλλου δὲ καὶ ὁ Ν. Μυστακίδης εἰς τοὺς Καταλόγους τῶν Ἐπισκόπων Βελλᾶς (Ἐφημερίς Κόνιτσα 1915, ἀρ. φύλλου 19), ἀναφέρει Ἐπίσκοπον Παῖσιον καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1782.

Οὗτος, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, διετέλεσε μέχρι τοῦ 1788 καὶ εἶτα ἐξελέγη ὁ Θεοδόσιος, ἐκ τῆς Νήσου Ἰωαννίνων καταγόμενος, προαχθεὶς κατόπιν εἰς Μητροπολίτην Λαρίσσης κατὰ τὸ ἔτος 1818.

Ὅσον ἀφορᾷ δὲ τὴν γνώμην τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου πρώην Παραμυθίας Ἀθηναγόρα, τὴν ὁποίαν διετύπωσεν εἰς τὸν 3ον Τόμον τῶν Ἡπειρ. Χρονικῶν τοῦ 1928, σελ. 39, περὶ τῆς Ἐκκλησίας Ἰωαννίνων, ὅτι κατὰ τὴν ἐν Ἀραχωβίτση⁵ ἐπιγραφὴν ἐν τῷ Ναῷ Πέτρου καὶ Παύλου ἀπαντᾷται Μητροπολίτης Ἰωαννίνων κατὰ τὸ ἔτος 1778 ὁ Παῖσιος, αὕτη ἀποδεικνύεται ἐσφαλμένη. Ἡ ἐπιγραφὴ ἀνήκει εἰς τὸν Βελλᾶς Παῖσιον καὶ οὐχὶ εἰς τὸν Ἰωαννίνων. Ἡ Ἀραχωβίτσα, διοικητικῶς μόνον ὑπήγετο εἰς Ἰωάννινα. Ἐκκλησιαστικῶς δέ, εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Βελλᾶς.

Ἐποστηρίζομεν καὶ ἐδῶ τὴν γνώμην ταύτην, ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν τοὺς στατιστικoὺς πίνακας τοῦ Ἀραβαντινοῦ, τοὺς ὁποίους ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ Χρονογραφίᾳ τῆς Ἡπείρου 1856, Τόμ. 2ος, σελ. 329. Ἐξ αὐτῶν ἀποδεικνύεται, ὅτι ὄχι μόνον ἡ Ἀραχωβίτσα, ἀλλὰ καὶ 35 ἄλλα χωρία τῆς Ἐπαρχίας Κουρέντων, εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἐπαρχίαν Βελλᾶς ὑπήγοντο καὶ τὰ ὁποῖα μόλις πρὸ ὀλίγων δεκαετηρίδων ἀπεσπάσθησαν ἐξ αὐτῆς, καὶ ἄλλα μὲν ὑπήχθησαν εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἐπαρχίαν τῶν Ἰωαννίνων, ἐν οἷς καὶ ἡ Ἀραχωβίτσα, ἄλλα δὲ εἰς τὴν νεοσυσταθεῖσαν τότε Ἰ. Μητροπολιν Δρυϊνουπόλεως καὶ Πωγωνιανῆς. Ὡς ἐκ τούτου, ἐπαναλαμβάνομεν καὶ πάλιν, ὅτι ἡ γνώμη τοῦ πρώην Παραμυθίας Ἀθηναγόρα, ἀποδεικνύεται ἐσφαλμένη.

Αὐτά, ἐν ὀλίγοις, φίλοι ἀναγνώσται, περὶ τοῦ Ἐπισκόπου Παῖσιου, τοῦ ὁποίου ἡμεῖς δὲν γνωρίζομεν οὔτε τὸν χρόνον τῆς γεννήσεώς του, οὔτε ποῦ ἐμορφώθη, οὔτε καὶ πότε ἐχειροτονήθη Ἐπίσκοπος.

Διδομένου δὲ ὅτι εἰς τὴν ἐν λόγῳ ἐνθύμησιν αὐτὴν ἀναγινώσκομεν, ὅτι ὁ Παῖσιος εἶχε δύο θεῖους Ἀρχιερεῖς, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον φανερῶνει ὅτι οὗτος κατήγετο ἀπὸ λαμπρᾶν καὶ ἐπιφανῆ οἰκογένειαν, εἴμεθα τῆς γνώμης ὅτι

4. Βλέπε Ἡπειρ. Χρονικά 1937, Τόμ. 12ος, σελ. 69.

5. Χωρίον τῆς Ἐπαρχίας Κουρέντων.

ὄχι μόνον παραδόσεις θὰ σώζονται καὶ τῶν θείων τοῦ Ἀρχιερέων, ἀλλὰ καὶ ἔγγραφοι ἴσως μαρτυρίαί. Διὰ τοῦτο καὶ παρακαλοῦμεν πάντας τοὺς πονοῦντας καὶ ἐνδιαφερομένους διὰ τὴν Ἱστορίαν τοῦ τόπου, καὶ ἰδίως τοὺς ἐκ τῆς τῆς περιφερείας ἐκείνης καταγομένους, ὅπως ἐρευνήσωσιν—ἕκαστος ἐν τῷ μέτρῳ τῆς δυνάμεώς του—τὰ διάφορα οἰκογενειακὰ ἀρχεῖα τῆς Ὀσδίνας, καὶ συλλέξωσι τὰς περὶ αὐτοῦ καὶ τῶν θείων τοῦ Ἀρχιερέων παραδόσεις καὶ λοιπὰ ἀποδεικτικά, καὶ φέρωσι κατόπιν εἰς δημοσιότητα, ἵνα, διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ, ὀλοκληρωθῆ κατὰ τὸ δυνατόν τὸ θέμα τοῦτο ἀπὸ πάσης πλευρᾶς.

Εἶναι ἐπιτακτικὸν καθῆκον ὄλων μας νὰ μὴ ἀφήσωμεν νὰ τοὺς σκεπάσῃ ἢ λήθῃ διὰ παντός. Ἀκόμη καὶ τὸ ἐλάχιστον ἱστορικὸν στοιχεῖον καὶ ἂν προέλθῃ ἐκ τῆς ἐρεύνης καὶ περισυλλογῆς αὐτῆς, θὰ εἶναι πολὺ μέγαλον καὶ εἰς ἄκρον ἐπωφελὲς διὰ τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἡπείρου. Ἄς ἐργασθῆ λοιπὸν ἕκαστος μετὰ ζέσεως καὶ φιλοτιμίας διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ. Ἡ πατρὶς αὖριον θὰ τὸν εὐγνωμονῇ.

Ἐν τέλει δὲ ἡμεῖς, ἀποβλέποντες πάντοτε εἰς τὸ σύντομον τῆς παρουσίας, καταχωροῦμεν κατωτέρω τὰς ὡς ἄνωθεν ἀναφερομένας ἐπιγραφὰς καὶ προσεπιδηλοῦμεν, ὅτι, κατὰ τὴν ἀντιγραφὴν αὐτῶν, διετηρήσαμεν τὴν διακρίνουσαν αὐτὰς ὀρθογραφίαν καὶ διάταξιν, ἐκτὸς—ἐννοεῖται—τῶν τόνων καὶ διαλυτικῶν.

1

Ἐπαρχία Κονίτισης

Χωρίον Μόλιστα (συνοικία Μποτσιφάρι)

Ἰ. Ναὸς ἁγ. Ἀθανασίου (Παλαιός).

Ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου τῆς παλαιᾶς κεκλεισμένης εἰσόδου τοῦ κυρίως Ναοῦ ἔσωθεν, χρώματι καὶ Κεφαλ. Βυζαντινῆς Γράμμασιν :

«Ἀνηγέρθῃ ἐκ βάθρου καὶ ὑστορίθῃ ὡ θῆος καὶ πάνσεπτος Ναὸς οὗτος τοῦ ἐν Ἀγίῳ Πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου Πατριαρχὸν Ἀλεξανδρίας Ἀρχιερατεύοντος τοῦ Θεοφιλεστάτου καὶ λογιωτάτου Κυρίου Κυρίου Παῖσιω κὲ εὐημερεύοντος κὲ ἐπιτροπεύοντος Παναγιότι ὑερέος κὲ διὰ σινδρομῆς κὲ ὑπερμαχοῦντος Ἀδάμι».

μικροῖς γράμμασιν :

«σοτίριον ἔτος 1769 νοεμβρίου 9»⁶.

2

Ἐπαρχία Πωγωνίου

Χωρίον Βήσσανη

Ἱερὰ Μονὴ Ἀβελ.

Ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου τῆς Δυτ. πλευρᾶς τοῦ κυρίως Ναοῦ ἔσωθεν, χρώματι καὶ Κεφ. Βυζαντ. Γράμμασιν :

«† Ἀνηγέρθῃ ἐκ βάθρου κὲ ὑστορίθῃ ὁ θῆος κὲ πάνσεπτος Ναὸς τῆς ἡπεραγίας ἐνδόξου Δεσπίνης ἡμῶν Θ(εοτόκ)ου κὲ ἀὑπαρθένου Μαρίας Ἀβελῆ

6. Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἐδημοσιεύθη καὶ τὸ 1956 εἰς τὸν Ε' Τόμον τῆς «Ἡπειρ. Ἑστίας», σελ. 39, ἀλλ' ἐκεῖ ἐκ τυπογραφικῆς ἀβλεψίας, παρέλειψαν τὴν χρονολογία τοῦ 1769.

ὄνόματι. Ἀρχιερατεύοντος Κυ(ρίου) Κυ(ρίου) Παύσιου κὲ διὰ συνδρομῆς Νηκοδήμου ὑερομονάχου Ἑγουμένου. Σεραφὶμ Ἑερομονάχου Ἀνθίμου Ἱερομονάχου Θεοφάνη Ἑερομονάχου κὲ διὰ ἐξόδου Δεονησίου Ἑερομονάχου τοῦ ποτὲ Ἑγουμένου

Διὰ χειρὸς Κωνσταντίνου Μιχαῦλ Μηχαῖλ ἐκ (κ)όμης Χ(ι)ονάδους».

μικροῖς γράμμασιν :

«κατὰ τὸ 1770 ἰουνίου 25»⁷.

3

Ἐπαρχία Κονίτισης
Χωρίον Γκριζμπάνι (νὸν Ἐλεύθερον)

Ἱ. Ναὸς ἁγ. Νικολάου

Ἐπὶ τοῦ Τέμπλου ἀριστερὰ καὶ ἐπὶ τῆς σειρᾶς τοῦ Ἑορτολογίου χρώματι καὶ Κεφαλ. Βυζαντ. Γράμμασιν.

«Ἡ Ἱστορίθη ὁ θῦος κὲ πάνσεπτος Τέμπλον τοῦ Ἀγίου Νικολάου Ἀρχιερατεύοντος Παύσιου τῆς Ἀγιοτάτης Ἐπισκοπῆς Βελᾶς ἔτι 1778 μηνὶ Σεπτε(μ)-βρίου 18».

4

Ἐπαρχία Κονίτισης

Πόλις Κόνιτσα

Ἱ. Μονὴ Στομίου.

Ἐπὶ τῆς 2ας σελίδος ἐξωφύλλου Πεντηκοσταρίου τοῦ 1759 τῆς Ἱ. Μονῆς κατὰ τὸ ἔτος 1778.

«Ἀψοῦ μαῖου κθ' ἤλθαμε καγὼ ὁ ἀρχιερεὺς Βελᾶς καὶ Κονίτιζης ὁμοῦ μετὸς . . . . . εὐγενεστάτους ἀρχοντας κὺρ Μιχάλη Παναγιώτον Πότζιον καὶ κὺρ μ . . . . . καὶ κὺρ Ἰωάννην Διαμαντίου μήνου εἰς ἔτοδοτο τὸ σεβάσμιον μοναστήριον τῆς ὑπ(εραγίας Δε)σποίνης ἡμῶν Θε(οτόκ)ου γενέσιον τοῦ ὀνομαζομέν(ου) στομί(ου) καὶ ἡγουμενεύων (ὁ ὄσι)ώτατος Παῖσιος τοῦ ποτὲ γεωργίου βόντα παπουτζῆ τοῦ ἐκ μποράτζανης. ἔχομεν ἀφ' οὗ ἀρχιερατεύσαμεν ἕως τὴν σήμερον χρόνους δέκα ἕξ εἰς τὴν Ἐπαρχίαν . . . . . ἡμουν ἐκ τῆς ὀσδήνης Ἐλαιῶνος γέννημα καὶ θρέμμα υἱὸς Πα(πα)νικολάου ἔγγονος γεωργίου μιλήτζη καὶ ἀνεψιὸς τῶν θείων ἀρχιερέων τοῦ Μεγάλου Τυρνόβου⁸ καὶ Κορίνθου καὶ ἔστω εἰς μνήμην παντοτεινῆ.

ὁ Ἀρχιερεὺς Βελᾶς καὶ Κονίτιζης Παῖσιος ἔγραψεν».

Σ η μ ε ἰ ὠ σ ι ς.

Τὴν περὶ τοῦ ἐν λόγῳ Ἐπισκόπου Παῖσιου ἐργασίαν ταύτην παρεδώσαμεν καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1939 εἰς τὸν τότε Μητροπολίτην Ἰωαννίνων Σπυρίδωνα ὁμοῦ μετ' ἄλλων ἐργασιῶν, χωρὶς βέβαια νὰ γνωρίζωμεν σήμερον καὶ ποία ὑπῆρξεν ἡ τύχη των.

Ἀργότερον δὲ ἡμεῖς ἐδημοσιεύσαμεν ταύτην εἰς τὸ ἐν Ἰωαννίνοις ἐκ-

7. Ὁμοίως καὶ ἡ ἐπιγραφή αὕτη ἐδημοσιεύθη εἰς τὸν 4ον Τόμον τῆς «Ἡπειρ. Ἐστίας», Ἰούλιος 1955, σελ. 637.

8. Οὗτος, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἦτο Συνοδικὸς τὸ 1791. Μετὰ τούτου ὡς Ἡπειρώτου, ἴσως καὶ συμμαθητοῦ του εἶχεν ἀγαθὰς σχέσεις ὁ ἐπίσης Ἡπειρώτης Ἐπίσκοπος Καμπανίας Θεόφιλος, καὶ μέσον τούτου ἐνήργει ὁ Καμπανίας ἐν Κωνσταντινουπόλει δι' ὑπόθεσιν τῆς Ἱ. Μονῆς Βλατέων, τὴν ὁποίαν καὶ ἐπέτυχε. α.

α. Σωφρ. Εὐστρατιάδου «Ὁ Καμπανίας Θεόφιλος» Ἡπειρ. Χρονικὰ 1927, σελ. 93—94.

διδόμενον περιοδικόν «Ἡπειρωτικὴ Ἑστία» (74—75 τεύχ. Ἰουνίου—Ἰουλίου, σελ. 457), προσθέσαντες ἐν αὐτῇ καὶ ὀλίγας γραμμάς ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς παρούσης.

ΣΤ'

Λεόντιος

Ἐπίσκοπος Βελλᾶς 1822

Μετὰ τὸ ἔτος 1818, κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ Ἐπίσκοπος Βελλᾶς Θεοδόσιος προήχθη εἰς Μητροπολίτην Λαρίσσης, ἀγνοοῦμεν ἂν καὶ πότε ἀκριβῶς ἐξελέγη ἕτερος Ἐπίσκοπος Βελλᾶς.

Μίαν καὶ μόνην ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀναμφισβήτητον ἐπιγραφὴν περὶ τούτου ἔχομεν, ἡ ὁποία μαρτυρεῖ σαφῶς, ὅτι ὡς τοιοῦτος κατὰ τὸ 1822 διέτελει ὁ Λεόντιος.

Καὶ τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην εὐρίσκομεν ἐγκεχαραγμένην ἐπὶ μιᾶς λιθίνης πλακός, ἀνηκούσης ἄλλοτε εἰς τὸ κατεδαφισθὲν κατὰ τὸ ἔτος 1891¹ παλαιὸν Σχολεῖον τοῦ χωρίου Βησσάνης Πωγωνίου καὶ ἡ ὁποία σήμερον εὐρίσκεται ἐντετοιχισμένη εἰς τὸ περιτειχισμὰ Νεκροταφείου Ἱερέων ἔξωθεν τοῦ Ἁγίου Βήματος Ἱ. Ναοῦ ἁγ. Νικολάου, συνήθους τόπου ταφῆς τῶν ἱερέων τὸ πάλαι.

Ὁ Ἀραβαντινός, ἐν τῇ Χρονογραφίᾳ τῆς Ἡπείρου Τόμ. Β' σελίς 31, ἀναφέρει ὡς Ἐπίσκοπον Βελλᾶς κατὰ τὸ 1822 Ἰωσήφ τὸν Νάξιον ὡς ἐξωσθέντα, κατὰ δὲ τὸ 1823 ἀναφέρει τὸν Λεόντιον, τὸν ὁποῖον ἀποκαλεῖ ὡς Ζαγορίσιον.

Ἐπίσης, ὁ Ν. Μυστακίδης εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 19 φύλλον τῆς Ἐφημερίδος «Κόνιτσα» τοῦ 1915, ἀναφέρει τοῦτον κατὰ τὰ ἔτη 1823—1824 σὺν τῇ πληροφορίᾳ ὅτι οὗτος κατήγετο ἐκ Σουδενῶν Ζαγορίου².

Ὁ δὲ Μητροπολίτης Σάρδεων Γερμανός, εἰς τοὺς Ἐπισκοπικοὺς ὡς ἄνω Καταλόγους τῶν Ἐπαρχιῶν Ἡπείρου καὶ Ἀλβανίας, οὐδόλως ἀναφέρει τὸν Λεόντιον, ἀλλ' ἀορίστως μόνον τὸν Ἰωσήφ πρὸς τὸν ὁποῖον ἔγραψεν ὁ Πατριάρχης Χρῦσανθος ἀπὸ 4ης Ὀκτωβρίου 1824 ὅτι «προστασία καὶ ἐπεμβάσει τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ εἰσεπήδησεν εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν Βελλᾶς, παροραθέντων ἀξιοτέρων»³.

Σημειωτέον, ὅτι τὸ 1824 ὁ Ἀλῆ Πασσᾶς δὲν εὐρίσκετο ἐν τῇ ζωῇ. Ἡ Πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον Βελλᾶς Ἰωσήφ εἶναι κατὰ πολὺ μεταγενεστέρα τοῦ φόνου τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ, ὁ ὁποῖος, ὡς γνωστόν, ἔλαβε χώραν τὴν 24ην Ἰανουαρίου τοῦ 1822.

Διατί, λοιπόν, καὶ ἐκ τίνων λόγων ἐβράδυνε τόσον ἡ ἐπέμβασις τῶν Πατριαρχείων, εἰς μίαν τοιαύτην αὐθαίρετον ἐνέργειαν τοῦ Ἐπισκόπου Βελλᾶς Ἰωσήφ;

1. Περὶ ταύτης μοὶ ἐβεβαίωσεν ὁ κατὰ τὸ ἔτος 1938 ὀγδοηκοντούτης κτίστης ἐκ Πυρσόγιαννης Νικόλαος Δούμας, ὁ ὁποῖος εἰργάσθη εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ νέου Σχολείου καὶ τοῦ ἐν λόγῳ περιτειχίσματος.

2. Βλέπε Κατάλογον Μυστακίδου ἐν τῷ τέλει τῆς παρούσης, ὡς καὶ Ἱ. Λαμπρίδου «Περὶ τῶν ἐν Ἡπείρῳ Ἀγαθοεργημάτων» 1880, σελ. 14.

3. Ἡπειρωτικὰ Χρονικὰ 1937, σελ. 29—30.

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἡ βραδύτης αὕτη τῶν Πατριαρχείων δικαιολογεῖται ἐκ δύο κυρίως περιστατικῶν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον εἶναι ἡ τότε ἑλληνικὴ ἐπανάστασις τοῦ 1821, τὸ δὲ δεύτερον ἡ στάσις καὶ διαγωγὴ τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ ἐν Ἡπείρῳ κατὰ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης.

Ἐκ τῆς αἰτίας τῶν δύο τούτων σοβαρῶν γεγονότων, ἐδημιουργήθη δυσμενῆς καὶ ἀνώμαλος ἡ ἐν γένει κατάστασις διὰ τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ κατέστη, ὡς ἦτο ἐπόμενον, ἀδύνατος πᾶσα ὁμαλὴ ἐπικοινωνία μεταξὺ τῶν ἐν Ἡπείρῳ ἰδίως Ἐπαρχιῶν καὶ τῶν Πατριαρχείων. Ἀπότοκος δὲ μιᾶς τοιαύτης καταστάσεως ὑπῆρξε καὶ ἡ ὑπ' ὄψιν μας ὑπόθεσις, ἡ βραδύτης δῆλον ὅτι τῆς Πατριαρχικῆς πρὸς τὸν Ἰωσήφ ἐπιστολῆς.

Ἄλλ' ἡμᾶς ἐδῶ δὲν μᾶς ἐνδιαφέρουν καὶ τόσον οἱ λόγοι τῆς βραδύτητος τῆς Πατριαρχικῆς πρὸς τὸν Ἰωσήφ ἐπιστολῆς, ὅσον μᾶς ἐνδιαφέρει τὸ περιεχόμενον αὐτῆς. Ἐκ τούτου ἀποδεικνύεται ὅτι, κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1824, Ἐπίσκοπος Βελλᾶς διετέλει ὁ Ἰωσήφ. Ἐπίσης ἐκ μιᾶς ἐπιγραφῆς ἐν τῷ Παρεκκλησίῳ Θεοτόκου (= Παναγιοπούλα) τοῦ χωρίου Πληκάδες—Κονίτισης⁴, ἀποδεικνύεται καὶ πάλιν ὅτι, κατὰ τῆς ἐποχῆν τῆς ἱστορήσεως τοῦ Παρεκκλησίου τούτου ἦτοι κατὰ τὸ ἔτος 1822, Ἐπίσκοπος Βελλᾶς διετέλει ὁ Ἰωσήφ. Ἄρα λοιπὸν σήμερον ἡμεῖς ταῦτα ἔχοντες ὑπ' ὄψιν, δεόν νὰ παραδεχθῶμεν ὅλως τὰ ἀντίθετα τῶν ὄσων ὁ Ἀραβαντινὸς γράφει, καὶ ὅτι ὁ Λεόντιος μᾶλλον ἐξώσθη κατὰ τὸ 1822 περὶ τὸ δεύτερον δεκαήμερον τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου, καὶ οὐχὶ ὁ Ἰωσήφ.

Ἐκ παραλλήλου δέ, βασιζόμενοι καὶ εἰς τὴν ἐν Βησσάνη Πωγωνίου σωζομένην καὶ ἀφορῶσαν τὸν Λεόντιον ἐπιγραφὴν, ὡς καὶ εἰς τὸ κενὸν τὸ ὁποῖον παρουσιάζεται ἀπὸ τοῦ 1818—1822, ἐξάγομεν τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸν προαχθέντα κατὰ Μάρτιον τοῦ 1818 εἰς Μητροπολίτην Λαρίσσης Θεοδόσιον διεδέχθη εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν Βελλᾶς ὁ Λεόντιος καὶ διετέλεσεν ὡς τοιοῦτος μέχρι τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ 1822, ὁπότε καὶ ἐξώσθη. Κατόπιν εἰσπήδησεν εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν ταύτην ὁ Ἰωσήφ τῇ ἐπεμβάσει τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ καὶ διετέλεσεν ὡς τοιοῦτος μέχρι τοῦ 1840, ὡς τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ διαφόρων ἄλλων κατὰ καιροὺς ἐπιγραφῶν καὶ λοιπῶν ἐγγράφων περὶ αὐτοῦ μαρτυριῶν. Ἐσφαλμένως λοιπὸν ὁ Ἀραβαντινὸς καὶ Μυστακίδης φέρουσι τὸν Λεόντιον κατὰ τὰ ἔτη 1823—1824.

Ἄλλὰ τίθεται καὶ τοῦτο τὸ ἐρώτημα :

Ὁ Ἀλῆ Πασσᾶς, πολιωρκεμένος ὢν ὑπὸ τῶν Σουλτανικῶν στρατευμάτων καὶ διαβλέπων καθημερινῶς τὸν κίνδυνον, εἶχεν ἄραγε τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν νὰ ἐνδιαφερθῇ διὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἐπαρχίας Βελλᾶς καὶ Κονίτισης ;

Περὶ τοῦ ἐρωτήματος τούτου οὐδὲν θετικὸν δυνάμεθα σήμερον ν' ἀπαντήσωμεν.

Ἴσως αὔριον ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία τῆς Ἐπαρχίας ταύτης νὰ σταθῇ κατὰ πολὺ τυχεροτέρα τῆς σήμερον καὶ νὰ φέρῃ εἰς φῶς ὅτι ἐξακολουθεῖ νὰ καλύπτῃ ἀκόμη τὸ σκότος, ἂν φιλότιμα καὶ φιλόστορα τέκνα τῆς Ἐπαρχίας ταύτης, ἐκ τῶν δυναμένων νὰ ἐργασθῶσι, θελήσωσι νὰ ἐρευνήσωσι διάφορα Ἀρχεῖα, ἰδιωτικά τε καὶ ἐπίσημα καὶ ἀντιγράψωσι διαφόρους ἐπιγραφὰς καὶ ἐνθυμήσεις ἐκ τῶν ὁποίων ὑπάρχει ἐλπίς νὰ χυθῇ ἀρκετὸν φῶς εἰς τὴν Ἱστορίαν ταύτην. Τοιαῦτα Ἀρχεῖα καὶ ἄλλα διάφορα Ἐγγράφα, φέ-

4. Τοῦτο ἀνεκαινίσθη τῇ συνδρομῇ τῶν εὐσεβῶν Χριστιανῶν τοῦ χωρίου καὶ τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου ἐν Ἱερομονάχοις Γερασίμου Στάγια.

ροντα ὑπογραφὰς Ἀρχιερέων, ὑπάρχουσι—νομίζω—πολλὰ ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ ταύτῃ.

Κατωτέρω δὲ παραθέτομεν τὴν ἐν λόγῳ ἐπιγραφὴν τὴν ἀφορῶσαν τὸν Ἐπίσκοπον Βελλᾶς Λεόντιον, τὴν ὁποίαν ἀντιγράψαμεν ἰδίαις χερσίν.

1

Ἐπαρχία Πωγωνίου
Χωρίον Βήσσανη

Ἐπὶ πλακὸς ἐντετοιχισμένης εἰς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ περιτειχίσματος Νεκροταφείου Ἱερέων ἔξωθεν τοῦ ἁγ. Βήματος Ἱ. Ναοῦ ἁγ. Νικολάου Κεφ. Βυζαντ. Γράμμασιν :

«Ἐπισκοπὴ Βελλᾶ»

Πρόσδεξαι ἅγιε Ἱεράρχα τοῦ Χριστοῦ Νικόλαε τὰς δεήσεις τῶν κεκοπιακῶτων γενέσθαι δαπάνη τε καὶ σπουδῇ τὸν οἶκον σου τοῦτον Πάνου Ἱερέως ἐπιτρόπου Βελλᾶ τοῦ ἐκ Κακσιᾶς(;) καὶ πάντων τῶν κατοικούντων ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ Χριστιανῶν. Ἀρχιερατεύοντος τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου κὺρ Λεοντίου καὶ πρωτοστατοῦντος κὺρ Ἀναστασίου Τόλη. Διὰ χειρὸς Κωνσταντίνου Παπαρούσου 1822 Ἰανουαρίου 8»⁵.

Ἐπίσης παραθέτομεν καὶ τὴν ἐν τῷ Παρεκκλησίῳ τοῦ χωρίου Πληκάδων—Κονίτσης σωζομένην καὶ ἀφορῶσαν τὸν ἕτερον Ἐπίσκοπον Βελλᾶς Ἰωσήφ ἐπιγραφὴν ὡς ἀκολούθως :

2

Ἐπαρχία Κονίτσης
Χωρίον Πληκάδες
Παρεκκλήσιον Θεοτόκου (Παναγιοπούλα).

Ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου ἔσωθεν τοῦ κυρίως Ναοῦ καὶ ἐπὶ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς χρώματι καὶ Κεφαλ. Βυζαντ. Γράμμασιν :

«† Ἀνιγέρθη ἐκ βάθρων κατὰ τὸ 1811 καὶ ἐστορίθη ὑπὸ τοῦ Ἱερέως ὁ Ναὸς τῆς Ἁεραγίας Δεσπίνης ἡμῶν Θεοτόκου. Ἀρχιερατεύοντος τοῦ Θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Βελλᾶς Ἰωσήφ. Διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου τοῦ ἐντιμωτάτου Χρήστου Κωνσταντίνου Γέργκου.

Ἐστορίθη δὲ διὰ χειρὸς Γεωργίου καὶ Ζήκου Χιονιαδίτων ἔτος 1822 Ἰουλίου 5».

Σ η μ ε ί ω σ ι ς.

Ἴδου δὲ περὶ τοῦ Λεοντίου τί γράφει ὁ Ἱ. Λαμπρίδης εἰς τὸ ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὸ 1880 ἐκδοθὲν βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «Περὶ τῶν ἐν Ἠπείρῳ Ἀγαθοεργημάτων» σελ. 14—15. «Ὁ ἐκ Κάτω Σουδενῶν Ἐπίσκοπος Λεόντιος (1844) κατάλιπεν ὑπὲρ τῆς ἐν Ἰωαννίνοις Ἐκκλησίας τοῦ Ἀρχιμανδρείου ἐν ἐργαστήριον μετ' ἀχυρίου ἢ ἀχουρίου (ἐκποιηθέντων ἀντὶ λιρῶν 18)».

5. Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ κειμένου τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης δύναται τις νὰ εἰκάσῃ ὅτι πρόκειται περὶ Ναοῦ ἁγίου Νικολάου, καὶ ὅτι εἰς τοιοῦτον Ναὸν ἀναφέρεται καὶ ἀνήκει ἡ πλάξ αὕτη καὶ οὐχὶ εἰς τὸ Σχολεῖον, προσεπιδηλοῦμεν, ὅτι ὁ Ναὸς ἁγ. Νικολάου ἀνιγέρθη κατὰ τὸ ἔτος 1791 ἐπὶ Ἐπισκόπου Βελλᾶς Θεοδοσίου, ὡς τοῦτο ἕτερα πλάξ ἐντετοιχισμένη ἐν τῇ Νοτ. πλευρᾷ τοῦ Ναοῦ μαρτυρεῖ. Τὸ Σχολεῖον δὲ εἶναι ἐκτισμένον εἰς ὀλίγων βημάτων ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ Βήματος τοῦ ἐν λόγῳ Ναοῦ.

Ἐπίσης εἰς σελ. 22 Μέρος Β'. εἰς μετρητά.

«Ὁ Ἐπίσκοπος Λεόντιος (1844) μετὰ τῶν ἱερῶν ἀμφίων αὐτοῦ τὰ δικήρια, τρικήρια καὶ τὴν ποιμαντορικὴν αὐτοῦ ῥηβδον ἀντὶ 1446 γροσίων ἐκποιηθέντα».

Καὶ αὐτὰ μὲν ἐγράφομεν ἐδῶ, ὅταν τὸ πρῶτον κατηρτίζετο ἡ παροῦσα περὶ τοῦ Λεοντίου ἐργασία. Μὲ τὴν πάροδον δὲ τοῦ χρόνου, ἤλθον εἰς φῶς καὶ ἄλλα στοιχεῖα περὶ αὐτοῦ, καὶ οὕτω εἴμεθα σήμερον ὑποχρεωμένοι νὰ συνεχίσωμεν τὴν ἐξιστόρησίν των.

Ἄν καὶ—ὅπως βλέπομεν ἀνωτέρω—ὁ Λαμπρίδης ἀποκαλεῖ τὸν Λεόντιον μόνον Ἐπίσκοπον, χωρὶς νὰ προσδίδῃ εἰς αὐτὸν καὶ τὸν τίτλον τοῦ «Πρώην» τούλάχιστον, ἂν καὶ ὁ κατὰ τὸ ἔτος 1836 ὑπὸ τοῦ Λεοντίου χειροτονηθεὶς Ἱερομόναχος Χρῦσανθος ὁ Λαϊνᾶς εἰς μίαν του ἐνθύμησιν εἰς παλαιὸν Εὐαγγέλιον τοῦ Μητροπ. Ναοῦ ἁγ. Νικολάου Κονίτσης⁶ ἀναφέρει μόνον τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὡς Ἐπισκόπου, ἐν τούτοις, εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Δ. Σαλαμάγκα ἐκδοθὲν κατὰ τὸ 1954 βιβλίον «Ὁ Νεομάρτυς Γεώργιος ὁ ἐξ Ἰωαννίνων» εἰς ὠρισμένα σημεῖα τῶν σελίδων αὐτοῦ ἀναφέρεται ὁ Λεόντιος οὗτος ὡς «Πρώην Βελλᾶς».

Καὶ ὡς τοιοῦτον ἀπαντῶμεν αὐτόν :

α') εἰς σελ. 97 ὡς ἐξῆς :

«..... καὶ στὲς ἀρχὲς τοῦ 1839 ἐπὶ τῇ βάσει ἐκθέσεώς του πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον 7 ὑπογεγραμμένης καὶ ὑπὸ τοῦ πρώην Βελλᾶς Λεοντίου».

β') εἰς σελ. 116.

«...† Ὁ πρώην Βελλᾶς Λεόντιος μάρτυς τούτων ἀπάντων»⁸.

γ') εἰς σελ. 119.

«.....ἐνυπόγραφον Γράμμα τοῦ Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Ἰωαννίνων κὺρ Ἰωαννικίου... κατασφαλισμένον ἰδίαις ὑπογραφαῖς καὶ τῶν Θεοφιλεστάτων ἐκεῖσε Ἀρχιερέων τοῦ πρώην Βελλᾶς Λεοντίου καὶ τοῦ Περιστερᾶς Σεραφεῖμ.....».

δ') εἰς σελ. 143 καὶ 150 τοῦ αὐτοῦ βιβλίου εἰς τὴν ὑπ' ἀρ. 9 ὑποσημείωσιν.

«Ὁ πρώην Βελλᾶς ὁ ὁποῖος προσυπέγραψε τὴν ἐκθεσιν τῆς ἀγιοποίησης τοῦ Νεομάρτυρα. Στὰ 1840 ὁ ἴδιος (δηλαδὴ ὁ Λεόντιος) ἐμφανίζεται ὡς Ἐπίτροπος τοῦ ἁγίου Ἰωαννίνων ὑπογράφοντας πάγκοινο πρὸς τὸν Ζωσιμᾶ ἔγγραφο τῆς Κοινότητος τῆς πόλεως Ἰωαννίνων. (δὲς Φ. Σεγκοῦνη ἀνέκδοτη ἀλληλογραφία Ζωσιμάδων Ἠπειρ. Χρονικὰ 1933 σελ. 7). Πέθανε στὰ 1841.....»⁹.

ε') εἰς σελ. 161 ὑποσημ. 6.

«.....Σὲ μιὰ ἀπὸ τὲς εἰκόνες εἰκονίζονται : Ὁ Νεομάρτυρας νεκρὸς ἐπάνω

6. Ἐδημοσιεύθη αὕτη εἰς τὸ ὑπ' 64—65 Διπλοῦν Τεῦχος τοῦ ἐν Ἰωαννίνοις περιοδικοῦ «Ἠπειρ. Ἐστία» 1957, σελ. 628—629.

7. Δηλαδὴ τῆς ἐκθέσεως τοῦ Μητροπ. Ἰωαννίνων περὶ τῆς ἀγιοποίησης τοῦ Νεομάρτυρος Γεωργίου.

8. Μὲ ὑποσημείωσιν τοῦ Σαλαμάγκα «...βοηθὸς τοῦ Ἰωαννίνων ἀπὸ τοῦ 1828».

9. Μᾶλλον τὸ 1844 ἀπέθανεν οὗτος. Διότι, κατὰ τὸν Λαμπρίδην, τότε ἀφιέρωσεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἀρχιμανδρείου τὸ ἐργαστήριον καὶ τὰ χρηματικὰ ποσά.

σὲ φορεῖο, τέσσερις Ἀρχιερεῖς ὁ Ἰωαννίνων, ὁ Γρεβενῶν, ὁ Ἄρτης καὶ ὁ πρῶην Βελλᾶς Λεόντιος.....»¹⁰.

στ') Ὁμοίως εἰς σελ. 216 τὰ αὐτὰ σχεδὸν ἀναφέρονται περὶ τῶν Ἀρχιερέων καὶ τῆς ταφῆς τοῦ Ἁγίου.

Καὶ τέλος εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἡπειρ. Ἔστια», τεύχος Ἰουλίου 1955, ὑπὸ Δ. Σαλαμάγκα, σελ. 665.

«.....ὁμοῦ μὲ τὸν Λεόντιον τὸν δὲ καὶ γέροντά μου.....»,

καὶ εἰς σελ. 667 ὑποσημείωσιν 20,

«Ὁ στιχοπλόκος ἀποκαλεῖ ἐδῶ γέροντα τὸν Λεόντιο, τὸν πρῶην Ἐπίσκοπον Βελλᾶς».

Αὐτὰ ἀναφέρονται ὑπὸ τοῦ Σαλαμάγκα εἰς τὸ ὡς εἴρηται βιβλίον τοῦ Νεομάρτυρος Γεωργίου.

Τώρα δὲ ἡμεῖς, μεταξὺ ὅλων τούτων τῶν ἐδῶ ἐκτεθέντων, θὰ καταχωρήσωμεν καὶ δύο ἐνθυμήσεις ἐκ τοῦ παλαιοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ἰ. Ναοῦ ἀγ. Νικολάου Κονίτσης. Ἡ δευτέρα ἐξ αὐτῶν φέρει τὰ ὀνόματα τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος Ἐπισκόπων α') Βελλᾶς Ἰωσήφ, καὶ β') τοῦ πρῶην Βελλᾶς Λεοντίου, καὶ εἶναι ἀμφότεραι τοῦ γραφικοῦ χαρακτήρος τοῦ Ἱερομονάχου Χρυσάνθου τοῦ Λαϊνᾶ, ἔχουσι δὲ ὡς ἑξῆς :

Ἐνθύμησις α'

«.....ἐφιμερεύοντος ἡς αὐτὴν τὴν ἐκκλησίαν κυρίου παπαγεώργη νάνου Χρυσάνθου Ἱερομονάχου Λαϊνᾶ Παπαχρίστου ἐξ Ὀστανίτζης καὶ εὐταξία κωνσταντι γόση.

(1)843 σεπτεμβρίου 30 Χρῦσ(ανθος) ὁ Λαϊνᾶς».

Ἐνθύμησις β'

«1820 Ἰανουρίου 31 ἐχιροτονίθη ἱερεὺς ὁ κὺρ Παπαγεώργης νάνη διὰ χιρὸς θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου βελλᾶς καὶ κονίτσης κυρίου Ἰωσήφ ὁ δὲ Χρῦσανθος ἱερομόναχος ὁ Λαϊνᾶς ἐχιροτονίθη 1836 Ἰουνίου 6 διὰ χιρὸς θεοφιλεστάτου κυρίου Λεοντίου ἐκ Ἰωαννίνων»¹¹.

Ἡ ἐνθύμησις, αὕτη καθ' ἡμᾶς, εἶναι λανθασμένη ὡς πρὸς τὴν χρονολογίαν τοῦ 1820. Καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν εἶναι ἐπιτρεπτὸν εἰς ἡμᾶς νὰ στηριχθῶμεν εἰς τὴν ἐνθύμησιν αὐτὴν ἐκ μόνου καὶ μόνου τοῦ λόγου ὅτι αὕτη δὲν ἐγράφη ὑπὸ τοῦ ἐνδιαφερομένου Παπαγεώργη Νάνου, ἀλλὰ ὑπὸ τοῦ Ἱερομονάχου Χρυσάνθου τοῦ Λαϊνᾶ, ἔπειτα ἀπὸ 23 σχεδὸν ἔτη ἤτοι κατὰ τὸ ἔτος 1843, ὁ ὁποῖος δυνατὸν καὶ νὰ ἠπατήθη ὑπὸ τῆς μνήμης τοῦ κατὰ τὴν στιγμήν ἐκείνην.

Καὶ ἐφ' ὅσον αὕτη δὲν ἐγράφη ἀπὸ τὸν Παπαγεώργη Νάνη, ὁ ὁποῖος ἀσφαλέςτατα θὰ ἐγνώριζε τὴν ἀκριβῆ χρονολογίαν τῆς χειροτονίας του, δικαιολογούμεθα ἡμεῖς σήμερον νὰ ἀμφιβάλωμεν διὰ τὴν χρονολογίαν τοῦ 1820 ἂν καὶ κατὰ πόσον ἀνταποκρίνεται αὕτη πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ πραγματικότητα.

Καὶ ἐφ' ὅσον—ἄς ὑποθέσωμεν—ὅτι ὁ Ἰωσήφ ἦτο Ἐπίσκοπος Βελλᾶς

10. Εἰς τὴν εἰκόνα ἄνωθεν τῶν κεφαλῶν των ἀναγράφονται : ὁ Ἰωαννίνων, ὁ Γρεβενῶν, ὁ Ἄρτης, ὁ Λεόντιος.

11. Βλέπε περιοδικὸν «Ἡπειρ. Ἔστια» ὑπ' ἀριθ. 64—65 Διπλοῦν Τεύχος 1957, σελ. 628 καὶ 629.

τὸ 1820, καὶ ἐφ' ὅσον—ὡς εἶναι ἀποδεδειγμένον ἐκ διαφόρων ἄλλων πηγῶν—ὅτι διετέλεσεν ὡς τοιοῦτος συνεχῶς μέχρι τοῦ 1840, ποῖον χρονικὸν διάστημα νὰ ὀρίσωμεν διὰ τὸν Λεόντιον ὡς Ἐπίσκοπον Βελλᾶς, τοῦ ἔχοντος κατόπιν τὸ ἀναφαίρετον δικαίωμα νὰ ὑπογράφεται ὡς «Πρώην»; Τὸ 1818 καὶ 1819; Ἄλλ' ἔχομεν ἐν τῷ μεταξὺ καὶ τὴν ἀναμφισβητήτου κύρους ἐπὶ πλακὸς ἐπιγραφὴν τῆς Βησσιάνης τοῦ 1822, ἡ ὁποία ρητῶς ὁμιλεῖ περὶ τοῦ Λεοντίου.

Πῶς λοιπὸν νὰ ἐξηγήσῃ κανεὶς τὸ πρᾶγμα αὐτό; Μήπως ἄραγε νὰ πρόκειται περὶ ἀλλεπαλλήλων ἐξώσεων καὶ μεταθέσεων; Ἄλλὰ καὶ τοῦτο εἶναι πρᾶγμα ἀπίθανον.

Πάντως ὁμοῦς ἡμεῖς θεωροῦντες ὡς ἀνακριβῆ τὴν χρονολογίαν τῆς χειροτονίας τοῦ Παπαγεώργη Νάνου, ἡ ὁποία πιστεύομεν θὰ εἶναι πέραν τοῦ 1822 (καὶ ἴσως τὸ 1826), ὁπότε συνεχῶς Ἐπίσκοπος Βελλᾶς διετέλει ὁ Ἰωσήφ, δυνάμεθα ὡς χρονικὸν διάστημα τῆς ἀρχιερατείας τοῦ Λεοντίου ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ Βελλᾶς νὰ ὀρίσωμεν τὸ ἀπὸ τοῦ 1818—1822 τοιοῦτον.

Ἐξωσθεὶς φαίνεται, τῇ ἐπεμβάσει τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ, παρέμεινεν ἔκτοτε ὡς «Πρώην».

Κατ' ἀκολουθίαν, δέον ὅπως καὶ οὗτος συγκαταλεχθῆ εἰς τοὺς Ἐπισκοπικοὺς Καταλόγους τῆς Ἐπαρχίας Βελλᾶς καὶ Κονίτισης, κατὰ τὸ ὡς ἀνωτέρω χρονικὸν διάστημα τῶν ἐτῶν 1818 ἕως 1822, ὡς διαδεχθεὶς ἐν τῇ Ἐπισκοπῇ ταύτῃ τὸν εἰς Μητροπολίτην Λαρίσης προαχθέντα Θεοδόσιον τὸν ἐκ τῆς Νήσου Ἰωαννίνων καταγόμενον.

Ἐν τέλει δὲ παρακαλοῦμεν θερμῶς τοὺς ἔχοντας περισσότερα γραπτὰ στοιχεῖα περὶ αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἄλλων Ἐπισκόπων Βελλᾶς, ὅπως συμπληρώσωσι καταλλήλως τὰς ἐν τῇ παρούσῃ παρατηρουμένας ἐλλείψεις, σφάλματα καὶ ἀτελείας.

(Συνεχίζεται)

Ἱερέως ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΪΣΙΟΥ

ΜΙΚΡΑ ΣΥΜΒΟΛΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΒΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΚΟΝΙΤΣΗΣ*

Ζ'

Ἐκκλησιαστικὰ Ἐγγραφα
1836—1869

Εἰς τὸ ἀρχεῖον τοῦ μακαρία τῆ λήξει Ἱερομονάχου Χρυσάνθου Λαῖνᾶ, τοῦ κατὰ κόσμον Χριστοδούλου, χειροτονηθέντος κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἰουνίου τοῦ ἔτους 1836, εὑρέθησαν, ἐκτὸς τῶν ἰδιωτικῶν αὐτοῦ ἐπιστολῶν, καὶ διάφορα ἄλλα ἔγγραφα ἀφορῶντα τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν τῆς Ἐπαρχίας ταύτης, καὶ τὰ ὁποῖα πάνυ εὐγενέστατα μοὶ παρεχώρησε τότε (1939), ὁ ἐκ Κονίτσης ἀείμνηστος σήμερον Χριστόδουλος Παπαδημούλης.

Τὰ περισσότερα ἐκ τῶν ἐγγράφων τούτων ἀνάγονται εἰς τὴν ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Ἐπαρχία Βελλᾶς καὶ Κονίτσης ὑπέστη διαφόρους μεταβολάς, καὶ ἰδίως εἰς τὴν ἐποχὴν ὅπου αὕτη ἦτο συνηνωμένη μετὰ τῆς Μητροπόλεως Ἰωαννίνων.

Εἰς τὰ ἔγγραφα ταῦτα ἀπαντῶμεν Μητροπολίτας α') τὸν Βελλᾶς καὶ Πωγωνιανῆς Ἱερόθεον πρῶην Σμύρνης¹, β') τοὺς Μητροπολίτας Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς Ἰωαννίκιον² καὶ Παρθένιον, καὶ γ') Ἐπισκόπους: τὸν Ἀπολλωνιάδος Χριστοφόρον³, τὸν Ξανθουπόλεως Καισάριον, ὁ ὁποῖος τὸ 1861 ἐξελέγη Πισσιδεΐας⁴, τὸν Ἅγιον Ἀρίστης Γεράσιμον Ἀρχιερατικὸν Ἐπίτροπον ἐν Κονίτση κατὰ τὰ ἔτη 1853—1854⁵, καὶ τὸν Βελλᾶς καὶ Κονίτσης Γερμανόν⁶.

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τόμου, σελ. 241.

α. Καθηγητὴς τῶν ἱερῶν μαθημάτων ἐπ' ἐσχάτων ὑπὸ τῆς Ἑλλην. Κυβερνήσεως ἐν Λαμία διωρίσθη ὁ ἱεράρχης οὗτος.

1. Ἱερόθεος Μπάνιος ἐξ Ὁστανίτσης (βλέπε Ἡπειρωτικὸν Ἀστὲρα Λεων. Βασιλειάδου 1904. «Ἀρχιεπίσκοποι Πωγωνιανῆς» ὑπὸ Ν. Μυστακίδου, σελ. 134.

2. Ὁ Ἰωαννίκιος κατήγετο ἐκ Μακρίνου Ζαγορίου.

3. Ἐκ Γρεβενητίου Ζαγορίου καταγόμενον.

4. Ἐφημερὶς «Ἡ Φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας» ἀρ. φύλλου 218 τῆς 30ῆς Ἰανουαρίου 1940 σελ. 3 «Ἀπὸ τὴν Ἱστορίαν τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου» ὑπὸ Ἀρχιμανδρίτου Κυρίλλου Ζαχοπούλου.

5. Βλέπε Ἱερέως Γεωρ. Παῖσιου «Γεράσιμος Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος Ἀρίστης» περιοδ. «Ἡπειρ. Ἑστία» 1953 σελ. 354.

6. Ἴδου καὶ περὶ τῆς δράσεως τοῦ Ἱεράρχου τούτου τί γράφει ὁ ἀείμνηστος Ι. Λαμπρίδης εἰς τὸ βιβλίον του «Περὶ τῶν ἐν Ἡπείρῳ Ἀγαθοεργημάτων» 1880 Μέρος Α' σελ. 124 καὶ 125.

«Εἰ καὶ ἐν τῇ Ἐπισκοπῇ Βελλᾶς δημογεροντία δὲν ὑφίσταται ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ πρῶην αὐτῆς ἱεράρχου Γερμανοῦ^α, ἐν τούτοις τοιοῦτου εἴδους πρόσοδοι παρ' αὐτοῦ μόνον εἰσπραττόμεναι ἄνευ οὐδεμιᾶς διατιμῆσεως ἐχρησί-

Τὰ διάφορα ταῦτα ἔγγραφα, ἂν καὶ δὲν θεωροῦνται καὶ τόσον ἄξια λόγου, ἐν τούτοις, περικλείουν ἐν ὀλίγοις τὴν ζωὴν καὶ τὴν κίνησιν τῆς Ἐκκλησίας Βελλᾶς μιᾶς τριακονταετίας περίπου καί, ὡς τούτου, πρέπει νὰ ἔλθωσιν εἰς τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος.

Ἡμεῖς δημοσιεύοντες ταῦτα οὐδένα τίτλον ἐπιδιώκομεν. Ὁμολογοῦμεν καὶ πάλιν ὅτι δὲν εἴμεθα ἡμεῖς οἱ ἐνδεδειγμένοι διὰ τοιαῦτα. Πράττομεν ὅμως τοῦτο ἀφ' ἐνός μὲν ἐξ ἱερᾶς ὑποχρέωσης πρὸς τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἐπαρχίας μας, ἀφ' ἐτέρου δέ, ἵνα μὴ ὁ χρόνος καὶ ἡ ἄγνοια καὶ αἱ διάφοροι ἄλλαι περιπτώσεις καταστρέψωσι καὶ ἀφανίσωσι πᾶν τὸ ἀφορῶν τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν.

Καὶ πρὶν ἢ καταχωρήσωμεν κατωτέτω τὰ ἔγγραφα ταῦτα, καθήκον ἐθεωρήσαμεν νὰ μὴ παραλείψωμεν ἀπὸ τοῦ νὰ διατυπώσωμεν ἐδῶ τὰ ἀφορῶντα τὴν ἀγαθὴν ψυχὴν καὶ νὰ ἐξυμνήσωμεν τὸν ἐνάρετον βίον τοῦ μακαρία τῆ λήξει ἐπὶ πεντηκονταετίαν σχεδὸν ὑπηρετήσαντος τὴν Ἐκκλησίαν Κονίτισης Ἱερομονάχου Χρυσάνθου Λαϊνᾶ⁷, ὅπως τοῦτο ἄλλως τε καὶ ἐκ τῶν παρατιθεμένων ἐγγράφων ἀποδεικνύεται.

Οὗτος, ὡς εἶναι μεμαρτυρημένον καὶ βέβαιον, διὰ τῆς ἐν γένει πολιτείας του, σεμνός, ἐλεήμων καὶ καλοκάγαθος, ἀνεδείχθη ὑπερασπιστὴς τῶν πτωχῶν ὅσον οὐδεὶς ἄλλος. Συλλέγων καθημερινῶς ἐράνους εὐηργέτει τοὺς πάντας ἀνεξαρτήτως φυλῆς καὶ θρησκεύματος. Ἀδιαφορῶν διὰ τὰ περὶ ἑαυτοῦ καὶ μὴ ἔχων οὐδὲ καλύβην τινὰ ἰδίαν, ἐπιμελεῖτο καὶ προΐστατο εἰς πᾶν τὸ χριστιανικὸν καὶ θεάρεστον καὶ κοινωνικῶς ὠφέλιμον. Ὅπου καὶ ἂν στρέψη κανεὶς τὸ βλέμα του, εἰς τὴν Κόνιτσαν, εἰς τὰ Καβάσιλλα, εἰς τὸ Παλιοσέλι καὶ ἀλλαχοῦ, θὰ ἀντικρύση ἔργα τὰ ὅποια τῆ ἐπιμελείᾳ τοῦ Χρυσάνθου ἐγένοντο. Ὡς ἐκ τούτων ὅλων, εἶχεν ἀποκτήσῃ ἐξαιρετικὴν φήμην,

μευον ὡς τὰ πολλὰ πρὸς ἔργα ἐπωφελῆ κατὰ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἐπισκοπὴν. Ὁ πρῶν Βελλᾶς ἀπὸ τοῦ 1868—1875 οὐ μόνον 4.000 γρ(όσια) ἐτησίως πρὸς διατήρησιν τῆς δημοτικῆς Σχολῆς ἐν τῇ Ἄνω τῆς πνευματικῆς ἑδρας συνοικία ἐχορήγει, καὶ δύο ὑποτρόφους ἐκ πάσης αὐτοῦ τῆς ἐπαρχίας ἐν Ἰωαννίνοις ἀξιοπρεπῶς διετῆρει, καὶ τὰ Σχολεῖα Δεπαλίτισης, Κουρέντων καὶ Τσιαρκοβίστης συνέτρεχεν, ἀλλὰ καὶ ἐφ' ἅπαξ ὑπὲρ μὲν τῆς συστάσεως Παρθεναγωγείου ἐν Κονίτιση 10 λίρας ὀθωμ(ανικᾶς) προσήνεγκεν, ὑπὲρ δὲ τῆς ἐν Βυσσάνη (1873) λίρας 15 καὶ πρὸς βοήθειαν τοῦ ἐν Λιασκοβίκῳ Σχολείου (1875) λ. ὀθ. 20. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς κατασκευὴν ἢ ἀνακαίνισιν γεφυρῶν συνεβάλλετο, χορηγήσας ὑπὲρ μὲν τῆς παρὰ τῷ χωρίῳ Περσογιανῆ γρ. 300 (1872), ὑπὲρ δὲ τῆς ὑπὸ τοὺς πρόποδας τῆς Μονῆς Ἀρτισίτης γρ. 500 καὶ ὑπὲρ τῆς παρὰ τὴν Κόνιτσαν γρ. 5.000 Ποῦ δὲ καὶ πῶς ὁ διάδοχος αὐτοῦ τὰ τοιαῦτα εἰσοδήματα διατίθησιν; Οὐχ ἤττον ἐὰν ὁ προκάτοχος αὐτοῦ εἶχε θεσπίσει, ὅπως ἀπὸ τὰ περισσεύματα τοῦ Ἐπαρχιακοῦ Ταμείου βοηθῶνται τὰ ἐκπαιδευτήρια μάλιστα τῆς Κονίτισης, βεβαίως καὶ οὗτος θὰ ἠναγκάζετο νὰ ἐργασθῆ ἵνα μὴ τὸ δένδρον τῆς Παιδείας ἐν τῇ ἑδρᾷ αὐτοῦ ἀποξηραίνηται...».

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς.

Τὸν ἅγιον ἐν πολλοῖς καὶ ἀληθῆ πατέρα καὶ προστάτην Ἀρχιερέα τοῦτον ἐτόλμησαν νὰ συκοφαντήσουν—κρίμασιν οἷς οἶδε Κύριος—μερικοὶ συμφεροντολόγοι ἀλλαζόνες καὶ ἐγωῖσταί. Οὗτος, συνοδικῆ ἀποφάσει, ἐξέπεσε τοῦ Θρόνου του καὶ ἀπελθὼν ἐντεῦθεν διωρίσθη Καθηγητὴς ἐν Λαμία ὅπως καὶ ὁ Ἰατρὸς Λαμπρίδης ἀναφέρει. Μὴ ἔχων δὲ τὰ ἀναγκαιόυντα ἔξοδα τοῦ ταξειδίου πρὸς ἀναχώρησιν ὁ ἀοίδιμος οὗτος Ἱεράρχης, ἠναγκάσθη νὰ πωλήσῃ τὴν μόνην περιουσίαν ποῦ εἶχε, τὸν ἵππον του, διὰ νὰ ἐξοικονομήσῃ τὰ χρειώδη τοῦ ταξειδίου του. Οὗτος κατήγετο ἐκ Βερροίας. Ὡς δὲ ἐπληροφορήθημεν, ὅλοι οἱ ἰσχυροὶ αὐτοῦ συκοφάνται κακοὶ κακῶς ἀργότερον ἀπώλοντο ὁ εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου, αἱ δὲ ἐπαύλεις αὐτῶν σήμερον εἰσὶν ἐρημωμέναι.

7. Βλέπε Ἱερέως Γεωργ. Παῖσιου «Χρυσάνθος Ἱερομόναχος ὁ Λαϊνᾶς» περιοδικὸν «Ἡπειρωτικὴ Ἑστία» 1957 τευχ. Αὐγούστου—Σεπτεμβρίου σελ. 581.

ἄκραν ἐμπιστοσύνην τῶν προϊσταμένων του, ἀπεριόριστον σεβασμὸν καὶ ἐκτίμησιν τῶν Τουρκικῶν ἐν Κονίτση Ἀρχῶν καὶ λοιπῶν κατοίκων Ὀθωμανῶν, καθὼς καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν τυφλὴν ὑπακοὴν τῶν ἐνοριτῶν του.

Δὲν λέγομεν ὑπερβολὰς. Τὸ ὁμολογοῦν ὅσοι τὸν ἐγνώρισαν, καὶ ὅσοι εὐηργετήθησαν. Καὶ οἱ λίθοι ἀκόμη, ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ ὁμιλήσουν, καὶ αὐτοὶ θὰ ἐβροντοφώνουν τὴν ἀλήθειαν.

Ἀλλὰ, ἕως ἐδῶ. Ἄλλος πρέπει νὰ σκιαγραφήσῃ τὸν καλὸν τοῦτον Σαμαρείτην. Ταπεινοὶ καὶ ἀνάξιοι σήμερον, τρέμομεν πρὸ τῆς σκιάς τοῦ ἁγίου τούτου Πρεσβύτου. Διὰ τοῦτον παραιτοῦμεν τὴν γραφίδα, παραχωροῦμεν τὴν θέσιν εἰς ἄλλους, καὶ εὐχόμεθα ὅπως πολὺ ταχέως παρουσιασθῆ ὁ πραγματικὸς βιογράφος αὐτοῦ. Τοιοῦτοι Κληρικοί, δὲν πρέπει νὰ παραμένωσιν ἐν τῇ σκοτίᾳ.

Μὲ ἄκρον δὲ σεβασμὸν πρὸς τὴν μνήμην αὐτοῦ τε καὶ τῶν λοιπῶν ἐν τῇ παρούσῃ ἀναφερομένων Μητροπολιτῶν, Ἐπισκόπων καὶ ἄλλων Κληρικῶν, παραθέτομεν ἐδῶ τὰ ἐγγραφα ταῦτα καὶ τὰς ἐπιστολάς κατὰ τὴν χρονολογικὴν αὐτῶν σειρὰν, ὡς καὶ μερικὰ ἄλλα ἐξ ἄλλων ἀρχείων προερχόμενα, τὰ ὅποια καὶ σημειοῦμεν δι' ἄστερίσκου.

1

«Οἱ τὰ θεῖα καλῶς διαταξάμενοι θεοκήρυκες Ἀπόστολοι καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τῶν Θεοφόρων Πατέρων σύλλογος, κανονικῶς ὥρισαν, μηδένα τοῦ θεοῦ βαθμοῦ τῆς Ἱερωσύνης καταξιοῦσθαι δίχα πολλῆς ἐρεῦνης καὶ ἀκριβοῦς ἐξετάσεως, ἵνα μὴ ὑπὸ ἀναξίων τὰ θειώτατα τελεσιουργοῦνται. Προσελθὼν τοίνυν ἐμοὶ καὶ ὁ κατὰ πνεῦμα μοι υἱὸς Χριστόδουλος Δημητρίου Λαϊνᾶ ἐκ χώρας Κονίτζης ἐζήτησε λαβεῖν τὸ μέγα τῆς Ἱερωσύνης ἀξίωμα. ὄν καὶ στήσας ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς εἰκόνης τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τὰ βάθη τῆς καρδίας αὐτοῦ ἐρευνήσας, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ παρ' ἄλλων ἀξιοπίστων ἀνδρῶν πληροφορηθεὶς τῶν εἰδότεων τὴν αὐτοῦ πολιτείαν, καὶ μηδὲν εὐρῶν ἐν αὐτῷ κατὰ κανόνας κωλύον, μαρτύρομαι αὐτὸν ἄξιον τῆς Ἱερωσύνης, ὄντα καὶ τέλειον τῇ ἡλικίᾳ, καθὼς οἱ αὐτοὶ κανόνες διακελεύονται. ὅθεν καὶ ἐδόθη αὐτῷ τὸ παρὸν εἰς ἔνδειξιν, κεκυρωμένον ἰδίᾳ ὑπογραφῇ καὶ μαρτυρίαις ὧν προείρηκα ἀξιοπίστων προσώπων.

1836 Μαΐου 30.

Ἰωάννης Ἱερεὺς καὶ πνευματικὸς πατήρ μαρτυρῶ αὐτὸν ἄξιον τῆς Ἱερωσύνης».

2

Ἐπιγραφόμενον ἕξωθεν.

«Τῷ νεοφωτίστῳ καὶ ἐν Ἱερομονάχοις ἀρίστῳ
Κυρίῳ Χρυσάνθῳ εὐ διατρίβοντι
εἰς Κόνιτζαν».

Τῷ νεοφωτίστῳ καὶ ἀξιοθέντι τοῦ ἱεροῦ ἐπαγγέλματος Κυρίῳ Χρυσάνθῳ Ἱερομονάχῳ. Χαίρειν.

Τζαραπλανὰ Ἰουνίου 20.

† Ἀγάλλεται ὁ χορὸς τῶν θεῶν πατέρων ὅτι ἐπλούτισαν καὶ ἕναν συγγάτοικον. ὑπεραίρεται τὸ στοιχεῖον—X—(=Χριστοῦ) ὅτι Χρυσάνθον πεπλούτηκεν. Εὐγε ὦ καλὲ εὐγε. Χαίρει καὶ εὐφραίνου ὅτι ἠξιώθη νὰ συνορτάσῃ μετὰ Ἀντωνίου καὶ λοιπῶν πατέρων ἐν τῇ ἄνω Ἱερουσαλήμ, κα-

λὸν ἔργον ἐδιάλεξες, καὶ ἐσήκωσες τὸν ἑλαφρὸν ζυγὸν τοῦ Κυρίου(ου) εἰς τοὺς ὤμους σου ἠνοίχθη ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ. τὰ τῶν ἀγγέλων στρατεύματα προσμένουσί σε ἵνα συγχορεύης μετ' αὐτῶν. ὁ ἴδιος Χριστὸς προσκαλεῖ τὰς φύλας δυνάμεις ὅτι εὔρε τὸ ἀπολωλὸς πρόβατον. λοιπὸν χαῖρε καὶ σκίρτα. Ὅτι στενὴ καὶ τεθλημένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν. καὶ ἀγωνίζου εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς καὶ τεθλημένης ὁδοῦ. καὶ πολλοὶ ζητήσουσιν εἰσελθεῖν καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν. πρόσεχε σὲ αὐτὸ καὶ φεῦγε τὰς αἰτίας ὅπου ἐμποδίζουν τὴν στενὴν ὁδόν. μὴν θαρρήσης εἰς τὸν ἑαυτὸν σου καθὼς καὶ πρῶτον, ὅτι ὁ πτερνιστῆς καὶ πολύβουλος ἕως τοῦ νῦν δὲν σὲ παρεβίαζε, προσμένωντάς σε νὰ ἔλθης ἕως αὐτοῦ, διὰ νὰ μὴ ἔχης τὸν τρόπον εὐκόλον νὰ φύγης τοὺς βρόχους καὶ τὰ ἔνεδρα. φεῦγε τὴν παρρησίαν ἣτις ἐστὶ μήτηρ πάντων τῶν παθῶν. τώρα ὅπου ἀνέβης εἰς τὸ πτερύγιον τοῦ Ἱεροῦ, μὴ σὲ βάλλῃ κάτω. ὅτι εἰ τὸν Κύριον ἐπιβουλεύθῃ, πόσον μᾶλλον τοὺς δούλους. οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ Κυρίου(ου) αὐτοῦ. οὐ παύεται ὁ δολίας στίλβων διὰ παντὸς τὰ βέλη αὐτοῦ, ρίπτωντας κατ' ἐπάνω ἡμῶν τῶν ἀθλίων, πότε τὸ ἕνα καὶ πότε τὸ ἄλλο, καὶ μάλιστα μὲ τὰς τρεῖς σαῖτας ἔχει καταπληγώσει τὴν σήμερον ὄλους τοὺς ἀνθρώπους φηληδονίαν, φηλοσαρκίαν, φηλαργυρίαν, καὶ τὸ περισσότερον τὸ Ἱερατεῖον. τίς μὲ ρύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου, βοᾷ Παῦλος.

Τὸν Κύρ Παρθένιον καὶ σύγκελον ἄσπασαι ἐκ μέρους μου. καὶ εὐχαριστῶ ὅπου δὲν εἰσηκούσθην. Πρὸς ὀφέλειάν μου ἐστίν. οὐχὶ ὅτι εἶχον ἐγὼ καμμίαν κλίσιν παρὰ ὅτι βλέπωντάς με νὰ ὀμιλῶ ἑλευθέρως μὲ αὐτὸν ἐθάρρουν ὅτι ἔχω καμμίαν εἰλικρινῆ φηλίαν μὲ αὐτὸν καὶ μὲ ἐβάρυναν εἰς τοιαῦτα. ἐγὼ δὲ τόσον μισῶ τὰ παρόμοια ὡς ἄλλος οὐδεὶς. καὶ νὰ ἐμποδίζω θέλω. οὐχ ὅτι φθονῶ, ἀλλὰ λυποῦμαι τὸν ἑαυτὸν μου ὅτι θέλουν μὲ στενοχωρήσει μέσα εἰς τὸν ἄδην οἱ τὰ τοιαῦτα μετερχόμενοι ἐξάπαντος. ὅμως ἐλυπήθην τὸ ἄθλιον διακονάκι(;) ὅτι δὲν ξεγίνεται καὶ διὰ τοῦτο ἐπέπραξα τὸν σύγκελον, καὶ ἄς ἔχω συγνώμην. τίς εἰμὶ ἐγὼ ὁ βορβορώδης, καὶ θέλω νὰ ἀνακατόνομαι εἰς παρόμοια. ὁμοίω γὰρ τὸ ὅμοιον ἀγαπᾷ. βουλή πτωχοῦ ἐκ πάντων κσταισχύνεται. Κύριος ὁ Θεὸς δώσει σοι σύνεσιν ἐν πᾶσι. εὐχου καὶ δι' ἡμῶν. ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς. τὸν Κύρ Πᾶνον ἀδελφὸν σας καὶ πάντας τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ σου, εὐχομαι.

Ταπεινὸς καὶ ἀνάξιος τοῦ Ἱεροῦ ἐπαγγέλματος

Βασίλειος

ἐκ τοῦ μονηδρί(ου) Κ(ωνσταντίνου) καὶ Ἑ(λένης)».

3

«Οσιώτατε Κύρ Χρύσανθε.

Οἱ χριστιανοὶ κατ' αὐτὰς ἔχουν ἀνάγκην διὰ νὰ ἐξομολογηθοῦν. διὸ διορίζεσαι ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως νὰ ἐξομολογήσης ὄλους τοὺς χωριανοὺς τῆς χώρας Παλιοσέλι καὶ ὅσοι δὲν ἔλθουν παρακίνησέ τους ἡ ὀσιότης σου διὰ νὰ μὴν μεταλαμβάνουν ἀδιόρθωτοι καὶ μὴν κάμης διαφορετικὰ καὶ ὑγίαινε.

1837 ἀπριλίου 15.

Ἄ τοῦ ἀγίου βελλᾶς Παρθένιος⁸».

8. Τοῦτον ἀπαντῶμεν ἀλλαχοῦ Πρωτοσύγκελλον ὑπογραφόμενον. Καὶ εἶναι βέβαιον

4

«Οἱ τὰ θεῖα καλῶς διαταξάμενοι ἅγιοι ἀπόστολοι, καὶ μετ' αὐτοὺς ἅπας ὁ ἱερὸς σύλλογος τῶν θεοφόρων πατέρων, ἐθέσπισαν ἵνα μηδεὶς ἐπὶ τὸν τῆς ἱερωσύνης βαθμὸν ἔλθῃ ἀνεξετάστως, ἀλλὰ διὰ καθαρᾶς ἐξομολογήσεως, ὅπως μὴ πράττειν τὸ παραλόγως τὰ θεῖα. Ὅθεν καὶ τὸν κατὰ πνεῦμα μοι υἱὸν ἀναστάσιον⁹ μέλλοντα ἱερωθῆναι, παραστησάμενος ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνοσ τοῦ ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, καὶ ἐρευνήσας ἀκριβῶς τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ καὶ μὴ εὐρῶν (τι) τὴν ἱερωσύνην κωλῦον πλημμέλημα κατὰ τὴν ἐξομολόγησιν, ὁμολογῶ αὐτὸν ἄξιον τῆς ἱερωσύνης.

1838 : αὐγούστου 31 :

καγὼ πατὴρ πνευματικὸς αὐτοῦ πα(πὰ) γρηγόριος».

5

Ἐπιγρφόμενον ἐξωθεν.

«Τῷ ὀσιοτάτῳ Ἱερομονάχῳ κὺρ Χρυσάνθῳ ἡμετέρῳ Ἐπιτρόπῳ καὶ τέκνῳ ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητῷ. Εὐχετικῶς εἰς Κόνιτζαν».

«Ὅσιώτατε Ἱερομόναχε κὺρ Χρῦσανθε Πατρικῶς ἀπὸ ψυχῆς εὐχόμεθά σε. καὶ διὰ τῆς παρούσης ἡμῶν Κυριαρχικῆς Ἐπιστολῆς ἐντελλόμεθά σε ὅπως ἅμα τοῦ λαβεῖν αὐτὴν σὲ διορίζομεν ἐπίτροπόν μας, ὅπως ἀναδέχεσαι πᾶσαν ἐμπίπτουσαν ὑπόθεσιν μας καὶ ἐπιστατῆς εἰς ὅλα ὡς ἄλλοι ἡμεῖς. σὲ διορίζομεν προσέτι νὰ μὴ ἀκούης κανένα, οὔτε κανεὶς νὰ ἀνακατώνηται εἰς τὰς Κυριαρχικὰς μας ὑποθέσεις ἕως οὗ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐπιστρέψωμεν εἰς τὰ αὐτόθι. προσέτι σὲ ἐπιτάτομεν σφοδρῶς ἵνα ἐπαγρυπνῆς εἰς ὅλα, καὶ νὰ προσέχης ἀπὸ τὴν Μητρόπολιν μας, εἴτε ἀπὸ τὸν ὄνδᾶν τοῦ Παρθενίου, νὰ κοιμᾶσαι εἰς τὴν Μητρόπολιν μας νὰ μὴν ἐξέλθῃ μήτε βελώνη, οὔτε κανένα νὰ ἀφήσης νὰ πάρῃ τίποτε εἴτε πρᾶγμα τῆς Μητροπόλεώς μας, καὶ νὰ ἐπιτάξης τὴν Στάμον νὰ προσέχη καλὰ νὰ μὴ σκορπίζη τίποτε τὰ χρέη, (;) ἢ

ὅτι οὗτος, ὡς ἐξάγεται καὶ ἐκ διαφόρων ἄλλων ἐγγάφων καὶ ἐνθυμήσεων, διετέλεσεν ἐπὶ ἔτη ὀλόκληρα Ἱερομοναχὸς ἐπίτροπος ἐν Κόνιτση.

Ἐξ ἄλλου, ἄλλη ἐνθύμησις ἐπὶ Εὐαγγελίου τῆς Ἱ. Μονῆς Στομίου κατὰ τὸ ἔτος 1845, ἔχει σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ ἐξῆς :

«.....ἀρχιερατεύοντος κὺρ Ἰωαννικίου καμινιώτη ζαγορέου ἐπιτροπεύοντος κονιτζις κυρίου Παρθενίου σιφνί(ου;)...».

Ἐπίσης ὁ Λαμπρίδης εἰς τὰ Ἱπειρ. αὐτοῦ Μελετήματα τευχ. Γ' σελ. 70, ἀναφέρει Παρθένιον τὸν Μπατουμᾶνον Ἠγούμενον τῶν ἡνωμένων Μοναστηρίων Ρωμανοῦ καὶ Στρούνη, μετὰ τὴν ἐξῆς ὑποσημείωσιν.

«(1) Ἐχρημάτισεν ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος εἰς Κόνιτσαν, Παραμυθίαν καὶ Ἰωάννινα. Ἀναλαβὼν δὲ τὴν διεύθυνσιν τῶν μονῶν τούτων ἀπὸ τοῦ 1856 ἀφιέρωσεν εἰς ἀνάπτυξιν καὶ σωτηρίαν τῶν ἰδιοκτησιῶν αὐτῶν, αἵτινες ἐκινδύνευον ν' ἀπαλλοτριωθῶσι, πᾶν ὅ,τι μέχρι τῆς στιγμῆς εἶχεν οἰκονομήσει διὰ τῆς τιμίας αὐτοῦ ἐργασίας. Καὶ πάντες μὲν εἰσέρχονται εἰς τὰς μονὰς ἵνα σφετεριζόμενοι καὶ κλέπτοντες πλουτίσωσι καὶ τοὺς συγγενεῖς αὐτῶν συνδράμωσιν. οὗτος δὲ εἰσῆλθεν εἰς αὐτάς, ἵνα καὶ τὰ ἴδια εἰς ἀγαθοεργίας δαπανήσῃ.

Σημείωσις.

Αὐτά, ἐν ὀλίγοις, γράφει ὁ Ἱ. Λαμπρίδης διὰ τὸν ἀείμνηστον τοῦτον Παρθένιον, ὁ ὁποῖος, συμφώνως μετὰ τὴν ἐνθύμησιν τοῦ 1845 ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Ἱ. Μονῆς Στομίου, ἴσως πράγματι νὰ κατήγετο ἀπὸ τὴν νῆσον Σίφνον.

9) Πρόκειται περὶ τοῦ κατόπιν Οἰκονόμου ἐν Ἱερεῦσιν παπᾶ Ἀναστασίου Καραγιάννη ἐκ τοῦ χωρίου Χιονιάδων εἰς οὗ τὸ ἀρχεῖον μόνον ἢ συμμαρτυρία αὐτῆ εὐρέθη.

ἄλλο τι ὅπου ἔχει εἰς τὴν ἐξουσίαν της. καὶ ἐὰν ἰδῆς καὶ δὲν σὲ ἀκούει νὰ πάρης ὅλα τὰ κλειδιά ἀπὸ τὰ χέρια της καὶ νὰ τὴν ἀποβάλλης ἀπὸ μέσα. Περιττοὺς ἀνθρώπους δὲν θέλομεν. τοὺς περιττοὺς νὰ ἀποβάλλης, καὶ τὸν Κότζον νὰ τὸν διορίσης νὰ κλαδέψῃ τὸ ἀμπέλι, καὶ ὅτι ἄλλην δουλείαν ἔχει. Τὸν Παρθένιον νὰ μὴν ἀκούης τίποτες καὶ ἂν σοὶ γράψῃ, καὶ εἰς τὸν ὄνδᾶν του νὰ μὴν ἀφήσης κανένα νὰ ἔμβῃ οὔτε πρᾶγμα νὰ ἐκβάλλῃ, διότι ἀπόκρισιν δὲν εἴμπορεῖς νὰ μᾶς δώσεις. Εἶναι συμφέρον τοῦ κύρ Νικόλα Ζήση νὰ στείλῃ τὸ Μουλάρι ὅπου τῷ ἔδωσεν ὁ Παρθένιος εἰς τὴν Μητρόπολιν χωρὶς νὰ ἔχωμεν λογοτριβὰς οὔτω εἶπέ του ὄν καὶ εὐχόμεθα. Εὐχόμεθα εἰσέτι καὶ ἅπαντας τοὺς χ(ριστια)νοὺς μικροὺς καὶ μεγάλους, νέους καὶ Γέροντας ἄνδρας τε καὶ Γυναῖκας. νόει ἂ γράφομεν, καὶ πρᾶττε ὡς σοὶ ἐπιτάττομεν καὶ μὴ ἄλλως. ἐξ ἀποφάσεως, ἵνα καὶ ἡ τοῦ θεοῦ χάρις, καὶ τὸ ἄπειρον αὐτοῦ ἔλεος σὺν τῇ παρ' ἡμῶν εὐχῇ καὶ εὐλογίᾳ εἴῃ μετὰ τῆς ὀσιότητός σου.

α ω μ' Ἀπριλλί(ου) κα'

† Ὁ Πωγωνιανῆς καὶ Βελλᾶς Ἱερόθεος
ἐν Χ(ριστῷ αὐτῆς εὐχέτης)».

6

«ἅγιε κύριε οἰκονόμε κύριε Ἰωαννίκιε χανζῆ κύριε παπᾶ χρίστο ἀσπάζωμαί σας. κύριε Ἰωάννη λούπα κύριε Τέγο γιώτη καὶ κύριε γιάννη στέριο χωρίου Παλιοσέλι εὐχόμεθά σας. σᾶς εἰδοποιούμεν σήμερον ἐλθὼν πρὸς τὴν Ἱερὰν μητρόπολιν ὁ στίλος ζῖσις ἐκ τοῦ χωρίου σας καὶ μᾶς ἐζήτησεν ἓνα ἐπιτίμιον. λοιπὸν ἡμεῖς μὴ ἤξεύροντας εἰς τί λωγωφέρουντε μετὰ τῆς γιάνενας μίχου, λοιπὸν διορίζεστε ἢ τημιώτη σας ἐροτῶ κριτὲ (=αἵρετοὶ κριταί) παρὰ τῆς μιτροπόλεως καὶ νὰ κράξετε τὸν ζήσι στίλο καὶ τὴν γιάνενα μίχου παρῶν, καὶ νὰ τοὺς θεωρίσετε αὐτὴν τὴν διαφορὰν ὅπου λωγωφέρουνται. νὰ τοὺς κρίνετε δικέος μὲ φόβον θεοῦ καὶ τῆς ψυχῆς σας καὶ μὲ ὄλην σας τὴν σινίδισιν χωρὶς νὰ ἀδικηθῇ κανεὶς εἰς τὸ παραμικρόν. καὶ ὅτι δίκαιον κρίνετε ὅπου νὰ λάβῃ ὁ ζήσης παρὰ τῆς γιάνενας, νὰ τῆς εἰπῆτε νὰ τὸ δικαιώσῃ. εἰ δὲ καὶ θέλῃ παρακούσῃ τοὺς λόγους σας, νὰ μᾶς φανερώσετε. μὲ δεύτερον θέλομεν τὴν παιδεύσῃ ἐκκλησιαστικῶς, ὁμῶς καὶ μὲ φρικτὸν ἐπιτίμιον. καὶ δι' αὐτὸν τὸν κόπον ὅπου θέλετε κάμη, θέλετε τὸν λάβῃ παρὰ τοῦ γλυκυτάτου Ἰησοῦ Χριστοῦ. οὔτω ποιήσον. ὕγαινε.

1844 τῆ 19 ὀκτομβρί(ου)

ὁ τοῦ ἀγίου Ἰωαννίνων καὶ βελλᾶς
ἐπιστάτης παπαχρῖστος».

7

«Ἴσον ἀπαραλακτον

Πανιερώτατε.

κατὰ τὴν ἀπὸ 5 Ἰουλί(ου) τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους διαταγὴν σας ἐν ἣ διατάξατε ἡμᾶς ἵνα θεωρήσωμεν τὴν διαφορὰν Χρυσάνθου Ἱερομονάχου μετὰ τῶν στρατζανήτων πρωτοπαπαδαίων Γεωργί(ου) καὶ Δημητρ(ίου) συνισταμένην ἀπὸ συντριμὸν φορεμάτων προικὸς ἀδελφῆς Χρυσάνθου ἀγγελικῆς, ἀπὸ ἔξοδα τροφῆς εἰς σπῆτι φλώρου καὶ σπῆτι λέγκως (=Ἐλένης) καὶ ἀπὸ ψωνίσματα ὅπου ἔστειλεν ὁ Χρυσάνθος εἰς στρατζανὴν δι' ἐγγράφων ὀρδηνιῶν

τῶν πρωτοπαπαδαίων Γεωργί(ου) καὶ Δημητρί(ου). συναχθέντες λοιπὸν ἅπαξ καὶ δις ἐθεωρήσαμεν τὴν διαφορὰν των μετ' ἀκριβείας καὶ τόσον ἀπὸ συντριμὸν φορεμάτων καθὼς καὶ ἀπὸ ἔξοδα καὶ ψωνίσματα καὶ ἀπὸ κάθε ἄλλου εἴδους ληψοδοσίας ὅπου εἶχον μεταξύ των μέχρι τῆς σήμερον εὔρομεν εὔλογον νὰ δώσωσι οἱ πρωτοπαπαδαῖοι στρατζανῖται Γεώργιος καὶ Δημήτριος πρὸς τὸν Ἱερομόναχον Χρῦσανθον Λαῖνᾶν Κονιτζιότην γρ(όσια) 1.200 χίλια διακόσια, ἓνα τηγάνι, τέσσερα σαγάνια, δύο ταβᾶδες καὶ μίαν ἀπλάδαν. καὶ ὅτι ἔγγραφα εὑρίσκονται τόσον εἰς τὸ ἓν μέρος καθόσον καὶ εἰς τὸ ἄλλον, εἶναι καὶ νομίζονται ἄκυρα καὶ ἀνίσχυρα, καθότι ἐσυμπεριελήφθησαν εἰς τὴν παροῦσαν ἀπόφασίν μας. δὲν συγχωρεῖται καὶ εἰς τὰ δύο μέρη νὰ κάμη τις ἀφορισμὸν ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει. αὐτὸ εὔρομεν εὔλογον, νόμιμον καὶ δίκαιον καὶ ὑποσημειούμεθα.

τῆ : 9 : Ἰουλ : (ίου) (1)846 : Κόνιτσα

ταπεινοὶ Δοῦλοι σας

»Χαράλαμπος Ἰωάννου παπᾶ ρίζου
»σπυρίδων Γρηγορίου

ἽΟ Ἰωαννίνων Καὶ Βελλᾶς Ἰωαννίκιος ἐπιβεβαιοῖ».

ὄπισθεν τοῦ ἐγγράφου

«1846 : αὐγούστου 14 : ἐμετρήθησαν ἀκόντο τῶν ὄπισθεν γρ : 800
1847 : ἀπριλλ(ίου) 27 : ἐμετρήθησαν ἀκόντο ἐκ τῶν ὄπισθε γρ: 160
1847 : νοεμβρ(ίου) 24 : ἐμετρήθησαν ἔτι ἀκόντο » 100

χίλια ἑξήντα 1.060

1847 : νοεμβρ(ίου) 24 : ἐδόθησαν πρὸς τελείαν ἐξώφλησιν τῆς παρούσης συντάντιζας μετρητῶν τε καὶ μπακηρικῶν, γρ(όσια) 155 : ἑκατὸν πενήντα πέντε. καὶ μένομεν ἀκαταζήτητοι ὁ εἰς ὑπὲρ τοῦ ἄλλου μέχρι τῆς σήμερον τόσον ἀπὸ εἶδη προικός, καθόσον καὶ ἀπὸ κάθε ἄλλου εἴδους ληψοδοσίας (ψωνίσματος) καὶ πακηρικῶν. ἐκάμαμεν ἱμπρᾶ ἡσκεβὲ ἀμέγι νταβαντᾶ¹⁰, καὶ ὑποφαινόμεθα. 1847 : σαράντα ἑπτὰ νοεμβρίου εἴκοσι τέσσαρες 24 : Κόνιτσα. χρῦσανθος Ἱερομόναχος ὁ λαῖνᾶς ἐξώφλησα καὶ βεβαιῶ τ' ἄνωθεν.

»σπῦρος γρηγορί(ου) μαρτυρῶ
»νώτης πορφυρί(ου) ὄστανιτσιώτης μαρτυρῶ
»Δημήτρ(ιος) Ἰ. πα(πᾶ) ρίζου μαρτυρῶ
»Ἰωάννης Σούρλας μαρτυρῶ ὅτι ἴσον ἀπαράλακτον ἐστὶ τοῦ πρωτοτύπου
»Νικόλαος ζήση ὡσαύτως.
»παναγιώτης φάκας μάρτυρας=
»χαράλαμπος Ἰ. πα(πᾶ) ρίζου μαρτυρῶ ὅτι ἴσον ἀπαράλακτον ἐστίν.
† Ὁ Ἀπολλωνιάδος Χριστοφόρος ὑποβεβαιοῖ ὅτι ἴσον ἀπαράλακτο ἐστίν».

8

«† εὐλαβέστατοι ἱερεῖς οἱ ψάλλοντες εἰς χωρίον πληκάδες καὶ τίμιοι πρόκριτοι καὶ λοιποὶ εὐλογημένοι Χριστιανοὶ χάρις εἶη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχὴ καὶ εὐλογία καὶ συγχώρησις. ἡ παροῦσα χρίστενα ζήκου εὐσταθίου ἀνέφερεν ἡμῖν καὶ ἐζήτησεν ἐκκλησιαστικὸν ἐπιτί-

10) Ἐκάμαμε ἐξώφλησιν ἀποσβεστικὴν γενικῶς ὄλων τῶν δικαιωμάτων μας.

μιον καὶ φανέρωσιν τῆς ἀληθείας ὅτι ὁ Κώστας Μιχαήλης Γαμβρός μου ἐπὶ λόγῳ λέγει ὅτι ἔδωσεν τῆς θυγατέρας μου γρόσια διακόσια καὶ τὰ ἔχασεν καὶ λέγει ὁ Γαμβρός μου ὅτι τὰ ἐπῆρα ἐγὼ τὰ γρόσια. ἐὰν μετέχω ἐγὼ ἀπ' αὐτὰ τὰ γρόσια εἶμαι ἐγὼ ὡς ἡ ἀφωρισμένη, εἰ δέ, νὰ εἶναι αὐτοὶ ποὺ μὲ ἀδικοῦν. καὶ ὅποιος ἤξεύρη καὶ δὲν μαρτυρεῖ, ὑπάρχουν παρὰ κυρίου παντοκράτορος ἀφωρισμένοι κατηραμένοι ἀσυγχώρητοι καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτοι καὶ τυμπα-νιαῖοι αἱ πέτραι καὶ ὁ σίδηρος λυθήσονται αὐτοὶ δὲ οὐδαμῶς. νὰ ἀποκτή-σουν τὴν λέπραν τοῦ Γιεζῆ καὶ τὴν ἀγχόνην τοῦ Ἰούδα ἔχοντες καὶ τὰς ἀράς τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτῶ θεοφόρων πατέρων ἕως ὅτου νὰ μαρτυ-ρήσουν τὴν ἀλήθειαν καὶ τότε συγχωρηθήσονται.

τῆ : 26 Αὐγούστου : 1848 : τούρναβον

ἽΟ Ἰπολλωνιάδος Χριστοφόρος¹¹».

9

Ἰπιγραφόμενον ἔξωθεν.

«Τῷ Ἰοσιωτάτῳ κὺρ Χρυσάνθῳ Λαενᾶ καὶ ἔλλογίμῳ διδασκάλῳ κὺρ Χριστοδούλῳ Χατζῆ τοῖς ἐν Χριστῷ ἡμῖν ἀγαπητοῖς : εὐχετικῶς εἰς Κόνιτζαν».

«Ἰοσιώτατε κὺρ Χρῦσανθε, καὶ ἔλλογιμώτατε διδάσκαλε κὺρ Χριστό-δουλε. εὐχόμεθά σας. ἐπειδὴ μετεκαλέσαμεν εἰς τὰ ἐνταῦθα τὸν αὐτόσε ἐπι-τροπεύοντα ἡμᾶς Κύριλλον, νὰ παρευρεθῆτε ὑμεῖς αὐτόσε μετὰ τοῦ Οἰκονό-μου μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ ἀποστελλομένου παρ' ἡμῶν ἀγίου ἸΑρίστης κὺρ Γερασίμου. οὕτῳ ποιήσατε. ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις εἶη μεθ' ἡμῶν.

(1)853 : ὀκτωβρίου 30 :

ἽΟ Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς Ἰωαννίκιος

Ἰεν Χριστῷ εὐχέτης ὑμῶν».

10

Ἰπιγραφόμενον ἔξωθεν ὁμοίως ὡς τὸ ἄνωθεν.

«Ἰοσιώτατε κὺρ Χρῦσανθε καὶ ἔλλόγιμε διδάσκαλε κὺρ Χριστόδουλε εὐχόμεθά σας. ἔλαβον τὸ γράμμα σας καὶ εἶδον τὰ Γραφόμενά σας καὶ ἀπαν-τῶν πάλιν σᾶς λέγω ἵνα ἀκολουθήσητε ὡς σᾶς προέγραψον μέχρι τῆς εἰς τὰ αὐτόσε ἀφίξεως τοῦ ἀγίου ἸΑρίστης. ὅταν δὲ ἔλθῃ θέλετε τοῦ παραδῶση τὴν σφραγίδα τοῦ Μενζιλισί(ου).

ταῦτα εὐχετικῶς. ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις εἶη ὑμῖν.

(1)853 : νοεμβρίου 3 : Ἰωάννινα

ἽΟ Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς Ἰωαννίκιος

Ἰεν Χριστῷ εὐχέτης ὑμῶν».

11) Τὸ ἔγγραφο τοῦτο, τοῦ ὁποῦ το κείμενον κατὰ τὴν ἀντιγραφὴν διωρθώσα-μεν ὀρθογραφικῶς, εὐρέθη μεταξὺ ἄλλων εἰς μικρὸν σκευοφυλάκιον ἐν τῷ Ἰερῷ Βήμα-τι τοῦ παλαιοῦ Ναοῦ Κοιμ. Θεοτόκου Πληκάδων.

Τοῦτο, ὡς καὶ ὅσα ἄλλα ἔγγραφα ἀναφερόμενα εἰς τὸ χωρίον Πληκάδες, μοὶ παρε-χώρησε ὁ Ἰεφημέριος τοῦ Ναοῦ Ἰερομόναχος κὺρ Γεράσιμος Στώγιας, διὸ καὶ ἀπ' ἐν-τεῦθεν θερμῶς τοῦτον εὐχαριστοῦμεν.

11

Ἐπιγραφόμενον ἔξωθεν.

«Τῷ Ὀσιωτάτῳ κύρ Χρυσάνθῳ λαενᾷ ἐν χριστῷ ἡμῖν ἀγαπητῷ καὶ περιποθήτῳ. εὐχετικῶς
εἰς Κόνιτζαν».

«Ὀσιώτατε κύρ Χρυσάνθε εὐχόμεθά σε ἐκ ψυχῆς, ἐρωτῶντες μετὰ πόθου τὸ αἴσιον τῆς ἐφετῆς ἡμῖν ὑγείας σου. διὰ τοῦ παρόντος μας σὲ εἰδοποιούμεν ὅτι νὰ στέκεσαι ἐν τῇ Μητροπόλει μετὰ τοῦ ἀγίου Ἀρίστης, καὶ τὰ χρήματα τῆς συνάξεως τῶν εἰσοδημάτων μας νὰ τὰ βαστᾷς ἢ ὀσιότης σου καὶ νὰ κάμης τὰ ἔξοδα μὲ οἰκονομίαν, καὶ εἰς κάθε μῆνα νὰ μᾶς στέλῃς τὸ κατάστιχον τῆς ληψοδοσίας διὰ νὰ τὸ ἐπικυρῶμεν. περὶ τούτου γράφομεν καὶ τοῦ ἀγίου Ἀρίστης. ταῦτα εὐχετικῶς, ἢ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις εἶη μετ' αὐτῆς.

(1)853: νοεμβρίου 10 Ἰωάννινα

Ὁ Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς Ἰωαννίκιος
ἐν Χριστῷ εὐχέτης σου».

12

Ἐπιγραφόμενον ἔξωθεν ὁμοίως πρὸς τὸ ἀνωτέρω.

«Ὀσιώτατε κύρ Χρυσάνθε εὐχόμεθά σε ἐκ ψυχῆς τὸ ἀπὸ τῆς 19: τοῦ παρόντος Γράμμα σου ἐλάβομεν, καὶ ἐχάρημεν διὰ τὸ αἴσιον τῆς ὑγείας σου. μᾶς γράφεις ὅτι ἔλαβες διὰ τοῦ ἀγίου Ἀρίστης τὸ Γράμμα ἡμῶν, καὶ θέλεις ἐξακολουθήσης προθύμως τὴν διαταγὴν. πάλιν καὶ διὰ τοῦ παρόντος μας εὐχετικοῦ σοὶ λέγομεν νὰ ἐξακολουθήσης ὡς σοὶ προεγράφομεν, μετὰ τῆς συνήθους πρὸς ἡμᾶς προθυμίας σου. ταῦτα εὐχετικῶς. ἢ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις εἶη μετὰ τῆς ὀσιότητός σου.

(1)853: νοεμβρίου 21 Ἰωάννινα

Ὁ Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς Ἰωαννίκιος
ἐν Χριστῷ εὐχέτης σου».

(ὁ. Γ.) ἀσπάζομαι τὸν ἅγιον Ἀρίστης. γράψατε τοῦ ἡγουμένου τῆς Μολίστας¹² νὰ μᾶς στείλῃ τὰ χρήματα ὅσον τάχιστα διότι ἔχομεν ἀνάγκας. ἐπιμελειθεῖτε καὶ διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Γεωργίου Ζίσση καὶ εἰδοποιήσατέ μας. τὸν ἀγαπητὸν δάσκαλον εὐχομαι ἐκ ψυχῆς».

13

Ἐπιγραφόμενον ἔξωθεν ὁμοίως πρὸς τὸ ἀνωτέρω.

«Ὀσιώτατε κύρ χρυσάνθε εὐχόμεθά σε. ἐλάβομεν τὰ κατὰ καιροῦς Γράμματά σου καὶ τοὺς λογαριασμούς. καὶ ἀπὸ τὰς 27: ὀκτωβρίου παρελθόντος ἕως τέλη νοεμβρίου ἐκπίπτωντας τὰ ἔξοδα μένουσιν νὰ ἐμβάσης Γρόσ(ια) 355: 20
ὁμοίως καὶ ἀπὸ τὸν δεκέμβριον » 13:
καθὼς καὶ ἀπὸ τὸν Ἰανουάριον » 436:
τὸ ὅλον Γρόσια 804: 20

12) Ὡς ἐμφαίνεται ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ 1851 ἐπὶ μεγάλης φορητῆς εἰκόνας ἀγ. Ἀνθίμου ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Μολίστης, οὗτος ὠνομάζετο Ἀνθιμος.

τὰ ὁποῖα νὰ μᾶς ἐμβάσης μὲ πρῶτον ἀσφαλῶς, καθὼς καὶ κάθε μῆνα ὅσα περισσεύουν ἀπὸ τὰ ἔξοδα νὰ μᾶς ἐμβάζης. ταῦτα πρὸς εἶδησίν σου καὶ ἐπευχόμεθα αὐτῆς. μένω.

(1)854 φεβρουαρίου 4 Ἰωάννινα

Ὁ Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς Ἰωαννίκιος

ἐν Χριστῷ εὐχέτης σου».

14

Ἐπιγραφόμενον ἔξωθεν.

«Τῷ ὀσιωτάτῳ κὺρ Χρυσάνθῳ ἐν Χριστῷ ἡμῖν ἀγαπητῷ εὐχετικῶς.
εἰς τὴν Μητρόπολιν Κονίτζης».

«Ὁσιώτατε κὺρ Χρυσανθε εὐχόμεθά σε. ἐλάβομεν τὸ Γράμμα σου, ὁμοῦ καὶ τὰ ἐν αὐτῷ περικλειστα, εἰς τὰ ὁποῖα θέλομεν ἀπαντήσῃ μετὰ ταῦτα. πρὸς τὸ παρὸν δὲ σοὶ λέγομεν νὰ μᾶς στείλῃς μὲ πρῶτον τὰ χρήματα ὅπου ἔχεις εἰς χεῖρας σου ἀπὸ τὰ αὐτόσε δικαιώματά μας κατὰ τὴν σημείωσιν ὅπου μᾶς προέστειλες ἢ μὲ τὸν διασακτῆζήν ὅπου ἔχετε αὐτοῦ εἰς τὴν μητρόπολιν ἢ μὲ ἄλλον ὅποιον ἐγκρίνης νὰ μᾶς στείλῃς ἐξάπαντως, διότι ἔχομεν ἀνάγκην χρηματικὴν. Οὕτω ποιήσον, ἢ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴη μετ' αὐτῆς.

(1)854 : φεβρ(ουαρίου) 12 : Ἰωάννινα.

Ὁ Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς Ἰωαννίκιος

ἐν Χριστῷ εὐχέτης σου».

«(ὁ. Γ.) ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς τὸν Ἅγιον Ἀρίστης πρὸς τὸν ὅποιον ἀκολούθως θέλω ἀπαντήσῃ καθὼς καὶ πρὸς τὸν διδάσκαλον, τὸν ὅποιον εὐχομαι ἐκ ψυχῆς».

15

Ἐπιγραφόμενον ἔξωθεν ὁμοίως σχεδὸν τῶν ἀνωτέρω.

«Ὁσιώτατε κὺρ χρυσανθε εὐχόμεθά σε ἐκ ψυχῆς. ἐλάβομεν τὸ Γράμμα σου ὁμοίως καὶ τὸ ἀμανέτι. ἐχάρημεν δὲ καὶ διὰ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἐφετῆς ἡμῖν ὑγείας σου. μὲ τὸν ἴδιον Γραμματοκομιστὴν στέλλομεν ἓνα ὀψάρι καὶ νὰ τὸ γευθῆτε ὑγιῶς. μὴ διαλίπῃς γράφουσα ἡμῖν καὶ τὸ αἴσιον τῆς ἐφετῆς ἡμῖν ὑγείας, καὶ περὶ πάσης ὑποθέσεως τῆς αὐτόθι μητροπόλεώς μας. ἢ δὲ τοῦ ἀγίου Θεοῦ χάρις εἴη σοι.

(1)854 : φεβρουαρίου 17 : Ἰωάννινα.

Ὁ Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς Ἰωαννίκιος

ἐν Χριστῷ εὐχέτης σου».

(ὁ. Γ.) «νὰ μοῦ στείλῃς τὸν Τόλη ἐξάπαντως. τὸν θέλω νὰ τὸν βαστάξω ἐδῶ, διότι δὲν ἔχω ἄνθρωπον. καὶ τὸν περιμένω ἕως τὴν ἐρχομένην κυριακὴν νὰ εἶνε ἐδῶ».

16

Ἐπιγραφόμενον ἔξωθεν ὁμοίως πρὸς τὰ ἀνωτέρω.

«Ὁσιώτατε κὺρ Χρυσανθε εὐχόμεθά σε. ἐλάβομεν τὸ γράμμα σας καὶ εἶδομεν τὰ ἐν αὐτῷ γραφόμενά σου μὲ ἀπορίαν μας, ἀλλ' ὑπομονὴ καὶ ὅλα

διορθώνονται. γράφομεν τῷ ἁγίῳ Ἀρίστης νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Κόνιτζαν ἀπὸ τὴν περιοδείαν τῆς παλιοπωγῶνης καὶ ὁ ἅγιος Ἀπολλωνιάδος ἄς περιέρχεται τὸ τοῦρι. ἅμα λοιπὸν φθάσῃ αὐτόσε ὁ ἅγιος Ἀρίστης, ἢ ὀσιότης σου νὰ πηγαίνῃς εἰς τὸ παλιοπωγῶνι, καὶ νὰ περιέλθῃς μαζὺ μὲ τὸν ἅγιον Ἀπολλωνιάδος, εἰς ὅλον τὸ δοῦρι τῆς Ἐπαρχίας Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς, ὁ δὲ παπᾶ φῶτος ὅστις εἶναι ἤδη μὲ τὸν ἅγιον Ἀπολλωνιάδος νὰ κινήσῃ καὶ (νὰ) ἔλθῃ εἰς Ἰωάννινα. μὲ τὸν Ἀπολλωνιάδος ὅπου θὰ περιέλθῃς, ἢ ὀσιότης σου νὰ βαστᾶς καὶ σακκούλα καὶ κατάστιχον. δεῖξῃ τὸ παρὸν γράμμα τοῦ ἁγίου Ἀπολλωνιάδος διὰ νὰ γνωρίζῃ καὶ νὰ ἀποστείλῃ καὶ τὸν παπᾶ φῶτον, μὲ πρῶτον νὰ μᾶς στείλῃς καὶ ὅσα χρήματα σοὶ ἐπαράδωσεν ὁ ἅγιος Ἀρίστης μὲ σίγουρον ἄνθρωπον. δῶσε καὶ τοῦ Δασκάλου τὰ διακόσια γρόσια. μένομεν ἐν βίᾳ

τῇ 21 Ἰουλίου 1854 Ἰωάννινα

Ὁ Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς Ἰωαννίκιος
ἐν Χριστῷ εὐχέτης σου».

17

Ἐπιγραφόμενον ἔξωθεν ὁμοίως.

«Ὀσιώτατε κύρ χρύσανθε Λαενᾶ εὐχόμεθά σε. ἅμα λάβῃς τὸ παρὸν μας νὰ πηγαίνῃς νὰ εὗρῃς εἰς τὴν περιοδείαν τὸν ἅγιον Ἀπολλωνιάδος, καὶ νὰ ἀκολουθήσῃς μαζὺ του βαστῶν τὰ κατάστιχα τῆς συνάξεως τῶν Ἀρχιερατικῶν μας δικαιωμάτων, ὁ δὲ παπᾶ φώτης νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ἰωάννινα. τὸ παρὸν μας Γράμμα θέλεις δεῖξῃ καὶ εἰς τὸν ἅγιον Ἀπολλωνιάδος. ταῦτα εὐχετικῶς. ἢ δὲ τοῦ θεοῦ χάρις εἶη σοι.

(1)854: Ἰουλίου 24: Ἰωάννινα.

Ὁ Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς Ἰωαννίκιος
ἐν Χριστῷ εὐχέτης σου».

18

Ἐπιγραφόμενον ἔξωθεν

«τῷ Θεοφιλεστάτῳ ἁγίῳ Ἀπολλωνιάδος κύρ χριστοφόρῳ, καὶ τῷ ὀσιωτάτῳ χρυσάνθῳ, τοῖς λίαν ἡμῖν ἀγαπητοῖς».

«Θεοφιλέστατε Ἐπίσκοπε ἅγιε Ἀπολλωνιάδος κύρ χριστοφόρε, ἀδελφικῶς ἀσπαζόμεθά σε, καὶ ὀσιώτατε χρύσανθε εὐχόμεθά σε. ὅταν σὺν θεῷ ἀπεράσῃτε ἀπὸ τὸ χωρίον Γότισταν, θέλετε μετρήσῃ γρόσια 1.000 χίλια ἀπὸ Γρόσια συνάξεως τῶν ἀρχιερατικῶν μας δικαιωμάτων εἰς τὸν Γοτιστινὸν στέλιον Γιάννη χαρατζάρη, καὶ μετρῶντας τα θέλετε λάβῃ παρ' αὐτοῦ ἔγγραφον ἀπόδειξιν τῆς παραλαβῆς ὑπογεγραμμένην παρ' αὐτοῦ καὶ μεμαρτυρημένην.

(1)854: Ἰουλίου 28: Ἰωάννινα

Ὁ Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς Ἰωαννίκιος
ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης».

(Συνεχίζεται)

ΜΙΚΡΑ ΣΥΜΒΟΛΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΒΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΚΟΝΙΤΣΗΣ*

19

Ἐπιγραφόμενον ἔξωθεν

«Τῷ ὀσιωτάτῳ κὺρ χρυσάνθῳ Λαενᾶ ἐν Χριστῷ ἡμῖν ἀγαπητῷ εὐχετικῶς».

«† Ὀσιώτατε κὺρ χρύσανθε εὐχόμεθά σε ἐκ ψυχῆς. καὶ μετὰ τὴν ἐπερώτησιν τῆς εὐκταίας ἡμῖν ὑγείας σου σὲ εἰδοποιούμεν, νὰ λάβῃς τὰ χρήματα τὰ ἐκ τῆς συνάξεως τοῦ δουρίου μας καὶ νὰ ἔλθῃς πρὸς ἡμᾶς ἔχομεν λόγον νὰ σοὶ εἴπωμεν. οὕτω ποίησον ἐν τάχει. ἡ δὲ τοῦ θεοῦ χάρις εἴη μετὰ σοῦ.

(1)854 : σεπτεμ(βρίου) : 10 : Ἰωάννινα

Ὁ Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς Ἰωαννίκιος
ἐν Χριστῷ εὐχέτης σου».

20

Ἐπιγραφόμενον ἔξωθεν ὁμοίως πρὸς τ' ἀνωτέρω.

«† Ὀσιώτατε κὺρ Χρύσανθε εὐχόμεθά σε. μὲ τὸν ἐπίτηδες ἄνθρωπόν μας νὰ μᾶς στείλῃς ὅσα χρήματα ἔχεις ἀπὸ τὴν σύναξιν τοῦ δουρίου¹³ καὶ ἕως αὐριον τὸ ἔσπερας ἢ τὴν Πέμπτην τὸ ἔσπερας νὰ εἶναι ἐδῶ ἐξάπαντως διότι τὴν Παρασκευὴν ἀναχωροῦμεν. ἀσπάζομαι τὸν ἅγιον Ἀπολλωνιάδος καὶ μένω.

τῇ 28 : 7βρίου 1854 : Ἰωάννινα.

Ὁ Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς Ἰωαννίκιος
ἐν Χριστῷ εὐχέτης σου».

21

Ἐπιγραφόμενον ἔξωθεν.

«τοῦ ἀγίου ξανθο(υ)πόλεος διὰ γρ(όσια) 1301 νοεμβρίου 20.

«Κατὰ τὴν ἔγγραφον διαταγὴν τοῦ πανιερωτάτου ἀγίου Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς, ἵνα πληρώσωμεν τόκους αὐλικῶν του ὁμολογιῶν, ἐλάβομεν παρὰ τοῦ κὺρ χρυσάνθου Λαενᾶ ἀπὸ σύναξιν δουρίου τῆς αὐτοῦ πανιερότητος ὁποῦ εἶχεν εἰς χεῖρας του Γρόσια 1301: χίλια τριακόσια ἕνα καὶ δίδομεν αὐτῷ τὴν παροῦσαν ἀπόδειξιν μας δι' ἀσφάλειάν του.

(1)854: νοεμβρίου 20: Ἰωάννινα.

† ὁ Ξανθουπόλεως Καισάριος ἀποφαίνεται».

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου Τόμου ΙΣΤ', σελ. 451.

13) ντοῦρι. δοῦρι=περιφέρεια=Ἐπαρχία.

22

Ἐπιγραφόμενον ἔξωθεν ὁμοίως πρὸς τ' ἀνωτέρω.
«Τῷ Ὀσιωτάτῳ κ.τ.λ.

εἰς Ἰωάννινα».

«† Ὀσιώτατε κύρ Χρῦσανθε εὐχόμεθά σε πατρικῶς. Ἐλάβομεν τὸ υἱικὸν γράμμα σου καὶ πληροφορηθέντες ἐξ αὐτοῦ τὴν ἀγαθὴν ὑγίαν σου ὑπερήσθημεν. εἶδομεν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ γραφόμενά σου. ἀπαντῶντες σοὶ λέγομεν διὰ τὰ χρήματα τὰ ὁποῖα ἔχεις ἐπάνω σου ἀπὸ τὴν σύναξιν τῆς περιοδείας νὰ τὰ μετρήσης τῷ κυρίῳ Παναγιώτῳ Ἀραβαντινῷ, διότι τοῦ χρεωστοῦμεν, καὶ ἔχε τὸ παρόν μας εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειάν σου. μὴ δυσκολευθῆς τοῦ νὰ τὰ μετρήσης ὡς σοὶ γράφομεν, καθ' ὅτι εἶναι χρήματα ἰδικά μας ἀφιλονίκητα, καὶ δὲν εἴμπορεῖ κανεὶς νὰ σὲ ἐνοχλήσῃ περὶ τούτου. μὴ λυπῆσαι διὰ τὴν στέρησίν μας, οὕτως ἠυδόκησεν ὁ Θεός, καὶ πάλιν δὲν θέλεις μᾶς ἐγκαταλείψῃ. Ταῦτα ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐν βία, καὶ ἐπευχόμεθά σοι ὑγίαν καὶ πᾶν ἐφετόν, διαμένω.

τῇ δ' 10βρίου αὐτῶν Κωνσταντινούπολις

Ὁ Π(ρῶην) Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς Ἰωαννίκιος
ἐν Χριστῷ εὐχέτης σου».

κάτωθεν τούτου.

«Κατὰ τὴν ὡς ἀνωτέρω διαταγὴν ἔλαβον σήμερον διὰ τοῦ κύρ Χρυσάνθου Λαϊνᾶ γρόσια δώδεκα χιλιάδες Ἄρ. 12.000.

Ἐν Ἰωαννίνοις τῇ 23 : Δεκεμ(βρίου) 1854.
Παναγιώτης Ἀραβαντινός».

23

Ἐπιγραφόμενον ἔξωθεν.

«Τῷ Ὀσιωτάτῳ ἐν Ἱερομονάχοις Κυρίῳ Χρυσάνθῳ τέκνῳ ἐν κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητῷ. Εὐχετικῶς

εἰς Κόνιτζαν».

«Ὀσιώτατε ἐν Ἱερομονάχοις Κύριε Χρῦσανθε. τὴν ὁσιότητά σου πατρικῶς ἐν Κυρίῳ εὐχόμεθα. Καὶ διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν κυριαρχικοῦ γράμματος δῆλον σοὶ γίνεται ὅτι· ἐπειδὴ καὶ ὁ ἡμέτερος αὐτόθι διατελῶν ἐπίτροπος αἰδεσιμώτατος οἰκονόμος Παππᾶ Κύρ Ἰωάννης¹⁴ ἐδέησε διὰ κατεπειγούσης αἰτίας νὰ μένη παρ' ἡμῖν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, καὶ ἐπειδὴ ἡ αὐτόθι θέσις μένει ἄνευ ἐπιτρόπου πρὸς ἐπιτήρησιν τῶν συμβαινουσῶν ὑποθέσεων, μέχρις οὗ ἐπανέλθῃ ὁ ἐπίτροπος, διορίζομεν τὴν ὁσιότητά σου, ἵνα ἐν φιλοθέῳ ζήλῳ καὶ ἐν φρονήσει ἐπιστατῆς ἐν τῇ αὐτόσε Ἱερᾷ Μητροπόλει, δίδων ἀδείας Γάμων, συμφώνως μὲ τούτους περὶ βαθμολογίας Ἱεροῦ κανόνας ἵνα μὴ ὑποπέσης εἰς ἔγκλημά τι ἀσυγχώρητον. διὸ δεῖ εἰς τὰς περὶ βαθμολογίας δυσκολίας σου νὰ ἀποτείνῃσαι πρὸς ἡμᾶς. Ἀναθέτοντες δὲ τὴν τῶν αὐτόθι διευθέτησιν εἰς τὴν ὁσιότητά σου, σοὶ προτρέπομεν Κυριαρχικῶς ἵνα συμπεριφέρῃσαι ἐν εἰρήνῃ μετὰ τῶν χριστιανῶν περιορισμένος ὢν εἰς τὰ τῆς Μητροπόλεως μόνον, χωρὶς τὰ ἐπεμβαίνης εἰς οὐδὲν ἄλλο, ἀλλ' οὔτε εἰς σφράγισιν μαζπατάδων. ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴη τῇ ὁσιότητί σου.

Ἐν Ἰωαννί(νοις) 1856 Ἰανουαρίου 31 :

Ὁ Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς Παρθένιος
ἐν Χριστῷ εὐχέτης»

14) πιθανὸν νὰ πρόκειται περὶ τοῦ ἐκ Βησσάνης Οἰκονόμου πατρὸς τοῦ μακαρίου τῆ λήξει Ἀρχιμανδρίτου Νικοδήμου.

24

Ἐπιγραφόμενον ἔξωθεν ὁμοίως πρὸς τὸ ἄνωτέρω.

«Ὁσιώτατε ἐν Ἱερομονάχοις Κύριε Χρῦσανθε πατρικῶς ἐν Κυρίῳ εὐχόμεθά σε. Ἐκομισάμεθα καὶ τὸ ἀπὸ τῆς 8 τοῦ ἐνεστῶτος γράμμα σου καὶ ἴδομεν ὅσα ἐν αὐτῷ ἐκθέτεις περί τε τοῦ τόλη μουλᾶ καὶ ὅσα εἶπες αὐτῷ, καὶ ὅτι ἐπειδὴ τώρα εἶνε κατάκειτος δὲν εἴμπορεῖ νὰ κάμη τίποτε πλὴν ὅταν σηκωθῆ θέλει ἔλθῃ μόνος του ἐνταῦθα, ζητῶν συνάμα νὰ σοὶ στείλωμεν καὶ ἀδείας στεφανώματος τοῦ πρώτου γάμου: ἀπαντῶντες σοὶ ἔξαποστέλλομεν πρὸς τὸ παρὸν εἴκοσι βούλας τοῦ πρώτου γάμου· καθ' ὅσον δὲ ἀφορᾶ τὴν ἐρώτησίν σου τοῦ ἂν πρέπει νὰ γίνωνται γάμοι εἰς τυρινῆς τὴν ἐβδομάδα, σὲ λέγομεν ὅτι ἀπὸ τὴν ἐβδομάδα ταύτην ἄρχεται ἡ παύσις τῶν γάμων, ἐπειδὴ καὶ αὕτη ἡ ἐβδομάς θεωρεῖται ὡς ἀδιάσπαστος ἀπὸ τὴν τεσσαρακοστήν. δὲν γνωρίζομεν ὅμως αὐτόθι ὁποῖα συνήθεια ὑπάρχει ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου. διὸ καὶ διατάττεσαι ὅπως ἀμέσως φωτίσης ἡμᾶς περὶ τούτου, καὶ εἴης ἐν κυρίῳ ὑγιαίνων.

Ἐν Ἰωαννίνοις 1856: φευρ(ουαρίου) 12:

† Ὁ Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς Παρθένιος
ἐν Χριστῷ εὐχέτης».

κάτωθεν τούτου

«τὰς ἄνωθεν 20: βοῦλες εἴκοσι ἔλαβα παρὰ τοῦ Χρυσάνθου ἱερομονάχου τοῦ πρώτου γάμου. 1856 τῆ 12 μαΐου κόνιτσα.

οἰκονόμος Π(απᾶ) Ἰωάννης».

25

Ἐπιγραφόμενον ἔξωθεν ὁμοίως πρὸς τὸ ἄνωτέρω.

«Ὁσιώτατε ἐν Ἱερομονάχοις Κύριε Χρῦσανθε πατρικῶς ἐν Κυρίῳ εὐχόμεθά σε. Ἐλάβομεν τὸ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 1: μαρτίου περιπόθητον ἡμῖν γράμμα σου καὶ ἴδομεν ὅσα ἐν αὐτῷ γράφεις, διὸ καὶ διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν Κυριαρχικοῦ Γράμματος ἀπαντῶντες σὲ ὑπαγορεύομεν κυριαρχικῶς ὅπως ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματά σας νὰ μὴ λαμβάνωνται διπλᾶ, διότι ὁ χρόνος ἔτελείωσε ὅπου ἔπρεπε νὰ λαμβάνωνται αὐτὰ διπλᾶ. ὅσον δὲ περὶ τοῦ παπᾶ Ἰωάννου Μολιστινοῦ θέλω διατάξῃ αὐτὸν ἰδιαιτέρως ἵνα ἔλθῃ ἐνταῦθα. Ἰδομεν ἐπομένως ὅσα γράφεις καὶ διὰ τὸν τόλην μο(υ)λᾶ, καὶ διὰ τὸν ἀνεψιὸν τοῦ αἰδεσιμωτάτου Οἰκονόμου ὅτι διαμένει αὐτόθι. περὶ τούτου σήμερον γράφομεν εἰς τὸν Οἰκονόμον διὰ νὰ τὸν μετακαλέσῃ. Καὶ ταῦτα μὲν εὐχετικῶς. ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον αὐτοῦ ἔλεος εἴη μετὰ τῆς ὀσιότητός σου.

Ἐν Ἰωαννί(νοις) 1856: Μαρτίου: 3:

† Ὁ Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς Παρθένιος
ἐν Χριστῷ εὐχέτης».

Ἐξωθεν, καὶ ὀπισθεν τῆς πτυχῆς τοῦ ἐπάνωγράμματος:
«ὁ ταπεινὸς δοῦλος τῆς Ἀθανάσιος Λογοθέτης (;)....

4 μαρτίου 1856 Ἰωάννινα».

26

«† Κύριλλος ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ρώμης, καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ἱερώτατε Μητροπολίτα Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς ὑπέρτιμε καὶ ἔξαρχε

πάσης Ἡπείρου καὶ Κερκύρας ἐν ἀγίῳ Πν(εύματι) ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργῆ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύρ Παρθένιε, καὶ τιμιώτατοι Δημογέροντες καὶ Πρόκριτοι καὶ λοιποὶ ἀπαξάπαντες εὐλογημένοι χριστιανοὶ τῆς Ἐπαρχίας ταύτης τέκνα ἐν Κ(υρίῳ) ἡμῶν ἀγαπητά· χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Ἔστω γνωστὸν πᾶσιν ὑμῖν, ὅτι ὁ Κραταιότατος καὶ Γαληνότατος ἡμῶν Ἄναξ Σουλτάν Ἀπτοῦλ Μειζίτ Ἐφέντης μας, πρὸς ταῖς λοιπαῖς εὐεργεσίαις τὰς ὁποίας οὐ διέλιπεν ἀπὸ τῆς αἰσίας αὐτοῦ ἀναβάσεως εἰς τὸν Αὐτοκρατορικὸν θρόνον ἐπιδαψιλεύειν εὐμενῶς πρὸς πάντας τοὺς ὑπὸ τὴν ἀμφιλαφῆ αὐτοῦ σκιάν διατελοῦντας πιστοὺς αὐτοῦ ὑπηκόους, διετράνωσε καὶ ἤδη νέα δείγματα τῆς καλοκαγάθου Βασιλικῆς Αὐτοῦ προνοίας ὑπὲρ τῆς κοινῆς εὐημερίας καὶ εὐζωΐας αὐτῶν, καὶ διὰ τοῦ νεωστὶ ἐκδοθέντος ὑψηλοῦ Βασιλικοῦ Χάττι χουμαγιοῦν κατάδηλα ποιήσας τὰ γενναῖα Βασιλικά αὐτοῦ αἰσθήματα, καὶ τὰς ἐμβριθεῖς φιλανθρώπους ἀποφάσεις πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ζωῆς, τῆς τιμῆς, καὶ τῆς περιουσίας ἑνὸς ἐκάστου, πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ ἐπὶ τῶν ἀοιδίμων αὐτοῦ Προγόνων Βασιλικά Προνόμια, τὰ ἐπικεχορηγημένα καὶ εἰς τὸ ἡμέτερον ἔθνος ἐπεκύρωσε Βασιλικῶς καὶ κατωχύρωσε, καὶ διὰ νεωτέρων ἄλλων ἐπηύξησε καὶ ἐξέτεινε, καὶ διὰ πολλῶν συγκαταβάσεων καὶ χαρίτων, καὶ διὰ χορηγίας τιμῶν, καὶ προόδων, καὶ ἀνέσεως θρησκευτικῆς τε καὶ ἠθικῆς παρέστησε τὴν ἐνδόμυχον πατρικὴν κηδεμονίαν καὶ τὴν ὑπερβάλλουσαν εὐνοίαν, ἣν διατρέφει ἐν εὐμενεΐᾳ πρὸς τὸ ἡμέτερον ἔθνος. Διὸ καὶ μετ' ἐγκαρδίου ἡμῶν ἀγαλλιᾶσεως παρέχοντες πρὸς πάντας ὑμᾶς τοὺς ἡμετέρους ὁμογενεῖς τὰς ἀγαθὰς καὶ χαροποιὰς ταύτας ἀγγελίας, πρῶτον παραινοῦμεν καὶ προτρέπομεν ὑμᾶς, ἵνα ὑψώσητε μεθ' ἡμῶν χεῖρας Ἰκέτιδας πρὸς τὸν ὕψιστον Θεόν, ὅπως διατηρῆ καὶ περιέπη τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ, καὶ ἐνισχύη τὸ κράτος Αὐτοῦ, καὶ παρατείνη τὰ πολύτιμα Αὐτοῦ ἔτη εἰς μακραίωνας, τὴν δὲ Αὐτοκρατορίαν αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν. Ἔτι δὲ περιφρουρῆ καὶ τοὺς Πολυχρονίους καὶ Εὐμενεστάτους ἡμῶν Αὐθέντας, ὑψηλοτάτους ὑπουργοὺς καὶ ἐνδοξοτάτους Συμβούλους τοῦ Βασιλικοῦ Κράτους, τοὺς ἀόκνους καὶ μετὰ θερμοῦ ζήλου ἀγωνιζομένους ὑπὲρ τῶν φιλανθρώπων Ἀνακτορικῶν σκοπῶν τῆς κοινῆς εὐημερίας καὶ ἀνέσεως. ἀκολουθῶντες δὲ συμβουλευόμεν καὶ παραγγέλομεν πᾶσιν ἡμῖν, ἐπειδὴ πρὸς τῇ βαθυτάτῃ εὐγνωμοσύνῃ τὴν ὁποίαν ὀφείλομεν καὶ ἐν ταύτῃ τῇ εὐτυχεῖ περιστάσει, νὰ δείξωμεν ἐγκαρδίως διὰ τὰς νέας Βασιλικὰς χάριτας καὶ εὐεργεσίας, μετὰ πραγματικῶν σημείων εἰλικρινοῦς ὑπηκοότητος, καὶ ἀπαρεγκλίτου διατηρήσεως τῶν καθηκόντων τῶν αὐτὴν χαρακτηριζόντων, ἀπαιτεῖται τὰ μέγιστα νὰ εἴμεθα καὶ φρόνιμοι καὶ προσεκτικοὶ εἰς τοὺς τρόπους καὶ λόγους, καὶ τὴν λοιπὴν ἡμῶν συμπεριφορὰν, ὥστε ἀποφεύγοντες πᾶν ἀπρεπὲς κίνημα, καὶ πᾶσαν παράλογον ἔκφρασιν ἐναντίαν τῇ ὀφειλετικῇ ἡμῶν ἀφοσιώσει. οὐ μόνον νὰ διατελώμεν ἀνώτεροι πάσης κατηγορίας καὶ μέμψεως, ἀλλὰ μάλιστα νὰ προσπαθῶμεν εἰς τὸ νὰ πολλαπλασιάσωμεν τὴν Βασιλικὴν αὐτοῦ ὑπόληψιν πρὸς τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ φαινόμενοι ἄξιοι τῶν χαρίτων του, νὰ ἐπαυξάνωμεν τὴν τούτων ἀπόλαυσιν. διὰ ταῦτα ἕκαστος ὑμῶν νὰ μὴν ἔχη διὰ στόματος ματαίας καὶ ἀκαίρους ὁμιλίας, μὴ ἀνηκούσας εἰς τὸν χαρακτῆρα ἀνθρώπων τιμίων καὶ εὐυπολήπτων, μήτε νὰ προσέχη εἰς ματαιολογίας ἀνθρώπων ἀκρίτων, καὶ μὴ εἰδότητων ἑαυτούς· ἀλλὰ σύμπαντες, φερόμενοι μὲ φρόνιμον καὶ τίμιον χαρακτῆρα, μὲ αἰσθησιν ὑπηκόων πιστῶν καὶ εἰλικρινῶν, καὶ μὲ τρόπους πάντῃ ἀκατηγορήτους, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ, θηρεύοντες φιλοτίμως, καὶ κατορθοῦντες τὴν ὑπόληψιν καὶ εὐκλείαν τοῦ ἔθνους ἡμῶν, νὰ καταγίνεται ἕκαστος ἡσύχως εἰς τὸ

ἔργον του, ἀπολαμβάνων ἐν ἀνέσει τὰ ἀγαθὰ τῆς Μεγαλοδώρου Βασιλικῆς δωρεᾶς.

Ταῦτα ἐκ προνοίας Ἐκκλησιαστικῆς συμβουλευόμεν καὶ παραγγέλομεν πᾶσιν ὑμῖν τοῖς ἡμετέροις ὁμογενέσι, καὶ πνευματικοῖς ἀγαπητοῖς τέκνοις ἐν Κυρίῳ, οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἶη μετὰ πάντων ὑμῶν.

αωνστ' Ἐν μηνὶ φεβρουαρίῳ Ἰνδικτιῶνος ΙΔ^{ης}».

Ἐξωθεν τούτου

«τὸ παρὸν ἴσον τῷ πρωτοτύπῳ θέλει διευθύνεται ἀπὸ χωρίον εἰς χωρίον ἀπὸ τοὺς Ἱερεῖς εἰς ἀνάγνωσιν ἐπ' ἐκκλησίαις καὶ ἐσχάτως νὰ καταστήσῃ εἰς ἡμᾶς.

1856 : μαρτίου 17.

† Ὁ Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς Παρθένιος».

27

Ἐπιγραφόμενον ἔξωθεν ὁμοίως τοῦ πρὸ ἀνωτέρῳ.

«Ὁσιώτατε ἐν Ἱερομονάχοις Κύριε Χρῦσανθε πατρικῶς ἐν Κυρίῳ εὐχόμεθά σε. Ἐκομισάμεθα τὸ ἀπὸ τῆς 14 : τοῦ ἐνεστῶτος περιπόθητον ἡμῖν γράμμα σου, δι' οὗ δηλοποιεῖς ἡμῖν τὴν ἐνταῦθα ἄφιξιν τοῦ Τόλη Γεωργίου τοδούλου. ἤδη δὲ ἀπαντῶντες σοὶ ἐσωκλείομεν τὸ ἀντίγραφον ἐνὸς ἐκκλησιαστικοῦ Γράμματος, τὸ ὁποῖον, σὲ διατάττομεν Κυριαρχικῶς νὰ ἀναγνώσῃς εἰς τὰς αὐτόθι Ἱεράς ἐκκλησίας, καὶ μετὰ ταῦτα, νὰ τὸ διευθύνῃς εἰς ὅλα τὰ χωρία νὰ ἀναγνωσθῇ, καὶ πάλιν νὰ τὸ στείλῃς πρὸς ἡμᾶς. οὕτω ποιήσον, καὶ εἶη ἐν κυρίῳ ὑγιαίνων.

Ἐν Ἰωαννίνοις 1856 : μαρτίου 23 :

† Ὁ Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς Παρθένιος
ἐν Χριστῷ εὐχέτης».

(Ὑ. Γ.) «Τὸ ῥηθὲν ἀντίγραφον εἰς ὅποιον χωρίον ἀναγνωσθῇ νὰ γράφεται ὀπισθεν αὐτοῦ».

28

Ἐπιγραφόμενον ἔξωθεν.

«Τῷ πανοσιωτάτῳ ἐν Ἱερομονάχοις κυρίῳ Χρυσάνθῳ, ἐν Χριστῷ λίαν μοι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ περιποθῆτῳ. . . . .

εἰς Κόνιτσαν».

«Τὴν Πανοσιότητά σας ἀδελφικοασπάζομαι.

Μετὰ τοὺς ἀδελφικοασπασμούς μου σᾶς εἰδοποιῶ ὅτι ὠμίλησα (μὲ) τὸν ἅγιον Γέροντα διὰ τὰ χρήματα ὅπου χρεωστεῖς, καὶ ἰδοὺ ὅπου γράφω εἰς τὸ ἐσωκλειστον πρὸς τὸν ἅγιον Οἰκονόμον νὰ τ' ἀναδεχθῇ. ἀσπάσατέ μοι ἀδελφικῶς ὄλους τοὺς φίλους. μὴ λείπετε εἰς τὸ ἐξῆς γράφοντές μοι τὰ περὶ τῆς ὑγείας σας πρὸς χαρὰν μου ὅτι . . . . .

1856 : ἀπριλίου 29 Ἰωάννινα

τῆς Πανοσιότητός σας ταπεινὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

Ματθαῖος¹⁵».

(15) Πρόκειται περὶ τοῦ ἐκ Παπίγκου τοῦ κατόπιν Πρωτοσυγκέλλου Ματθαίου.

29

«Τιμιώτατε κύριε Ἰωάννη Γκίκα ἐπίτροπε τοῦ Ἱεροῦ Μοναστηρίου τῆς Μολυβδοσκεπάστου πατρικῶς ἐν Κυρίῳ εὐχόμεθά σε. Ἐπειδὴ καὶ ὁ Ἀναγνώστης Κίτζος Πεκλαρίτης, προσπεσὼν εἰς τὸ ἔλεος τῆς Ἐκκλησίας ἔλαβε τὴν συγχώρησιν, διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν κυριαρχικοῦ γράμματος, σοὶ ὑπαγορεύομεν ὅπως σοὶ ἐγχειρισθῇ αὐτὸ παρὰ τοῦ ἐν Κονίτζῃ ἡμετέρου ἐπιτρόπου Αἰδεσιμωτάτου Οἰκονόμου Κύρ Ἰωάννη, ἀμέσως νὰ φροντίσης ἄνευ ἀναβολῆς καιροῦ νὰ ἐξοφλήσεις τὰ ὀμόλογα τὰ ὁποῖα φέρει ὁ Ἀναγνώστης Κίτζος Πεκλαρίτης μετὰ τοῦ νομίμου τόκου αὐτῶν καὶ νὰ ξεπέσης μόνον ὅσα γρόσια (ἐ)πῆρεν ὁ Ἀναγνώστης ἀπὸ τὰ σταφύλια τοῦ ἀμπελιοῦ. Ἀφ' οὗ δὲ πληρώσης τὰ χρήματα εἰς τὸν Ἀναγνώστην ὅλα καὶ πάρης τὰ ὀμόλογα ἐξωφλημένα, ἀμέσως νὰ κινήσης καὶ νὰ ἔλθῃς ἐνταῦθα πρὸς ἡμᾶς χωρὶς ἄλλο, ἢ δὲ χάρις τοῦ Θεοῦ εἴη μετὰ τῆς τιμιότητός σου.

Ἐν Ἰωαννίνοις τῇ 24 — 11 — 1856.

† Ὁ Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς . . . . .

ἐν Χριστῷ εὐχέτης σου¹⁶».

30

«Εὐλαβέστατοι Ἱερεῖς οἱ ψάλλοντες εἰς τὸ χωρίον Δεπαλίτσα τῆς Θεοσώστου ἐπαρχίας Πωγωνιανῆς τιμιώτατοι πρόκριτοι καὶ μουχμπίρηδες τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ.

Πληροφορούμεθα μετὰ θετικότητος ὅτι πολλὰ πράγματα τοῦ Ἱεροῦ Μοναστηρίου τῆς Μολυβδοσκεπάστου εὐρίσκονται αὐτόσε εἰς χεῖρας τινῶν μεταχειριζομένων αὐτά, μὴ ἀνεχόμενοι δὲ τὸ τοιοῦτον ὅπερ ἀφορᾷ τὴν βλάβην τοῦ Μοναστηρίου, διωρίσαμεν τὸν τιμιώτατον κύριον Ἰωάννην Γκίκαν ἐπιτροπον τοῦ μνησθέντος Μοναστηρίου ἵνα μετὰ τῶν αὐτόσε προκρίτων φροντίση, καὶ συνάξας τὰ πράγματα ταῦτα καταθέσῃ εἰς μέρος ἀσφαλέστατον καὶ ποιήσας κατάλογον τούτων ἀποστείλῃ ἡμῖν. Τοῦτο γινώσκοντες προτρεπόμεθα ἵνα ὅστις κατέχει πρᾶγμα Μοναστηριακὸν ἀποδώσῃ εἰς τὴν Τιμιότητά του διότι ὁ παρακούσας θέλει ὑποπέσῃ εἰς τὴν δικαίαν τῆς Ἐκκλησίας ὀργήν, ἢ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.

Ἐν Κονίτζῃ τῇ 26 Ἰουνίου 1857

. . . . . 17».

31

«† εὐλαβέστατοι Ἱερεῖς οἱ ψάλλοντες εἰς Πληκάτι . . . . . στόλης γεωργίου ἔλθων πρὸς ἡμᾶς καὶ παραπονεῖτ . . . . . ἀποστόλου Ἰωάννου ὅτι τοῦ βαστᾶ ἀπὸ τὸν λογαριασμὸν γρόσια 130: ἑκατὸν τριάντα. λοιπὸν νὰ τοῦ

(16) Τὸ ἐγγραφοῦν τοῦτο, ὡς καὶ τὸ κατωτέρω, ἀντεγράψαμεν ἐκ τοῦ ὑπ' ἀρ. 633 τῆς 4ης Ἰουνίου 1938 φύλλου τῆς Ἐφημερίδος «Ἄφωρος» ἐν Κονίτῃ ἐκδιδομένης, δημοσιευθὲν ὑπὸ τοῦ διδασκάλου κ. Σταύρου Γκατσοπούλου μὲ τὸ ψευδώνυμον «Μολυβδοσκεπαστινός». Ὡς δὲ ὁ ἴδιος διετύπωσεν εἰς τὴν ἐν λόγῳ Ἐφημερίδα, τὰς ὑπογραφὰς τῶν ἐγγράφων τούτων δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀναγνώσῃ. Χωρὶς δὲ καμμίαν ἀμφιβολίαν, αὐταὶ ἀνήκουσιν εἰς τὸν Παρθένιον.

(17) Βλέπε τὴν ἀνωτέρω ὑπ' ἀριθ. 16 ὑποσημείωσιν.

εἶπητε ἢ νὰ δικαιώσῃ αὐτόν, ἢ νὰ ἔλθῃ νὰ ἀπολογηθῆ. ἔν ἀπὸ . . . . . νὰ κάμη. καὶ ἂν παρακούσῃ καὶ εἰς τὰ δύο νὰ μένη ἔξω τῆς ἐκκλησίας φαμιλικῶς.

1858 : 2 : ὀκτωμβρίου

† Ὁ τοῦ ἁγίου Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς Ἀρχιμανδρίτης
Εὐάγγελος¹⁸».

32

« † Εὐλαβέστατοι Ἱερεῖς οἱ ψάλλωντες εἰς Παλαιοσέλι τίμιοι Προεσιῶτες καὶ λοιποὶ εὐλογημένοι χριστιανοὶ τῆς χώρας ταύτης. Ὁ Ἀλέξιος δήμου λούπα ἀνέφερεν ἡμῖν καὶ τὸ παρὸν ἐκκλησιαστικὸν φρικτὸν ἐπιτίμιον ἐζήτησεν γράφοντες ἀποφαινόμεθα. ὁποῖος τῶν χριστιανῶν ἐπήγεν καὶ ἐχάλασεν τὰ ἀμπέλια κόβοντας τὰ κλήματα καὶ πολλὰ ἐτσάκισαν διὰ νὰ (τὸν) ζημιώσουν ἐκεῖνοι οἵτινες ἐπήγαν ἐπίτηδες διὰ νὰ βλάψουν, καὶ ὅσοι Ἰξεύρουν καὶ δὲν μαρτυροῦν τὴν ἀλήθειαν, ὑπάρχουσι παρὰ κυρίου Παντοκράτορος ἀφορισμένοι, κατηραμένοι, καὶ ἀσυγχώρητοι, καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτοι καὶ τυμπανιαῖοι, αἱ πέτραι καὶ ὁ σῆδηρος λυθήσονται, αὐτοὶ δὲ μηδαμῶς νὰ ἀποκτήσουν τὴν λέπραν τοῦ Γιεζι καὶ τὴν ἀγχόνην τοῦ ἰούδα, τρέμωντες καὶ στένωντες ὡς ὁ Κάϊν, ἔχωντες καὶ τὰς ἀρῶς τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτῶ Θεοφόρων πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ προκοπὴ νὰ μὴ εἶδοῦν, ἕως νὰ μετανοήσουν καὶ ὁμολογήσουν τὴν ἀλήθειαν καὶ δικαιώσουν καὶ ἀποζημιώσουν τὸν οἰκοκύριον καὶ τότε συγχωρηθήσονται.

τῆ 12 φεβρουαρίου 1860 : ἐν Κονίτζη :

† Ὁ τοῦ ἁγίου Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς Ἐπίτροπος
Ἀρχιμαν(δρίτης) Εὐάγγελος».

33

«Εὐλαβέστατοι Ἱερεῖς τίμιοι πρόκριτοι, καὶ λοιποὶ ἅπαντες εὐλογημένοι χριστιανοὶ τοῦ χωρίου Πηλκάτι, χάρις εἶη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχὴ καὶ εὐλογία. τὸ κοινὸν τῆς χώρας σας παρουσιασθὲν ἐνώπιον ἡμῶν καὶ τὸ φρικτὸν τοῦτο ἐπιτίμιον ἐξαιτήσαν διὰ τὴν Βασιλικὴν δεκατιάν, τὴν ὁποίαν τὸ ἴδιον κοινὸν ἐκράτησεν ἐπάνω του, ὁποῖος λοιπὸν χωριανὸς ἐξ ὑμῶν τολμήσῃ καὶ κρατήσῃ κρυφίως ἢ κλέψῃ, ἢ ἄλλως πως καταχρασθῆ τὸ Βασιλικὸν δέκατον, ἢ ἄνδρας εἶναι ἢ γυναῖκα ἢ ὁποίας δήποτε καταστάσεως, μὲ σκοπὸν νὰ ἀδικήσῃ τὸ κοινόν, νὰ εἶναι ἀφορισμένος κατηραμένος παρὰ Κυρίου παντοκράτορος, καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος καὶ τυμπανιαῖος, αἱ πέτραι καὶ ὁ σῆδηρος λυθήσονται αὐτοὶ δὲ μηδαμῶς. ἔχοντες καὶ τὰς ἀρᾶς τῶν τριακοσίων δέκα ὀκτῶ Θεοφόρων πατέρων καὶ προκοπὴ νὰ μὴν εἶδοῦν πώποτε ἕως ὅτου ἀποζημιώσουν τὸ κοινόν καὶ τότε συγχωρηθήσονται.

1861 : Σεπτεμβρίου α' : βούρ(μ)πιανη

Ὁ Ἀπολλωνιάδος Χριστόφορος¹⁹».

34

« † Διὰ τοῦ παρόντος ἐκκλησιαστικοῦ Γράμματος δηλοποιεῖται ὅτι

(18) Βλέπε τὴν ὑπ' ἀρ. 11 ὑποσημείωσιν.

(19) Βλέπε τὴν ὑπ' ἀριθ. 11 ὑποσημείωσιν.

ὁ κύριος χαράλαμπος Ἰω. παπαρίζου ἀπὸ χωρίον Βούρμπιανην ἔχων λαμβάνειν δι' ὁμολόγου ἀπὸ τὸν μακαρίτην Ἰωάννην λούπα ἀπὸ Παλιοσέλι γρόσια πεντακόσια, ἤναξεν εἰς τὴν Ἱερὰν μητρόπολιν τὸν Ἀλέξιον Δήμου λούπα, ἀνεψιὸν ὑπάρχοντα τοῦ μακαρίτου Ἰωάννου λούπα καὶ κηδεμόνα τῶν ἀνηλίκων τέκνων του, καὶ διαχειριστὴν ἀπάσης τῆς περιουσίας τοῦ μακαρίτου καὶ ἐζήτησεν παρ' αὐτοῦ ὡς τοιούτου τὴν ἐξαργύρωσιν τοῦ ρηθέντος ὁμολόγου ἐκ 500: Γροσίων. Κατὰ συνέπειαν, τοῦτο ἀναγνωρίσας ὁ ῥηθεὶς κηδεμὼν τῶν ἀνηλίκων τὸ χρέος αὐτοῦ τοῦ μακαρίτου, ἐξέδωκε συνάλλαγμα ὑπὸ ἡμερομηνίαν 2: τρέχοντος ἵνα μεθ' ἡμέρας 41: πληρώσῃ εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ κυρίου χαράλαμπος τὸ ἀνωτέρω ποσόν. Εἰς ἔνδειξιν ὅθεν τούτου συνετάγη τὸ παρὸν ἐκκλησιαστικὸν γράμμα, καὶ ἐδόθη τῷ ῥηθέντι Ἀλεξίῳ ἵνα τὸ χρησιμεύσῃ καὶ φέρῃ εἰς δεῖξιν τῶν ἀνηλίκων, ὅταν ἡλικιωθῶσι.

Ἐν Ἰωαννίνοις τῇ 2: μαρτίου 1862:

ὁ τοῦ ἁγίου Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς

Πρωτοσύγκελλος Ματθαῖος²⁰ πιστοποιεῖ».

35

« † Εὐλαβέστατοι Ἱερεῖς οἱ ψάλλοντες εἰς χωρίον Σέλιτση καὶ λοιποὶ πάντες εὐλογημένοι χριστιανοὶ χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. οἱ Κύριοι Σουρλαῖοι (ἐκ) τοῦ χωρίου Πυρσόγιαννης δεινοπαθῶς ἐζήτησαν ἡμῖν τὸ παρὸν καὶ φρικτὸν ἐπιτίμιον εἰς φανέρωσιν τῆς ἀληθείας· ὅτι ὁποῖος τῶν χριστιανῶν ἄνδρας ἢ γυναῖκα, μικρὸς ἢ μέγας ἔχει καταπλακωμένον κανένα ἀπὸ τὰ χωράφια, ἢ σύνορα αὐτῶν τῶν χωραφίων ὅπου ἔχουν οἱ Κύριοι Σουρλαῖοι εἰς τὰ λυτόπια, ἢ εἰς ἄλλο μέρος τοῦ χωρίου σας, προσέτι ὁποῖος ἐγνώριζεν ὅτι θὰ φύγουν τὰ παιδιὰ τζιόλα τάτζη φαμελικῶς· ἢ ἀγόρασεν, ἢ ἐβάσταξεν εἰδίσματα ἀπὸ αὐτοῦς· δι' ὅλα ταῦτα, ἂν μὲν φοβηθοῦν τὸν Θεὸν καὶ τὴν αἰώνιον κόλασιν καὶ μαρτυρήσουν τὴν ἀλήθειαν καλῶς· εἰ δὲ ἀπὸ ἐθελοκακίαν των καὶ ἀσυνειδησίαν των κρύψουν τὴν ἀλήθειαν, εἶησαν παρὰ Θεοῦ παντοκράτορος ἀφωρισμένοι, κατηραμένοι, ἀσυγχώρητοι καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτοι καὶ τυμπανιαῖοι, αἱ πέτραι καὶ ὁ σίδηρος λυθήσονται, αὐτοὶ δὲ μηδαμῶς, νὰ κερδίσουν τὴν λέπραν τοῦ Γιεζῆ καὶ τὴν ἀγχόνην τοῦ Ἰούδα, τρέμοντες καὶ στένοντες ὡς ὁ Κάϊν. ἢ μερὶς αὐτῶν μετὰ τῶν Θεοκτόνων Ἰουδαίων τῶν σταυροσάντων τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς ἐξολόθρευσιν, ἔχοντες καὶ τὰς ἀρὰς τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων καὶ πάντων τῶν ἁγίων, ἕως οὗ προσπέσουν εἰς τὸ ἔλεος τῆς ἐκκλησίας καὶ δικαιώσουν τοὺς Σουρλαίους καὶ τότε συγχωρηθήσονται.²¹

1863. Ἰουλίου 2 Κόνιτσα

† ὁ τοῦ ἁγίου Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς Ἐπίτροπος οἰκονόμος Π(απᾶ) Ἰωάννης».

(Συνεχίζεται)

20. ὁ ἐκ Παπίγκου

21. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο εὐρέθη ἐν τῷ Ἱ. Ναφ ἁγ. Νικολάου Σέλτσης (νῦν) Ὁξυᾶς, μεταξὺ ἄλλων ἀντικειμένων.

ΜΙΚΡΑ ΣΥΜΒΟΛΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΒΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΚΟΝΙΤΣΗΣ*

36

«† Εὐλαβέστατοι Ἱερεῖς οἱ ψάλλοντες εἰς Γκριζμπάνι καὶ λοιποὶ πάντες εὐλογημένοι χριστιανοὶ τοῦ χωρίου τούτου. Κατ' αἰτησὶν σας ἰδοῦ σᾶς ἀποστέλλομεν τὸν εὐλαβέστατον ἐν Ἱερομονάχοις καὶ Πνευματικὸν κύρ Χρῦσανθον ἵνα προσερχόμενοι πρὸς αὐτὸν ἐξομολογηθῆτε τὰ παραπτώματά σας κατὰ χρέος Χριστιανικόν, καὶ λάβετε τὴν ἄφεσιν ὅπως κοινωνήσητε τῶν ἀχράντων μυστηρίων κατὰ τὰς ἐλευσομένας θείας ἐορτὰς τῆς Θεομήτορος.

Κόνιτσα 2 Αὐγούστου 1865
ὁ τοῦ ἀγίου Βελλᾶς Ἐπίτροπος
οἰκονόμος Π(απᾶ) Ἰωάννης».

37

«† Ὁσιώτατε ἐν Ἱερομονάχοις καὶ Πνευματικὲ ἡμέτερε κύρ χρῦσανθε, εὐχόμεθά σε. Λαμβάνων τὸ Κυριαρχικὸν ἡμῶν τοῦτο Γράμμα θέλεις μεταβῆ εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς θεόσωστον Κωμόπολιν Παπίγκου, καὶ ὅπου ἄλλοῦ προσκληθῆς, καὶ θέλεις διαμείνει ἐκεῖσε ἐξομολογῶν ἐφ' ὅσας ἡμέρας δεήση. Ἐφ' ᾧ καὶ εὐχόμεθά σοι θεόθεν ὑγείαν.

1867 : Μαρτίου : 2 : Κόνιτσα.
εὐχέτης σου ἐν Χριστῷ
Ὁ Βελλᾶς Γερμανός».

38

«† Ἀποστέλοντες εἰς τὰ χωριὰ τοῦ Βιλαετίου τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐπαρχίας πνευματικὸν τὸν Ὁσιώτατον ἐν Ἱερομονάχοις κύρ Χρῦσανθον, γνωστὸν διὰ τὴν εἰς τὰ μέρη ταῦτα πολυετῆ διαβίωσιν αὐτοῦ, προσκαλοῦμεν ἅπαντας τοὺς ἐκεῖσε ἡμετέρους χριστιανούς, μικροὺς καὶ μεγάλους, ἵνα μετ' εὐλαβείας προσερχόμενοι τῇ ὀσιότητί του, ἐξομολογῶνται τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν, καὶ μεταλαμβάνωσι τῶν ἀχράντων Μυστηρίων κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας τῶν δέκα πέντε Αὐγούστου, γινώσκοντες ὅτι εἰς τοὺς ἀνεξομολογήτως μεταλαμβάνοντας κατ' αὐτὴν μάλιστα τοῦ ἔτους τὴν ἐποχὴν, ἀντὶ θεραπείας πληθύνονται αἱ ἀσθένειαι.

1867 : Αὐγούστου : 2 : Κόνιτσα
Ὁ Βελλᾶς Γερμανός».

39

«† Πρὸς τοὺς εὐλογημένους ἐπαρχιώτας Ἡμῶν Χριστιανούς τῶν τοῦ

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου, σελ. 101.

Ζαγορίου χωρίων, Παπίγκου, Βιτσικού, Ἀρτσίστης καὶ εἴ τινος ἄλλου, ἀποστελλόντες τὸν Πανοσιώτατον Ἡμέτερον Πνευματικὸν κύρ Χρῦσανθον, προσκαλοῦμεν ὑμᾶς ἅπαντας ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας καὶ Γέροντας, ἵνα προσερχόμενοι τῇ Πανοσιότητί του, ἐκπληρώσητε ὡς καλοὶ Χριστιανοὶ τὸ κατὰ τὴν ἀμώμητον ἡμῶν πίστιν ἀπαραίτητον εἰς πάντα χριστιανὸν καὶ ἱερὸν καθῆκον τῆς ἐξομολογήσεως, καὶ οὕτω, ἀποπλύναντες καὶ ἐκκαθάραντες πάντα ρύπον ἁμαρτίας δυνάμενον νὰ ἐπιβαρύνῃ τὴν συνείδησίν σας, δυνηθῆτε ἐπαξίως νὰ κοινωνήσητε τῶν ἀχράντων μυστηρίων συνειδότες ὅτι οἱ ἀνεξομολογήτως μεταλαμβάνοντες τοῦ Ζωοποιοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ, ἄνθρακας πεπυρακτωμένους εἰσάγουσιν εἰς τὴν καρδίαν των ἵνα τοὺς καταφλέξῃ. Ἐπιδαψιλεύομεν δὲ ὑμῖν καὶ τὰς παρ' Ἡμῶν εὐχὰς καὶ εὐλογίας.

Τῇ 8ῃ Μαρτίου 1869 ἐν Κονίτση.

Ὁ Βελλᾶς Γερμανός

Ἐν Χριστῷ ὑμῖν εὐχέτης».

Η'

Ἐκκλησιαστικὰ Ἐγγραφα

1871—1912

Τὰ κατωτέρω παρατιθέμενα διάφορα ἔγγραφα, εὑρεθέντα εἰς ἀρχεῖα διάφορα, κατ' ἀρχὰς εἶχομεν τὴν ἀπόφασιν νὰ μὴ συμπεριλάβωμεν ταῦτα τῇ παρούσῃ, ἀλλὰ ἄλλοτε καὶ ὑπὸ ἄλλας συνθήκας νὰ ἴδωσι ταῦτα τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος.

Ἐπειδὴ ὁμως μέχρι σήμερον, ἐν τῇ μερίμνῃ τῆς περισυλλογῆς τῶν πάσης φύσεως ἐγγράφων, ἤτοι Ἐκκλησιαστικῶν, Ἱστορικῶν, Διοικητικῶν Ἐνθυμήσεων καὶ ἄλλων παρομοίων τοιούτων, ἐτέθη ὡς χρονικὸν ὄριον τὸ ἔτος 1912, τὸ ὁποῖον δι' ἡμᾶς τοὺς Ἡπειρώτας ἀποτελεῖ ἓνα ὑψίστης σημασίας Ἐθνικὸν Ἱστορικὸν σταθμὸν, ἐκρίναμεν ἀπαραίτητον ὅπως μὴ διαχωρίσωμεν ταῦτα ἀπ' ἀλλήλων, ἀλλὰ νὰ συμπεριλάβωμεν καὶ τὰ νεώτερα αὐτὰ ἔγγραφα μεταξὺ τῶν παλαιωτέρων ἵνα, καὶ τὰ μὲν καὶ τὰ δέ, ἀποτελέσωσι μίαν ἄλυσιν—οὕτως εἰπεῖν— τῆς καθαρῶς στενῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τῆς Ἐπαρχίας Βελλᾶς καὶ Κονίτσης.

Δεδομένου δὲ ὅτι καὶ ὁ τίτλος «Βελλᾶς», κατόπιν Συνοδικῆς ἀποφάσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἔχει ἤδη καταργηθῆ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1936 καὶ ἔπαυσε νὰ ὑφίσταται, ὡς συγχωνευθείσης τῆς Ἐπαρχίας ταύτης μετὰ τῆς Δρυϊνουπόλεως, διὰ τοῦτο, συνηγοροῦντος καὶ τοῦ ἀνωτέρω λόγου, δημοσιεύομεν ταῦτα, ἔστω καὶ ἂν ἀνάγονται εἰς νεωτέραν ἐποχὴν. Ἐπαναλαμβάνομεν καὶ πάλιν, ὅτι κύριος σκοπὸς τῆς ἐργασίας ταύτης εἶναι μόνον καὶ μόνον ἡ περισυλλογὴ καὶ ἡ διάσωσις τῶν διαφόρων αὐτῶν ἐγγράφων, ἐπιγραφῶν, καὶ ἐνθυμήσεων, καὶ οὐδὲν ἄλλο. Τίτλοι καὶ ἄλλα παρεμφερῆ εἶναι ἐντελῶς ξένα πρὸς ἡμᾶς. Διὰ τοῦτο, μὲ ἄκρον σεβασμὸν πρὸς τὴν μνήμην τῶν ἀειμνήστων κληρικῶν τῶν ἐν αὐτοῖς ἀναφερομένων, παραθέτομεν ταῦτα κατωτέρω ὡς ἔχουσι.

1

«†Εὐλαβέστατοι Ἱερεῖς καὶ εὐλογημένοι Χριστιανοὶ τῆς Θεοσώστου Κωμοπόλεως Βήσσανης τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐπαρχίας εὐχόμεθα ὑμᾶς πατρικῶς. Τὸν ἐκ τῆς Κοινότητος ὑμῶν Αἰδέσιμον Νικόλαον Παπᾶ Ἰωάννου Οἰκονόμου¹ ἐπιστρέφοντα κεχειροτονημένον παρ' ἡμῶν ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῶ τοῦ ἐν ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Θεοδοσίου κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας διὰ πάντων τῶν Ἐκκλησιαστικῶν βαθμῶν εἰς Ἐπαρχιακὸν Ἱερέα, οὐδόλως ἀμφιβάλλομεν διὲ θέλετε ὑποδεχθῆ αὐτὸν ἐν τιμῇ, ἀπονέμοντες εἰς ὃ περιεβλήθη ὑψηλὸν ἀξίωμα τὸν ἀνήκοντα σεβασμὸν οἱ μὲν Ἱερεῖς. . . . . πάντες αὐτὸν ὡς ἐν Χριστῷ ἀδελφόν, οἱ δὲ Χριστιανοὶ προσφέροντες αὐτῷ τὸ προῖον τῆς εὐλαβείας ὑμῶν ὅπως λάβητε παρὰ θεοῦ τὴν χάριν σὺν τῇ παρ' ἡμῶν εὐλογία.

1871 : 8/βρίου : 14 : Κόνιτσα.

Ὁ Βελλᾶς Γερμανὸς
ἐν Χριστῷ εὐχέτης».

2

«Σεβασμιώτατε.

Εἰσελθέντα(;) πρὸς τὴν ἐμὴν ἐλαχιστότητα τὸν κατὰ πνεῦμα μοι υἱὸν Ἰωάννην Θεοδώρου ἐκ τοῦ χωρίου Καβάσιλα τῆς Ἐπαρχίας σας καὶ ζητοῦντα τὸ τῆς ἱερωσύνης μέγα ἀξίωμα, ὃν καὶ παραστήσας ἔμπροσθεν τῆς θεαντρικῆς εἰκόνας τοῦ Δεσπότη χριστοῦ καὶ τῆς Παναμώμου αὐτοῦ Μητρὸς, καὶ τὰ βάθη τῆς καρδίας αὐτοῦ ἐρευνήσας, εὗρον αὐτὸν μὴ ἔχων τι τὸ κωλῶν τοῦ ἱερωθῆναι. Ὅθεν κατὰ τὴν αὐτοῦ ἐξομολόγησιν μαρτύρομαι αὐτὸν ἀξιὸν τῆς ἱερωσύνης καὶ ὀρισμὸς σας. τῇ 5 : 7/βρίου 1874 : Κόνιτσα.

»ὁ πνευματικὸς, αὐτοῦ, πατήρ, χρύσανθος Ἱερομόναχος ὁ λαϊνᾶς²».

3

«† Εὐλαβέστατοι Ἱερεῖς οἱ ψάλλοντες εἰς τὸ θεόσωστον τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐπαρχίας χωρίον Χιονιάδες, καὶ τιμιώτατοι Πρόκριτοι καὶ Δημογέροντες καὶ οἱ λοιποὶ εὐλογημένοι Χριστιανοὶ τοῦ χωρίου τούτου, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητά, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ θεοῦ, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχή καὶ εὐλογία. Ὁ συνεγχώριος ὑμῶν Κώνστας Παπᾶ Κώνστα, καθὰ μετὰ δεινοπαθείας ἐλθὼν, ἐπληροφόρησεν ἡμᾶς, ὅτι ἔχων λαμβάνειν Γρ(όσια) 1200 δι' ὁμολόγου παρὰ τοῦ Κώνστα Καραγιάννη, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ περιέρχηται τὰ δικαστήρια πρὸς εἴσπραξιν αὐτῶν, κατὰ τὸ ἔτος 1870, διώρισεν ἀντιπρόσωπόν του τὸν Νικόλαον Θεολόγη³, ὅστις διὰ μέσου τῆς Διοικήσεως Ἰωαννίνων ἐναγαγὼν τὸν ὀφειλέτην, εἰσέπραξε μὲν τὰ ἡμίση Γρ(όσια) 600 εἰς χρήματα, διὰ δὲ τὰ ἐπίλοιπα ἐδέχθη ὁμολόγον νέον, καταστρέψας τὸ παλαιόν. ἀλλὰ τὰ μὲν χρήματα κατὰ τὸ ἔτος 1872 ἔλαβεν ὁ Κώνστας Π. Κώνστα παρὰ τοῦ μακαρίτου Νικολάου ἐν Τσεπελόβῳ, τὸ δὲ νέον ὁμολόγον ὁ μακαρίτης εἶπεν ὅτι τὸ ἔχει εἰς τὸ χωρίον, καὶ οὕτως ἔγραψε καὶ εἰς τὴν Διαθήκην του.

1—ὁ κατόπιν Ἀρχιμανδρίτης Νικόδημος Οἰκονόμου. Παραδόξως τὸ ἐγγράφον τοῦτο εὗρέθη ἐν Βησσάνῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ Ἰωάννου Χαρίση καὶ ἀδελφῶν αὐτοῦ εἰς μέρος τὸ ὁποῖον προητοίμαζεν τὴν βαθμιαίαν καταστροφὴν καὶ ἐξαφάνισιν αὐτοῦ.

2=Ἡ συμμαρτυρία αὕτη, ὡς καὶ τὰ ἄλλα ἐγγράφα τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸ χωρίον Καβάσιλλα, μοί παρεχωρήθησαν κατὰ τὸ ἔτος 1935 ὑπὸ τοῦ κ. Χρήστου Παπαγιάννη, υἱοῦ τοῦ ὡς ἄνωθεν Παπᾶ Ἰωάννου Θεοδώρου.

3=Τὸ ἐπίθετον Παπαδιαμάντης.

ἀλλ' ἤδη ὁ κηδεμὼν τῆς οἰκογενείας τοῦ μακαρίτου, Δημήτριος Παπᾶ Κώνστα, ἀρνεῖται τοῦτο, διὸ καὶ ἐδέησε νὰ ἐκδοθῆ τὸ παρόν, δι' οὗ γράφοντες Ἐκκλησιαστικῶς ἀποφαινόμεθα ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ὅτι, ὅστις γνωρίζει ποῖος κατέχει τὸ νέον τοῦτο ὁμολογόν, καὶ ἐκ συμπαθείας ἢ (ἐξ) ἄλλης τινὸς αἰτίας κινούμενος δὲν μαρτυρήσῃ, εἶναι ἀφωρισμένος παρὰ Θεοῦ καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος καὶ τυμπανιαῖος, αἱ πέτραι καὶ ὁ σίδηρος λυθήσονται, αὐτὸς δὲ οὐδαμῶς, ἔξει δὲ καὶ τὰς ἀρὰς τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτῶ Θεοφόρων Πατέρων μέχρις οὗ μαρτυρήσῃ τὴν ἀλήθειαν καὶ συγχωρηθῆ.

Ἐν Κονίτῃ τῇ 16 8/βρίου 1874
 Ὁ Βελλᾶς Γερμανὸς
 ἐν Χριστῷ ἀποφαίνεται⁴».

4

«† Εὐλαβέστατε Ἐφημέριε, καὶ τιμιώτατοι Πρόκριτοι καὶ Δημογέροντες τοῦ χωρίου Πιλκάδων τῆς καθ' ἡμᾶς Θεοσώστου Ἐπαρχίας, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητά, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχὴ καὶ εὐλογία. Ἐπειδὴ ἀποδημοῦντος τοῦ συνεγχωρίου ἡμῶν Ἀθανασίου Κώτα, συνέβη εἰς τὴν οἰκίαν του τῇ 10 Ἀπριλίου ἐ. ἔ. κλοπὴ, ἧς ὁ αὐτουργὸς δὲν ἀπεκαλύφθη, ὁ δὲ οἰκοδεσπότης οὗτος τῆς οἰκίας ἐπιστρέφων ἐκ τοῦ ταξιδίου του ἐπιρρίπτει τὴν εὐθύνην τῆς κλοπῆς ταύτης ἀδιακρίτως εἰς ἅπασαν τὴν χριστιανικὴν κοινότητα τοῦ χωρίου. Διὰ ταῦτα ἐδέησε νὰ ἐκδοθῆ τὸ Ἐκκλησιαστικὸν τοῦτο ἐπιτίμιον. Δι' οὗ γράφοντες ἀποφαινόμεθα ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ὅτι ὅστις διέπραξε τὴν ἐν λόγῳ κλοπὴν καὶ ὅστις εἰδὼν ἢ ἀκούσας γνωρίζει τὸν κλέπτην, προσέτι δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ἀθανάσιος Κώτα ἂν χωρὶς νὰ ἔχη βασίμους πληροφορίας περὶ τινος ἀτόμου ὡς κλέπτου τῆς οἰκίας του, ἀδίκως ἐπιμένει καταδιώκων διὰ τῆς ἐξουσίας τοῦ συνεγχωρίου του,—μὴ εἰδότας τι περὶ αὐτῆς,—ὡς δῆθεν ἐνόχους εἰς τὴν κλοπὴν, εἶησαν ἀφωρισμένοι παρὰ Θεοῦ καὶ κατηραμένοι καὶ ἀσυγχώρητοι καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτοι καὶ τυμπανιαῖοι. αἱ πέτραι καὶ ὁ σίδηρος λυθήσονται αὐτοῖ δὲ οὐδαμῶς, ὑποκείσθωσαν δὲ καὶ ταῖς ἀραῖς τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτῶ Θεοφόρων Πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ καὶ πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος Ἁγίων, μέχρις οὗ ὁ μὲν τυχὸν κλέπτης ἀποδῶ τὰ κλαπέντα, ὁ δὲ Ἀθανάσιος παύσῃ καταδιώκων ἀδίκως τὴν Κοινότητα, καὶ ἐξαιτησάμενοι λάβωσι τῆς Ἐκκλησίας τὴν συγχώρησιν.

Ἐν Κονίτῃ τῇ 21 8/βρίου 1874.
 Ὁ Βελλᾶς Γερμανὸς
 ἐν Χριστῷ ἀποφαίνεται⁵».

5

«† Εὐλαβέστατοι Ἱερεῖς οἱ ψάλλοντες εἰς χωρίον Καστάνιανη Τιμιώτατοι Πρόκριτοι καὶ λοιποὶ πάντες εὐλογημένοι χριστιανοὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ λίαν ἡμῶν ἀγαπητά χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ παρ' ἡμῶν δὲ εὐχὴ καὶ εὐλογία. Ὁ συνεγχώριος ἡμῶν Κώστα Παράσχης ἐμφανισθεὶς ἐνώπιον ἡμῶν ἐξέθεσε δεινοπαθῶς ὅτι ὁ Χαρίσης Γεωργίου ἐπίσης συγχωριανὸς σας κατακρατεῖ ἀπὸ λ/σμὸν γρόσια ὀκτακόσια (Ἀριθ. 800)—ἄπερ δυστροπεῖ νὰ δώσῃ πρὸς τὸν Κώστα Παράσχη. ἐὰν οὗτος ἔχη, ἀπὸ δυστροπίαν καὶ ἐθελο-

4—Τὸ ἔγγραφο τοῦτο, ὡς καὶ ὅσα ἄλλα ἀναφέρονται εἰς τὸ χωρίον Χιονιάδες, εὑρέθησαν εἰς τὸ ἀρχεῖον τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιμανδρίτου Ἰωάννου Δημητρίου (=Μαρινᾶ).

5—Βλέπε τὴν ἀνωτέρω ἐν τῷ Ζ' Κεφαλαίῳ ὑπ' ἀρ. 11 ὑποσημείωσιν.

κακίαν κινούμενος ὁ ῥηθείς Χαρίσης καὶ ὡς μέλος σεσηπὸς τῆς Ἐκκλησίας ἔστω ἀφωρισμένος καὶ κατηραμένος παρὰ Θεοῦ Παντοκράτορος, καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος καὶ τυμπανιαῖος, στένων καὶ τρέμων ὡς Κάϊν, τὴν λέπραν τοῦ Γιεζῆ νὰ κληρονομήσῃ, καὶ τὴν ἀγχόνην τοῦ Ἰούδα—ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τὴν Κεφαλὴν αὐτοῦ, προκοπὴν οὐ μὴ ἴδη πόποτε, ἐχέτω καὶ τὰς ἀρὰς τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ Θεοφόρων Πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ καὶ πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος Ἁγίων, ἕως οὗ μεταμεληθεὶς δικαιοσύνη τὸν διαληφθέντα Κώσταν καὶ τότε τύχη συγχωρήσεως. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον αὐτοῦ ἔλεος εἶη μεθ' ὑμῶν.

Ἐν Πυρσογιάννῃ τῇ 13 8/βρίου 1877

Ὁ Βελλᾶς Βασίλειος ἀποφαίνεται⁶».

6

Ἐπιγραφόμενον ἔξωθεν.

«Διὰ τὸν Θεόδωρον Συμεῶνος ἐκ Χιονιάδων 1879»

«† Διὰ τῆς παρούσης Ἐκκλ. Πράξεως δῆλον καθίσταται ὅτι συνεπεὶα ἀγωγῆς τῆς Αἰκατερίνης Δημητρ. Καραλῆ συζύγου τοῦ ποτὲ Συμεῶνος ἐκ τοῦ χωρίου Χιονιάδες κατὰ τοῦ προγόνου αὐτῆς Θεοδώρου ἀπαιτούσης παρ' αὐτοῦ τὰ τε προικῶα δικαιώματά της καὶ τὸ ἀνδρομοίριόν της, προσκαλέσαντες ἀρμοδίως τὸν διαληφθέντα Θεόδωρον καὶ γνωστοποιήσαντες αὐτῷ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς διαληφθείσης Μητρειᾶς του, ὠρίσαμεν ἡμέραν συζητήσεως τὴν σήμερον 16 Ἰουλίου 1879 ἐνάτου ἔτους ἡμέρα Δευτέρα καὶ ὥραν πρώτην καθ' ἣν παρουσιάσθησαν ἀμφοτέρω οἱ διαφερόμενοι, τῶν ὁποίων τὰς ῥήσεις καὶ ἀντιῤῥήσεις ἐνστάσεις, ἀντενστάσεις καὶ ἐπαντενστάσεις λαβόντες ὑπ' ὄψιν, θεωρήσαντες δὲ καὶ τὸν κατάλογον τῶν προικῶων τῆς Αἰκατερίνης Δημ. Καραλῆ ἐκτιμηθέντων ὑπὸ εὐσυνειδήτου πραγματογνώμονος, ἔχοντες δὲ ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ ἐκτὸς τῆς προικὸς αὐτῆς δικαίωμα νομῆς της ἐπὶ ἀναλόγου μέρους τῆς ἀνδρικής αὐτῆς περιουσίας ὡς καὶ τὰς ἀνταπαιτήσεις τοῦ προγόνου αὐτῆς ἐπὶ τινων κινητῶν κατὰ τῆς μητρειᾶς αὐτοῦ, λαβόντες δὲ ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ ῥηθείς Θεόδωρος ἐπλήρωσε καὶ χρέη τινὰ ἐπιβαρύνοντα τὴν πατρικὴν αὐτοῦ περιουσίαν «Συνωδᾶ τῷ δικαίῳ καὶ τοῖς καθιερωμένοις ἐθίμοις περὶ προικῶων καὶ Ἀνδρομοιρίου»,

ἀπεφασίσσαμεν, ἵνα πρὸς τελείαν ἐξόφλησιν ἐκατέρωθεν τῶν διαφορομένων μερῶν καὶ ἀπόσβεσιν πάσης ἀγωγῆς προσωπικῆς τε καὶ πραγματικῆς, πληρῶση ὁ ῥηθείς Θεόδωρος τῇ διαληφθείσῃ Μητρειᾷ αὐτοῦ Αἰκατερίνη λίρας ὀθωμ(ανικᾶς) δέκα ἀριθ. 10 εἰς δόσεις δύο. ἦτοι τὰς μὲν πέντε μετὰ μῆνας τρεῖς ἀπὸ σήμερον, τὰς δὲ ἑτέρας πέντε μετὰ μῆνας ἕξ ἀπὸ σήμερον ἀτόκως· καὶ ἐν περιπτώσει ὑπερημερίας μετὰ τόκου. Τὴν ἀπόφασιν δὲ ἡμῶν ταύτην παρεδέχθησαν οἱ ῥηθέντες διαφερόμενοι Αἰκατερίνα Δημ. Καραλῆ καὶ Θεόδωρος Συμεῶνος ἀνεκκλήτως ἅτε παραιτούμενοι παντὸς ἐνδίκου μέσου, ἐφ' ᾧπερ καὶ συνετάχθη τὸ παρὸν πρακτικὸν ἐν τῇ Ἐπισκοπικῇ ταύτῃ ἔδρᾳ.

(ὑπογρ. Διαδίκων)

»Θεόδωρος Συμεῶν

»Αἰκατερίνη Δημ. Καραλῆ, σύζυγος Συμεῶνος ὡς ἀγράμματος ὑπογράφομαι διὰ τοῦ Ζήση Ἀ. Σούρλα ὄστις καὶ μαρτυρῶ.

6=Τὸ ἔγγραφον τοῦτο εὐρέθη ἔσωθεν τῆς ἐπενδύσεως Εὐαγγελίου ἐν τῷ Ἰ. Ναῶ ἀγ. Νικολάου Καστάνιανης.

7=Τὸ ἔγγραφον τοῦτο εὐρέθη εἰς τὸ οἰκογενειακὸν ἡμῶν ἀρχεῖον. Ὁ ἐν τῷ ἔγγραφῳ ἀναφερόμενος Θεόδωρος Συμεῶν ἔχων σύζυγον τὴν ἀδελφὴν τοῦ παπποῦ ἡμῶν Εὐγενίαν ὀνόματι, ἔμεινεν ἄκληρος.

Ἄκριβές ἀντίγραφον τοῦ πρωτοτύπου. (αὐθημερόν).

Ὁ Βελλᾶς Βασίλειος
ἐπικυροῖ τὸ γνήσιον τῆς ἀντιγραφῆς⁷».

7

«Ἐὐλαβέστατοι Ἱερεῖς Τιμιώτατοι πρόκριτοι καὶ Μουχταροδημογέροντες τοῦ χωρίου Χιονιάδες εὐχόμεθά σας πατρικῶς. Λαμβάνοντες τὴν παροῦσαν ἡμῶν ἀπόδειξιν νὰ προσκαλέσητε τὸν Θεόδωρον Συμεῶνος καὶ ἐπιτάξητε αὐτὸν ἐξ ὀνόματος ἡμῶν νὰ δώσῃ τὰ δύο ὁμόλογα τῇ ἀδελφῇ του Μαρία Γεώργαινα Χαρίση ἅτινα ὑπεξαίρεσεν ἐκ τῶν ἐγγράφων αὐτῆς. ἐν περιπτώσει ἀπαθείας θὰ ἐκδοθῶσιν κατ' αὐτοῦ ἐπιτίμια, περιμένοντες ὅθεν τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐνεργειῶν σας. ταῦτα καὶ θεόθεν ὑγιαίνοιτε.

τῇ 26 Αὐγούστου 1879—Βούρμπιανη—

Ὁ Βελλᾶς Βασίλειος
ἐν Χριστῷ εὐχέτης⁸».

8

«Οἱ τὰ θεῖα καλῶς διαταξάμενοί θεοκήρυκες Ἀπόστολοι, καὶ ὁ μετ' αὐτοὺς τῶν Θεοφόρων πατέρων σύλλογος, κανονικῶς ὥρισαν καὶ ἐθέσπισαν, μηδένα τοῦ θείου βαθμοῦ τῆς Ἱεροσύνης καταξιοῦσθαι δίχα πολλῆς ἐρεύνης καὶ ἀκριβοῦς ἐξετάσεως, ἵνα μὴ ὑπὸ ἀναξίων τὰ θειότατα τελεσιουργῶνται. Προσελθὼν τοίνυν καὶ ὁ κατὰ πνεῦμα μοι υἱὸς Δημήτριος Γεωγίου ἐκ Πυρσογιάννης, ἐζήτησε λαβεῖν τὸ μέγα τῆς Ἱεροσύνης ἀξίωμα. ὃν καὶ στήσας ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς εἰκόνας τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τὰ βάθη τῆς καρδίας αὐτοῦ ἐρευνήσας, καὶ μηδὲν εὐρῶν ἐν αὐτῷ κατὰ νόμους κωλύον, μαρτύρομαι αὐτὸν ἄξιον τῆς Ἱεροσύνης, ὄντα καὶ τέλειον τῇ ἡλικίᾳ καθὼς οἱ ἱεροὶ κανόνες διακελεύονται. Ὅθεν καὶ ἐδόθη αὐτῷ τὸ παρὸν εἰς ἔνδειξιν, κεκυρωμένον ἰδίᾳ ἐμῇ ὑπογραφῇ.

Κόνιτσα τῇ 11 Αὐγούστου 1881.

ὁ Πνευματικὸς αὐτοῦ Πατήρ
Χρῦσανθος Ἱερομόναχος ὁ λαϊνᾶς».

9

«Ἡ ταπεινότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος Ἐκκλησιαστικοῦ Γράμματος δηλοποιεῖ ὅτι τὸν ἐκ τοῦ χωρίου Πυρσογιάννης ὀρμώμενον Δημήτριον Γεωργίου Σχώρεμα τὴν δωδεκάτην τρέχοντος μηνὸς Αὐγούστου τοῦ παρόντος ἔτους, προεχειρίσατο ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Νικολάου τῆς ἄνω συνοικίας τῆς Κωμοπόλεως Κονίτσης ὑποδιάκονον καὶ βαθμηδὸν εἰς Διάκονον, δεκάτην τρίτην δὲ ὀδεύοντος τελομένης τῆς Θείας καὶ Ἱερᾶς μυσταγωγίας ἐν τῷ αὐτῷ Ναῷ, ἐχειροτόνησε Πρεσβύτερον κατὰ τὰς διατυπώσεις τῆς γερραῆς ἡμῶν Μητρὸς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ἐφ' ᾧ καὶ ἐπαφίεται αὐτῷ τὸ παρὸν Ἐκκλησιαστικὸν Γράμμα.

Κόνιτσα τῇ 13 Αὐγούστου 1881

Ὁ Βελλᾶς Βασίλειος ἀποφαίνεται⁹».

8=Βλέπε τὴν ὡς ἀνωτέρω ἐν τῷ παρόντι Κεφαλαίῳ ὑπ' ἀρ. 4 ὑποσημείωσιν.

9=Τὸ χειροτονητήριον τοῦτο, τὴν ἀνωτέρω ὑπ' ἀρ. 8 συμμαρτυρίαν, ὡς καὶ μερικὰ ἄλλα ἐγγράφα ἀναφερόμενα εἰς τὴν Πυρσόγιαννην, εὑρεθέντα ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1881 χειροτονηθέντος Παπᾶ Δημητρίου Σχώρεμα τοῦ κατόπιν Συγκέλου, πάνυ εὐγενικώτατα μοί παρεχώρησε ταῦτα ὁ τούτου ἐγγονος Παπᾶ Χρῆστος, πρὸς τὸν ὁποῖον καὶ ἀπ' ἐντεῦθεν ἐκφράζομεν καὶ πάλιν τὰς θερμὰς ἡμῶν εὐχαριστίας.

10

«Εὐλαβέστατοι Ἱερεῖς οἱ ψάλλοντες εἰς χωρίον Πλικάδες τίμιοι πρόκριτοι καὶ Μουχταροδημογέροντες καὶ λοιποὶ πάντες εὐλογημένοι Χριστιανοὶ εὐχόμεθά σας ἐν Κυρίῳ πατρικῶς, καὶ σᾶς εἰδοποιοῦμεν ὅτι ὁ συγχωριανός σας Ῥίζος Νικολάου ἀνενεχθεὶς πρὸς ἡμᾶς ἐξέθηκεν δεινοπαθῶς ὅτι οἱ συγχωριανοὶ σας Βασίλειος Ἀθανασίου καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Πάντος ἀδικοῦσι αὐτὸν κατακρατοῦντες τὸ δίκαιόν του ἀπὸ ὅσας ἐργασίας μέχρι τοῦδε εἰργάσθησαν μαζί. διὰ τοῦτο ἐξαιτήσατο τὸ παρὸν ἐκκλησιαστικὸν ἐπιτίμιον κατὰ τῶν ἀδικούντων αὐτόν, καὶ δὴ γράφοντες ἀποφαινόμεθα ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ὅτι ἐὰν οἱ ῥηθέντες Βασίλειος καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Πάντος μετὰ τὸ ἰδεῖν καὶ ἀκοῦσαι τὸ παρὸν ἐκκλησιαστικὸν ἐπιτίμιον τὸν Θεὸν φοβηθέντες καὶ τὸ πῦρ τῆς καλᾶσεως διανοηθέντες δικαιώσωσι τὸν Ῥίζον Νικολάου, ἔχει καλῶς. εἰ δὲ μή, ἐπιμένοντες ἐν τῇ ἀδικίᾳ αὐτῶν, ἔστωσαν ἀφωρισμένοι καὶ κατηραμένοι παρὰ Θεοῦ Παντοκράτορος καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτοι καὶ τυμπανιαῖοι αἱ πέτραι καὶ ὁ σίδηρος λυθήσονται αὐτοὶ δὲ μηδαμῶς, ἐχέτωσαν δὲ καὶ τὰς ἀράς τῶν πανσέπτων ἑπτὰ Οἴκουμενικῶν Συνόδων τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν καὶ πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος Ἁγίων μέχρις οὗ δικαιώσωσι τὸν εἰρημένον Ῥίζον Νικολάου καὶ τότε συγχωρηθήσονται. Ἡ δὲ τοῦ θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον αὐτοῦ ἔλεος σὺν τῇ παρ' ἡμῶν εὐχῇ καὶ εὐλογίᾳ εἶη μεθ' ὑμῶν.

Ἐν Κονίτῃ τῇ 18 Ἰουλίου 1884

Ὁ Βελλᾶς Βασίλειος».

11

«† Ἱερεῖς καὶ Μουχταροδημογέροντες τοῦ χωρίου Πιλκάδες καὶ λοιποὶ πάντες εὐλογημένοι χριστιανοὶ Πατρικῶς ἐν Κυρίῳ εὐχόμεθά σας. Καὶ ἄλλοτε μὲν σᾶς παρηγγείλαμεν νὰ συνάξητε τὰ χρήματα τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τοὺς ὀφειλέτας αὐτῶν, καὶ μέχρι τοῦδε οὐδεμία ἐνέργεια ἐγένετο. τώρα δὲ σᾶς παραγγέλομεν Ἐκκλησιαστικῶς ἅμα τῇ παραλαβῇ τῆς παρούσης νὰ προσκαλέσητε ἐκείνους οἵτινες χρεωστοῦν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν εἴτε δι' ὁμολόγων εἴτε ἄνευ ὁμολόγων νὰ πληρώσουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν κεφάλαια καὶ διάφορα. καὶ ὅσοι δὲν ἔχουν νὰ πληρώσουν, αὐτοὶ νὰ δώσωσι νέα ὁμόλογα χρεωστικά εἰς τὴν Ἐκκλησίαν· ἄλλως καὶ παρακούσουν, θὰ ἐκδώσωμεν Ἐκκλησιαστικὰ ἀφωριστικά κατὰ τῶν τοιούτων, καὶ πρὸς γνῶσιν των.

Ἐπειδὴ ὁ συγχωριανός σας Παπᾶ Δημήτριος ἔχει νὰ λαμβάνῃ καὶ αὐτὸς ἀπὸ πολλοὺς δι' ὁμολόγων τὰ ὅποια ἀφιέρωσεν εἰς τὸ Σχολεῖον τοῦ χωρίου σας καὶ ἐπειδὴ τὸ σχολεῖον κτίζεται τώρα νεωστὶ καὶ ἔχει ἀνάγκην χρηματικὴν καὶ διὰ τὴν συντήρισιν αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο προτρεπόμεθα καὶ παραγγέλομεν πάντας ὑμᾶς, ὅσοι δύνανται νὰ πληρώσουν ὅτι χρεωστοῦν, καὶ νὰ λάβουν τὰ ὁμόλογα ἐξοφλημένα· ὅσοι δὲ δὲν δύνανται νὰ πληρώσουν, αὐτοὶ νὰ ἀλλάξουν τὰ ὁμόλογα καὶ νὰ γράψωσι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ νὰ πληρῶνωσι τοὺς τόκους κατ' ἔτος εἰς τοὺς ἐπιτρόπους πρὸς πληρωμὴν τοῦ διδασκαλικοῦ μισθοῦ. Ἐν περιπτώσει δὲ ἀπειθείας θὰ ἐκδοθῶσι καὶ κατ' αὐτῶν Ἐκκλησιαστικὰ ἀφωριστικά, καὶ πρὸς γνῶσιν πάντων ὑμῶν. Οὕτω ποιήσασθε ἐξ ἅπαντος καὶ Θεόθεν ὑγιαίνοιτε.

τῇ 16 Ἰουλίου 1887 Πιλκάδες

Ὁ Βελλᾶς Βασίλειος

ἐν Χριστῷ εὐχέτης».

12

«† Εὐλαβέστατοι Ἱερεῖς οἱ ψάλλοντες εἰς χωρίον Πελκάδες Τίμιοι Πρόκριτοι καὶ Μουχταροδημογέροντες καὶ λοιποὶ πάντες εὐλογημένοι χριστιανοὶ χάρις εἶη ἅπασιν ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ, παρ' Ἡμῶν δὲ εὐχή, εὐλογία καὶ συγχώρησις. Οἱ συγχωριανοὶ σας Κώστας Ἀθανασίου καὶ Θεόδωρος Ἀναστασίου Βασίλειος Ἀναστασίου καὶ Λάμπρος Ἀναστασίου καὶ Δημήτριος Κώστα Νάτση, παρουσιάσθησαν ἐνώπιον Ἡμῶν παραπονούμενοι ἐναντίον τοῦ Ἀθανασίου Κώστα ὅτι ἠδικήθησαν παρ' αὐτοῦ ἀπὸ τὴν συνεργασίαν τὴν ὁποίαν ἔκαμον κατὰ τὸν παρελθόντα χειμῶνα· καὶ πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας ἐζήτησαν τὸ παρὸν Ἐκκλησιαστικὸν φρικτὸν Ἐπιτίμιον· καὶ δὴ γράφοντες ἀποφαινόμεθα ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ὅτι, ἐὰν οἱ εἰρημένοι ἀπὸ ἐθελοκακίαν κινούμενοι ἐναντίον τοῦ Ἀθανασίου Κώστα, ἔστωσαν ἀφωρισμένοι καὶ κατηραμένοι παρὰ Κυρίου Θεοῦ Παντοκράτορος· ἐὰν ὅμως ὁ Ἀθανάσιος Κώστα ἀδικεῖ τοὺς εἰρημένους, καὶ κατακρατεῖ τὰ χρήματά των τότε ἔστω ἀφωρισμένος καὶ κατηραμένος παρὰ Θεοῦ Κυρίου Παντοκράτορος καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος καὶ τυμπανιαῖος, αἱ πέτραι καὶ ὁ σίδηρος λυθήσονται αὐτὸς δὲ μηδαμῶς. καὶ ὅποιος γνωρίζει καὶ δὲν μαρτυρεῖ τὴν ἀλήθειαν ἔστω καὶ αὐτὸς ἀφωρισμένος. ἐχέτωσαν δὲ καὶ τὰς ἀρὰς τῶν 318 Θεοφόρων Πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ καὶ τῶν πανσέπτων ἑπτὰ οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος Ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας μέχρις οὗ μετανοήσωσι καὶ δικαιώσωσι τοὺς εἰρημένους, καὶ ζητήσωσι τὸ ἔλεος τῆς Ἐκκλησίας τότε συγχωρηθήσονται. Ἡ δὲ τοῦ θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον Αὐτοῦ ἔλεος εἶη μεθ' ἀπάντων ὑμῶν.

τῇ 16 Ἰουλίου 1887 Πελκάδες
ὁ Βελλᾶς Βασίλειος
ἐν Χριστῷ εὐχέτης».

13

«† Εὐλαβέστατοι Ἱερεῖς οἱ ψάλλοντες εἰς Πληκάταις, τίμιοι Πρόκριτοι καὶ Μουχταροδημογέροντες καὶ λοιποὶ πάντες εὐλογημένοι Χριστιανοί, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητὰ καὶ περιπόθητα, χάρις εἶη ἅπασιν ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ, παρ' ἡμῶν δὲ Εὐχή καὶ Εὐλογία. Σᾶς εἰδοποιούμεν ὅτι αἱ ἐκ τοῦ χωρίου σας Χάηδω, Αἰκατερίνη καὶ Στέργιο(ς), τέκνα ἀποστόλου Γιάννη, μὴ γνωρίζοντες ἔνεκα τοῦ πολλοῦ χρόνου τὰ σύνορα τῶν πατρικῶν των χωραφίων ἀνηνέχθησαν ἐπὶ τούτῳ πρὸς ἡμᾶς ἐξαιτούμενα τὴν ἔκδοσιν ἐκκλησιαστικοῦ Ἐπιτιμίου κατὰ τε τῶν συνοριτῶν αὐτῶν Πέτρου Νικολάου, Ρούσιας Ἰωάννου Τζιάμαινας Νικόλαινας Στόγια, Πάντου Βασιλείου καὶ κατὰ τῶν εἰδόντων ταῦτα καὶ μὴ μαρτυρούντων εἰς ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας. Ἐν τῇ πατρικῇ ὅμως ἐπιεικείᾳ καὶ προνοίᾳ ἡμῶν ἔγνωμεν ἵνα προειδοποιήσωμεν αὐτοὺς περὶ τούτου, διὰ τοῦ παρόντος προτρεπτικοῦ ἡμῶν Γράμματος δι' οὗ προτρεπόμεθα τοὺς τε ἀναφερομένους συνορίτας καὶ πάντα ἄλλον γνωρίζοντα τὰ σύνορα τῶν πατρικῶν χωραφίων τῶν παραπονουμένων τέκνων Ἀποστόλου Γιάννη πατρικῶς ἵνα ἅμα τῇ ἀναγνώσει αὐτοῦ μαρτυρήσωσι τὰ περὶ τῶν συνόρων ὡς ἕκαστος γνωρίζει, ἄλλως εἰδοποιούμεν αὐτοὺς ὅτι θὰ ἐκδοθῇ φρικτὸν Ἐκκλησιαστικὸν Ἐπιτίμιον. Ἡ δὲ τοῦ θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον αὐτοῦ ἔλεος σὺν τῇ παρ' Ἡμῶν Εὐχῇ καὶ Εὐλογίᾳ εἶησαν μετὰ πάντων ὑμῶν,

Ἐν Κονίτῃ τῇ 28 7/βρίου 1888
Ὁ Βελλᾶς Βασίλειος ἐν Χριστῷ εὐχέτης».

(Συνεχίζεται)

Ἱερέως ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑ·Ι·ΣΙΟΥ

ΜΙΚΡΑ ΣΥΜΒΟΛΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΒΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΚΟΝΙΤΣΗΣ*

14

«ἀντίγραφον

Βιβλίον πρακτικῶν τοῦ Ἱερατικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπισκοπῆς Βελλᾶς πρῶτον.

ἹΑριθ. 38ος

Ἐν συνεδριάσει καὶ ἐν νομίμῳ ἀπαρτίᾳ τοῦ Ἱερατικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπισκοπῆς Βελλᾶς προεδρευομένου ὑπὸ τῆς Α. Θεοφιλίας τοῦ Ἐπισκόπου Βελλᾶς κυρίου Βασιλείου καὶ συγκειμένου ἐκ τῶν μελῶν Παπᾶ Ἀναστασίου, Παπαδημητρίου καὶ Παπαχαραλάμπους παρόντος καὶ τοῦ Γραμματέως τῆς Ἐπισκοπῆς Γεωργίου Παπαχρηστίδου τῆ 21 τοῦ μηνὸς Ἰουλίου ἐ. ἔ. ἡμέρα τῆς ἐβδομάδος Παρασκευῆ καὶ ὥρα δωδεκάτη Π. Μ. Τουρκιστὶ ἐμφανισθεὶς ὁ Ἀπόστολος Μπρόϊκος, κάτοικος τοῦ χωρίου Πλεκάτης, ὑπήκοος ὀθωμανὸς καὶ τὸ ἐπάγγελμα κτίστης ἐπέδωκεν ἀναφορὰν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 21 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καὶ ἔτους κατὰ τῆς συζύγου του Σοφίας Ἀθ. Δέδου, κατοικοῦ τοῦ χωρίου Ῥαχώβης τῆς Ἐπαρχίας Καστορίας ὑπηκόου ὀθωμανίδος καὶ τὰ γυναικεῖα μετερχομένης, δι' ἧς ἐκθέτει ὅτι πρὸ δύο ὡς ἔγγιστα ἐτῶν συνεζεύχθη εἰς πρῶτου γάμου κοινωνίαν τὴν εἰρημένην Σοφίαν Ἀθ. Δέδου καὶ μόλις συζήσας μετ' αὐτῆς ἔτος, αἴφνης τῆ 20 Σεπτεμβρίου παρελθόντος ἔτους, ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ τε καὶ τῶν περὶ αὐτὸν μετέβη εἰς τὸν πατρικὸν τῆς οἴκου, ὁπόθεν εἰσ-

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου σελ. 208.

ἔθνος εἰς τοὺς ἀπελευθερωτικοὺς ἀγῶνας τοῦ 1912—3. Σαφῆ εἰκόνα τῆς αἰσχρᾶς ἐκείνης πολιτικῆς καταστάσεως τῆς χώρας εἶναι καὶ ὅτι τὸ 1854 ὁ τότε Ἱπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν Σ. Σοῦτσος μὲ τὴν προοπτικὴν ἐκστρατείας πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς Ἡπείρου, ὅπου εἶχον εἰσέλθει ἐπαναστατικὰ σώματα ὑπὸ τοὺς Χατζηπέτρου, Πετροπουλάκιν, Πλαπούταν, Βλαχόπουλον καὶ ἄλλους ὀπλαρχηγούς, εἶχεν ἀποστείλει εἰς ὅλα τὰ Ἱπουργεῖα ἐγκύκλιον εἰς τὴν ὁποίαν ἔλεγε :

«Παρακαλοῦμεν ὅπως διατάξητε τὰς ὑποδεεστέρας ὑμῶν ἀρχάς νὰ παραδώσωσι τὰ ἄχρηστα ἀρχεῖα αὐτῶν εἰς τὰς πλησιεστέρας πυριταποθήκας καὶ ἐφορείας τοῦ ὑλικοῦ τοῦ πυροβολικοῦ πρὸς κατασκευὴν πυριτοβολῶν».

Μὲ παρόμοια παιδαριώδη μέσα τὸ τότε ἐπίσημον Κράτος προετοίμαζε τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ὑποδούλων τέκνων των!! Εὐτυχῶς, χάρις εἰς τὴν μεταπολίτευσιν τοῦ Γουδῆ, ἡ Ἑλλὰς ἀναδιοργανωθεῖσα ἀπὸ πάσης ἀπόψεως καὶ μετασχοῦσα εἰς τὴν βαλκανικὴν συμμαχίαν κατώρθωσε νὰ ἐλευθερώσῃ τὰ πλεῖστα τῶν ὑπὸ ζυγὸν τέκνα τῆς, νὰ διαπλασιασθῇ εἰς ἔκτασιν καὶ πληθυσμὸν καὶ νὰ καταστῇ οὕτω πολιτικὸς παράγων εἰρήνης εἰς τὴν Μεσόγειον.

ἔτι δὲν ἐπανῆλθεν, καὶ ὅτι τοῦτο ὑπέβαλλε τῇ Α. θεοφιλίᾳ τῷ ἀγίῳ Βελλᾶς προέδρῳ τοῦ Δικαστηρίου διὰ τῆς ὑπὸ χρονολογίαν 25 Σεπτεμβρίου παριππεύσαντος ἔτους ἀναφορᾶς του. Καὶ ἐπειδὴ ἡ ἀναφερομένη σύζυγός του Σοφία ἄνευ τῆς ἀδείας του οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν ἀγνοίᾳ του μετέβη εἰς τὸν πατρικὸν της οἶκον· ἐπειδὴ ἡ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον μακρὰν αὐτοῦ διαμονὴ αὐτῆς ἐμβάλλει αὐτὸν εἰς δικαίας κατ' αὐτῆς ὑπονοίας καὶ ἐπειδὴ ἐκ τῶν ὑπονοιῶν τούτων ἀδύνατος ἀποβαίνει ἡ ἐν τῷ μέλλοντι μετ' αὐτῆς συμβίωσις του, ἐξαιτεῖται διὰ ταῦτα καὶ δι' ὅσα προφορικῶς θέλει καταθέσει, τὴν ἀπ' αὐτῆς Ἐκκλησιαστικὴν του διάζευξιν.

Κλητευθείσης νομίμως τῆς ἐναγομένης Σοφίας Ἰ. Αθ. Δέδου ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς ὑφ' ἡμερομ. 22 Ἰουλίου ἐ. ἔ. κλήσεως τῆς νομίμως κοινοποιηθείσης αὐτῇ καὶ μὴ ἐμφανισθείσης κατὰ τὴν ὀρισθεῖσαν δικάσιμον τῆς 25ης Αὐγούστου ἐ. ἔ. ἡμέραν Παρασκευὴν καὶ ὥραν 12ην Π. Μ. Τουρκιστὶ οὔτε αὐτοπροσώπως οὔτε διὰ πληρεξουσίου διὰ τὴν παθοῦσαν ὑγείαν της, τοῦ δὲ ἐνάγοντος ἐμφανισθέντος αὐτοπροσώπως, ἐξαιτήσατο τὴν ἀπὸ τῆς ἐναγομένης ἐρήμην διάζευξιν του ἐπειδὴ δὲν ἐνεφανίσθη καίτοι νομίμως ἐκλητεύθη. Τὸ Ἱερατικὸν Συμβούλιον θεωρῆσαν νόμιμον τὸ κώλυμα τῆς μὴ ἐμφανίσεως τῆς ἐναγομένης προσεκάλεσεν αὐτὴν νὰ ἀποδείξῃ τοῦτο διὰ πιστοποιητικῶν τῶν Ἱερέων καὶ Μ(ουχταροδημο)γερόντων τοῦ χωρίου Ῥαχώβης κατὰ τὴν 15ην τοῦ μηνὸς 9βρίου ἐ. ἔ. ἡμέραν Τετάρτην ἣτις καὶ ὠρίσθη δικάσιμος ἀναβληθείσης τῆς διαδικασίας, ὅτε συνελθὼν καὶ αὐθις τὸ Ἱερατικὸν Συμβούλιον ὑπὸ τὴν ἀντιπροεδρίαν τῆς Αἰδεσιμότητός του τοῦ Παπαναστασίου, καὶ μὴ οὔσης ἀπαρτίας τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου ἀνεβλήθη ἡ διασικασία διὰ τὴν σήμερον 20ὴν τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου ἡμέραν δευτέραν καὶ ὥραν Τρίτην Π. Μ. Τουρκιστὶ ὅτε συνελθὼν καὶ πάλιν τὸ Ἱερατικὸν Συμβούλιον ὑπὸ τὴν ἀντιπροεδρίαν τῆς Αἰδεσιμότητός του τοῦ Παπαναστασίου καὶ ἀπαρτίας οὔσης καὶ τῆς μὲν ἐναγομένης ἐμφανισθείσης αὐτοπροσώπως τοῦ δὲ ἐνάγοντος μὴ ἐμφανισθέντος οὔτε αὐτοπροσώπως, οὔτε διὰ πληρεξουσίου, ἡ ἐναγομένη προσκληθεῖσα νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὰς κατ' αὐτῆς κατηγορίας τοῦ ἐνάγοντος συζύγου της, ἐδήλωσεν ὅτι αὐταὶ εἶναι ψευδεῖς· ὅτι αὐτὴ ἀφῆκε τὸν συζυγικὸν της οἶκον διωχθεῖσα καὶ οὐχὶ ἐκουσίως καὶ ὅτι εἰς τὸ χωρίον της Ῥαχόβον μετέβη ἐν συνοδείᾳ εἴκοσι πέντε ἀνθρώπων μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ δύο συγγενεῖς τοῦ ἐνάγοντος συζύγου της οἱ Νάτζ Κώτα Νάτση καὶ Νατζ¹⁰ Γκόγκου οἵτινες καὶ ὠδήγησαν αὐτὴν εἰς τὸν πατρικὸν της οἶκον, προσαγαγοῦσα πρὸς ὑποστήριξιν τῶν καταθέσεων της τούτων καὶ πιστοποιητικῶν τῶν Ἱερέων καὶ Μ(ουχταροδημο)γερόντων τοῦ χωρίου Ῥαχώβης ὑφ' ἡμερομ(ηνίαν) 13ης Νοεμβρίου ἐ. ἔ. ἐν ᾧ καὶ οὗτοι δηλοῦσι ταῦτα, καὶ καταθέσασα ἕτερον πιστοποιητικὸν τῶν αὐτῶν πιστοποιοῦν τὴν ἔνεκα ἀσθενείας μὴ ἐμφάνισιν αὐτῆς κατὰ τὴν ὀρισμένην δικάσιμον τῆς 25ης Αὐγούστου ἐ. ἔ. καὶ φέρον ἡμερομ. 9 Νοεμβρίου ἐ. ἔ. ἐξητήσατο δὲ νὰ ἀπορριφθῇ ἡ κατ' αὐτῆς ἀγωγή τοῦ ἐνάγοντος συζύγου της ὡς ἀνυπόστατος καὶ νὰ καταδικασθῇ οὗτος ἐρήμην νὰ παραλάβῃ αὐτὴν εἰς τὸν συζυγικὸν του οἶκον ἅτε νόμιμόν του οὔσαν σύζυγον. Τῆς διαδικασίας περαιωθείσης ἡ ὑπόθεσις ἐτέθη ὑπὸ συνδιάσκεψιν, καθ' ἣν τὸ Ἱερατικὸν Συμβούλιον λαβὼν ὑπ' ὄψιν τὴν ἀγωγὴν τοῦ ἐνάγοντος καὶ τὰς καταθέσεις τῆς ἐναγομένης σὺν τῷ ὑφ' ἡμερ. 13 Νοεπιστοποιητικῷ τῷ φέροντι τὰς ὑπογραφὰς τῶν Ἱερέων τοῦ χωρίου Ῥαχώβης Παπαναστασίου καὶ Παπαθανασίου καὶ τὰς ὑπογραφὰς τῶν Μουχταροδημογερόντων Γιάννη ζήσου, Δημητρίου Ἰωάννου καὶ Δημητρίου Θεοδοσίου

10. Ἰθανάσιος.

καὶ τὴν Β(ασιλικὴν) Σφραγίδα τοῦ χωρίου καὶ σκεφθὲν κατὰ τὸν Νόμον.— Ἐπειδὴ ἡ αἴτησις τῆς ἐναγομένης περὶ ἀπορρίψεως τῆς ἀγωγῆς τοῦ ἐνάγοντος συνωδᾷ τοῖς σχετικοῖς ἄρθροισι τῆς . . . Πολ(ιτικῆς) Δικονομίας τυγχάνει οὕσα νόμιμος. Ἐπειδὴ δὲ αἱ ἐν τῇ ἀγωγῇ ἀναφερόμεναι αἰτίαι δὲν ἀποτελοῦσι λόγον διαζεύξεως, καὶ ἐπειδὴ ἡ αἴτησις τῆς ἐναγομένης νὰ καταδικασθῇ ὁ ἐνάγων σύζυγός της νὰ παραλάβῃ αὐτὴν εἶνε ὡσαύτως ἔννομος,

Διὰ ταῦτα,

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐνάγοντος, ἀποφαίτεται παμψηφεί ὅτι ἀπορρίπτει τὴν ἀγωγὴν τοῦ ἐνάγοντος Ἀποστόλου Β. Μπρόϊκου καὶ καταδικάζει αὐτὸν νὰ παραλάβῃ τὴν ἐναγομένην σύζυγόν του Σοφίαν Ἀθ. Δέδου εἰς τὸν συζυγικὸν τοῦ οἴκον καὶ ὑποχρεοῖ αὐτὸν εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν δικαστικῶν ἐξόδων μετριαζομένων εἰς γρ(όσια) εἴκοσιν.

Ἐγένετο καὶ ἐδημοσιεύθη τῇ 20ῃ Νοεμβρίου 1889 ἐνάτου.

Ὅτι ἀκριβὲς ἀντίγραφον

Ἐν Κονίτῃ τῇ 20ῇ Νοεμβρίου 1889

Ὁ Γραμματεὺς

Γεώργιος Παπαχρηστίδης

(Τουρκικὸν χαρτόσημον)

καὶ τύπος Σφραγ. τοῦ Ἐπισκόπου.

Ὁ Ἀντίπρόεδρος

Παπᾶ Ἀναστάσιος».

15

«Ἴσον ἀπαράλακτον ἐστὶ τῷ προτοτύπῳ

† Αἰδεσιμώτατοι Ἱερεῖς οἱ ψάλλοντες ἐν ταῖς Ἱεραῖς Ἐκκλησίαις τῶν χωρίων τῆς καθ' ἡμᾶς Θεοσώστου Ἐπαρχίας Ὀσιώτατοι Ἡγούμενοι καὶ Τοποτηρηταὶ τῶν ἐν αὐτῷ κειμένων Ἱερῶν Μονῶν καὶ Τιμιώτατοι Μουχταροδημογέροντες καὶ Ἐπίτροποι τῶν Ἱερῶν Ἐκκλησιῶν ἐκάστης Κοινότητος τέκνα ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητὰ χάρις εἶη πᾶσιν ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ θεοῦ παρ' ἡμῶν δὲ εὐχὴ καὶ εὐλογία.

Ἡ Σεβαστὴ Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις συνεννοηθεῖσα προηγουμένως μετὰ τῶν Πατριαρχείων περὶ τῶν γαιῶν τῶν ἀνέκαθεν ὑπαγομένων ὑπὸ τὴν νόμιμον διακατοχὴν καὶ κυριότητα τῶν Ἱερῶν Μονῶν καὶ Ἐκκλησιῶν ὅπως αἱ γαῖαι αὗται ἐγγραφῶσιν εἰς τὸν Αὐτοκρατορικὸν δευτερχανέ καὶ ἐν ὀνόματι τῶν Ἱερῶν Σκηνωμάτων εἰς ἃ αὗται ὑπάγονται, ἐξαπέστειλεν εἰς τὴν πρωτεύουσάν της Νομαρχίας ἡμῶν εἰδικὸν ὑπάλληλόν της ὅπως ἐνεργήσῃ τὴν ἀπογραφὴν τῶν εἰρημένων γαιῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἐξ Ἰωαννίνων μεταβήσεται προσεχῶς καὶ ἐνταῦθα εἰδικὴ ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπὴ κατὰ συνέπειαν ἐντέλεσθε Ἐκκλησιαστικῶς ἵνα ἐντὸς δέκα πέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς γνωστοποιήσεως τῆς παρούσης ἡμῶν ἐξαποστειλήτε εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν ὅσα ἐπίσημα ἔγγραφα Φιρμάνια, Ταπιά, Χοιζέτια, καὶ λοιπὰ σχετικὰ καταδεικνύοντα τοὺς τίτλους τῆς ἰδιοκτησίας τῶν κτημάτων ἐν γένει τῶν Ἱερῶν Μονῶν καὶ Ἐκκλησιῶν, μετὰ εἰδικοῦ καὶ ἐξηκριβωμένου καταλόγου τῶν εἰς αὐτὰς ὑπαγομένων κτημάτων κατὰ τὸ διάγραμμα ὅπερ καταχωροῦμεν ἐν τῇ παρούσῃ ἡμῶν. τὰ δὲ ἔγγραφα ἀσφαλῶς πάλιν ἐπιστραφήσονται ὑμῖν καὶ σπεύσατε νὰ συμμορφωθῆτε ἐξάπαντος καὶ ὅσον τάχιστα ὡς γράφομεν. ἐκάστη Κοινότης κρα-

τείτω ἀντίγραφον εἰ γε βούλεται τῆς παρούσης ἡμῶν. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον αὐτοῦ ἔλεος εἶη μετὰ πάντων ὑμῶν.

Ἐν Κονίτῃ τῇ 9 : Ἰουλίου 1890.

Ὁ Βελλᾶς Βασίλειος

ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

— Διάγραμμα —

Δευτέριον περιέχον τὰς θέσεις, τὰ ὄρια, τὸ ποσὸν τῶν κομματίων καὶ τὰ στρέμματα τῶν γαιῶν καὶ κτημάτων τῶν προσηρτημένων ἀνέκαθεν εἰς τὰς ἐν τῷ Καζᾶ Κονίτσης κειμένας Μονὰς καὶ Ἐκκλησίας».

Σημ. Ἀκολουθεῖ τὸ διάγραμμα τοῦτο κεχωρισμένον εἰς πέντε στήλας μὲ τὰς ὡς ἄνω ἀναφερομένας ἐπικεφαλίδας τῶν κτημάτων, καὶ τοῦ εἴδους αὐτῶν, ἦτοι: ἀγροί, λειβάδια, ἄμπελοι, καὶ τὰ παρόμοια¹¹.

16

«† Αἰδεσιμότητα Παπαϊωάννη Ἀρχιμανδρίτα ὁ ἐφημερεύων εἰς χωρίον Χιονιάδαις καὶ τιμιώτατοι Μουχταροδημογέροντες εὐχόμεθά σας πατρικῶς ἐν Κυρίῳ. Ἐσωκλείοντες ἐν τῇ παρούσῃ ἡμῶν κλήσιν εἰς διπλοῦν τοῦ καθ' ἡμᾶς Σ. Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου ἐντέλλεσθε Ἐκκλησιαστικῶς ἵνα κοινοποιήσητε αὐτὴν νομίμως εἰς τὸν ἐναγόμενον Ὀδυσσεᾶ Ἰ. Μακρῆ μετὰ δὲ τὴν κοινοποίησιν νὰ ἐπιστρέψῃτε πρὸς ἡμᾶς ἐν (ἐκ) τῶν δύο ὁμοίων ἀντιτύπων αὐτῆς ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου καὶ μεμαρτυρημένον ὑφ' ὑμῶν ὡς ὁ νόμος καὶ ἡ τάξις. Οὕτω ποιήσατε καὶ θεόθεν ὑγιαίνοιτε.

Ἐν Κονίτῃ τῇ 28ῃ Φεβρουαρίου 1891 ἕνα.

Ὁ Βελλᾶς Βασίλειος

ἐν Χριστῷ εὐχέτης».

(Τύπος Σφραγίδος) φερούσης ἐν μὲν τῷ μέσῳ τουρκικοῦς χαρακτῆρας, γύρωθεν δὲ τὰ γράμματα «Ὁ ταπεινὸς Ἐπίσκοπος Βελλᾶς Βασίλειος¹²».

17

«† Αἰδεσιμότητα Παπαχριστόδουλε ὁ ἐφημερεύων εἰς χωρίον Πλικάτη καὶ τιμιώτατοι Μουχταροδημογέροντες εὐχόμεθά σας πατρικῶς ἐν Κυρίῳ. Διατάττεσθε Ἐκκλησιαστικῶς ὅπως ἅμα τὴν παροῦσαν ἡμῶν λάβητε προσκαλέσητε τὸν καθένα ὅπου χρεωστεῖ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν σας χρήματα εἴτε μὲ ὁμόλογα εἴτε χωρὶς ὁμόλογα καὶ ἐξ ὀνόματος ἡμῶν τοῖς ἐπιτάξῃτε ἵνα ὅσοι ἐξ αὐτῶν δύνανται νὰ πληρώσουν, πληρώσωσι χωρὶς ἄλλο πρὸς τοὺς Ἐπιτρόπους, ὅσοι δὲ δὲν ἔχουσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος, νὰ κάμωσι νέα ὁμόλογα πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, διότι ἂν κάμωσι διαφορετικά, τότε θὰ φέρωσιν ἡμᾶς εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ κάμωμεν τακρίρι¹³ πρὸς τὸ Σεβαστὸν Χουκιμέτι, καὶ νὰ γίνωσι ταξίλι μὲ τὴν σεβαστὴν Ἐξουσίαν καὶ τότε θὰ πληρώσωσι καὶ ὅλα τὰ ἔξοδα, καὶ τελευταῖον παρὰ τὴν θέλησίν μας θὰ τοὺς βγάλωμεν ἔξω

11 Εὐρέθη τοῦτο εἰς Χιονιάδες μετὰ τῆς ἰδιωτικῆς ἀλληλογραφίας καὶ ἄλλων ἐγγράφων ἰδιοκτησίας, εἰς τὸ ἀρχεῖον τῶν ἀειμνήστων ἀγιογράφων Ἀναστασίου, Χριστοδούλου καὶ Θωμᾶ τῶν Μαρινάδων, ἐδημοσιεύθη δὲ εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 180—182 Τριπλοῦν Τεύχος τῆς Ἡπειρ. Ἑστίας 1967 σελ. 159.

12. Βλέπε τὴν ἀνωτέρω ἐν τῷ παρόντι Κεφαλαίῳ ὑπ' ἀρ. 4 ὑποσημείωσιν

13 Ἐγγραφον.

τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καὶ θὰ τοὺς ἀφορίσωμεν. Οὕτω ποιήσατε ἐξάπαντος καὶ νὰ ἔχωμεν ἀπάντησίν σας· ὑγιαίνοιτε δὲ ἐν Κυρίῳ.

Ἐν Τουρνόβῳ (ἐκ τῆς περιοδείας) τῇ 12ῃ Ἰουλίου 1891

Ὁ Βελλᾶς Βασίλειος

ἐν Χριστῷ εὐχέτης».

18

«† Αἰδεσιμώτατε Παπαῖωάννη Ἀρχιμανδρίτα ὁ ἐφημερεύων εἰς Χιονιάδες καὶ τίμιοι Ἐφοροὶ τῶν Ἐκπαιδευτικῶν καὶ Μουχταροδημογέροντες εὐχόμεθα ὑμᾶς πατρικῶς ἐν Κυρίῳ. Ὁ Διδάσκαλος Ἰωάννης Μανώλης ὑπέβαλεν ἡμῖν ὅτι δὲν ἐπληρώσατε εἰσέτι αὐτῷ οὔτε τὸ ὑπόλοιπον τοῦ διδασκαλικοῦ μισθοῦ τοῦ λήξαντος Σχολικοῦ ἔτους, οὔτε τοὺς τῶν προηγουμένων ἐτῶν καθυστερημένους. διὸ ἐντέλεσθε ἵνα ἐντὸς 15 ἢ εἴκοσι τὸ πολὺ ἡμερῶν πληρώσατε αὐτῷ τοὺς μισθοὺς τοὺς ὁποίους τοῦ χρεωστεῖτε ἐξάπαντος, ἄλλως θὰ ἀναγκασθῶμεν νὰ κάμωμεν τακρίρι εἰς τὴν Σεβ. Ἐξουσίαν. Οὕτω ποιήσατε καὶ θέοθεν ὑγιαίνοιτε.

Κόνιτσα τῇ 21 Νοεμβρίου 1892

Ὁ Βελλᾶς Βασίλειος ἐν Χριστῷ εὐχέτης».

19

«† Αἰδεσιμώτατε Ἀρχιμανδρίτα κύρ παπᾶ Ἰωάννη ἐφημέριε τοῦ χωρίου χιονιάδες ἀδελφικῶς ἐν Χριστῷ σᾶς ἀσπάζομαι.

Συνωδᾶ διαταγῆς τῆς αὐτοῦ σεβασμιότητος τοῦ Ἐπισκόπου ἡμῶν ἁγίου Βελλᾶς ἐντέλλεσθε ἵνα προσκαλέσητε τὸν συγχωριανόν σας χρηστάκην Κυριαζῆν καὶ σύζυγόν του καὶ (νὰ) εἰπῆτε πρὸς αὐτοὺς νὰ πληρώσωσι εἰς τὸν κ. Ἰωάννην Χ. Μανώλην τὰ τεσσαράκοντα ἀρ. 40 γρόσια ἅτινα ὀφείλουσιν αὐτῷ. Ἐναντία δὲ περιπτώσει δυστροπίας αὐτῶν νὰ τοὺς στείλητε ἐδῶ δίδοντες εἰς αὐτοὺς ἵνα φέρωσι καὶ τὴν ἐπισκοπικὴν ἄδειαν δυνάμει τῆς ὁποίας ἐστεφανώσατε αὐτούς· ἐὰν δὲ ἀπειθήσωσι καὶ δὲν ἔλθωσι νὰ μοῦ γράψητε διὰ τὰ περαιτέρω. Οὕτω ποιήσατε καὶ ὑγιαίνοιτε ἐν Κυρίῳ.

ὁ γ. Πρὸς τούτοις παρακαλεῖσθε νὰ ἀποστείλητε ὅσον τάχιον τὴν ἀπόδειξιν τῆς παραλαβῆς ἀντιγράφου τῆς σεβ. Πατριαρχικῆς ἐγκυκλίου ὅπερ πρὸ ἑβδομάδος ἀπέστειλα ἡμῖν. Νὰ τὴν γράψητε δὲ κατὰ τὸν τύπον τὸν ὁποῖον σᾶς ἀπέστειλα.

Βούρμπιανη τη 31 Ἰανουαρίου 1894

ὁ τοῦ ἁγίου Βελλᾶς ἐπίτροπος παπᾶ Ζήσης οἰκονόμος».

20

«ἔλαβα τὸ ἔμπατήκη¹⁴ τοῦ ἐνενηντα ὀκτώ.

1898 Ἰουλίου 6.

σπῆρος ζῖκος διασυξίς¹⁵ τοῦ Ἁγίου βελλᾶς»

21

«Ἐν Λεσκάτσι τῇ 16 Ὀκτωβρίου 1899

Πανοσιώτατε Παπᾶ Ἰωάννη σὲ προσκυνῶ

εἰς Χιονάδας

Ἦλθον ἐψὲς εἰς Λεσκάτσι πολὺ ἀργά, καὶ ἔνεκα τούτου δὲν δύναμαι

14. Βλέπε τὴν κατωτέρω ὑπ' ἀρ. 17 ὑποσημείωσιν.

15. σωματοφύλαξ. ἀκόλουθος. κλητήρ.

νά ἔλθω ἂν καὶ εἶχον ἐντολήν νά ἔλθω μόνος μου αὐτοῦ, ἐπειδὴ ὅμως ἤλθον ἄργά καὶ εἶνε ἀνάγκη νά γυρίσω διὰ τὸ σχολεῖον διὰ τοῦτο σᾶς γράφω νά φροντίσης νά φέρης τὴν ἐπιχορήγησιν πρὸς ἐξόφλησιν χωρὶς ἄλλο καὶ τὸ ἐμβατήκιον ἐὰν δὲν τὸ ἐπλήρωσες νά ἔλθης δὲ ἔχομεν λαμπὸν ἀρχιερέα¹⁶ διὰ νά σὲ συστήσω ἐγὼ τὰ ἔχω καλὰ καὶ πάλιν σοῦ λέγω νά κάμης κάθε τρόπον νά ἐξοφληθῇ ἢ ἐπιχορήγησις¹⁷, ἐπειδὴ εἶνε ἡ πρώτη φορὰ νά μὴν τὸν δυσαραεστήσητε, αὐτὸς αὔριον θὰ λειτουργήσῃ καὶ θὰ φύγῃ τὸ ἑσπέρας διὰ τὴν Πυρσόγιαννην, σὺ ἢ τὸ ἑσπέρας νά ἔλθης ἢ ἂν θέλῃς νά λειτουργήσης νά ἔλθης αὔριον πρωῖ. μὴν ἀμελήσης σᾶς λέγω διὰ τὴν ἐπιχορήγησιν.....

Ἐν τούτοις σᾶς προσκυνῶ ὁ σὸς

Ἄπόστολος Βεηζαδεύς¹⁸».

22

«Κώστας Παπακώστας	γρόσια 93
Γεώργιος Κώτα	» 30
Ἄνασνάσaina Μ(ήτση) Χρήστι	» 25
Ἄγγελῆς Φίλης	» 40
Κώστaina Νάτση	» 30
	<hr/> 218

Πανοσιώτατε Ἄρχιμανδρίτα ὁ ἐφημερεύων εἰς τὴν κοινότητα Χιονάδων, ἐπειδὴ τὰ ἄνωθι ὀνόματα κατὰ τὴν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 22 Ἰανουαρίου 1896 ἀπάντησίν σας εἰς τὸν προκάτοχόν μου ἀρνοῦνται νά πληρώσωσι εἰς τὴν χήραν Ἰωάννου Χ. Μανώλη τὰ ἄνω ποσὰ προερχόμενα ἐκ διδασκαλικοῦ μισθοῦ τοῦ μακαρίτου ἀνδρὸς αὐτῆς, παραγγέλεσαι νά εἴπῃς εἰς τὰ ἄνω ὀνόματα νά πληρώσωσιν, ἄλλως διατάττεσαι νά μὴ τοὺς εὐλογῆς.

Ἐπὶ τούτοις εἶητε ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνοντες.

Βούρμπιανη τῆ 17 Ὀκτωβρίου 1899

Ὁ Βελλᾶς Κωνσταντῖνος».

23

«Οἱ τὰ θεῖα καλῶς διαταξάμενοι θεοκήρυκες Ἄπόστολοι, καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ τῶν θείων Πατέρων Ἱερὸς σύλλογος κανονικῶς ὥρισαν, μηδένα τοῦ θεοῦ βαθμοῦ τῆς Ἱερωσύνης ἀξιοῦσθαι, δίχα πολλῆς ἐρεύνης καὶ ἀκριβοῦς ἐξετάσεως, ἵνα μὴ ὑπὸ ἀναξίων τὰ θειότατα τελεσιουργῶνται. Προσελθὼν τοίνυν τῆ ἐμῇ ἐλαχιστότητι καὶ ὁ κατὰ Πνεῦμα μοι υἱὸς Γεώργιος Κωνσταντίνου στέργιου Κοτσίνας ἐκ χώρας Κάντσικον, ἔγγαμος καὶ πατὴρ τέκνων, ἐζήτησε λαβεῖν τὸ μέγα τῆς Ἱερωσύνης ἀξίωμα, ὃν καὶ στήσας ἔμπροσθεν τῆς Ἱερᾶς καὶ θεαντρικῆς εἰκόνας τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τὰ βάθη τῆς καρδίας αὐτοῦ ἐρευνήσας, καὶ μηδὲν εὐρῶν ἐν αὐτῷ κατὰ τοὺς κανόνας κωλύον, μαρτύρομαι αὐτὸν ἄξιον τῆς Ἱερωσύ-

16. Πρόκειται περὶ τοῦ Μητροπολίτου Βελλᾶς καὶ Κονίτσης Κωνσταντίνου Ἀράβογλου.

17. Ἐπὶ Τουρκοκρατίας οἱ Ἀρχιερεῖς, μὴ ἔχοντες μισθὸν ἐξ ἰδιαιτέρου τινὸς Ταμείου, ἐλάμβανον παρὰ τῶν χριστιανῶν ἐλάχιστα τινὰ ποσὰ ἐμβατήκιον ἢ Δεσποτικὰ καλούμενα. Ἡ δὲ ἐπιχορήγησις ἦτο καὶ αὐτὴ χρηματικὴ τις προσφορὰ τῶν Χριστιανῶν ἀποστελλομένη εἰς τὸ Πατριαρχεῖον διὰ μέσου τῶν Ἀρχιερέων.

18. Ὁ ἐκ Βουρμπιάνης Ἑλληνοδιδάσκαλος γνωστὸς ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ ὑπὸ τὸ παρῶνυμον «Πανούκλης».

νης, ὄντα ἐν τῇ ἡλικίᾳ τέλειον, καθὼς οἱ αὐτοὶ Ἱεροὶ κανόνες διακελεύονται. Ὅθεν καὶ ἐδόθη αὐτῷ τὸ παρὸν εἰς ἔνδειξιν, κεκυρωμένον τῇ ἰδίᾳ ἐμῇ ὑπογραφῇ.

Τῷ 1900. Ἀπριλίου. 14 ἐκ Μονῆς Κλαδόρμης¹⁹

«Πνευματ(ικὸς) Πατὴρ Ἀρχ..... Ἡγούμενος Ἀγαθάγγ(ελος)».

Σ η μ.

Τὸ ὡς ἄνω ἔγγραφον ἐπιγράφεται ἔξωθεν.

«Συμμαρτυρία Ἐξομολογήσεως Γεωργίου Κωστούλα

1900 Ἀπριλίου 14».

24

Ἐπιγραφόμενον ἔξωθεν

«Ἐνταλτήριον χειροτονίας Παπα Γεωργίου 1900».

«† Εὐλαβέστατε Ἱερεῦ, τίμιοι Πρόκριτοι καὶ λοιποὶ εὐλογημένοι Χριστιανοὶ τοῦ χωρίου Κάντσικου τὸν Παπᾶ Γεώργιον Κωστούλα συνεγχώριον ὑμῶν κεχειροτονημένον παρ' ἡμῶν διὰ τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος, συνιστῶντες εἰς τὴν φιλευσέβειαν ὑμῶν, προσκαλοῦμεν ὑμᾶς ἵνα προσφέρητε εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ διὰ τὸ ὁποῖον ἔλαβεν ὑψηλὸν ἀξίωμα τῆς Ἱερωσύνης, τὴν ὀφειλομένην τιμὴν καὶ τὸν σεβασμόν.

τῇ 24ῃ Ἀπριλίου 1900 ἐννεακόσια Κόνιτσα

Ὁ Βελλᾶς καὶ Κονίτσης Κωνσταντῖνος²⁰».

25

«Ὅσιώτατε Ἀρχιμανδρίτα κ. Ἰωάννη ὁ ψάλλων εἰς τὸ χωρίον Χιονιάδες εὐχόμεθά σε πατρικῶς.

Ἡ συνεγχώριος ὑμῶν Κώστενα Νάτση ἀνηνέχθη πρὸς ἡμᾶς παραπονομένη ὅτι συνεγχώριοι αὐτῆς ἀφήρεσαν ἀπ' αὐτὴν 3 φλωρία καὶ μίαν καρφίδα καὶ ἐπειδὴ τὸ τοιοῦτον εἶναι ἀνοίκειον καλοῖς χριστιανοῖς ἐντελλόμεθά σε ὅπως προσκαλέσης τοὺς τοιοῦτους καὶ νουθετήσης αὐτοὺς ὅπως ἐπιστρέψωσι τὰ κλαπένα εἰς τὴν εἰρημένην Κώστεναν. ἐν ἐναντία δὲ περιπτώσει, θέλομεν λάβει αὐστηρὰ Ἐκκλησιαστικὰ μέτρα κατὰ τῶν τοιοῦτων.

Ἐν Βουρμπιάνη 17 Ἰουλίου 1900

Ὁ Βελλᾶς Κωνσταντῖνος».

26

«† Εὐλαβέστατοι Ἱερεῖς οἱ ψάλλοντες εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς χωρίον Κάντσικον εὐχόμεθα ὑμῖν ἐν Κυρίῳ Πατρικῶς.

Συνεπείᾳ ἀναφορᾶς ἐπιδοθείσης ὑπὸ τινων συνεγχωρίων ὑμῶν πρὸς τὴν Α. ἐξοχότητα τὸν Βαλῆν Ἰωαννίνων καὶ δι' ἧς ἐξητήσαντο συνδρομὴν ἀπὸ μέρους τῆς Αὐτοκρατορικῆς ἡμῶν Κυβερνήσεως διὰ μερικὰς πτωχὰς οἰκογενείας, ἐνεκρίθη σήμερον ἐν τῷ ἐνταῦθα Ἰνταρὲ Μεντζιλίσι²¹ ἵνα ἀποσταλῇ ἀκριβὴς κατάλογος τῶν ἀπόρων οἰκογενειῶν καὶ ψυχῶν. συνεπῶς φέροντες τοῦτο εἰς γνῶσιν ὑμῶν ἐντελλόμεθα ὑμῖν ἵνα προσέξητε πολὺ νὰ γείνη ὁ

19. Τοῦ χωρίου Φούρκας.

20. Τὰ δύο ὡς ἄνωτέρω ἔγγραφα μοὶ παρεχώρησε κατὰ Μάρτιον τοῦ 1946 ὁ ἐφησυχάζων τέως Ἐφημέριος Καντσίκου Παπᾶ Γεώργιος Κωστούλας.

κατάλογος ἀκριβοδίκαιος δηλαδή νὰ καταχωρίσητε τὰς πραγματικὰς πτωχὰς οἰκογενείας καὶ ψυχὰς διότι ἂν ἐξακριβωθῆ ὅτι θὰ ἀπερασθῶσιν καὶ οἰκογένειαι δυνάμεναι ὅπως δῆποτε νὰ συντηρηθῶσι, τότε θὰ στερηθῶσι τῆς συνδρομῆς καὶ αἱ πενόμεναι οἰκογένειαι. Ταῦτα ἐξάπαντος καὶ εἶητε ὑγιαίνοντες ἐν Κυρίῳ.

Ἐν τῇ Ἱ. Μητροπ. Κονίτισης τῇ 24 Μαΐου 1901

Ἐὸ Βελλᾶς Κωνσταντῖνος».

(Τ.Σ) κυκλοτεροῦς φερούσης γύρωθεν μὲν τὰ γράμματα «Ἱερὰ Μητρόπολις Βελλᾶς καὶ Κονίτισης 1899», ἐν δὲ τῷ μέσῳ Σταυρὸν μετὰ στεφάνου.

υ. γ. πρὸς τὸν ἀνωτέρω σκοπὸν ἀποστέλλεται ὁ ἐκ τῶν ἀξιάδων²² Σεχ. Μουχεδδὶν Ἐφέντης».

27

«Ἀριθ. 73

Ἐπαρχία Βελλᾶς

Ἀπόδειξις πληρωμῆς

Ἡ ἱερὰ Ἐκκλησία τοῦ χωρίου Χιονιάδες ἐπλήρωσε τὴν ἐτησίαν συνδρομὴν τοῦ ἔτους 1902 ὑπὲρ τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας λίρ. τουρκίας) $\frac{1}{4}$ ἢ ἐν τέταρτον.

Ἐν Χιονιάδες τῇ 19 Ἰουλίου 1902

Ἐὸ Λαβῶν

ὁ Ἱεροδιάκονος Χρυσόστομος²³».

28

«Πρὸς τὸν Ἐλλόγιμον Κύριον Θεοφάνην Ἀθ. Γάτσην

εἰς Βήσσανην

Ἀριθ. Πρωτ.

565

Λαβόντες ὑπ' ὄψιν καὶ ἐγκρίνοντες τὰς συστάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς ὀνομάζομεν ὑμᾶς διὰ τοῦδε τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ Κυριαρχικοῦ Γράμματος Ἐπόπτην τῶν σχολῶν Βησσάννης Ἀρρένων τε καὶ Θηλέων. Ἐρειδόμενοι ἐπὶ τῆς μορφώσεως ὑμῶν καὶ τῆς ἰδιαζούσης ἀγάπης πρὸς τὰ εὐαγγῆ τῆς πατρίδος ὑμῶν καθιδρύματα ἐπεκδεχόμεθα λυσιτελεῖν τ' ἀποτελέσματα ἐπ' ἀγαθῷ τῆς μαθητιώσης νεολαίας.

Ἐπὶ τούτοις δὲ ἐπευχόμενοι ὑμῖν ὑγείαν καὶ πᾶν τὸ σωτήριον ἀγαθὸν διατελοῦμεν.

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπ. Κονίτισης τῇ 10 Ἰουνίου 1903

Ἐὸ Βελλᾶς Κωνσταντῖνος».

(Τ. Σ.)

21. Διοικητικὸν Συμβούλιον.

22. Μέλος τοῦ Διοικ. Συμβουλίου.

23. Τὴν ἀπόδειξιν ταύτην, ὡς καὶ τὰ κατωτέρω ὑπ' ἀρ. 36, 40, 43, 52 καὶ 53 ἔγγραφα, μοὶ παρεχώρησε ὁ ἀγιογράφος Ν. Ἱ. Παπακώστας, Ἐπίτροπος τότε τῆς Ἐκκλησίας καὶ Ταμίας τῆς Ἐπιτροπῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Παρθεναγωγείου.

29

«Ἱερὰ Μητρόπολις
Βελλᾶς καὶ Κονίτισης

† Εὐλαβέστατοι Ἱερεῖς οἱ ψάλλοντες εἰς τὸ καθ' Ἡμᾶς χωρίον Πυρσό-
γιαννη εὐχόμεθά σας ἐν Κυρίῳ πατρικῶς.

Ἐπειδὴ παρατηροῦμεν ὅτι ἐκ τῆς μερίδος τοῦ Μουχτάρη Πέτρου Τσί-
πα καθυστεροῦνται Ἡμῖν γρ(όσια) ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ὀκτὼ ὑπόλοιπον τῆς
Ἀρχ(ιερατικῆς) Ἡμῶν ἐπιχορηγήσεως παρελθόντος ἔτους 1903, ἐντέλλεσθε
ἅμα λάβετε τὴν παροῦσαν μας νὰ ζητήσετε ἀμέσως παρὰ τοῦ Πέτρου Κατά-
λογον ποῖα ὀνόματα κατακρατοῦσι τ' ἀνωτέρω χρήματα τὰ ὁποῖα ἀφοῦ εἰσ-
πράξετε σεῖς οἱ Ἱερεῖς νὰ τὰ στείλετε ἀμέσως. Ἐπειδὴ δὲ καθυστεροῦνται καὶ
ἐκ τῶν προηγουμένων ἐτῶν ἐκ τῆς μερίδος τοῦ Κύρκα χρήματα τῆς ἐπι-
χορηγήσεως νὰ λάβετε καὶ παρ' αὐτοῦ τεφτέρι καὶ θὰ εἰσπράξετε ταῦτα ὡς
καὶ τὰ προηγούμενα. ὅστις ὅμως δυστροπήσῃ καὶ δὲν ἐννοεῖ νὰ πληρώσῃ θὰ
παύσῃτε εὐλογοῦντες αὐτὸν καὶ ἀγιάζοντες. Αὕτη εἶναι ἡ τετάρτη διαταγὴ
ἡμῶν. ἐν περιπτώσει ἀδιαφορίας ὑμῶν θὰ τιμωρηθῆτε δι' αὐστηρῶν ἐκκλη-
σιαστικῶν μέτρων. εἴητε ὑγιαίνοντες ἐν Κυρίῳ.

Ἱερὰ Μητρόπολις Κονίτισης 3 Μαρτίου 1904

Ὁ Βελλᾶς Κωνσταντῖνος».

(Τ. Σ.)

30

«Ἱερὰ Μητρόπολις
Βελλᾶς καὶ Κονίτισης

† Εὐλαβέστατοι Ἱερεῖς οἱ ψάλλοντες εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς χωρίον Κάν-
τσικον εὐχόμεθά σας ἐν Κυρίῳ πατρικῶς. ἐντελόμεθά σας ἅμα λάβετε τὴν
παροῦσαν μας ἀμέσως καὶ ἄνευ προφάσεως νὰ εἰσπράξετε τὸ ὑπόλοιπον τῆς
ἀρχιερατικῆς Ἡμῶν ἐπιχορηγήσεως παρελθόντος ἔτους. συνάμα νὰ εἰσπρά-
ξετε καὶ τὰς δύο λίρας τὰς ὁποίας ὁ συγχωριανός σας Ἀντώνιος Γεωργίου
ἐμέτρησεν ἡμῖν πρὸς εὐκολίαν τοῦ χωρίου διὰ τὴν ἀρχιερ. ἐπιχορήγησιν
παραλθόντος ἔτους. ὅσοι ὅμως δυστροπήσουσιν ἐκ τῶν συγχωριανῶν σας, θὰ
λάβωμεν αὐστηρὰ μέτρα. Εἴητε ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνοντες.

Ἱερὰ Μητρόπολις Κονίτισης 18 Μαρτίου 1904

Ὁ Βελλᾶς Κωνσταντῖνος²⁴».

(Τ. Σ.)

24=Τὸ ἔγγραφον τοῦτο, τὸ ὡς ἀνωτέρω ὑπ' ἀρ. 26, ὡς καὶ τινὰ ἄλλα ἀναφερόμενα
εἰς Κάντσικον, εὑρεθέντα εἰς τὸ ἀρχεῖον τοῦ μακαρία τῆ μνήμη Παπᾶ Στεργίου, μοὶ
παρεχώρησε ταῦτα ὁ τούτου υἱὸς Νικόλαος κατὰ Μάρτιον τοῦ 1946, διὸ καὶ ἀπ' ἐντεῦ-
θεν θερμῶς τοῦτον εὐχαριστοῦμεν.

Ἱερέως ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑ·Ι·ΣΙΟΥ

ΜΙΚΡΑ ΣΥΜΒΟΛΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΒΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΚΟΝΙΤΣΗΣ*

31

«† Ἰωακείμ ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως
νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ἀριθ. πρωτ.

3386

«Ἱερώτατε Μητροπολίτα Βελλᾶς καὶ Κονίτσης καὶ ὑπέριμε ἐν ἀγίῳ
Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κὺρ Κων-
σταντῖνε, χάρις εἶη τῇ αὐτῆς Ἱερότητι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Διαβιβάζοντες
ἐγκλείτως ἐν μεταφράσει ἀντίγραφον τοῦ ὑπουργικοῦ τεσκερὲ καθαπτομένου
αὐτῆς ἐν σχέσει πρὸς τὴν διατυπωθεῖσαν κατὰ τοῦ Μάλ-Μουδίου²⁵ περὶ
καταχρήσεως κατηγορίαν, ἀποδειχθεῖσαν δι' ἐπισήμου ἀκριβοῦς ἐξετάσεως
τῆς Νομαρχίας ἀνυπόστατον, ἐντελλόμεθα τῇ αὐτῆς Ἱερότητι, συνοδικῇ δια-
γνώμῃ ἵνα σπεύσασα ὑποβάλη ἡμῖν τὰς δεούσας περὶ τούτου πληροφορίας,
διὰ τὰ περαιτέρω. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἶη μετὰ τῆς
αὐτῆς Ἱερότητος.

α Ϟ δ' Μαΐου κβ'

ἽΟ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός».

32

«Διὰ τοῦ παρόντος Ἡμετέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Ἐνταλτηρίου Γράμμα-
τος δῆλον γίνεται ὅτι τῇ χάριτι τοῦ Παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος
ἀνεθέσαμεν τὸ τῆς Πνευματικῆς Πατρότητος Ἱερὸν ὑπουργημα τῷ Πανοσιω-
τάτῳ Ἀρχιμανδρίτῃ Παπᾶ Ἰωάννῃ ἐφημερίῳ τῶν ἐν τῷ χωρίῳ Χιονιάδων
Ἱερῶν Ναῶν, ὃς ὀφείλει ἵνα ἀποδέχῃται τοὺς προσερχομένους αὐτῷ πρὸς
ἐξομολόγησιν καὶ τὰ βάθη τῆς καρδίας αὐτῶν ἐρευνᾷ, καὶ τὰ οἰκεῖα φάρ-
μακα ἐπιθέναι συμφώνως τοῖς Θείοις καὶ Ἱερεῖς Κανόσι.

Ἐφ' ᾧ καὶ ἀπελύθη τὸ παρὸν τῇ Πανοσιότητί του.

Ἐν Βουρμπιάνῃ τῇ 31 Αὐγούστου 1904

ἽΟ Βελλᾶς Κωνσταντῖνος».

33

«Εὐλαβέστατοι Ἱερεῖς καὶ τιμιώτατοι Μουχταροδημογέροντες εἰς
Μπλίσγιανην.

25 = Οἰκονομικοῦ Ἐφόρου.

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου, σελ. 303.

Ἡ συνεχώριος Δάφνη παραπονεῖται εἰς ἡμᾶς ὅτι ὁ σύζυγός της Νικόλαος φέρεται πρὸς αὐτὴν μὲ μῖσος καὶ ψυχρότητα καὶ καθημερινῶς ἐκδιώκει αὐτὴν ἀπὸ τοῦ σπῆτι. ὅθεν ἐντελλόμεθα ὑμῖν νὰ διατάξητε τὸν εἰρημένον Νικόλαον Ἡλία Νάτση νὰ ἀγαπᾷ καὶ περιποιηθῆται τὴν γυναῖκα αὐτοῦ διότι ἄλλως θὰ τὸν καταδικάσωμεν εἰς διατροφήν καὶ θὰ μετανοήσῃ πικρῶς.

Εἴητε δὲ ὑγιαίνοντες ἐν Κυρίῳ.

Καστάνιανη 3 Δεκεμβρίου 1904

Ἄ Ο Βελλᾶς Κωνσταντῖνος».

34

«Ἱερὰ Μητρόπολις Βελλᾶς καὶ Κονίτισης

Ἄριθ.

106ος

Ἄ Ο Αἰδέσιμος παπᾶ Δημήτριος ἐφημέριος ἐν τῷ χωρίῳ Πυρσογιάννη ἐπλήρωσε γρόσια ἀργυρᾶ εἴκοσι πέντε διὰ τὸ ἐμβατήκιόν του τρέχοντος ἔτους 1906 ἕξ.

Πυρσόγιαννη τῆ 9 Ἰουνίου 1906

(Τ. Σ.)

35

«(Τ. Σ.)

† Πρὸς τοὺς ἐν Ἑλλάδι παρεπιδημοῦντας ἐκ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου Καβάσιλα, τοὺς λοιποὺς Ἡπειρώτας, καὶ πάντας τοὺς λοιποὺς φιλευσεβεῖς καὶ φιλοθρήσκους χριστιανούς.

Ἡ πτωχὴ καὶ ἄπορος κοινότης Καβάσιλα ἐρειδωμένη ἐπὶ τὴν θεῖαν ἀντίληψιν καὶ ἀρωγὴν καὶ τὴν προθυμίαν τῶν ἀδελφῶν χριστιανῶν, ἤρξατο ἀπὸ τινος τῆς ἐκ βάθρων ἀνεγέρσεως τῆς ἐπ' ὀνόματι τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας σεμνυνομένης ἱερᾶς Ἐκκλησίας, ἣτις ὡς ἐκ τῆς πολυχρονιότητος αὐτῆς ἠπεῖλει ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν πτώσιν καὶ κατάρρευσιν, ἀλλ' ὁ ζῆλος καὶ ἡ προθυμία τῶν πτωχῶν κατοίκων ἀφ' ἑνὸς ἐργαζομένων καὶ κοπιῶντων νυχθημερόν, καὶ αἱ ἄχρι τοῦδε συνδρομαὶ τῶν φιλοθρήσκων χριστιανῶν ἀφ' ἑτέρου, οὐδόλως ἐπῆρκεσαν εἰς τὴν αἰσίαν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἱεροῦ τούτου ἔργου, ὅπερ κατ' ἀνάγκην ἡμιτελὲς μεῖναν, εἰς μεγάλην λύπην καὶ στενοχωρίαν κρατεῖ τοὺς χριστιανούς τοῦ χωρίου στερουμένους εὐκτηρίου οἴκου πρὸς ἐπιτέλεσιν τῶν χριστιανικῶν καθηκόντων καὶ δοξολογίαν τοῦ μεγάλου ἡμῶν καὶ Παναγάρχου Θεοῦ. Ὅθεν πρὸς ἀποπεράτωσιν καὶ συμπλήρωσιν τοῦ ἀναγκαιοτάτου τούτου ἱεροῦ οἰκοδομήματος ἔκκλησιν ποιούμενοι εἰς τὰ φιλογενῆ καὶ φιλόθρησκα αἰσθήματα τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἡπειρωτῶν καὶ πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν ἀδελφῶν χριστιανῶν, παρακαλοῦμεν διαθέρμως καὶ προτρεπόμεθα ἐκθύμως συντελέσωσιν εἰς τὴν αἰσίαν ἀποπεράτωσιν τοῦ εἰρημένου οἴκου τοῦ θεοῦ, προσφέροντες πᾶν ὅ,τι προαιροῦνται τῷ ἐκ τοῦ χωρίου Καβάσιλα ὀρμωμένῳ καὶ ἐν Καλαβρύτοις παρεπιδημοῦντι Τιμιωτάτῳ κ. Χαραλάμπεϊ Ν. Κουτρομπίνα καὶ ἐγγράφοντες τὰ ὀνόματα αὐτῶν εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ ὑπὸ τοῦ εἰρημένου προσφερόμενον βιβλίον, ὅπως μνημονεύωνται ὑπὸ τοῦ ἐφημερίου τοῦ χωρίου καθ' ὅλας τὰς ἱεροτελεστίας. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως· ἡ δὲ τοῦ θεοῦ καὶ δοτῆρος παντὸς ἀγαθοῦ χάρις καὶ εὐλογία, καὶ τὰ πλούσια καὶ ὑπεράφθονα αὐτοῦ ἔλεη, τῆ πρε-

σβεία τῆς ὑπεραγίας καὶ παναχράντου ἡμῶν Θεοτόκου, εἶησαν μετὰ τῶν εὐγενῶν συνδρομητῶν καὶ τῶν κατ' οἶκον ἐκκλησιῶν αὐτῶν. Ἀμήν.

Ἐν τῇ ἱ. Μητροπ(όλει) Κονίτσης τῇ 31 Ἰουλίου 1906 ἔξ.
† ὁ τοῦ Ἁγίου Βελλᾶς καὶ Κονίτσης Γενικ. Ἀρχιερ. Ἐπίτροπος
Ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος²⁶».

(Τ. Σ.)

36

«Πρὸς τὴν Κοινότητα

εἰς Χιονιάδαις

Περιῆλθεν εἰς γνῶσιν τῆς Α. Σεβασμιότητος ἡ ὑπὸ χθεσινὴν ἡμερομηνίαν αἴτησις ὑμῶν, καὶ εἰς ἀπάντησιν δηλοῦμεν κατ' ἐντολὴν Αὐτῆς ὅτι ἡ ἱερὰ Μητρόπολις ἔχει λόγους ἵνα μὴ ἀναγνωρίσῃ ὡς διδάσκαλον ἐν τῇ κοινότητι ὑμῶν τὸν κ. Κ. Καζαμίαν καὶ συνεπῶς ἔδει ἀπὸ τῆς πρώτης ἐπιστολῆς ἡμῶν νὰ συμμορφωθῆτε πρὸς τὴν ἀπόφασιν τῆς Α. Σεβασμιότητος. Ἦδη ἐξουσιοδοτοῦμεν ὑμᾶς ἀπὸ μέρους τῆς Α. Σεβασμιότητος, ἵνα προβῆτε εἰς τὸν διορισμὸν ἑτέρου καταλλήλου διδασκάλου ἐὰν ἔχητε ὑπ' ὄψιν κατάλληλον πρόσωπον, ἢ νὰ μᾶς εἰδοποιήσητε ὅπως ἐγκαίρως μεριμνήσωμεν ἡμεῖς περὶ καταλλήλου Διδασκάλου.

Ἐν τῇ ἱ. Μητροπόλει Κονίτσης τῇ 13 Αὐγούστου 1907

Ὁ Γραμματεὺς
Σπ. Δόβας».

(Τ. Σ.) φερούσης ἐν μὲν τῷ μέσῳ δικέφαλον ἀετὸν μετὰ στέμματος, γύρωθεν δὲ τὰ γράμματα.

«Ἱερὰ Μητρόπολις Βελλᾶς καὶ Κονίτσης 1906».

37

«Ἀπόδειξις

ὅτι ἐλάβομεν παρὰ τοῦ Αἰδεσίμου Παπᾶ Στεργίου γρόσια ἑκατὸν ἑπτὰ (107) ἀπέναντι Ἀρχιερ(ατικῆς) ἐπιχορηγήσεως τοῦ παρελθόντος ἔτους 1906 τοῦ χωρίου Κάντσικο εἰς ἔνδειξιν.

Ἐν τῇ ἱ. Μητρ. Κονίτσης τῇ 22 ὀκτωβρίου 1907

ὁ Γραμματεὺς
Σπ. Δόβας».

(Τ. Σ.)

38

«Ἀρ. πρωτ.

113

«† Αἰδέσιμοι Ἱερεῖς Τιμιώτατοι Πρόκριτοι ΜουχταροΔημογέροντες καὶ λοιποὶ εὐλογημένοι Χριστιανοὶ τοῦ καθ' Ἡμᾶς χωρίου Κάντσικον εὐχόμεθα ὑμῖν ἐν Κυρίῳ πατρικῶς.

Τῆς περιόδου τῆς ἘφοροἘπιτροπῆς τῆς Κοινότητος ὑμῶν ληξάσης, καὶ ἐπικειμένης κατὰ τὴν τάξιν νέας ἐκλογῆς ἘφοροἘπιτροπῆς πρὸς κανονικὴν λειτουργίαν καὶ ἀξιοπρεπῆ συντήρησιν τῶν ἱερῶν καὶ εὐαγῶν καθιδρυμάτων τῆς Κοινότητος ὑμῶν συνιστῶμεν πατρικῶς καὶ παραγγέλομεν Ἀρχιερατικῶς ἵνα μετὰ τὸ Πάσχα συνέλθητε ὅλοι ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Σχο-

26 = Βλέπε τὴν ἐν τῷ παρόντι Κεφαλαίῳ ὑπ' ἀρ. 2 ὑποσημείωσιν.

λείου Σας και εν πληρεστάτη χριστιανικῇ ἀγάπῃ και ὁμονοίᾳ προβῆτε εἰς ἐκλογὴν ἘφοροἩπιτροπῆς ἐκ τῶν καταλληλοτέρων και τὰ μάλιστα εὐπολλήπτων ἐξ ὑμῶν συντάσσοντες ἀμέσως τὸ σχετικὸν ἐκλογικόν, ὅπερ και ἀποστείλλητε πρὸς ἡμᾶς διὰ τὴν νόμιμον ἀναγνώρισιν και ἐπικύρωσιν κατόπιν τῆς ὁποίας θὰ δώσωμεν τὰς ἀναγκαίας ὁδηγίας και διαταγὰς περὶ παραδόσεως τῶν λ(ογαρια)σμῶν ἀπὸ μέρους τῆς ἀποχωρούσης ἘφοροἩπιτροπῆς εἰς τὴν ἐκλεγησομένην νέαν. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτου. Προκειμένου δὲ περὶ τῆς διαφορᾶς τῆς Βαγγελῆς συνιστῶμεν και αὐθις ἵνα καταπέισητε χριστιανικῶ τῷ τρόπῳ τὸν θεῖον της Βασίλειον νὰ τραβίξη χέρι ἀπὸ τὸ χωράφι, και ὅσας ἀπαιτήσεις ἔχει ἀναλαμβάνομεν νὰ κανονίσωμεν ἡμεῖς ταύτας κατὰ τὸ δίκαιον εἰς τὴν περιοδείαν.

Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις ἐπευχόμενοι πατρικῶς εἰς ὄλους Σας ἵνα διέλθητε τὰς λαμπροφόρους ἑορτὰς τῆς ζωηφόρου Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐν ὑγείᾳ και ψυχικῇ ἀγαλλιᾶσει διατελοῦμεν.

ἐν τῇ ἰ. Μητρ. Κονίτσης τῇ 10 Ἀπριλίου 1908

Ὁ Βελλᾶς και Κονίτσης Σπυρίδων».

(Τ. Σ.)

39

Ἐπὶ σφραγιστοῦ χάρτου ἄνωθεν ἀριστερά.

«Ἱερὰ Μητρόπολις
Βελλᾶς και Κονίτσης
1906

Ἄρ. Πρωτ.

195

Ἐν Κονίτση τῇ 19 Ἰουλίου 1908

Ἀξιότιμοι κ. Ἐφοροὶ τῆς καθ' ἡμᾶς κοινότητος Βησσάνης

Τὴν τοῦ κ. Βακάλη ἀντικατάστασιν πληρέστατα ἐγκρίνομεν και ἀποδεχόμεθα και ἀξιοῦμεν ἵνα μὴ δι' οὐδένα πλεόν λόγον σκεφθῆτε περὶ ἀναδιορισμοῦ αὐτοῦ ἐν τῇ σχολῇ τῆς κοινότητός σας. Ἐπίσης ἐπιθυμοῦμεν νὰ μάθωμεν ὡς τάχιστα τὰ περὶ διορισμοῦ τοῦ λοιποῦ προσωπικοῦ και ἰδίᾳ τοῦ κ. Λούτση, οὗτινος τὸ σχετικὸν συμβόλαιον ἐπικεκυρωμένον ὑμῖν ἐπιστρέψαμεν. Ἀξιοῦμεν ἵνα ἡ ἀπόφασις ὑμῶν ἐν τῇ ἐκλογῇ τοῦ προσωπικοῦ τῶν σχολῶν ἢ σεβαστῆ παρ' ἀπάντων τῶν κατοίκων τῆς κοινότητος ὑμῶν. Περὶ τῶν ἐνεργειῶν τῶν ἀντιφρονούντων θέλομεν σχετικὰς ταχείας πληροφορίας σας.

Ἐπὶ δὲ τούτοις διατελοῦμεν ἐπικαλούμενοι ἐφ' ὑμᾶς τὰς εὐλογίας τοῦ τὰ πάντα ἐφορῶντος.

διάπυρος πρὸς θεὸν εὐχέτης

Ὁ Βελλᾶς και Κονίτσης Σπυρίδων».

(Τ. Σ.)

Σ η μ. ὡς εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ γνωρίζωμεν, ὁ διορισμὸς τοῦ διδασκάλου τούτου ἐματαιώθη ἐκ μόνου τοῦ λόγου ὅτι διωρίσθη ἐκ νέου εἰς Δελβινάκιον ὅπου και προὔπηρέτει.

40

«Ἐν Κονίτση τῇ 23 Ὀκτωβρίου 1908

Αἰδέσιμοι Ἱερεῖς, ἔντιμοι Ἐφοροεπίτροποι, τίμιοι Μουχταροδημογέροντες και λοιποὶ πρόκριτοι τοῦ καθ' ἡμᾶς χωρίου Χιονιάδων.

Ἐπεδόθη εἰς ἡμᾶς ἀναφορὰ δι' ἧς ἐκτίθεται ὅτι τινὲς ἐξ ὑμῶν ἀδιαφοροῦντες πρὸς τὸ συμφέρον τῆς κοινότητός σας λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν μόνον τὰς συμπαθείας των κατὰ τὴν πάκτωσιν τοῦ βουνοῦ. Ἐντελλόμεθα λοιπὸν

ὕμῖν καὶ προτρεπόμεθα ὑμᾶς πατρικῶς ἵνα εἰς τὸ ζήτημα τῆς πακτώσεως οὐχὶ μόνον προτιμᾶται ὁ τελευταῖος πλειοδότης, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος ἐξ αὐτῶν ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ μᾶλλον ἀξιόπιστος καὶ ὁ ὁποῖος παρουσιάζει ἀξιόχρεον ἐγγυητήν. Δὲν πρέπει δὲ οὔτε νὰ βιάζεσθε κατὰ τὴν πάκτωσιν οὔτε νὰ ἀποβλέπετε εἰς φίλους καὶ ἀτομικὰ συμφέροντα, ἀλλ' εἰς τὸ γενικὸν συμφέρον τῆς κοινότητος. Ἄν δὲ κατὰ τὴν ἐφετεινὴν πάκτωσιν διεπράχθη ἀδικία τις ἢ ζημία εἰς τὴν κοινότητά σας, θέλομεν νὰ μᾶς πληροφορήσητε ἐνωρὶς διὰ τὰ περαιτέρω. Οὕτω ποιήσατε καὶ εἴητε ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνοντες.

† Ὁ Βελλᾶς καὶ Κονίτσης Σπυρίδων».

υ. Γ. Θὰ θεωρήσωμεν ἄκυρον τὴν πάκτωσιν, ἂν δὲν γείνη μὲ τὴν συγκατάθεσιν ὄλων τῶν μελῶν τῆς Ἐφοροεπιτροπῆς.

(Τ. Σ.)

41

«Ὁ ὑποφαινόμενος Ἄνθιμος Ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μολίστης δίδω σήμερον εἰς τὸν Δημήτριον Παπαχρήστου Ἀλεξόπουλον ἐν κομάτι χωράφῃ εἰς θέσιν Ἁγίον Χαράλαμβον οὗ τὰ σύνορα διαλαμβάνουν τὸ νόμιμον ταπή διὰ Γιὰρ χακί²⁷ διὰ τριάκοντα ἔτη ἀριθ. 30 ὁ ὁποῖος θὰ δίδῃ κατ' ἔτος εἰς τοὺς κατὰ καιροὺς Ἡγουμένους Γρόσια ἑκατὸν δέκα ἀριθ. 110. Τοῦναντίον καὶ δὲν πληρώσῃ τὴν ἄνωθεν συμφωνίαν θὰ ἐπιστρέφειτε πάλιν τὸ χωράφῃ εἰς τὴν Κυριαρχίαν τῆς Μονῆς. Ἐὰν ὁμως κανεὶς ἀπὸ τοὺς Ἡγουμένους ἤθελε τὸν ἐνοχλήσῃ ὑποχρεοῦνται νὰ ἀποζημιώσουν τὸν εἰρημένον Δημήτριον Παπαχρήστου Ἀλεξόπουλον πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς ἐκτάκτου ἐργασίας του. διὸ ἐδόθη τὸ παρὸν παρ' ἐμοῦ τοῦ Ἡγουμένου πρὸς ἀσφάλειάν του μέχρι τῶν τριάκοντα ἐτῶν ἀριθ. (30) διὰ τὸ ρηθὲν χωράφῃ καὶ εἰς ἔνδειξιν ὑποφαίνομαι.

Ἐν Μολίστῃ τῇ 4 Μαρτίου 1909

» Ἄνθιμος Ἡγούμενος

» Παπ(ᾶ) Δημήτριος Χρ: μαρτυρῶ

» Παπᾶ Ἀπόστολος παπᾶ Ἰωάννου μαρτυρῶ.

» Ἄνθιμος Ἡγούμενος

ἔλαβα γρόσια ἑκατὸν δέκα τὸν Σ(ενὲ) 1909».

(Τ. Σ.) τῆς Μονῆς.

Σ η μ.

Τὸ πανομοιότυπον τῆς σφραγίδος ταύτης φέρει ἐν τῷ μέσῳ τὴν εἰκόνα τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, γύρωθεν δὲ διὰ Κεφαλαίων Βυζαν. Γραμμάτων ἀντιστρόφων, ὡς ἑξῆς:

«† Η ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΜΟΝΑΣΤ ΤΩΝ ΕΙΣΟΔΙΩΝ ΤΗΣ ΘΤ Χ ΜΟΛ».

ἦτοι:

«Ἡ σφραγὶς τοῦ Ἱεροῦ Μοναστηρίου τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεο(ο)τ(όκου) χωρίου Μόλ(ιστα)».

Ὁμοίως ἐπὶ τῆς δευτέρας σελίδος τοῦ ἐγγράφου τούτου.

«1911 ἐλ(ογ)αριάσθη μὲ τὸν Δημήτριον Πα(πᾶ) Χρήστου διὰ τὸ γιὰρ χακί ὅπου ἔχει νὰ δώσῃ ὁ Δημήτρης τὸ ἐξώφλισεν εἰς τὰ ὄψωνια ὅπου εἶχε νὰ λάβῃ ἀπὸ τὸ Μαναστήρι, ὡς φαίνεται σύμφωνα μὲ τὴν ἀπόδειξή του ὅπου ἔλαβα ἐγώ.

τῇ 20 Ἰανουαρίου 1911

ὁ προσορινὸς Βεκήλης

Πα(πᾶ) Δ(ημήτριος) Χρ: Μπολ(ούλης)».

²⁷ = γερ χακ = ἑδαφονόμιον.

ἔλαβα διὰ τὸ Γιὰρ χακὶ μία λίρα 9 Ἰουλίου 1911.

Παπ(ᾱ) Δημήτριος Χρ: Μπολ.

1912 Φεβρουαρίου 18

Παπ(ᾱ) Δημήτριος Χρ: Μπολούλη.

1913 Φεβρουαρίου ἔλαβα γρόσια 110

Οἰκονόμος Παπᾱ εὐθύμιος».

Ὅμοίως μέχρι καὶ τοῦ 1918 μὲ χρηματικὸν ποσὸν τῶν 25 δραχμῶν κατ' ἔτος, καὶ μὲ ὑπογραφὴν τοῦ ὡς ἄνωτέρω ἐκ Καστάνιανης Παπᾱ Εὐθυμίου.

42

«(Τ. Σ.)» τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ζέρμας φερούσης ἐν τῷ μέσῳ τὴν εἰκόνα τῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου, γύρωθεν δὲ Κεφαλαῖα Βυζαν. Γράματα ὡς ἑξῆς:

«Ἡ Κίμησις τῆς Θεοτόκου Μοναστήριον Ζέρμας 1618».

«Ἄριθ. πρωτ. 21

Ἐρίτιμε φίλε,

Πάνυ εὐχαρίστως ἐδεξάμην τὴν ἀπὸ 5 Ἰανουαρίου ὀδεύοντος φιλικὴν Σας εὐχομένην ἡμῖν ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει καὶ εἰς ἀπάντησιν ταύτης σπεύδων καὶ τὰ ἴσα ἀνταποδίδων ἐπὶ τῷ ἐπανατείλαντι ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἱσταμένου εἰς τὸν Χριστιανικὸν ὀρίζοντα Νέῳ τῆς Χάριτος ἔτει ἐπεύχομαι ὑμῖν ἀμετάπτωτον ὑγίαν καὶ πᾶσαν οἰκογενειακὴν εὐδαιμονίαν.

Σᾶς ὑπερευχαριστῶ ἀγαπητὲ διὰ τὸν ἀγῶνα εἰς ὃν ὑπεβλήθητε καλλωπίσαντες καὶ ἐπὶ τὰ βελτίω διασκεύασαντες τὴν πραγματείαν τῆς Μονῆς, ὡς μᾶς πληροφορεῖτε, καὶ εὐχαρίστως ἀποδεχόμεθα τὰ δέκα σώματα τοῦ Ἡπειρωτικοῦ ἡμερολογίου πρόθυμοι ἐν πρώτῃ εὐκαιρίᾳ νὰ ἀποστείλωμεν τὸ ἀντίτιμὸν τῶν ἑκατὸν γρόσια, ἅμα λάβωμεν αὐτά. Εἰς τὸν ἐκδότην τοῦ Ἡπειρωτικοῦ ἡμερολογίου μεθ' οὗ ἀλληλογραφεῖτε νὰ διαβιβάσητε τὰς εὐχὰς μου. Θάρρος ἀντλῶν πρὸς τούτοις ἐκ τοῦ ἐν τῇ φιλικῇ Σας δηλουμένου ἐνδιαφέροντος ὑμῶν περὶ καταστήσεως γνωστοῦ τοῦ ὀνόματος τῆς Μονῆς καὶ τῶν κατ' αὐτὴν ἐν εὐρυτέρῳ κύκλῳ, διατυπῶ τὴν παράκλησιν ὅπως ἐκ τῆς ὕλης τὴν ὁποίαν ἐγκλείω ἐν ἰδιαιτέρα σελίδι, συνυφάνητε εἰ δυνατόν καὶ μορφώσητε τὸν ἱστορικὸν βίον τῆς Μονῆς ὅστις θὰ μοὶ χρησιμεύσῃ πολὺ διὰ νὰ ἐφιχθῶ εἰς τὸ σημεῖον τῆς βελτιώσεώς της διὰ τῶν ἐράνων τῆς ἀπανταχοῦ ὁμογενείας ὃν ἐπιδιώκω. Ἔστὲ δὲ μᾶλλον ἢ βέβαιοι ὅτι διὰ τὸν νέον ἀγῶνα ὃν θὰ διαθέσητε μορφοῦντες τὸν ἱστορικὸν τῆς Μονῆς βίον, θὰ ἔχητε μεγίστην τὴν ἀντιμισθίαν παρὰ τῆς Μεγάλῃς τῶν Χριστιανῶν προστάτιδος τῆς καθημένης εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ θρόνου τῆς Μεγαλωσύνης τοῦ Παντάνακτος Θεοῦ, Παναγίας Μαρίας.

Ἐπὶ τούτοις μετὰ τῶν διαπύρων πρὸς Θεὸν εὐχῶν μας ὑπὲρ τῆς ὑγίας καὶ εὐδαιμονίας ὑμῶν δέξασθε καὶ τοὺς ἀδελφικοὺς ἀσπασμοὺς ἡμῶν.

Ἱ. Κοινοβία Μονὴ Ζέρμας 25 Ἰανουαρίου 1910

Ὁ τῆς Ἱερᾶς Κοινοβίας Μονῆς Ζέρμας Ἡγούμενος

Ἄρχιμ(ανδρίτης) Διονύσιος Παπαδάτος».

(Τ. Σ.)

κυκλοτεροῦς, φερούσης ἐν τῷ μέσῳ Σταυρὸν μετὰ κλάδων δάφνης καὶ τὴν χρονολογίαν 1903, γύρωθεν δὲ Κεφ. Γράμματα ὡς ἑξῆς:

«Ἄρχιμ. Διονύσιος Παπαδάτος Κουτλουμουσιανός²⁸»

28 = Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, καθὼς καὶ ὅσαι ἄλλαι φέρουσι τὴν σφραγίδα τῆς Ἱ. Μονῆς Ζέρμας, ἀπευθύνονται πρὸς τὸν ἐν Βουρμπιάνῃ ἀείμνηστον σήμερον Χαράλαμπον Ρεμπέλην παρ' οὗ καὶ μοὶ παρεχωρήθησαν κατὰ τὸ ἔτος 1945, ὁμοῦ μετὰ τινῶν ἄλλων ἐγγράφων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Βελλᾶς καὶ Κονίτισης, ὡς κατωτέρω ἐμφαίνεται.

43

«Τιμιώτατε Κύριε Νικόλαε Μάτσε

εἰς Χιονιάδαις

Ἔχομεν ὑπ' ὄψιν τὴν ἀπὸ 8 τρέχοντος μηνὸς ἐπιστολὴν σου τὸ περιεχόμενον τῆς ὁποίας ἔγνωμεν. Μετ' ἐκπλήξεως καὶ ἀπορίας παρατηροῦμεν ὅτι οὔτε κατὰ τὰς ἐκάστοτε ἐτησίας ἐπισκέψεις ἡμῶν ἐν τῷ χωρίῳ Σας ὑπεβλήθησαν ἡμῖν παράπονα κατὰ τῆς διαχειρίσεως τῶν κοινοτικῶν πραγμάτων, οὔτε καὶ ἐγγράφως ὑπεβλήθησαν ἡμῖν τοιαῦτα ἄχρι τοῦδε. Σεῖς ἀφοῦ γνωρίζετε ὅτι εἰς τὴν διαχείρισιν τοῦ ἱεροῦ χρήματος λαμβάνουσι χώραν καταχρήσεις, πρὸς τί οὐδὲν εἶπατε ἡμῖν κατὰ τὰς περιουσίας; καὶ πρὸς τί οὐδεμίαν ἄχρι τοῦδε ἐγγραφὸν καταγγελίαν ἀπεστείλατε εἰς τὴν Μητρόπολιν ὠρισμένην καὶ ἐπεξηγηματικὴν τῶν καταχρήσεων; Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἀξιοῦμεν καὶ παραγγέλλομέν σοι ἵνα παραχρῆμα μετρήσης εἰς τὴν Ἐφοροεπιτροπὴν τὰ 5 εἰκοσόφραγκα καὶ ἀποστείλης ἡμῖν τὴν σχετικὴν ἀπόδειξιν ἐντὸς 10 τὸ πολὺ ἡμερῶν ἵνα μὴ ἀναγκασθῶμεν καὶ λάβωμεν αὐστηρὰ καὶ δυσάρεστα ἐναντίον ὑμῶν ἐκκλησιαστικὰ μέτρα. Συγχρόνως δὲ ἀξιοῦμεν ἵνα διὰ σαφοῦς καὶ ἀναλυτικῆς ἐκθέσεώς σου πληροφορήσης ἡμᾶς περὶ τῶν ἐπισυμβαίνουσῶν καταχρήσεων. Εἴης δὲ ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνων.

ἐν τῇ ἰ. Μητροπόλει Κονίτσης τῇ 15 Μαρτίου 1910

Ἄ Βελλᾶς καὶ Κονίτσης Σπυρίδων»

(Τ. Σ.)

44

«Αἰδέσιμε Παπαϊωάννη καὶ τιμιώτατοι Ἐπίτροποι Πρόκριτοι καὶ Μουχταροδημογέροντες.

εἰς Καβάσιλα.

«Διὰ τελευταίαν φορὰν ἐντελλόμεθα ὅτι πρέπει χωρὶς ἄλλο νὰ διορίσητε Διδάσκαλον διὰ νὰ μὴ μένη πλέον τὸ σχολεῖον κλειστὸν διότι εἶναι μεγάλη ἁμαρτία νὰ φέρουν γύρω τὰ παιδιὰ Σας στοὺς δρόμους. Ἐὰν καὶ τὴν φορὰν αὐτὴν δὲν φροντίσητε νὰ διορίσητε Διδάσκαλον θὰ θέσωμεν τὸν Ἐφημέριόν Σας εἰς ἀργίαν. Ταῦτα ἐξάπαντος καὶ εἴητε ὑγιαίνοντες ἐν Κυρίῳ.

ἐν τῇ ἰ. Μητροπόλει Κονίτσης τῇ 16 ὀκτωβρίου 1910.

Ἄ Γενικὸς Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος

Ἀρχιδιάκονος Δημήτριος».

(Τ. Σ.)

45

(Τ. Σ.)

τῆς Ἰ. Μονῆς Ζέρμας

«Ἐν Βησσάνη τῇ 22 Νοεμβρίου 1910

Ἀξιότιμε κ. Οἰκονομίδη

Πολιτισιάνην.

Παρὰ τοῦ κ. Χαραλ. Ν. Ῥεμπέλη ἔμαθον ὅτι ἐκδίδεται Ἡπειρωτικὸν Ἡμερολόγιον προσεχοῦς ἔτους. Μετὰ μεγάλης χαρᾶς ἤκουσα τοῦτο καὶ δηλῶ ὑμῖν ὅτι θὰ φροντίσω περὶ τῆς εὐρείας διαδόσεως τοῦ Ἡμερολογίου Σας εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα τῆς Ἡπείρου ἀρκεῖ νὰ δημοσιευθῇ τὸ περὶ (τῆς) Μονῆς θέμα τοῦ κ. Χ. Ῥεμπέλη πρὸς ἄμεσον ἐνδιαφέρον τῶν Κοινοτήτων. ὁ κ. Ῥεμπέλης θὰ σᾶς γράψῃ ἐκτενῶς.

Ἐπὶ τούτοις διατελῶ μετὰ πολλῆς τῆς πατρικῆς ἀγάπης.
 † ὁ τῆς Ἱερᾶς Κοινοβίας Μονῆς Ζέρμας Ἡγούμενος
 Ἄρχιμ. Διονύσιος Παπαδάτος».
 (Τ. Σ.) ἰδιωτικῆς

46

«Ἐλλόγιμε φίλε Κύριε Χαράλαμπε Ν. Ρεμπέλη
 εἰς Βούρμπιανη.

Ἀκριβῶς σήμερον ἔλαβον τὰς ὑμετέρας φιλικὰς μοι ἐπιστολάς αἱ(τι-
 νες) φέρουσιν ἡμερομηνίαν ἢ μὲν 20 παρελθόντος, ἢ δὲ 6 τρέχοντος. καὶ
 ἀναγνώσας τὸ περιεχόμενον τῶν ἀπαντῶ ὅτι ἡ Ἱστορία τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερ.
 Κοινοβ. Μονῆς ἄς συνταχθῆ καὶ τὸ θέρος ποῦ βεβαίως θὰ μᾶς ἐπισκευθῆτε
 ὡς μοὶ ὑπεσχέθητε, οὐχ οὐτονόμος²⁹ νὰ μάθετε ὅτι ἔστειλον ὑπ' ἀριθμ. Πρω-
 τοκ. 18 καὶ ἡμερ. 20 Ἰανουαρίου Ἐκθεσιν Γενικὴν διὰ τὴν κατάστασιν τῆς
 καθ' ἡμᾶς Μονῆς πρὸς τὸν Μητροπολίτην, ὅστις ἐνέκρινεν αὐτὴν καὶ ἐψή-
 φησεν, μάλιστα Πρωτοκόλισαν αὐτὴν εἰς τὰ πρωτόκολλα τῆς Ἱερᾶς Μη-
 τροπόλεως ὑπ' ἀριθ. 466 καὶ ἐδώθη ἡμῖν ἄδεια πρῶτον μὲν εἰς τὰς Ἐπαρ-
 χίας Σι(σ)ανίου καὶ Καστορίας καὶ δεύτερον ὅπου δεῖ διὰ τὸ Πανελλήνιον
 ὥστε γνῶρισε φίλε μου ὅτι τὰ πάντα ὅσα ἐσκεπτῶμην περὶ τῆς Μονῆς ἐγι-
 ναν, μόνον χρειάζεται τώρα κόπος καὶ ἰδρώτας τὸν ὁποῖον οὐδόλως ψιφῶ
 ἀλλὰ δι' ἀγάπην τῆς πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος θὰ τρέξω ὅπου δεῖ ἵνα ἀπο-
 περατώσω τὸ ἀπαρέτητον καθῆκον ὃ μοῦ τὸ ἐπιβάλλει τὸ αἶσθημα τῆς θρη-
 σκείας καὶ τοῦ Γένους. Ἡ Ἱστορία ἀφοῦ θὰ συνταχθῆ κατὰ βάθος ψυχολο-
 γουμένη ὡς μοὶ ἔχητε γράψῃ τότε θὰ παρουσιάσω αὐτὴν εἰς τὴν Α. Σεβα-
 σμιότητα ἵνα ἐπικυρώσῃ αὐτὴν, ὥστε τώρα θεωρεῖται περιττὸν ἀφοῦ ἐν τῇ
 ἐκθέσει μου γράφω ὅτι καταγίνωμαι εἰς τὴν σύνταξιν τῆς Ἱστορίας τῆς Μο-
 νῆς καὶ μετὰ τὴν ἐπικύρωσιν τῆς Α. Σεβ. θὰ ἐκτυπωθῆ ὥστε ὁ Ἀρχιερεὺς
 περιμένει νὰ παρουσιάσω αὐτὴν συντεταγμένην. Λοιπὸν φίλε μου ἂν ἡ Ὑμε-
 τέρα ἀγάπη εὐαρεστουμένη νὰ μᾶς ἐπισκευθῆ κατὰ τὸ θέρος καὶ εἶδη ὀφθαλ-
 μοφανῶς πάντα τὰ τῆς Μονῆς, τότε μὲ τὴν εὐχαρίστησιν καὶ φιλικὴν ἀγά-
 πην δύναται νὰ κοπιᾷσῃ ὀλίγον καὶ συντάξῃ αὐτὴν χάριν τοῦ Γένους καὶ
 τῆς Θρησκείας. Ἐπιθυμῶν ὅμως ὅπως ἡ Ὑμ. ἀγάπη νὰ μᾶς ἐπισκευθῆ κατὰ
 τὸ θέρος καὶ τότε θὰ εἶπομεν προφορικῶς πολλὰ, ἐπίσης καὶ διὰ τὰς κυψέ-
 λας τῶν μελισσῶν ὧν ὑμεῖς γνωρίζετε κατὰ τὸ εὐρωπαϊκὸν σύστημα.

Τὰ ἡμερολόγια τὰ περιμένω ἄνευ πολλῶν ἄλλων λέξεων.

Εἰς τεκμηρίωσιν τῶν φιλικῶν τῇ Ὑμετέρα ἀγάπῃ αἰσθημάτων εὐχομαι
 ἐκ βάθους καρδίας ἐπὶ ταῖς μελλούσαις ν' ἀνατείλωσιν εἰς τὸν χριστιανικὸν
 ὀρίζοντα κοσμοσωτηρίαις Ἑορταῖς τοῦ Μ. Πάσχα νὰ ἀξιῶται ἐορτάζειν
 ταύτας ἐν ἀμεταπτώτῳ τῇ ὑγίᾳ εἰς πολλῶν ἐτῶν περιόδους.

Ἐπὶ τούτοις διατελῶ μετ' εὐχῶν ἐγκαρδίων ἀσπαζόμενος ὑμᾶς ὀλο-
 ψύχως.

Ἱερ. Κοινοβ. Μονὴ Ζέρμας 8 Ἀπριλίου 1911

Ὁ διάπειρος ταπεινὸς πρὸς Χριστὸν Εὐχέτης

Ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Κοινοβ. Μονῆς Ζέρμας

Ἄρχιμ. Διονύσιος Παπαδάτος».

(Τ. Σ.)

29 = οὐχ' ἥττον ὅμως

Ἱερέως ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑ·Ι·ΣΙΟΥ

ΜΙΚΡΑ ΣΥΜΒΟΛΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΒΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΚΟΝΙΤΣΗΣ*

Τώρα δὲ σχετικῶς μὲ τὴν λέξιν «Πανταχοῦσα», μὲ τὴν ὁποίαν τιτλοφοροῦμεν τὸ ὡς ἀνωτέρω συστατικὸν αὐτὸ Γράμμα, ταύτην ἀπαντῶμεν καὶ εἰς μίαν ἐνθύμησιν ἐν ἐξωφύλλῳ Παρακλητικῆς τοῦ 1857, γραφεῖσαν κατὰ τὸ ἔτος 1879 ὑπὸ τοῦ τότε Ἱγουμενοῦ μιᾶς ἄλλης Μονῆς, τῆς Ἱερᾶς—δηλαδή—Μονῆς Στομίου Κονίτσης, καὶ τὴν ὁποίαν, χάριν τῆς Ἱστορίας τοῦ τόπου, καταχωροῦμεν καὶ ταύτην κατωτέρω, μὲ διόρθωσιν τῶν ἐν αὐτῇ παρατηρουμένων ἀνορθογραφιῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς πληρεστέραν ἐπιβεβαίωσιν τῶν ἰσχυρισμῶν μας τῶν σχετιζομένων μὲ τὸν τίτλον «Πανταχοῦσα». Αὕτη ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Σημειῶνω τὸν καιρὸν ὅπου ἔλαβα τὸ Ἱγουμενεῖον εἰς τὴν Μονὴν ταύτην. Πρῶτον ἐχρημάτισα ὑποτακτικὸς εἰς γρηγόριον Πεκλαρίτην χρόνους ἑνδεκα. ἔπειτα φύγαμαν μὲ τὸν γέροντά μου ὄλοι. ἐγὼ ἐχώρισα τὸ ἄλλον ἔτος καὶ πῆγα εἰς γρεβενὸν¹ καὶ ἐχρημάτισα εἰς ἓν χωρίον διδάσκαλος τέσσαρα ἔτη μὲ μισθὸν 1800 γρόσια κατ' ἔτος καὶ τὴν ζωοτροφίαν μου. ἔπειτα κατέβηκα εἰς

1 = Γρεβενά.

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου, σελ. 490.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς : Ἀναδημοσιεύομεν ἐνταῦθα τὸ πρῶτον μέρος τῆς «Πανταχοῦσης», τὸ ὅποιον, εἰς τὴν προηγουμένην συνέχειαν (τεῦχος 200ὸν σελ. 490), κατεχωρίοθη πλημμελῶς.

Κατ' ἀκολουθίαν δὲ ἡμεῖς, ἐκτὸς τῆς ἀντιγραφῆς, προέβημεν καὶ εἰς τὴν φωτοτύπωσιν αὐτῆς, πανομοιότυπον τῆς ὁποίας καταχωροῦμεν κατωτέρω, ἀφ' οὗ πρῶτον προηγηθῆ ἡ δημοσίευσίς τοῦ κειμένου, μὲ πλήρη ἀποκατάστασιν τῆς ἐν αὐτῇ παρατηρουμένης ἀνορθογραφίας, ὡς ἑξῆς :

(Τύπος Σφραγίδος)

φερούσης γύρωθεν Κεφαλαῖα Γράμματα.

«† ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΗΣ ΚΗΜΙΣΕΩΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΕΥΛΟΓΗΜΕΝΗΣ
Θ(ΕΟΤΟ)ΚΟΥ ΧΩΡΙΟΝ ΒΗΣΙΑΝΗ».

«† Οἱ ἀπανταχοῦ διατελοῦντες παντὸς τοῦ ὀρθοδόξου Συστήματος Πανιερώτατοι καὶ Θεοπρόβλητοι μ(ητ)ροπολίται Θ(ε)οφιλέστατοι καὶ λογιώτατοι ἀρχιεπίσκοποι καὶ Ἐπίσκοποι σεβασμιώτατοι Οἰκονόμοι καὶ Πρωτοσύγγελοι πανοσιώτατοι καθοδηγούμενοι καὶ ἀρχιμανδρῖται καὶ πν(ευμα)τικοὶ αἰδεσιμώτατοι Ἐντιμώτατοι κληρικοὶ εὐλαβέστατοι Ἱερεῖς κ(αὶ) Ἱεροδιάκονοι, κ(αὶ) μοναχοί, ἐν Χ(ριστῷ) ἀδελφοί, σοφώτατοι διδάσκαλοι καὶ λογιώτατοι, πανευγενέστατοι ἄρχοντες πραγματευταὶ κ(αὶ) караβόλურიοι, χρησιμώτατοι πρόκριτοι τῶν ρουφετίων³, Τίμιοι ἑξαρχοὶ καὶ Γέροντες τῶν

τρίκκαλα εἰς ἓν χωρίον διδάσκαλος ἔτη ἕξ : ἐδῶ ἐστάθησαν τρεῖς καὶ τέσσαρες ἡγούμενοι εἰς αὐτὰ τὰ χρόνια καὶ ἀπὸ πολλὰς αἰτίας ὅλοι ἐφυγαν διὰ νυκτός. οἱ πολῖται ἐνθυμήθησαν ἐμὲ καὶ κατέπεισαν τὸν Ἀρχιερέα Γερμανόν² καὶ ἔστειλε γράμμα εἰς ἐμὲ μὲ ὑπογραφὰς τῶν πολιτῶν διὰ νὰ ἔλθω καθὼς καὶ ἦλθα τὸ ἔτος 1867 καὶ ἔλαβα τὸ Ἡγουμενεῖον ἀπριλίου 27 ἀλλὰ φεῦ ἐγελάσθηκα διότι μὲ ἄφησαν τὸν κάμπουν ἡγουν τὰ χωράφια τρία χρόνια ἔπειτα τὰ ἔδωσαν εἰλιτίζαμι καὶ ἔπαιρναν τὰ χρήματα οἱ πολῖται, ἐμὲ δὲ οὔτε ὀβαλὸν δὲν ἔδιναν. ὑπόφερα καὶ ἐγὼ ἄλλα δέκα χρόνια μὲ μεγάλην δυσκολίαν. δύο καὶ τρεῖς ἀναφορὲς ἔριξα διὰ νὰ βάλουν ἡγούμενον ἄλλον καὶ νὰ βάλουν κανέν³ (δὲν) ἔγινε νὰ ἀφίσουν μέρος τι τοῦ χωραφίου τοῦ κάμπου δὲν ἐστάθη τρόπος. τέλος ἐγύρεψα⁴ τοῦ σεβαστοῦ δεσπότη νὰ μοῦ δώσῃ μία πανταχοῦσα διὰ νὰ περιέλθω γρεβενὸν καὶ τρίκκαλα ὅπου ἤμουν γνώριμος, καὶ αὐτὸ δὲν τὸ ἐπέτυχα. δὲν ἤμουν γνώριμος, δὲν θέλησε νὰ μοῦ δώσῃ. βλέποντας καὶ ἐγὼ τὴν πολλὴν ἀμέλειαν ἦτοι τὴν ἐνέργειαν τοῦ διαβόλου ὅπου πάσχει διὰ νὰ τὸ κλείσῃ, φεῦ ἀπεφάσισα σήμερον καὶ φεύγω χωρὶς νὰ γνωρίζῃ κανεῖς.

1870 ὀκτωβρίου 27.

Γεράσιμος ἡγούμενος στομίου».

Σ η μ. Α΄

Ἡ ἐνθύμησις αὕτη ἐδημοσιεύθη μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐνθυμήσεων τῆς Ἱ. Μονῆς Στομίου καὶ εἰς τὸ ἐν Ἰωαννίνοις Περιοδικὸν «Ἡπειρ. Ἑστία» κατὰ τὸ ἔτος 1956, τεῦχ. Ἰουνίου σελ. 563.

Σ η μ. Β΄

Γενομένου λόγου ἀνωτέρω περὶ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Στομίου Κονίτισης καὶ τοῦ Ἡγουμένου αὐτῆς Γερασίμου, ἃς μᾶς ἐπιτραπῆ ἐκ μέρους τῶν κ. κ. ἀναγνωστῶν νὰ καταχωρήσωμεν ἐδῶ καὶ μίαν ἐνθύμησιν τοῦ 1793 διατυπωμένην εἰς τὸ τέλος τῆς Ἀκολουθίας τοῦ ἁγ. Ἀλεξάνδρου, ἐπὶ τῆς τελευταίας ἀγράφου σελίδος, καὶ ἐκ τῆς ὁποίας δύο μόνον φύλλα σώζονται. Σώζονται—δηλαδή— αἱ σελίδες 33 καὶ 34, ὡς καὶ ἡ 59 ἔνθα τὸ τέλος καὶ τὸ ἔμβλημα τοῦ ἐν Βενετία Τυπογραφείου Νικ. Γλυκῆ τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων, ἐπὶ δὲ τῆς ἀγράφου σελίδος 40, ἡ ἐν λόγῳ ἐνθύμησις.

Καὶ ἐπειδὴ τὰ δύο αὐτὰ φύλλα, τὰ ὁποῖα εὐρέθησαν εἰς τὸ ἐν Κονίτιση κελλίον τοῦ ἀειμνήστου Χρυσάνθου Ἱερομονάχου τοῦ Λαενᾶ, εἶναι δυνατὸν εὐκόλως νὰ παραπέσουν καὶ νὰ ἀπωλεσθοῦν, διὰ τοῦτο συμπεριλαμβάνομεν καὶ τὴν ἐνθύμησιν αὐτὴν ἐν τῇ παρούσῃ, ὡς ἀναφερομένην εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Μονῆς Στομίου—Κονίτισης κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καὶ σχετιζομένην μὲ τὴν πνευματικὴν ζωὴν καὶ ἄσκησιν τῶν μονασάντων ἐκεῖ ἀοιδίμων Πατέρων τῆς Μονῆς.

Τοῦτο νομίζομεν οὐδόλως ἐκφεύγει τῶν ὀρίων τῆς παρούσης ἐργασίας, τῆς ὁποίας σκοπὸς εἶναι ἡ συγκέντρωσις ἐν αὐτῇ παντὸς στοιχείου ἀφορῶντος τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ταύτης Ἐπαρχίας.

Σημειωτέον δὲ ὅτι, ἐκτὸς τῆς ἐνθυμήσεως ταύτης, ὑπάρχουν καὶ 20 ἄλλαι τοιαῦται (1724—1879) ἀναφερόμεναι εἰς τὴν Ἱ. αὐτὴν Μονήν, αἱ ὁποῖαι καὶ ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὸ ἐν Ἰωαννίνοις Περιοδικὸν «Ἡπειρ. Ἑστία» τοῦ 1956 τεῦχος Ἰουνίου σελ. 561—563. Ἀλλ' ἡμεῖς ἀποσπῶμεν ἀπ' ἐκεῖ μόνον τὴν τοῦ

2 = 1863—1876.

3 = κανέν δρομολόγιον.

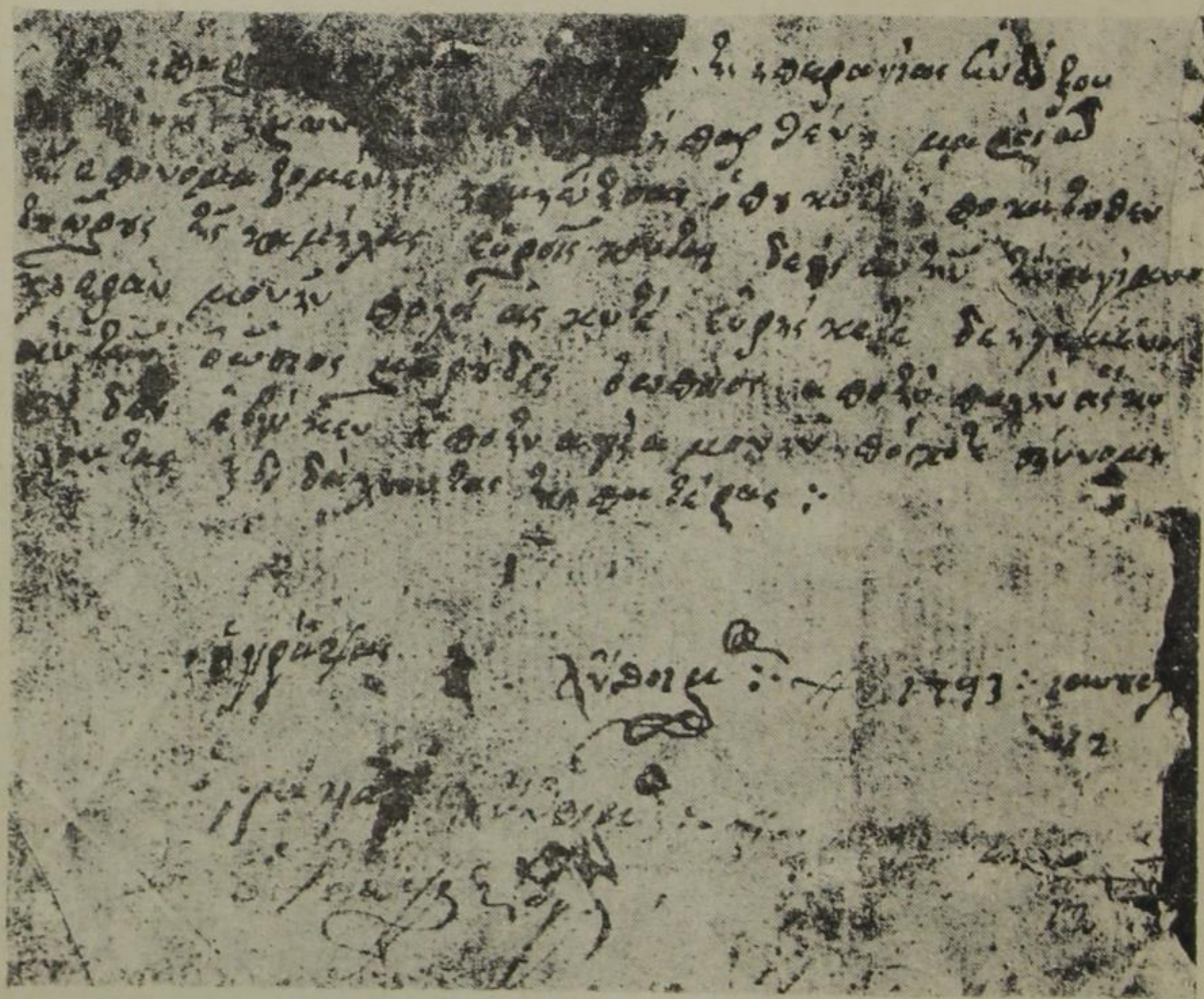
4 = ἐζήτησα.

1793 τοιαύτην, τὴν ἀντιγράφομεν ἐδῶ, καὶ ἐν συνεχείᾳ παραθέτομεν καὶ τὴν φωτοτυπίαν αὐτῆς.

Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐνθύμησις αὕτη ἔχει ὡς ἐξῆς: «ἐτούτη ἡ παροῦσα φηλάδα ὑπάρχει τῆς ὑπεραγίας ἐνδόξου δεσπίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου μαρίας τῆς ἐπονομαζομένης στομηώτισας ὅπου κεῖται ὑποκάτωθεν τοῦ ὄρους τῆς καμήλας. εὐρίσκονται δὲ εἰς αὐτὴν τὴν ἁγίαν καὶ ἱερὰν Μονὴν πολλοὶ ἄσκηταί. εὐρίσκεται δὲ ἡγούμενος αὐτῶν ὁ ὄσιος μαρούδης ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὴν πολλὴν ἄσκησιν δὲν ἐβγήκεν ἀπὸ τὴν ἁγίαν μονὴν πώποτε συνομιλῶντας καὶ διδάχνωντας τοὺς πατέρας.

ὁ γράψας Ἄνθοιμ(ος)

1793: Ἰανουαρίου 12».

Πανομοιότυπον τῆς ὡς ἄνω ἐνθυμήσεως αοῦ 1793

ΤΟΥ ἈΓΙΟΥ ἈΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. 39

Ζήτη Δεκεμβρῖς ς΄.

Ἀθλησία, ἦχος, βαρύς.

Οἱ Ἰσραεῖς σε Κύριε ἐρύσονται δικαιοσύνῃ.

ἢ. Ὅτι ᾤξελέξατο Κύριος τὴν Σιών.

Εὐαγγέλιον ἐκ τῆς χτ' Λουκᾶς.

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἔφη ὁ Ἰησοῦς ἑστὶ τόπος πεδινῶν, ὅχλος μαθητῶν αὐτῶν. Σ

Ζήτη Δεκεμβρῖς ς΄.

Κοιτωρικό. Εἰς μηνόσῳον αἰώριον.

Τ Ε Λ Ο Σ.

Τὸ τέλος τῆς ἀκολουθίας τοῦ ἁγ. Ἀλεξάνδρου ἔνθα καὶ τὸ ἔμβλημα τοῦ ἐν Βενετία Τυπογραφείου Ν. Γλυκῆ τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων

(Συνεχίζεται)

Ἰερέως ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑ·Ι·ΣΙΟΥ

ΜΙΚΡΑ ΣΥΜΒΟΛΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΒΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΚΟΝΙΤΣΗΣ*

Γ'

Ἄδειαι Στεφανώματος

Κατωτέρω παραθέτομεν ἐν φωτοτυπία τὰς διαφόρων τύπων ἀδείας Στεφανώματος, ἐκδοθείσας ὑπὸ τῶν τότε Ἐπισκόπων καὶ τῶν ἀρχιερατικῶν αὐτῶν Ἐπιτρόπων, τῶν Μητροπόλεων α') Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς, καὶ β') Βελλᾶς καὶ Κονίτσης, τὰς ἐπονομαζομένας κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην «Βούλας».

Ἡ ὀνομασία αὕτη ἐδόθη εἰς αὐτὰς ἐξ αἰτίας τοῦ ὅτι αὐταὶ ἔφερον τὴν ἰδιότυπον σφραγίδα ἐνὸς ἐκάστου τῶν Ἀρχιερέων, μὲ τὰ ἀρχικὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Γράμματα τοῦ ὀνόματός των καὶ τῆς Ἐπισκοπῆς αὐτῶν, ὡς καὶ τὸ ἔτος τῆς ἐνθρονίσεώς των.

Μία ἐξ αὐτῶν ἢ τοῦ 1895 φέρει ἐπικεφαλίδα «εἰς ἔλλειψιν βούλας». Ἡ ἐπικεφαλὶς αὕτη ἐγράφετο ὅταν βέβαια ἐξηντλοῦντο αἱ ὑπὸ τῶν Μητροπόλεων εἰς τοὺς ἀρχιερατικούς των Ἐπιτρόπους ἀποστελλόμεναι ἄδειαι, ὡς τοῦτο εἶναι εὐνόητον.

Σχετικῶς δὲ διὰ τὰς βούλας αὐτὰς διαλαμβάνει καὶ τὸ ἐν τῇ παρούσῃ ὑπ' ἀρ. 24 (Κεφ. Ζ') ἔγγραφον τοῦ 1856 ὡς ἐξῆς:

« . . . . . ζητῶν συνάμα νὰ σοὶ στείλωμεν καὶ ἀδείας στεφανώματος τοῦ πρώτου γάμου: ἀπαντῶντες σοὶ ἐξαποστέλλομεν πρὸς τὸ παρὸν εἴκοσι βούλας τοῦ πρώτου γάμου. . . . .

ἐν Ἰωαννίνοις 1856 φευρ(ουαρίου) 12

† ὁ Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς Παρθένιος».

κάτωθεν τούτου:

«τὰς ἄνωθεν 20: βούλας εἴκοσι ἔλαβα παρὰ τοῦ χρυσάνθου ἱερομονάχου τοῦ πρώτου γάμου.

1856 τῇ 12 μαΐου 1856 κόνιτζα

Οἰκονόμος Π(απᾶ) Ἰωάννης».

Ὁ λόγος δὲ διὰ τὸν ὁποῖον ἡμεῖς συμπεριλαμβάνομεν καὶ αὐτὰς ἐν τῇ παρούσῃ, εἶναι: ἀφ' ἐνὸς μὲν ὅπως διασώσωμεν ἱστορικῶς τοῦλάχιστον τοὺς τύπους τῶν σφραγίδων αὐτῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅπως διευκολύνωμεν καὶ τὸν μελετητὴν τῆς αὐριον ἵνα εὐχερέστερον σχηματίσῃ γνώμην περὶ τῶν ἐν

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου, σελ. 38.

γένει ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς Τουρκοκρατίας ἐν Ἠπείρῳ.

Ἔπονται δὲ αἱ φωτοτυπίαὶ αὐτῶν κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν ὡς ἑξῆς:

Πανομοιοτύπων ἀδείας στέψεως τοῦ 1856 μετὰ τὴν εἰδικὴν σφραγίδα
τοῦ Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς Παρθενίου.

Πανομοιοτύπων ἀδείας στέψεως τοῦ 1856 μετὰ τὴν εἰδικὴν σφραγίδα
τοῦ Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς Παρθενίου.

Ἐγώ Νικόλαος οἱ ἐπισκοπῶντες ἐπὶ τῆς
 Μητροπόλεως Βελλῶν ἐπισκοπῶντος
 τοῦ ἀποστόλου Πέτρου καὶ τῆς
 ἀναστασίας τῆς κεννυμένης καὶ ἁγίου
 πνεύματος ἁποστόλου Πέτρου καὶ ἁγίου
 Πνεύματος ἀποστόλων ἀποστόλων
 καὶ ἀποστόλων ἁποστόλων ἀποστόλων.
 Σὺν ἡμετέροις ἐπὶ 19^{ης} Αὐγούστου 1875.

Ὁ Ἐπίσκοπος Βελλῶν
 Νικόλαος

Πανομοιότυπον ἀδείας στέψεως τοῦ 1875 μετὴν εἰδικῆν σφρα-
 γίδα τοῦ Ἐπισκόπου Βελλῶν καὶ κόνισης Γερμανοῦ.

ΙΑ'

Κατάλογοι Ἐπισκόπων Βελλᾶς

α') Παναγιώτου Ἀραβαντινοῦ¹

«. . . . . Ἀρχιερεῖς αὐτῆς ἀναφέρονται

Μανουήλ	1233
Ἀντώνιος	1564
Νικόλαος	1720
Γερμανός	1729
Θεοδόσιος Ἰωαννίτης γενόμενος Λαρίσης	1818
Ἰωσήφ ὁ Νάξιος ἐξωσθεὶς	1822
Λεόντιος Ζαγορίσιος	1823
Ἰωσήφ ἐκ νέου ἐξωσθεὶς	1840
Ἱερόθεος ὁ ἀπὸ Σμύρνης Βελλᾶς & Πωγωνιανῆς	1842».

β') Νικολάου Μυστακίδου²

«Ἐπίσκοποι καὶ Μητροπολίται τῆς Μητροπόλεως ταύτης γνωστοὶ εἰσὶν οἱ ἑξῆς :

1164 — 1170 Παχώμιος Βελλᾶς, ἀνὴρ φιλότιμος καὶ φιλόκοσμος, ἐφ' οὗ τὰς ἡμέρας ἰδρύθησαν Μοναὶ τινες ὡς καὶ ἡ τῆς Ζέρμας.

1223 — 1240 Μανουήλ ἱεράρχης μεγαλοπρεπῆς καὶ φιλότιμος.

1546 — 1564 Δεοδόσιος ἢ Δοσίθεος.

1564 — 1565 Ἀντώνιος.

1569 — 1573 Θεοδόσιος, ἐφ' οὗ τὰς ἡμέρας ἐν τῇ Μητροπόλει ἔγιναν μεταβολαὶ τινες.

1592 — 1596 Μανασσῆς, ἱεράρχης φρόνιμος, εὐσεβής, τολμηρὸς καὶ φιλογενής, ἀλλὰ καὶ οὗτος οὐ διέφυγε τὰς δολοπλοκίας τῶν τότε διοικητῶν καταδιωχθεὶς παρ' αὐτῶν ραδιουργία τινὸς Ἰωαννίτου

1620 — 1622 Ἄγγελος.

1626 — . . . . Σωφρόνιος.

1627 — . . . . Νεόφυτος.

1630 — 1632 Φιλάρετος, ἀνὴρ ἐνάρετος.

1636 — 1638 Ἀκάκιος, ἐφ' οὗ τὰς ἡμέρας ἀνεκαινίσθη ἡ Μονὴ Βελλᾶς.

1769 — . . . . Ἰωαννίκιος ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ ἱεροπρεπῆς.

1720 — 1722 Νικόλαος, Βελλᾶς καὶ Κονίτσης, ἐφ' οὗ τὰς ἡμέρας μετεφέρθη ἡ ἔδρα εἰς Κόνιτσαν, καὶ ἐφ' οὗ τὰς ἡμέρας ἐμαρτύρησεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ Ἅγιος ἀξέντιος ἐκ Βελλᾶς, ὅστις εἶναι ἐνταφιασμένος εἰς τὸ κοιμητήριον τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς.

1723 — 1728 Γερμανός, ὅστις ἀναφέρεται καὶ τὸ 1742.

1727 — 1729³ Δοσίθεος, ὅστις ἐδώρησεν εἰς τὰς Μονὰς βιβλία τινὰ ὡς καὶ εἰς τὴν Μονὴν Ρεϋνίκου κ.τ.λ.

1729 — 1730 Διονύσιος, ἀγαθὸς καὶ εὐσεβής.

1 = Χρονογραφία τῆς Ἡπείρου 1856, Τόμος Β', σελ. 31

2 — Ἐφημερὶς «Κόνιτσα» ἀριθ. φύλλου 19 τῆς 22ας Μαρτίου 1915.

3 = Μᾶλλον 1828.

1778 — 1779 Θεοδόσιος, ὅστις κατήγετο ἀπὸ τὴν νῆσον τῶν Ἰωαννίνων, καὶ ὅστις ἠύξησε τὴν Ἐκκλησίαν Πυρσογιάννης.

1782 — . . . . Παῖσιος.

1794 — . . . . Ἄνθιμος, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πολὺαθλος εἰς βασάνους ἀναριθμήτους καὶ τυραννίας ὑπομείνας γενναίως παρὰ τῶν ὀθωμανῶν.

1805 — . . . . Χρῦσανθος.

1812 — . . . . Παρθένιος⁴.

1814 — 1823 Ἰωσήφ Νάξιος, ἐφ' οὗ τὰς ἡμέρας ὁ ἐκ Κονίτσης Ἅγιος Ἰωάννης ἐμαρτύρησεν εἰς Ἀγρίνιον τὴν 23ην Σεπτεμβρίου 1814.

1823 — 1824 Λεόντιος ἐκ Σουδενῶν Ζαγορίου ὃν ἐφοβήθη ὁ τότε διοικητῆς Κονίτσης Σουλεϊμὰν Βέης⁵.

1833 — 1839 Ἰωσήφ.

1834 — . . . . Ἰωακείμ Βελλᾶς καὶ Πωγωνιανῆς.

1834 — 1842 Ἱερόθεος ἐξ Ὀστανίτσης τέως Σμύρνης καὶ ἐν Βουκουρεστίῳ μέχρι τοῦ 1848.

1843 — 1844 Ἰωαννίκιος Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς.

1856 — . . . . Παρθένιος Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς.

1863 — 1876 Γερμανὸς τέως Βερροίας⁶ εἶτα εἰς Ἅγιον Ὄρος, καὶ ἀπέθανεν 1 Ἰανουαρίου 1884.

1876 — 1899 Βασίλειος Παπᾶ Χρήστου Τζάνου ἐκ Κόντσικου⁷ καὶ ἀπέθανεν Ἰανουαρίου 30 - 31 1902. Βοηθοὶ τούτου ἐχρημάτισαν οἱ Βενέδικτος Γεωργιάδης⁸ καὶ Μυριοφύτου Νικόδημος, 1897.

1899 — 1905 Κωνσταντῖνος τέως Ροδοστόλου ἐκ Σιγῆς τῆς Βιθυνίας, ὅστις τὸν Ἰούνιον τοῦ 1904 ἐπῆγεν ἔξαρχος εἰς τὰς Σταυροπηγιακὰς Μονὰς, καὶ εἶτα Τραπεζοῦντος.

1906 — . . . . 6 Ἰουλίου Σπυρίδων Βλάχος ἐκ Ρουσιᾶς τοῦ Πωγωνίου πρὸς ὃν ἡ Ἐπαρχία ὀφείλει πολλὰς χάριτας καὶ ἄπειρον εὐγνωμοσύνην, διότι δὲν ἔπαυσεν ἐπισκεπτόμενος καὶ τὰ μικρότερα χωρίδια τῆς Ἐπαρχίας, εἰς τὰ ὅποια διορθώνει τὰ κακῶς ἔχοντα, οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα ἔδρασεν⁹.

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω, εὔρομεν, κατὰ τινὰ παράδοσιν, ὅτι πρὸ ἀμνημονεύτων ἐτῶν ἐγκατέλειψαν τὴν Ἐπισκοπὴν Βελλᾶς δύο ἀρχιερεῖς Γεράς (ἴσως Γεράσιμος) καὶ Γαλακτίων, οἵτινες ἠσκήτεον ἢ ἐμόναζον εἰς τὸ κατὰ τὰ Ραβένια ἀσκηταριὸν ἢ μοναστήρι «στοὺς ἀγιοῦς».

4 = Ὑπονοῶ ὅτι οἱ τρεῖς οὗτοι Ἄνθιμος 1794, Χρῦσανθος 1805, καὶ Παρθένιος 1812, ὑπῆρξαν τιτλοῦχοι μᾶλλον, ἀρχιερατικοὶ Ἐπίτροποι, διευθύνοντες τὰ τῆς Ἐπισκοπῆς κατὰ τὰς διαφόρους ἀπουσίας τοῦ Θεοδοσίου, καὶ οὐχὶ ποτὲ Ἐπίσκοποι. Ὁ Θεοδόσιος, ὡς εἶναι ἀποδεδειγμένον ἐκ διαφόρων ἄλλων ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ ἐπιγραφῶν, ἀρχιεράτευσεν μέχρι τοῦ 1818 συνεχῶς.

5 = Βλέπε περὶ τοῦ Λεοντίου εἰς Κεφάλαιον ΣΤ' τῆς παρούσης, σελ. 32.

6 = ἐκ Βερροίας καταγόμενος, καὶ οὐχὶ τέως Βερροίας.

7 = ἐκ Κόντσικας Ἰωαννίνων.

8 = ἐκ Γραμμένου, καὶ πιθανὸν Σχολάρχης ἐν Κονίτση.

9 = ἐννοεῖ τὸν Βορειοηπειρωτικὸν ἀγῶνα τοῦ 1914.

(Συνεχίζεται)

Ἱερέως ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑ·Ι·ΣΙΟΥ

ΜΙΚΡΑ ΣΥΜΒΟΛΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΒΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΚΟΝΙΤΣΗΣ*

ΙΒ'

Κατάλογος

Τῶν ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ Βελλᾶς ὑπαγομένων ἄλλοτε χωρίων

Ἐν τῇ Χρονογραφίᾳ τῆς Ἠπείρου τοῦ 1856 Παν. Ἀραβαντινοῦ σελ. 328—367, ἀπαντῶμεν τοὺς Στατιστικοὺς Πίνακας τῶν οἰκογενειῶν τῆς Ἠπείρου κατὰ χωρία καὶ Διοικήσεις, μὲ ἰδιαίτεραν στήλην τῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὴν ὁποίαν τὰ χωρία ταῦτα ὑπήγοντο.

Ἐπειδὴ ὅμως ὠρισμένα ἐκ τῶν ἐν τῷ Πίνακι τούτῳ χωρία — ἰδίως ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ Κονίτσης — δὲν ὑφίστανται πλέον¹, καὶ ἐπειδὴ σκοπὸς ἡμῶν εἶναι νὰ συγκεντρώσωμεν ἐδῶ πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν Ἐπαρχίαν Βελλᾶς, καὶ ἐπειδὴ ἡ Χρονογραφία αὕτη τοῦ Ἀραβαντινοῦ σπανίζει, καὶ εἶναι δυσεύρετος διὰ τοὺς πολλούς, διὰ τοῦτο ἐκρίναμεν καλὸν νὰ ἀποσπάσωμεν ἐκ τοῦ Στατιστικοῦ Πίνακος τὰ εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἐπαρχίαν Βελλᾶς καὶ Κονίτσης ὑπαγόμενα ἄλλοτε χωρία², μὲ τὴν προϋπόθεσιν νὰ συμπεριλάβωμεν αὐτὰ εἰς τὴν παροῦσαν μας ἐργασίαν.

Τοῦτο λοιπὸν πραγματοποιοῦντες σήμερον, καταχωροῦμεν ἐδῶ τὸν ἐν λόγῳ κατάλογον αὐτόν, ὡς κατωτέρω ἐμφαίνεται, καὶ παρακαλοῦμεν τοὺς κ. κ. ἀναγνώστας ὅπως κρίνωσιν ἡμᾶς μὲ ἐπιείκειαν, διὰ πᾶσαν τυχόν — καὶ ἐὰν ἔχωσιν — ἀντίθετον γνώμην, ἐπάνω εἰς τὸ θέμα αὐτό. Ὁ κατάλογος δὲ οὗτος, ἔχει ὡς ἑξῆς:

Τ μ ῆ μ α Κ ο υ ρ ἔ ν τ ω ν

- 1) Χοίνικα
- 2) Ζωργιάννου
- 3) Κούρεντα
- 4) Βουτζαρᾶ
- 5) Πετσάλι
- 6) Γουργιάνιστα
- 7) Γρίμποβον
- 8) Καλοχῶρι
- 9) Σοῦλι Πολυχρόνη

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου, σελ. 147.

1 = Μποῦσι, Ἀμάρι, Ἀλποχῶρι, Πεστιλιάπι καὶ Σαραντόπορον.

2 = Τὰ δι' ἀστερίσκου ἐν τῷ κοταλόγῳ τούτῳ σημειούμενα χωρία, 18 τὸν ἀριθμὸν, προσηρτήθησαν εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Βελλᾶς καὶ Κονίτσης, κατὰ τὸ ἔτος 1863, ἐκ τῆς καταργηθείσης τότε Μητροπόλεως Πωγωνιανῆς.

- 10) Ἀραχωβίτσα
- 11) Κοκκινόχωμα
- 12) Δραγομή
- 13) Δελβινακόπουλον
- 14) Σπήλαιον
- 15) Ράϊκον
- 16) Σούλι Μπιμπρί μπεη
- 17) Μπουρτάρι
- 18) Ριζόν
- 19) Τσερκοβίστα
- 20) Γριτζούνιστα
- 21) Ζελίστα
- 22) Γρανιτσοπούλα
- 23) Χοπόλιανη
- 24) Γερομνήμου
- 25) Μαζαράκι
- 26) Γλύζιανη
- 27) Βρυάνιστα
- 28) Ριάχοβον
- 29) Λίθινον
- 30) Σούτιστα
- 31) Κουκολιοί
- 32) Γρύμπιανη
- 33) Μόσιορη
- 34) Δολιανὰ
- 35) Ζαγόριανη.

Τ μ ἤ μ α Ζ α γ ο ρ ί α

- 1) Ἀλιζὸτ Τσεφλίκι (νῦν Γεροπλάτανος)
- 2) Μαυροβοῦνι
- 3) Μεσοβοῦνι
- 4) Ἀρτζίστα (νῦν Ἀρίστη)
- 5) Ἅγιος Μηνᾶς
- 6) Πάπιγκον
- 7) Βεϊτζικόν
- 8) Ἄνω Ραβένια

Τ μ ἤ μ α Κ ο ν ί τ σ η ς

- 1) Κόνιτζα
- 2) Μπότα = Ξένοι
- 3) Ραντάνι
- 4) Περάτι *
- 5) Λιασκοβίκι *
- 6) Βιθοῦκι (νῦν Πυξαριά) *
- 7) Μποῦσι
- 8) Μάζιο *
- 9) Ἀμάρι (εἰς τὴν Χρονογραφίαν Ἀρμάρι)
- 10) Ἀλποχῶρι

- 11) Γορίτζα (νῦν Καλλιθέα)
- 12) Κλειδωνιάνιστα
- 13) Μπράζια (νῦν Δίστρατον)
- 14) Πεκλάρι (νῦν Πηγή)
- 15) Γρήσπανη (=Γκριζμπάνι νῦν Ἐλεύθερον)
- 16) Μελίσδιανη (νῦν Λαγκάδα)
- 17) Φετόκα (νῦν Θεοτόκος)
- 18) Κεράσοβον
- 19) Βούρμπιανη
- 20) Φούρκα
- 21) Πιλκάδες
- 22) Τούρνοβον (νῦν Γοργοπόταμος)
- 23) Σέλτζι (νῦν Ὀξυά)
- 24) Πυρσόγιαννη
- 25) Στράτζανη (νῦν Πύργος)
- 26) Μόλιστα
- 27) Ἀρμάτοβον
- 28) Καστάνιανη
- 29) Πάδαις
- 30) Βράνιστα (νῦν Τράπεζα)
- 31) Ζέλιστα (νῦν Ἐξοχή)
- 32) Πεστιλιάπι
- 33) Βίσεντζκον (νῦν εἰς Μητρόπολιν Καστορίας)
- 34) Ζλάταινα (νῦν Χρυσή ὁμοίως ὡς ἄνωθεν)
- 35) Παλιοσέλι
- 36) Σταρίτζανη (νῦν Πουρνιά)
- 37) Ἴσβορος (νῦν Ἀμάραντος)
- 38) Πλάβαλη (νῦν Ἁγία Βαρβάρα)
- 39) Κάντζον (=Κάητσικον νῦν Δροσοπηγή)
- 40) Ζύρμα (=Ζέρμα)
- 41) Δέντζικον (νῦν Ἀετομηλίτσα)
- 42) Λούτζικον (=Λούψικον νῦν Λυκόρραχη)
- 43) Κουτζούφλοιανη (νῦν Ἡλιόρραχη)
- 44) Κροτίνιστα (νῦν Νικάνορας)
- 45) Καβάσιλα
- 46) Τσέρτζικον *
- 47) Σαραντάπορον
- 48) Σανοβόν * (νῦν Ἀετόπετρα)
- 49) Μπομπίτσικον *
- 50) Μελισσόπετρα *
- 51) Περοβίτζκα * (νῦν Καλόβρυση)
- 52) Δερβένια *
- 53) Μελισσίι * *
- 54) Κούκεσι *
- 55) Συργιάνη *
- 56) Διπαλίτζα (νῦν Μολυβδοσκεπάστος) * σελ. 367
- 57) Ὄστανίτζα (νῦν Ἀηδονοχώρι * *
- 58) Μεσαριά
- 59) Βλάχοι *
- 60) Βαλεβίστα *

- 61) Μπούτζικον (=Μποντσικόν νῦν Πωγωνίσκος) *
 62) Συκιά³
 63) Λισκάτσι (νῦν Ἴσημοχώρι)
 64) Χιονιάδες⁴

Τ μ ἦ μ α Π ω γ ω ν ί ο υ

- 1) Κακόλακκον
 2) Κρυονέρι
 3) Βίσσανι
 4) Λαχανόκαστρον
 5) Τζαραπλανά (νῦν Βασιλικόν)
 6) Ρομπάτες⁵ (νῦν Μερόπη)
 7) Φραστανά (νῦν Κάτω Μερόπη)
 8) Μέβγεζα (νῦν Παλιόπυργος)
 9) Κακοποιούς (=Κακουσιούς νῦν ἼΑγιος Κοσμᾶς)

Τ μ ἦ μ α Πα ρ α μ υ θ ί α ς

1) Πράδαλη	σελ. 353
2) Βουρσίνα	
3) Κοῦτσι	σελ. 356
4) Λεπτοκαρυά	
5) Βράνια	

Σ η μ.

Μεταξὺ τῶν ἀνωτέρω, ἃς προστεθῶσιν καὶ τὰ κάτωθι πέντε ἄλλα χωρία ἐκ τῆς Ἐπαρχίας Κουρέντων καὶ Πωγωνίου, ὡς μὴ ἀναφερομένων ὑπὸ τοῦ ἸΑραβαντινοῦ.

- 1) Πογδόριανη (νῦν Παρακάλαμος)
 2) Μαυρονόρος
 3) Κάτω Ραβένια
 4) Ρουσιά καὶ
 5) Μεντζητιές (νῦν Κεφαλόβρυσον).

Τὸ τελευταῖον τοῦτο δεδικοιολογημένως δὲν τὸ ἀναφέρει ὁ ἸΑραβαντινός, διότι δὲν ὑπῆρχε. Κατ' ἐκείνην σχεδὸν τὴν ἐποχὴν συνφκίσθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάν Μεντζήτ, ἐξ οὗ ἔλαβε καὶ τὸ ἀρχικὸν αὐτοῦ ὄνομα.

(Συνεχίζεται)

3 = Κατὰ λάθος τὴν κατατάσσει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Ἰωαννίνων.

4 = Τὰ δύο τελευταῖα αὐτὰ χωρία τῆς Κονίτισης, κατατάσσει διοικητικῶς εἰς Μακεδονικὴν Ἐπαρχίαν.

5 = Ἐπίσης κατὰ λάθος τὰ δύο αὐτὰ χωρία Τζαραπλανά καὶ Ρομπάτες, τάττει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Ἰωαννίνων.

Ἱερέως ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑ·Ι·ΣΙΟΥ

ΜΙΚΡΑ ΣΥΜΒΟΛΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΒΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΚΟΝΙΤΣΗΣ*

ΙΓ'

Σ φ ρ α γ ῖ δ ε ς

Καὶ τέλος, ἄς μᾶς ἐπιτραπῆ νὰ καταχωρίσωμεν ἐδῶ καὶ τρεῖς τύπους διαφόρων Μοναστηριακῶν σφραγίδων τοὺς ὁποίους ἀπαντῶμεν εἰς διάφορα κατὰ καιροὺς Μοναστηριακὰ Ἑγγραφα, ἐκδοθέντα ὑπὸ τῶν τότε Ἱγουμενῶν τῶν Μονῶν, εἰς τὰς ὁποίας ταῦτα ἀναφέρονται.

Καὶ τὸν μὲν τύπον τῆς σφραγίδος τῆς Ἱ. Μονῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου Ζέρμας, τὸν ἀπαντῶμεν εἰς ἐπιστολὰς τοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1910 — 1912 Ἱγουμενῶν τῆς Ἱερᾶς αὐτῆς Μονῆς Διονυσίου Παπαδάτου (Κουτλουμουσιανοῦ) ἀπευθυνομένης πρὸς τὸν ἐν Βουρμπιάνη διδάσκαλον ἀείμνηστον σήμερον Χαράλαμπον Ρεμπέλην. (Βλέπε πρὸς τοῦτο καὶ τὰς ἐν σελ. 78, καὶ 80 ὑπ' ἀρ. 42, 45, 46 καὶ 47 ἐπιστολὰς).

Ἀκολουθῶν δέ, τὸν τύπον τῆς σφραγίδος τῆς Ἱ. Μονῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου Βησσάνης, τὸν ἀπαντῶμεν εἰς ἀχρονολόγητον Ἑγγραφον (= Πανταχοῦσαν) συνταχθεῖσαν — πιθανῶς — κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τῶν ἐτῶν 1772 — 1773 ἢ καὶ ὀλίγον ἐνωρίτερον ἀκόμη, ὑπὸ τοῦ τότε Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς αὐτῆς Μονῆς Διονυσίου. (Βλέπε καὶ τὸ σελ. 90 ὑπ' ἀρ. 1 Ἑγγραφον (= Πανταχοῦσαν)).

Καὶ τρίτον, τὸν τύπον τῆς σφραγίδος τῆς Ἱ. Μονῆς τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Μολίστης, τὸν ἀπαντῶμεν εἰς ἐνοικιαστήριον Ἑγγραφον τοῦ 1909 φέρον καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ τότε Ἱγουμενῶν τῆς Μονῆς Ἀνθίμου. (Βλέπε καὶ τὸ εἰς σελ. 77 ὑπ' ἀρ. 41 δημοσιευθὲν Ἐνοικιαστήριον τοῦτο Ἑγγραφον).

Καὶ ἐπειδὴ σήμερον αἱ παλαιαὶ αὐταὶ σφραγίδες δὲν εὐρίσκονται πλέον, διὰ τοῦτο χάριν τῆς Ἱστορίας τοῦ τόπου, ἀλλὰ καὶ χάριν τῆς Ἱστορίας ἐκάστης τῶν ἐδῶ ἀναφερομένων Ἱερῶν αὐτῶν Μονῶν, προήλθομεν εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ καταχωρίσωμεν καὶ τοὺς τύπους τῶν ἐν λόγῳ σφραγίδων αὐτῶν, ἵνα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον διασώσωμεν αὐτοὺς ἱστορικῶς τοῦλάχιστον.

Παραθέτοντες δὲ κατωτέρω τοὺς ἐν λόγῳ τύπους τούτους, παρακαλοῦμεν τοὺς κ. κ. ἀναγνώστας ὅπως μὴ θεωρήσωσι τοῦτο ὡς ἰδικὴν μας πολυπραγμοσύνην, καὶ κρίνωσιν ἡμᾶς μὲ δυσμένειαν καὶ αὐστηρότητα, ἀλλὰ εἰς τὴν Ἱστορικὴν τῶν σφραγίδων αὐτῶν χρησιμότητα ἀποβλέποντες, νὰ δικαιώσουσι ἡμᾶς διὰ τὴν ἐνέργειάν μας ταύτην πλήρως.

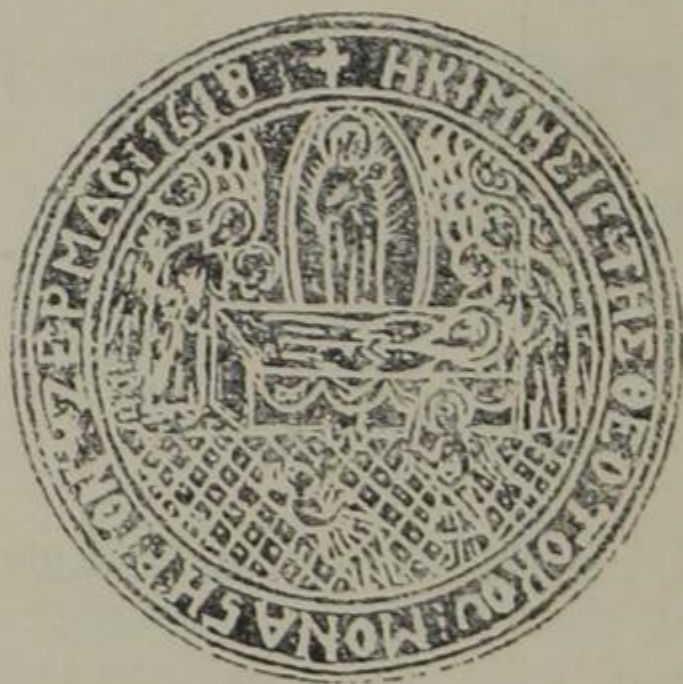
Αὐτὴν λοιπὸν τὴν γνώμην σχηματίσαντες, καταχωροῦμεν ἐδῶ καὶ τὰ κλισῆ τῶν ἐν λόγῳ σφραγίδων αὐτῶν, ὡς ἀκολουθῶς ἐμφαίνηται.

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς :

Τὸ πανομοιότυπον τῆς Σφραγίδος ταύτης ἐδημοσιεύθη καὶ εἰς τὸ ἐξώφυλλον τοῦ ἐν Ἀθήναις περιοδικοῦ «Κόνιτσα», τεύχος Ὀκτωβρίου 1966, ἔνθα ἐδημοσιεύθη καὶ ὀλιγοσέλιδος ἐργασία περὶ τῆς Ἱερᾶς αὐτῆς Μονῆς, ἀφορῶσα

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου, σελ. 221.

τὴν Ἱστορίαν τῆς. (Βλέπε πρὸς τοῦτο περιοδικὸν «Κόνιτσα» Διπλοῦν τεύχος Αὐγούστου Σεπτεμβρίου 1966 σελ. 5, 6, καὶ 7, ὡς καὶ τὸ ἐπόμενον τεύχος Ὀκτωβρίου σελ. 6 καὶ 7.

Πανομοιότυπον τῆς Σφραγίδος τῆς Ἱ. Μονῆς Κοιμ. Θεοτόκου Ζέρμας μὲ χρονολογίαν 1618. (Βλέπε καὶ τὰς πρὸς τὸν ἀείνμηστον Ρεμπέλην ἐπιστολάς τοῦ Ἡγουμένου αὐτῆς Διονυσίου Παπαδάτου σελ. 78 καὶ ἐφεξῆς.

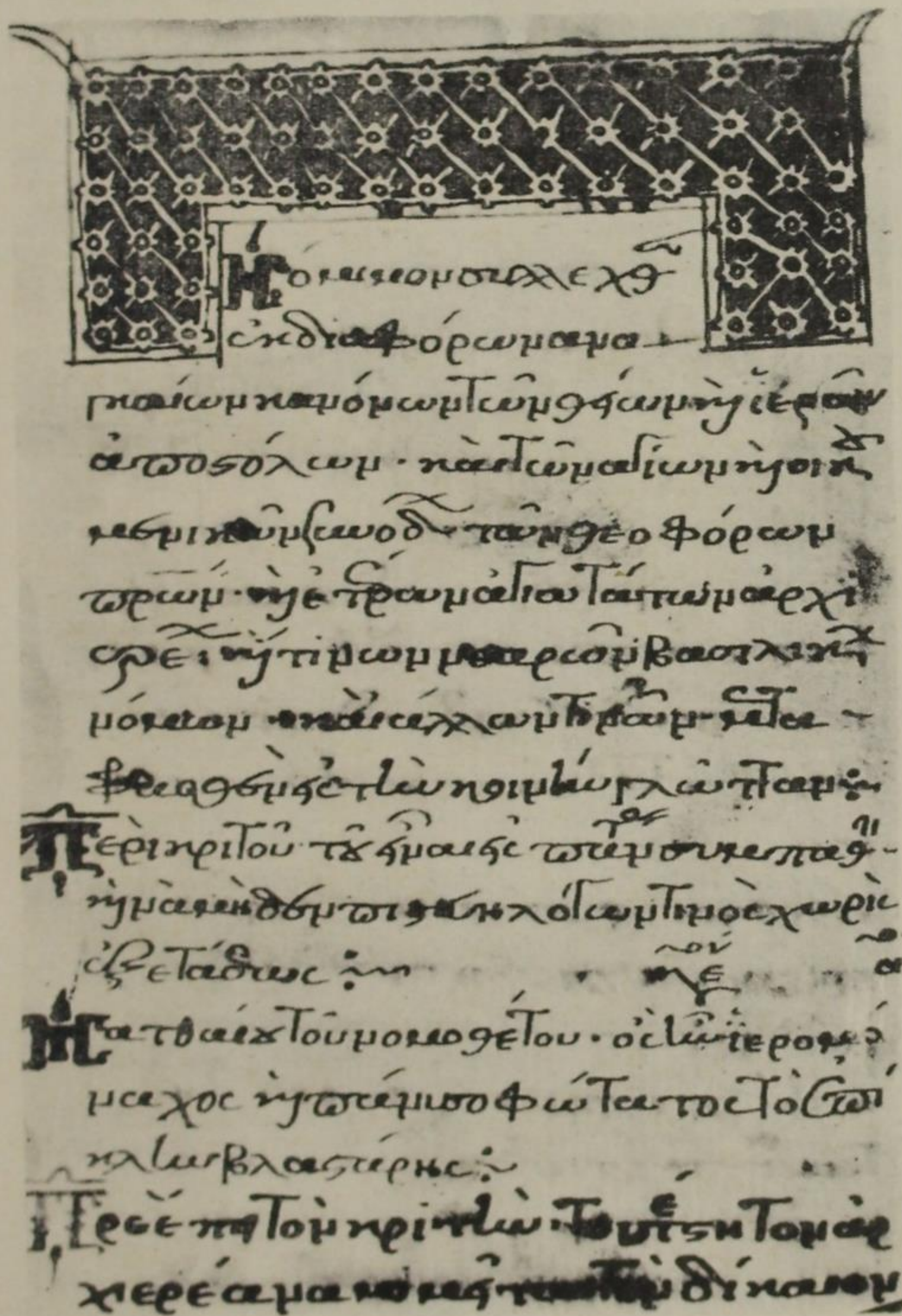
Πανομοιότυπον τῆς Σφραγίδος τῆς Ἱ. Μονῆς Κοιμ. Θεοτόκου Βησσάνης. (Βλέπε καὶ τὸ εἰς σελ. 90 καὶ 91 πρῶτον καὶ μόνον Ἐγγραφον

Πανομοιότυπον τῆς Σφραγίδος τῆς Ἱ. Μονῆς τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Μολίστης. (Βλέπε καὶ τὸ εἰς σελ. 77 ὑπ' ἀρ. 41 Ἐγγραφον).

ΙΕ'

Ὀλίγα περὶ τοῦ χειρογράφου Νομοκάνονος
τῆς Ἱ. Μονῆς Μολίστης

Πανομοιότυπον τῆς 43ης σελίδος χειρογράφου Νομοκάνονος τῆς Ἱ. Μονῆς τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Μολίστης.

Ὁ Βυζαντινῆς Γραφῆς Κώδιξ οὗτος διαστάσεων 0,22 X 0,15 καὶ πάχους 0,5 ἀποτελεῖται ἐκ 510 ἐν ὄλφ σελίδων. Καὶ εἰς μὲν τὰς 42 πρώτας σελίδας

ἀπαντῶμεν τὰ περιεχόμενα, εἰς δὲ τὴν ἐπομένην 43ην, τὸν τίτλον αὐτοῦ, ἐντὸς κιγκλιδωτῆς διὰ χρωμάτων διακοσμήσεως σχήματος Π, ἔχοντα — ὡς θὰ διαπιστώσῃ καὶ ὁ ἀναγνώστης — ὡς ἑξῆς :

«Νόμιμον συλλεχθὲν ἐκ διαφόρων ἀναγκαίων κανόνων τῶν θείων καὶ ἱερῶν ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν Συνόδων τῶν θεοφόρων καὶ ἐτέρων ἁγιοτάτων ἀρχιερέων καὶ τινων νεαρῶν βασιλικῶν νόμων καὶ ἄλλων τινῶν μεταφρασθὲν εἰς τὴν κοινὴν γλῶτταν».

Ἐπίσης, εἰς τὸν ἐν λόγῳ Κώδικα αὐτὸν καὶ εἰς σελίδα 472, καταχωρεῖται καὶ εἰς κατάλογος τῶν εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ὑπαγομένων ἄλλοτε Ἱερῶν Μητροπόλεων καὶ Ἐπισκοπῶν, ἐκ τῶν ὁποίων πολλὰ σήμερον δὲν ὑφίστανται.

Ὅμοίως κατὰ τὴν παράδοσιν ἡ Μονὴ αὕτη εἶχε καὶ ἐν ἐπὶ μεμβράνης Εὐαγγέλιον τὸ ὁποῖον — ὡς ἔχομεν ἐκ στόματος τῶν κατὰ τὸ ἔτος 1942 ἐπιζώντων τότε γερόντων Νέστορος Βέργου, Νικολάου Ἰ. Γκάνιου καὶ Εὐαγγέλου Μακαρίου—, ἀπωλέσθη, κρίμασιν οἷς οἶδε Κύριος.

Περὶ ἐνὸς δὲ Καταστίχου τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ καὶ αὐτὸ τὰ Δίπτυχα τῆς Μονῆς, βλέπε σχετικῶς καὶ τὰς ὀλίγας περὶ αὐτοῦ γραμμὰς εἰς τὴν σελ. 24 τῆς παρούσης Κεφ. Δ', ὡς καὶ εἰς τὸ περιοδικὸν «Κόνιτσα» Σεπτέμβριος καὶ Ὀκτώβριος 1966.

ΙΣΤ'

Σ η μ ε ι ὴ σ ε ι ς

α') Ἡ εἰς σελ. 40 ὑπ' ἀρ. 1 Συμμαρτυρία, ἐδημοσιεύθη καὶ εἰς τὸ ἐν Ἰωαννίνοις ἐκδιδόμενον περιοδικὸν «Ἡπειρ. Ἑστία» τεύχος Αὐγούστου - Σεπτεμβρίου 1957 σελ. 590.

β') Ὅμοίως τὸ εἰς σελ. 43 ὑπ' ἀρ. 7. ἔγγραφον ἐδημοσιεύθη καὶ εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις ἐκδιδόμενον περιοδικὸν «Κόνιτσα» τεύχος Μαΐου - Ἰουνίου 1963 σελ. 23.

γ') Τὸ εἰς σελ. 45 ὑπ' ἀρ. 9 ἔγγραφον ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ἐν Ἰωαννίνοις περιοδικὸν «Ἡπειρ. Ἑστία» Τεύχος Ἀπριλίου 1953 σελ. 354.

δ') Τὸ εἰς σελ. 47 ὑπ' ἀριθ. 16 ἔγγραφον ἐδημοσιεύθη καὶ εἰς τὸ ὡς ἄνω περιοδικὸν τεύχος Αὐγούστου - Σεπτεμβρίου 1957 σελ. 590—591.

ε') Τὸ εἰς σελ. 58 ὑπ' ἀρ. 1 χειροτονητήριον ἔγγραφον τοῦ 1871, ἐδημοσιεύθη καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1964 εἰς τὸ ἐν Κερκύρα ὑπὸ τοῦ κ. Σπ. Στούπη ἐκδοθὲν βιβλίον «Πωγωνησιακὰ καὶ Βησσανιώτικα» τόμος β' σελ. 281.

στ') Τὸ εἰς σελ. 66 ὑπ' ἀρ. 15 ἔγγραφον ἐδημοσιεύθη καὶ εἰς τὸ τριπλοῦν τεύχος τῆς «Ἡπειρ. Ἑστίας» Ἀπρίλιος - Ἰούνιος 1967 εἰς τὴν στήλην τῶν Ἐπιστολῶν, σελ. 159.

ζ') Ὅμοίως τὰ εἰς σελ. 68 ὑπ' ἀρ. 18 καὶ 19 ἔγγραφα, εἰς τὸ τεύχο Μαΐου 1966 σελ. 256.

η') Ὅμοίως τὸ εἰς σελ. 69 ὑπ' ἀρ. 22, εἰς τὸ τεύχος Μαΐου 1966 σελ. 256.

θ') Τὸ εἰς σελ. 72 ὑπ' ἀρ. 28 ἔγγραφον τοῦ 1903 ἐδημοσιεύθη καὶ εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Σπ. Στούπη ἐκδοθὲν βιβλίον «Πωγωνησιακὰ καὶ Βησσανιώτικα» τόμος β' σελ. 281. Προέρχεται δὲ ἀπὸ τὸ Ἀρχεῖον τοῦ ἀειμνήστου σήμερον Ἱατροῦ θεοφάνους Ἀθ. Γάτση.

ι') Τὸ εἰς σελ. 75 ὑπ' ἀρ. 36, εἰς τὸ ἐν Ἰωαννίνοις περιοδικὸν «Ἡπειρ. Ἑστία» τεύχος Μαΐου 1966 σελ. 257.

ια') Τὸ εἰς σελ. 76 ὑπ' ἀρ. 39 ἔγγραφον τοῦ 1908 ἐδημοσιεύθη καὶ τὸ 1962 ὑπὸ τοῦ κ. Σπ. Στούπη εἰς τὸ ἐν Πάτραις ἐκδοθὲν βιβλίον «Πωγωνησιακὰ καὶ Βησσανιώτικα» τόμος Α' σελ. 187 οὐχὶ ἰδιαιτέρως ὡς Ἐγγραφον, ἀλλ' ἐντὸς τοῦ κειμένου, ἐκ τοῦ ὁποίου εὐκόλως δύναται τις νὰ τὸ ἐκχωρίσῃ.

ιβ') Τὸ εἰς σελ. 77 ὑπ' ἀρ. 41 ἐνοικιαστήριον ἔγγραφον τοῦ 1909, ἐδημοσιεύθη καὶ εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις ἐκδιδόμενον περιοδικὸν «Κόνιτσα» τεῦχος Αὐγούστου - Σεπτεμβρίου 1966 σελ. 7, ὡς καὶ εἰς τὸ ἐπόμενον τεῦχος Ὀκτωβρίου σελ. 6.

ιγ') Τὸ εἰς σελ. 84 ὑπ' ἀρ. 53 ἔγγραφον, ἐδημοσιεύθη καὶ εἰς τὸ ἐν Ἰωαννίνοις περιοδικὸν «Ἡπειρ. Ἑστία» τεῦχος Μαΐου 1966 σελ. 262.

ιδ') Ἐκ τυπογραφικῆς ἀβλεψίας κατὰ τὴν στοιχειοθέτησιν μετὰ τὴν σελ. 97, δὲν ἠκολούθησαν αἱ ὑπόλοιποι ἄδειαι στεφανώματος. Διὰ τοῦτο καὶ προσετέθησαν ἄλλαι σελίδες χωρὶς ἀρίθμησιν.

ΙΖ'

Ἐπίλογος

Συντάσσοντες τὸ Α' Κεφάλαιον τῆς παρούσης ἐργασίας, τὸ ἀφορῶν τὸν Ἐπίσκοπον Βελλᾶς Παχώμιον καὶ τὴν Ἰ. Μονὴν Ζέρμας, ἀνεφέρθημεν, ὡς ἦτο ἐπόμενον, καὶ εἰς τὴν κατὰ τὸ ἔτος 1947 ἐπισυμβᾶσαν πυρκαϊάν ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ, ἡ ὁποία ἀπετέφρωσε καὶ ἠφάνισε διὰ παντὸς ὅλα τὰ Ἱερὰ αὐτῆς Βυζαντινὰ κειμήλια, ἦτοι: εἰκόνας, βιβλία, δίπτυχα κ.τ.λ.

Ἐκ τῆς αἰτίας δὲ ταύτης, ἠναγκάσθημεν εἰς ἓνα σημεῖον τοῦ ὡς ἄνω-Κεφαλαίου νὰ γράψωμεν, σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ τὰ ἐξῆς, ἀφορῶντα ἰδίως τὰ Δίπτυχα.

«... Ἄς παραδειγματισθῶμεν δὲ ἐκ τοῦ γενότος τούτου καὶ ἄς φροντίσωμεν νὰ περισώσωμεν καὶ ἀπὸ τὰς διαφόρους ἄλλας αἰτίας πάντα ἐκεῖνα τῆς Ἐπαρχίας τὰ κειμήλια, τὰ ὁποῖα εἶναι δυνατόν νὰ περισωθοῦν, ἐφ' ὅσον τὸν καιρὸν ἔχομεν, ἐὰν θέλωμε νὰ μὴ θρηνήσωμε καὶ ἄλλα παρόμοια...».

Καὶ ὁμως δὲν διεφύγαμε τοὺς φόβους μας ἐκείνους.

Μετὰ πάροδον δεκαπενταετίας ἀπὸ τῆς ἀποτεφρώσεως τῆς Ἰ. Μονῆς Ζέρμας, θρηνοῦμεν σήμερον καὶ ἄλλην παρομοίαν ἀπώλειαν Βυζαντινῶν κειμηλίων, τὸ παρεκκλήσιον Ἀγ. Παρασκευῆς Ἀρματόβου τὸ ὁποῖον ἦτο ἐσωτερικῶς κατάμεστον τοιχογραφιῶν ἐξαιρετικῆς τέχνης τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΗ' αἰῶνος (1724). Πυρκαϊὰ προελθοῦσα ἐκ κηρίων τὰ ὁποῖα ἠναψαν ἔμπροσθεν τοῦ τέμπλου ἀνήλικα παιδία, ἀπετέφρωσε τὸ Παρεκκλήσιον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ. Ὅλα ἔγιναν παρανάλωμα τοῦ πυρός.

Εἰς αὐτὴν λοιπὸν τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων εὕρισκόμενοι σήμερον, πρὸ τετελεσμένων — δηλαδὴ — γεγονότων, ἐπαναλαμβάνομεν καὶ πάλιν τὸ «Ἄς παραδειγματισθῶμεν». Ἄς παραδειγματισθῶμεν, καὶ ἄς φροντίσωμεν διὰ τὴν διάσωσιν τῶν ἐναπομεινάντων ἀκόμη Βυζαντινῶν ἄλλων κειμηλίων, ἂν θέλωμε νὰ μὴ μᾶς καταλογίσουν τὰ τέκνα μας καὶ οἱ ἔγγονοί μας αὔριον βαρυτάτας εὐθύνας διὰ τὴν ἀμέλειάν μας αὐτὴν καὶ ἀδιαφορίαν τὴν ὁποῖαν ἐπιδεικνύομεν ἡμεῖς σήμερον πρὸς τὰ τοιαύτης φύσεως ζητήματα.

Ἄς ἐργασθῶμεν εἰς τὸ θέμα αὐτό, ἕκαστος βέβαια κατὰ τὸ μέτρον τῆς δυνάμεώς μας. Ἡ Πατρίς αὔριον θὰ μᾶς εὐγνωμονῇ.

Τέλος, καὶ τῷ Θεῷ δόξα.

† ΠαπᾶΓεώργιος Παῖσιος